

คู่มือการดำเนินงาน

ระบบธนาคารหน่วยกิตแห่งชาติ



สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา
กระทรวงศึกษาธิการ



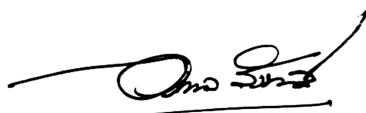
**คู่มือการดำเนินงาน
ระบบธนาคารหน่วยกิตแห่งชาติ**

คำนำ

ปัจจุบันเป็นที่ยอมรับว่าระบบธนาคารหน่วยกิตเป็นกลไกสำคัญในการเพิ่มศักยภาพและขีดความสามารถกำลังคนของประเทศไทยเพื่อขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศทั้งมิติภาคสังคม ภาคการผลิตและบริการในบริบทที่มีการเปลี่ยนแปลงทั้งจากผลกระทบปัญหาความเหลื่อมล้ำของประเทศไทย แนวโน้มการก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุของประเทศไทยอย่างสมบูรณ์ การปรับเปลี่ยนโครงสร้างเศรษฐกิจของประเทศสู่ฐานนวัตกรรมซึ่งเป็นแรงผลักดันอย่างต่อเนื่องในการพัฒนาทุนมนุษย์

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ได้ตระหนักถึงความสำคัญในการเพิ่มศักยภาพและขีดความสามารถกำลังคน และเพื่อเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนและประชาชนได้นำผลการเรียนรู้และประสบการณ์การทำงานหรืออาชีพทั้งในระบบ นอกกระบบ และตามอัธยาศัย มารับรองและเทียบโอนกันได้ จึงได้ดำเนินงานขับเคลื่อนระบบธนาคารหน่วยกิตแห่งชาติ (Credit Bank) และได้มีการพัฒนาคู่มือการดำเนินงานระบบธนาคารหน่วยกิตแห่งชาติ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจ ในวิธีการ ขั้นตอน และความเชื่อมโยงการทำงานระบบธนาคารหน่วยกิตทั้งในระดับชาติ ระดับจังหวัด และระดับสถานศึกษา และใช้เป็นแนวทางการดำเนินงานให้แก่ผู้ปฏิบัติงานในระบบธนาคารหน่วยกิต ให้สามารถปฏิบัติงานได้เป็นมาตรฐานเดียวกัน และเกิดการขับเคลื่อนอย่างจริงจัง

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ขอขอบคุณ ดร.ศิริพรรณ ชุมชุม นางปัทมา วีระวานิช และ ดร.นิติ นาชิต ตลอดจนองค์กรหลักและทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการสนับสนุนข้อมูลและจัดส่งผู้แทนเข้าร่วมให้ข้อคิดเห็น และข้อเสนอแนะต่อการพัฒนาคู่มือการดำเนินงานระบบธนาคารหน่วยกิตแห่งชาติอันเป็นประโยชน์อย่างยิ่ง และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าคู่มือการดำเนินงานระบบธนาคารหน่วยกิตแห่งชาติฉบับนี้จะเป็นประโยชน์ต่อการขับเคลื่อนการดำเนินงาน และสามารถทำให้เกิดการขับเคลื่อนอย่างจริงจังและเป็นรูปธรรมยิ่งขึ้น



(นายอรรถพล สังขวาสี)

ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ รักษาราชการแทน
เลขาธิการสภาการศึกษา

บทสรุปผู้บริหาร

การดำเนินงานจัดทำคู่มือการดำเนินงานการจัดการศึกษาของระบบธนาคารหน่วยกิตแห่งชาติ มีวัตถุประสงค์ดังนี้ 1) เพื่อให้การปฏิบัติงานระบบธนาคารหน่วยกิตเป็นมาตรฐานเดียวกัน 2) เพื่อสร้างความรู้ ความเข้าใจ และเป็นแนวทางให้แก่ผู้ปฏิบัติงานในระบบธนาคารหน่วยกิต และ 3) เพื่อแสดงวิธีการ ขั้นตอน และความเชื่อมโยงการทำงานระบบธนาคารหน่วยกิตทั้งในระดับชาติ ระดับจังหวัด และระดับสถานศึกษา

การจัดทำคู่มือการดำเนินงานการจัดการศึกษาของระบบธนาคารหน่วยกิตฉบับนี้มีวิธีการสำคัญ ได้แก่ การศึกษา วิเคราะห์ สังเคราะห์ แนวคิด องค์กรความรู้ และข้อมูล เพื่อให้ได้ข้อสรุปเป็นคู่มือการดำเนินงานการจัดการศึกษาของระบบธนาคารหน่วยกิต ซึ่งเป็นการดำเนินงานระยะที่ 1 โดยมีขั้นตอนสำคัญ ได้แก่ 1) **จัดทำแผนการดำเนินงาน** กำหนดรายละเอียดเป้าหมายงานและกิจกรรมการดำเนินงาน 2) **ศึกษา สืบค้น รวบรวมข้อมูล และวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสารและผลการประชุม** ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับระบบธนาคารหน่วยกิต ประกอบด้วย การศึกษา สืบค้น รวบรวมข้อมูล และวิเคราะห์แนวคิด/องค์กรความรู้จากเอกสารทางวิชาการ กฎหมาย ระเบียบข้อบังคับ และงานวิจัยทั้งของไทยและต่างประเทศเกี่ยวกับระบบธนาคารหน่วยกิต และการรวบรวมข้อมูล และวิเคราะห์ข้อมูลจากการประชุมคณะทำงานศึกษาและจัดทำแนวทางการจัดตั้งหน่วยงานกลางธนาคารหน่วยกิตแห่งชาติ และการประชุมที่เกี่ยวข้องกับระบบธนาคารหน่วยกิต 3) **ยกร่างคู่มือการดำเนินงานการจัดการศึกษาของระบบธนาคารหน่วยกิต** ได้แก่ กำหนดโครงสร้าง องค์กรประกอบ และจัดทำรายละเอียดเนื้อหาสาระคู่มือการดำเนินงานการจัดการศึกษาของระบบธนาคารหน่วยกิต 4) **รับฟังความคิดเห็นจากหน่วยงานทางการศึกษาทุกระดับ** โดยจัดประชุมหารือหน่วยงานทางการศึกษา จำแนกตามระดับและประเภทของการศึกษา ประกอบด้วย การศึกษาขั้นพื้นฐาน อาชีวศึกษา อุดมศึกษา และการศึกษาตามอัธยาศัย และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการฝึกอบรมและพัฒนาอาชีพ 5) **ปรับปรุงคู่มือการดำเนินงานการจัดการศึกษาของระบบธนาคารหน่วยกิต** ได้แก่ การนำข้อเสนอจากการรับฟังความคิดเห็นมาทำการปรับปรุง บรรณาธิกรณิกคู่มือ เพื่อนำไปทดลองใช้ในพื้นที่เป้าหมายต่อไป

ในการพัฒนาคู่มือระบบธนาคารหน่วยกิตแห่งชาติครั้งนี้ ได้มีการบรรจุรายละเอียดจากการสังเคราะห์ข้อมูลที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งข้อคิดเห็นจากการศึกษา วิจัย และรายงานการปฏิบัติงานระบบธนาคารหน่วยกิต ได้แก่ ชุดความรู้ที่จำเป็น กรอบนโยบายและทิศทางที่เกี่ยวข้องกับระบบ

ธนาคารหน่วยกิตแห่งชาติ ระบบธนาคารหน่วยกิต เครือข่ายระบบธนาคารหน่วยกิตของประเทศไทย ระบบการศึกษา หลักสูตรการศึกษาและฝึกอบรมที่เกี่ยวข้องกับระบบธนาคารหน่วยกิตแห่งชาติ มาตรฐานกำกับกับการปฏิบัติงานระบบธนาคารหน่วยกิต การพัฒนาคลังหน่วยกิตดิจิทัล และแนวความคิดในการออกแบบระบบธนาคารหน่วยกิตดิจิทัล และกำหนดแนวปฏิบัติเพื่อการขับเคลื่อนระบบธนาคารหน่วยกิตแห่งชาติสู่การปฏิบัติ ระดับชาติ ระดับจังหวัด และระดับสถานศึกษา

1. สรุปผลการพัฒนาคู่มือระบบธนาคารหน่วยกิต

ผลการรับฟังความคิดเห็นจากผู้แทนจากหน่วยงาน และองค์กรด้านการศึกษาและด้านการรับรองมาตรฐานอาชีพ โดยที่ประชุมได้มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์การจัดการศึกษาทั้งในระบบ นอกกระบบ และตามอัธยาศัย ที่เกี่ยวข้องกับระบบธนาคารหน่วยกิต พัฒนาการของแต่ละหน่วยงาน ความจำเป็นที่จะต้องมียระบบธนาคารหน่วยกิตซึ่งเป็นช่องทางและสร้างโอกาสให้คนไทยทุกช่วงวัยสามารถพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้สามารถปรับตัวได้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงและการพิจารณาคู่มือระบบธนาคารหน่วยกิต ผู้เข้าร่วมการประชุมมีความคิดเห็นสอดคล้องกันในประเด็นที่สมควรเร่งรัดให้มีระบบธนาคารหน่วยกิตแห่งชาติเกิดขึ้นโดยเร็ว โดยเฉพาะการกำหนดเจ้าภาพหลักและเครือข่ายทั้งการศึกษาในระบบและนอกระบบ รวมถึงการมีส่วนร่วมของภาคประกอบการที่ต้องมีการเชื่อมต่อการทำงานทั้งภาพรวมและพื้นที่ ควรเร่งกำหนดโครงสร้างและเครือข่ายการทำงานระบบธนาคารหน่วยกิตให้เป็นรูปธรรม การพัฒนาแพลตฟอร์ม สื่อ นวัตกรรม ส่งเสริมการเรียนรู้ และบริการสำหรับผู้เรียนเพื่อให้เกิดความสะดวกในการเข้าถึงองค์ความรู้ และแหล่งความรู้ที่สามารถเชื่อมโยงความรู้และประสบการณ์เข้าสู่ระบบธนาคารหน่วยกิต ระบบการให้บริการ ระบบสนับสนุน และอำนวยความสะดวกแก่ผู้เรียนที่มีความยืดหยุ่น หลากหลาย รวมทั้งการสร้างการรับรู้แก่กลุ่มเป้าหมาย การเพิ่มศักยภาพและขีดความสามารถแก่ผู้ปฏิบัติงานในเครือข่ายทุกระดับเพื่อการบริหารจัดการระบบธนาคารหน่วยกิตอย่างมีประสิทธิภาพ ประเด็นที่พึงระมัดระวังคือการเก็บรักษาข้อมูลส่วนบุคคลตามกฎหมาย โดยทุกหน่วยงานและองค์กรพร้อมให้ความร่วมมือเพื่อผลักดันและขับเคลื่อนระบบธนาคารหน่วยกิตร่วมกัน

สำหรับกลยุทธ์การขับเคลื่อนระบบธนาคารหน่วยกิตในระดับจังหวัด ควรเร่งรัดดำเนินการในด้าน 1) การบริหารจัดการระบบธนาคารหน่วยกิตระดับจังหวัดให้สอดคล้องกับนโยบาย การส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยไม่กำหนดอายุ และคุณวุฒิของผู้เรียน และเชื่อมโยงการศึกษาในระบบ การศึกษานอกกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย 2) การประสานงาน

การส่งเสริมและกำกับมาตรฐานธนาคารหน่วยกิตของหน่วยงาน องค์กรจัดการศึกษา ระดับจังหวัด ทุกระดับและทุกประเภทการศึกษา 3) ด้านการดำเนินการรับรองสถาบันการศึกษาที่เข้าสู่ระบบธนาคารหน่วยกิตแห่งชาติในระดับจังหวัด 4) ด้านการส่งเสริมการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมและจัดระบบการรับรองหลักสูตรฝึกอบรม ของหน่วยงานองค์กรจัดการศึกษาอบรมหรือหน่วยงานที่มีอำนาจในการรับรองมาตรฐานอาชีพ ตามที่ระบบธนาคารหน่วยกิตแห่งชาติกำหนดรวมทั้งการเทียบโอนความรู้และประสบการณ์โดยหน่วยงานหรือคณะกรรมการ 5) ด้านการเชื่อมต่อกับระบบของหน่วยงานกับระบบธนาคารหน่วยกิตแห่งชาติ เพื่อประโยชน์ในการตรวจสอบและรับรองผลการสะสมหน่วยกิต (Accredited) ของหน่วยงานภาคการศึกษา อันจะนำไปสู่การออกวุฒิการศึกษา 6) ด้านการกำกับติดตาม ตรวจสอบ สถาบันการศึกษา หน่วยงาน องค์กรจัดการศึกษาระดับจังหวัด ทุกระดับและทุกประเภทการศึกษา และ 7) ด้านการประชาสัมพันธ์ให้ทุกภาคส่วนได้รับทราบและเข้าถึงระบบธนาคารหน่วยกิตแห่งชาติ

2. ข้อเสนอแนะ

2.1 ข้อเสนอแนะในภารกิจที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานระบบธนาคารหน่วยกิตแต่ละระดับ

แนวทางการดำเนินการระบบธนาคารหน่วยกิตระดับชาติ ระดับจังหวัด และระดับสถานศึกษาในระยะเร่งด่วน ดังนี้

ระดับนโยบาย (Policies & Strategies)	ระดับหน่วยงานร่วมกำกับ (System Oversight)	ระดับปฏิบัติการ (Service Delivery)
เจ้าภาพหลักร่วมกับองค์กรหลัก (ธนาคารหน่วยกิตระดับชาติ)	องค์กรหลัก และจังหวัด (ธนาคารหน่วยกิตระดับจังหวัด)	สถานศึกษา สถาบันการศึกษา (ธนาคารหน่วยกิตระดับสถานศึกษา)
1) พัฒนานโยบาย กลยุทธ์ และแผนการขับเคลื่อนระบบธนาคารหน่วยกิตแห่งชาติ	1) พัฒนารอบและแผนการดำเนินงานที่ชัดเจนของหน่วยงานในระบบธนาคารหน่วยกิตทุกระดับ	1) กำหนดแผนปฏิบัติการที่ชัดเจน
2) จัดตั้งศูนย์ประสานงานเพื่อขับเคลื่อนธนาคารหน่วยกิตแห่งชาติทุกระดับ	2) ปรับปรุงและพัฒนาหลักเกณฑ์วิธีการปฏิบัติงานระบบธนาคารหน่วยกิตของหน่วยงานหลักที่ครอบคลุมทุกประเภทและระดับการศึกษา	2) ขับเคลื่อนการปฏิบัติงานตามหลักเกณฑ์ที่กำหนด
3) กำหนดแนวปฏิบัติโดยใช้กลไกทางกฎหมาย กฎ ระเบียบ รวมทั้งมาตรการส่งเสริม	3) เผยแพร่ สร้างการรับรู้ และความเข้าใจแนวปฏิบัติ กฎหมาย กฎ ระเบียบที่พัฒนา	3) ดำเนินงานพัฒนาระบบธนาคารหน่วยกิตตามกฎหมาย กฎ ระเบียบที่เกี่ยวข้อง
4) พัฒนาระบบความร่วมมือธนาคารหน่วยกิตระดับชาติและบูรณาการการปฏิบัติงานทุกภาคส่วนในระดับนโยบาย	4) สร้างความเชื่อมโยงการทำงานกับเครือข่าย รวมทั้งกำหนดเกณฑ์และแนวปฏิบัติในการบูรณาการการทำงานร่วมกันกับทุกภาคส่วนในระดับองค์กรหลักและจังหวัด	4) สร้างพลังร่วมและแรงจูงใจในการขับเคลื่อนระบบธนาคารหน่วยกิตระดับสถานศึกษาร่วมกับเครือข่ายเชิงพื้นที่ทุกภาคส่วน

ระดับนโยบาย (Policies & Strategies)	ระดับหน่วยงานร่วมกำกับ (System Oversight)	ระดับปฏิบัติการ (Service Delivery)
เจ้าภาพหลักร่วมกับองค์กรหลัก (ธนาคารหน่วยกิตระดับชาติ)	องค์กรหลัก และจังหวัด (ธนาคารหน่วยกิตระดับจังหวัด)	สถานศึกษา สถาบันการศึกษา (ธนาคารหน่วยกิตระดับสถานศึกษา)
5) กำหนดกลยุทธ์ในการสื่อสาร สร้างความรู้ ความเข้าใจ และประชาสัมพันธ์ ระบบ ธนาคารหน่วยกิตแห่งชาติ	5) กำหนดแนวทางในการสื่อสาร และการประชาสัมพันธ์ระบบ ธนาคารหน่วยกิตโดยขับเคลื่อน ไปยังกลุ่มเป้าหมายผู้รับบริการ และเครือข่ายการทำงานเชิงพื้นที่	5) ดำเนินการสื่อสาร เผยแพร่ และประชาสัมพันธ์ตามแนวทาง ที่กำหนดเป็นรายสถานศึกษา หน่วยงาน หรือองค์กร ที่เกี่ยวข้อง
6) กำหนดนโยบายการบริหาร จัดการระบบธนาคารหน่วยกิต แห่งชาติเชิงคุณภาพ เพื่อสร้างความเชื่อมั่นและ การยอมรับผู้สำเร็จการศึกษา จากระบบธนาคารหน่วยกิต โดยมีระบบการตรวจรับรอง คุณภาพ การติดตาม และ ประเมินระบบธนาคารหน่วยกิต ระดับจังหวัด	6) พัฒนามาตรฐานกำกับคุณภาพ ด้านการบริหารจัดการ และ การจัดหลักสูตรภายใต้ระบบ ธนาคารหน่วยกิต ทุกประเภท และทุกระดับการศึกษา และที่เกี่ยวข้อง โดยมีระบบ การตรวจรับรองคุณภาพ การติดตาม และประเมินระบบ ธนาคารหน่วยกิตระดับ สถานศึกษา	6) จัดกระบวนการปฏิบัติงาน ให้เป็นไปตามมาตรฐานกำกับ คุณภาพครอบคลุมด้าน การบริหารจัดการ และ การจัดหลักสูตรภายใต้ระบบ ธนาคารหน่วยกิตระดับ สถานศึกษา
7) สนับสนุนและผลักดัน การใช้เทคโนโลยีดิจิทัล ในการจัดการระบบธนาคาร หน่วยกิตดิจิทัล	7) ส่งเสริม สนับสนุนให้มีการ เชื่อมโยงเครือข่ายข้อมูลสำคัญ ทุกประเภทและทุกระดับ การศึกษาเข้าสู่ระบบธนาคาร หน่วยกิตดิจิทัล	7) ดำเนินการขับเคลื่อนระบบ ธนาคารหน่วยกิตดิจิทัล โดยเสริมสร้างศักยภาพผู้ใช้งาน ทุกกลุ่มเป้าหมาย การปรับปรุง ข้อมูลให้เป็นปัจจุบัน พร้อมให้ บริการแก่กลุ่มเป้าหมาย และ ตรวจสอบยืนยันความถูกต้อง ของข้อมูล

ระดับนโยบาย (Policies & Strategies)	ระดับหน่วยงานร่วมกำกับ (System Oversight)	ระดับปฏิบัติการ (Service Delivery)
เจ้าภาพหลักร่วมกับองค์กรหลัก (ธนาคารหน่วยกิตระดับชาติ)	องค์กรหลัก และจังหวัด (ธนาคารหน่วยกิตระดับจังหวัด)	สถานศึกษา สถาบันการศึกษา (ธนาคารหน่วยกิตระดับสถานศึกษา)
8) ส่งเสริม สนับสนุนการพัฒนา ศักยภาพและความสามารถ บุคลากรเครือข่ายปฏิบัติงาน ธนาคารหน่วยกิตแห่งชาติ	8) กำหนดมาตรฐานการปฏิบัติงาน ของบุคลากรเครือข่ายปฏิบัติงาน ระบบธนาคารหน่วยกิต และ พัฒนาบุคลากรตามเกณฑ์ มาตรฐานระบบธนาคารหน่วยกิต ระดับจังหวัด	8) พัฒนาบุคลากรตามเกณฑ์ มาตรฐานระบบธนาคาร หน่วยกิต ระดับสถานศึกษา ที่กำหนด
9) ส่งเสริม สนับสนุนการจัด ระบบบริหารจัดการและ การจัดทำคู่มือการปฏิบัติงาน ธนาคารหน่วยกิตระดับชาติ	9) กำหนดกรอบแนวทางการ การปฏิบัติงานเพื่อพัฒนาคู่มือ ปฏิบัติงานธนาคารหน่วยกิต ระดับจังหวัดที่ชัดเจน	9) พัฒนาคู่มือปฏิบัติงานธนาคาร หน่วยกิตระดับสถานศึกษา รวมทั้งคู่มือประจำตัวผู้เรียน ในระบบธนาคารหน่วยกิต
10) สร้างความเชื่อมโยงระหว่าง หลักสูตรกับมาตรฐานอาชีพ ตามกรอบคุณวุฒิแห่งชาติ	10) ส่งเสริมการจัดการระบบ ธนาคารหน่วยกิตที่สอดคล้อง กับกรอบคุณวุฒิแห่งชาติ ในทุกประเภทและทุกระดับ การศึกษาในพื้นที่	10) ขับเคลื่อนระบบธนาคาร หน่วยกิตตามกรอบคุณวุฒิ แห่งชาติและมาตรฐานอาชีพ ระบบธนาคารหน่วยกิตระดับ สถานศึกษา
11) ให้ความสำคัญในสาขาอาชีพ ที่ขาดแคลน เพื่อใช้กลไก ระบบธนาคารหน่วยกิต ในการเพิ่มศักยภาพและ ขีดความสามารถของบุคคล ที่สอดคล้องกับความต้องการ ในภาคการผลิตและบริการ	11) ศึกษา วิเคราะห์ และเผยแพร่ ความต้องการกำลังคนและ ทักษะอาชีพตามต้องการ	11) ประชาสัมพันธ์เผยแพร่ข้อมูล ความต้องการกำลังคนและ คุณวุฒิที่เชื่อมโยง เพื่อให้ คำแนะนำแก่กลุ่มเป้าหมาย ผู้เรียนในระบบธนาคารหน่วยกิต และภาคีเครือข่ายต่อเนื่อง ในการสร้างโอกาสการทำงาน ของผู้สำเร็จการศึกษา

2.2 ข้อเสนอแนะเพื่อการขับเคลื่อนระบบธนาคารหน่วยกิตแห่งชาติ

การขับเคลื่อนระบบธนาคารหน่วยกิตแห่งชาติให้ประสบความสำเร็จควรมีกรอบการบริหารจัดการ โดยสรุป ดังนี้

1) **สร้างการมีส่วนร่วมของเครือข่ายการปฏิบัติงาน จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะพันธมิตรหลัก (Key Partners) ในทุกกิจกรรม และทุกระดับ ทั้งในระดับชาติ ระดับจังหวัด และระดับสถานศึกษา** การจัดการระบบงาน และการจัดการเรียนรู้ในระบบธนาคารหน่วยกิต ซึ่งเป็นการทำงานที่ใช้ประโยชน์จากความเชี่ยวชาญ ความชำนาญ ทรัพยากรของแต่ละฝ่าย โดยมีหน่วยงานกลางเป็นผู้กำหนดหลักเกณฑ์ รูปแบบ วิธีการ แพลตฟอร์ม ฐานข้อมูลต่าง ๆ ทั้งนี้ควรมีทิศทางการทำงานที่สอดคล้องกันระหว่างหน่วยงานนโยบาย (Policy) หน่วยกำกับ (Regulator) ซึ่งได้แก่หน่วยงานต้นสังกัดและสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด และหน่วยปฏิบัติ (Operator) ซึ่งได้แก่สถานศึกษา

2) **กำหนดกิจกรรมหลัก (Key Activities) ระบบธนาคารหน่วยกิตที่เชื่อมโยงกัน** โดยเฉพาะกิจกรรมหลักจากการให้บริการระบบธนาคารหน่วยกิตแก่ผู้เรียน กิจกรรมหนุนเสริม และแก้ปัญหาในด้านการจัดการให้เป็นไปได้ในทิศทางเดียวกัน

3) **ส่งเสริม สนับสนุน ปัจจัยและความพร้อมในด้านทรัพยากร (Key Resources)** บนพื้นฐานการสร้างโอกาสในการเข้าถึงระบบการศึกษาหรือการพัฒนาตนเอง เป็นปัจจัยนำเข้าที่จำเป็นในระบบธนาคารหน่วยกิต ได้แก่ บุคลากรผู้ให้บริการและอำนวยความสะดวก ผู้เชี่ยวชาญ หรือนักวิชาการแต่ละศาสตร์และสาขา แพลตฟอร์มการให้บริการในระบบดิจิทัล อุปกรณ์และเครื่องมือเทคโนโลยี สื่อการเรียนรู้ นวัตกรรมและแพลตฟอร์มการเรียนรู้ การสร้างความสมบูรณ์ของระบบนิเวศธนาคารหน่วยกิตแห่งชาติ ทั้งนี้ การจัดการทรัพยากรในระบบธนาคารหน่วยกิตต้องอยู่บนพื้นฐานที่สอดคล้องกับวิธีการเรียนรู้ในรูปแบบการศึกษาได้อย่างต่อเนื่อง และทุกช่วงวัย

4) **ปลูกฝังให้ผู้เรียนเห็นคุณค่า (Value Proposition) ของการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง** รวมทั้งบทบาทของสถานศึกษา หน่วยงาน หรือองค์กรในการส่งเสริมระบบการรับรอง (Accreditation) อย่างมีคุณภาพและมีมาตรฐานเป็นที่ยอมรับจากภาคประกอบการ เชื่อมโยงไปสู่โอกาสและความก้าวหน้าของบุคคล ซึ่งจะเป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่ผู้เรียนจะตัดสินใจเข้าสู่การเรียนระบบธนาคารหน่วยกิต

5) **สร้างปฏิสัมพันธ์กับผู้เรียน (Learner Relationships) ในการเข้าถึง** การศึกษาระบบธนาคารหน่วยกิต ระบบการแนะแนวเส้นทางการเรียนและอาชีพ ระบบการดูแลช่วยเหลือผู้เรียนที่มีข้อจำกัดระหว่างเรียนให้สามารถสะสมผลลัพธ์การเรียนรู้หรือประสบการณ์ การนำผลลัพธ์การเรียนรู้มาแปลงเป็นหน่วยกิต เพื่อเข้าศึกษาต่อจนสำเร็จการศึกษาแบบไร้รอยต่อ สถานศึกษาต้องบริหารความสัมพันธ์กับผู้เรียน รวมถึงการสร้างกลยุทธ์ด้านการสื่อสารไปยังกลุ่มเป้าหมายหรือผู้เรียน

6) **จัดกลุ่มผู้เรียน (Learner Segments) ในระบบธนาคารหน่วยกิตที่มีความ** หลากหลายและแตกต่างกันโดยให้ความสำคัญเป็นรายบุคคล การกำหนดกลุ่มผู้เรียนที่ต้องการเข้าถึง การระบุกลุ่มผู้เรียนหรือกลุ่มเป้าหมายที่ต้องการเข้าถึงเป็นหัวใจสำคัญของการจัดการเรียนรู้ในระบบธนาคารหน่วยกิต ทั้งนี้ ต้องมีความเหมาะสมและสอดคล้องกับกลุ่มเป้าหมายของผู้เรียนทั้งในปัจจัยด้านอายุ เพศ ฐานะ อาชีพ ความรู้ และประสบการณ์

7) **ขยายช่องทางการเข้าถึงระบบธนาคารหน่วยกิต (Credit Bank Channels) ที่ใช้ในการติดต่อสื่อสารในระบบธนาคารหน่วยกิตกับผู้เรียน** ให้สามารถเข้าถึงข้อมูลและบริการด้านหลักสูตรการเรียนการสอน หลักสูตรอบรม ที่สามารถสะสมเป็น Credit หรือ Micro Credential ช่องทางการสื่อสารที่หลากหลายรูปแบบขึ้นอยู่กับกลุ่มเป้าหมายผู้เรียนในระบบธนาคารหน่วยกิตแต่ละกลุ่ม ควรมีทั้งช่องทางหลักและช่องทางเลือกเพื่ออำนวยความสะดวกแก่ผู้เรียนทุกกลุ่ม

8) **จัดระบบโครงสร้างต้นทุน (Costs Structure) ทรัพยากรและงบประมาณ** ทั้งหมดที่ต้องใช้ในการจัดตั้งระบบธนาคารหน่วยกิตแห่งชาติ ซึ่งเป็นประเด็นที่ต้องเร่งพิจารณา เริ่มจากการจัดหาเจ้าภาพหลักในฐานะหน่วยงานเจ้าของเรื่องเพื่อวางระบบและเชื่อมโยงเครือข่าย การบูรณาการทรัพยากรที่อยู่ร่วมกับเครือข่าย รวมถึงต้นทุนค่าใช้จ่ายในการให้บริการระบบธนาคารหน่วยกิต

9) **จัดระบบโครงสร้างรายได้ (Revenue Structure) ที่จำเป็นในระบบ** ธนาคารหน่วยกิต เป็นการนำประมาณการค่าใช้จ่ายตามโครงสร้างต้นทุนเพื่อจัดหาแหล่งรายได้ ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการบริหารจัดการระบบธนาคารหน่วยกิต จำเป็นต้องวิเคราะห์แผนการดำเนินงานเพื่อแสวงหาแหล่งงบประมาณสนับสนุนให้กับเครือข่ายการทำงานระบบธนาคารหน่วยกิตทั้งระดับชาติ ระดับจังหวัด และระดับสถานศึกษา เพื่อให้การบริหารจัดการระบบธนาคารหน่วยกิตสามารถส่งมอบคุณค่าให้แก่ผู้เรียน และสื่อสารคุณค่าของการเรียนในระบบธนาคารหน่วยกิตไปยังกลุ่มเป้าหมายอื่น ๆ ในวงกว้างมากยิ่งขึ้น

สารบัญ

	หน้า
ส่วนที่ 1 บทนำ	1
1. หลักการและเหตุผล	1
1.1 ปัญหาความเหลื่อมล้ำของประเทศไทย	1
1.2 การก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุอย่างสมบูรณ์	6
1.3 การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของประเทศไทยในภาพรวม	6
1.4 การปรับเปลี่ยนโครงสร้างเศรษฐกิจของประเทศไทยสู่ฐานนวัตกรรม	7
1.5 แรงผลักดันอย่างต่อเนื่องในการพัฒนาทุนมนุษย์	8
2. วัตถุประสงค์	12
3. นิยามศัพท์เฉพาะ	13
4. ขอบเขตของคู่มือ	18
4.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา	18
4.2 ขอบเขตด้านการใช้ประโยชน์	18
5. วิธีการและขั้นตอนการพัฒนาคู่มือ	19
6. กลุ่มเป้าหมาย	20
ส่วนที่ 2 ชุดความรู้ที่จำเป็นในการดำเนินงานระบบธนาคารหน่วยกิต	22
1. เครือข่ายระบบธนาคารหน่วยกิตของประเทศไทย	22
2. ระบบการศึกษา หลักสูตรการศึกษาและฝึกอบรมที่เกี่ยวข้องกับระบบธนาคารหน่วยกิตแห่งชาติ	24
2.1 กรอบคุณวุฒิแห่งชาติ	24
2.2 มาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561	28
2.3 หลักสูตรการศึกษาและฝึกอบรมที่เกี่ยวข้องกับระบบธนาคารหน่วยกิตแห่งชาติ	31
2.3.1 หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน	31
2.3.2 หลักสูตรอาชีวศึกษา	36
2.3.3 หลักสูตรอุดมศึกษา	47

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
2.4 มาตรฐานอาชีพ และหลักสูตรฝึกอบรมตามมาตรฐานอาชีพ	55
2.4.1 มาตรฐานอาชีพ และหลักสูตรฝึกอบรมตามมาตรฐานอาชีพ ของกรมพัฒนาฝีมือแรงงาน	55
2.4.2 มาตรฐานอาชีพ และหลักสูตรฝึกอบรมตามมาตรฐานอาชีพ ของสถาบันคุณวุฒิวิชาชีพ (องค์การมหาชน)	59
3. มาตรฐานกำกับการปฏิบัติงานระบบธนาคารหน่วยกิต	72
3.1 มาตรฐานกำกับการปฏิบัติงานระบบธนาคารหน่วยกิตในภาพรวม เฉพาะที่มีผลบังคับใช้	72
3.1.1 ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง การเทียบโอน ผลการเรียนการศึกษาขั้นพื้นฐาน และการศึกษาระดับอุดมศึกษา ระดับต่ำกว่าปริญญา พ.ศ. 2546	72
3.1.2 ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง การเทียบโอน ผลการเรียนการศึกษาขั้นพื้นฐาน และการศึกษาระดับอุดมศึกษา ระดับต่ำกว่าปริญญา (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2563	74
3.1.3 ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการประเมินเทียบ ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน และการศึกษาระดับอุดมศึกษา ระดับต่ำกว่าปริญญา พ.ศ. 2551	74
3.2 มาตรฐานกำกับการปฏิบัติงานระบบธนาคารหน่วยกิต ในการจัดการศึกษาแต่ละระดับ	76
3.2.1 ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน	76
3.2.2 ระดับการระดับอาชีวศึกษา	77
3.2.3 ระดับอุดมศึกษา	85
ส่วนที่ 3 ธนาคารหน่วยกิตดิจิทัล	92
1. การพัฒนาคลังหน่วยกิตดิจิทัล	92
1.1 การพัฒนาคลังหน่วยกิตดิจิทัลในระบบการศึกษา	92
1.1.1 ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน	92
1.1.2 ระดับอาชีวศึกษา	92

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
1.1.3 ระดับอุดมศึกษา	92
1.2 การพัฒนาคลังหน่วยกิตดิจิทัลนอกระบบการศึกษา	98
1.2.1 แพลตฟอร์ม E-Workforce Ecosystem	98
1.2.2 แพลตฟอร์มไทยมีงานทำ	105
2. แนวความคิดในการออกแบบระบบธนาคารหน่วยกิตดิจิทัล	108
2.1 ความเชื่อมโยงระบบธนาคารหน่วยกิตแห่งชาติ	109
2.2 การออกแบบระบบธนาคารหน่วยกิต	110
ส่วนที่ 4 การขับเคลื่อนระบบธนาคารหน่วยกิตแห่งชาติสู่การปฏิบัติ	119
1. โครงสร้างระบบธนาคารหน่วยกิตแห่งชาติและเครือข่าย	119
1.1 การดำเนินงานระบบธนาคารหน่วยกิตระดับชาติ	119
1.1.1 คณะกรรมการนโยบายธนาคารหน่วยกิตแห่งชาติ	121
1.1.2 คณะกรรมการขับเคลื่อนธนาคารหน่วยกิตแห่งชาติ	121
1.1.3 หน่วยงานหลักในภาคการศึกษา	122
1.1.4 หน่วยงานหลักนอกภาคการศึกษา	123
1.2 การดำเนินงานระบบธนาคารหน่วยกิตระดับจังหวัด	123
1.3 การดำเนินงานระบบธนาคารหน่วยกิตของสถาบันการศึกษา	124
1.3.1 สถาบันการศึกษา	124
1.3.2 หน่วยงานหรือองค์กรที่จัดการศึกษาอบรม หรือหน่วยงาน ที่มีอำนาจในการรับรองมาตรฐานอาชีพ	125
2. การดำเนินงานธนาคารหน่วยกิตระดับจังหวัด	126
2.1 คณะกรรมการส่งเสริมและกำกับมาตรฐานธนาคารหน่วยกิตจังหวัด	126
2.2 หน่วยงานที่รับผิดชอบธนาคารหน่วยกิตระดับจังหวัด	127
2.2.1 โครงสร้างของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดกับภาระงาน ด้านระบบธนาคารหน่วยกิต	128
2.2.2 การบริหารจัดการระบบธนาคารหน่วยกิตระดับจังหวัด	130

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
2.3 กลยุทธ์การขับเคลื่อนระบบธนาคารหน่วยกิตแห่งชาติระดับจังหวัด	131
2.3.1 ด้านการบริหารจัดการระบบธนาคารหน่วยกิตระดับจังหวัด ให้สอดคล้องกับนโยบายการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต	131
2.3.2 ด้านการประสานงานการส่งเสริมและกำกับมาตรฐาน ธนาคารหน่วยกิตของหน่วยงาน องค์กรจัดการศึกษา ระดับจังหวัด ทุกระดับและทุกประเภทการศึกษา	133
2.3.3 ด้านการดำเนินการรับรองสถาบันการศึกษาที่เข้าสู่ระบบ ธนาคารหน่วยกิตแห่งชาติในระดับจังหวัด	135
2.3.4 ด้านการส่งเสริมการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมและจัดระบบ การรับรองหลักสูตรฝึกอบรม ของหน่วยงานองค์กรจัดการศึกษา อบรม หรือหน่วยงานที่มีอำนาจในการรับรองมาตรฐานอาชีพ	136
2.3.5 ด้านการเชื่อมต่อกับระบบของหน่วยงานกับระบบ ธนาคารหน่วยกิตแห่งชาติ เพื่อประโยชน์ในการตรวจสอบและ รับรองผลการสะสมหน่วยกิต (Accredited) ของหน่วยงาน ภาคการศึกษา	138
2.3.6 ด้านการกำกับติดตาม ตรวจสอบ สถาบันการศึกษา หน่วยงาน องค์กรจัดการศึกษา ระดับจังหวัด ทุกระดับและทุกประเภท การศึกษาระดับจังหวัด	140
2.3.7 ด้านการประชาสัมพันธ์ให้ทุกภาคส่วนได้รับทราบและเข้าถึง ระบบธนาคารหน่วยกิตแห่งชาติ	141
3. การดำเนินงานธนาคารหน่วยกิตระดับสถานศึกษา	143
3.1 กระบวนการทำงานระหว่างสถานศึกษาหรือหน่วยงาน ที่เข้าร่วมเครือข่าย	143
3.2 การให้บริการธนาคารหน่วยกิตสำหรับผู้เรียน	144
3.3 การจัดระบบการบริหารจัดการระบบธนาคารหน่วยกิตระดับสถานศึกษา	147

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
3.4 แนวปฏิบัติของสถานศึกษาในการเทียบโอนความรู้และประสบการณ์ เพื่อนำผลการเรียนรู้ ผลการฝึกอบรมและพัฒนา และประสบการณ์บุคคล เข้าสู่ระบบธนาคารหน่วยกิต	150
3.4.1 การศึกษาขั้นพื้นฐาน	151
3.4.2 ระดับอาชีวศึกษา	165
3.4.3 ระดับอุดมศึกษา	197
3.4.4 การศึกษานอกระบบ การศึกษาตามอัธยาศัย และการฝึกอบรม	207
ส่วนที่ 5 สรุปและข้อเสนอแนะ	236
1. สรุปผลการพัฒนาคู่มือการดำเนินงานระบบธนาคารหน่วยกิตแห่งชาติ	236
2. ข้อเสนอแนะ	239
2.1 ข้อเสนอแนะในภารกิจที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานระบบ ธนาคารหน่วยกิตแต่ละระดับ	239
2.2 ข้อเสนอแนะเพื่อการขับเคลื่อนระบบธนาคารหน่วยกิตแห่งชาติ	242
บรรณานุกรม	244

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
2.1	กรอบโครงสร้างเวลาเรียนพื้นฐานสำหรับกลุ่มสาระการเรียนรู้ 8 กลุ่ม	34
3.1	ชุดข้อมูลตามโครงสร้างมาตรฐานข้อมูลด้านการศึกษา	94
4.1	การบูรณาการภาระงานของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดเพื่อสนับสนุนการดำเนินงานระบบธนาคารหน่วยกิตระดับจังหวัด	130
4.2	แนวปฏิบัติการเทียบโอนผลการเรียนเข้าสู่การศึกษา ในระบบการศึกษาขั้นพื้นฐาน	160
4.3	แนวปฏิบัติในการเทียบโอนผลการเรียนกรณีหลักสูตรเดียวกัน	173
4.4	แนวปฏิบัติในการเทียบโอนผลการเรียนกรณีต่างหลักสูตร	174
4.5	แนวปฏิบัติในการเทียบโอนผลการเรียนกรณีสถานศึกษาอนุญาตให้ผู้เรียนไปเรียนรายวิชาบางรายวิชาจากสถานศึกษาแห่งอื่น	176
4.6	แนวปฏิบัติในการเทียบโอนผลการเรียนกรณีการโอนผลการเรียนรายวิชาของผู้เรียนที่พ้นสภาพนักเรียน นักศึกษา แล้วกลับเข้ามาเรียนใหม่ หรือผู้เรียนที่ลงทะเบียนเรียนรายวิชาครบทุกภาคเรียนตามแผนการเรียนที่สถานศึกษากำหนดแล้วแต่ยังไม่เข้าเกณฑ์การสำเร็จการศึกษาตามหลักสูตร แล้วขอสอบเข้าเรียนใหม่ในสถานศึกษาเดิม หรือสถานศึกษาแห่งใหม่ได้	177
4.7	เกณฑ์พิจารณาการเทียบโอนความรู้และประสบการณ์ในกรณีต่าง ๆ	183

สารบัญแผนภาพ

แผนภาพที่	หน้า	
1.1	ข้อมูลความเหลื่อมล้ำและขาดโอกาสของผู้เรียนยากจน และยากจนพิเศษ	5
2.1	ความเชื่อมโยงกรอบคุณวุฒิแห่งชาติ คุณวุฒิทางการศึกษา และมาตรฐานอาชีพของหน่วยงาน	26
2.2	ความเชื่อมโยงกรอบคุณวุฒิแห่งชาติ คุณวุฒิทางการศึกษา และมาตรฐานอาชีพ	28
2.3	องค์ความรู้ ทักษะสำคัญ และคุณลักษณะหลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐาน	33
2.4	กรอบความคิดในการกำหนดระดับมาตรฐานฝีมือแรงงาน	56
2.5	การเทียบเคียงระหว่างกรอบคุณวุฒิแห่งชาติ กรอบคุณวุฒิวิชาชีพ และกรอบคุณวุฒิอ้างอิงอาเซียน	61
2.6	กรอบคุณวุฒิ 8 ระดับ และการเทียบเคียงกรอบคุณวุฒิวิชาชีพ กับกรอบคุณวุฒิการศึกษา	62
2.7	ความเชื่อมโยงมาตรฐานอาชีพของสถาบันคุณวุฒิวิชาชีพ กับมาตรฐานอาชีพจากหน่วยงานอื่น ๆ ทั้งในประเทศและต่างประเทศ	64
2.8	กระบวนการพัฒนามาตรฐานอาชีพ	65
2.9	ขั้นตอนการดำเนินการจัดทำมาตรฐานอาชีพและคุณวุฒิวิชาชีพ	66
2.10	การจัดทำมาตรฐานอาชีพโดยใช้เทคนิควิเคราะห์หน้าที่งาน (Functional Analysis)	67
2.11	โครงสร้างการกำหนดคุณวุฒิวิชาชีพ	68
2.12	องค์ประกอบของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการพัฒนามาตรฐานอาชีพ	69
2.13	ขั้นตอนการขอรับการพิจารณาความสอดคล้องของหลักสูตร ตามมาตรฐานอาชีพ	71
3.1	ความเชื่อมโยงระบบการศึกษากับคุณวุฒิวิชาชีพภายใต้แพลตฟอร์ม E-Workforce Ecosystem	102
3.2	โครงสร้างแพลตฟอร์ม E-Workforce Ecosystem	103
3.3	ลักษณะการใช้งานหลัก (Core Feature) ของแพลตฟอร์มไทยมีงานทำ	107

สารบัญแนภาพ (ต่อ)

แผนภาพที่	หน้า
3.4 กระบวนการของการพัฒนาระบบธนาคารหน่วยกิตสู่ระบบธนาคารหน่วยกิตดิจิทัล	108
3.5 ความเชื่อมโยงการทำงานธนาคารหน่วยกิตแห่งชาติและกลไกการทำงาน	110
3.6 องค์ประกอบระบบธนาคารหน่วยกิตเสนอแนะ	111
3.7 ตัวอย่างแนวคิดแบบจำลองระบบธนาคารหน่วยกิตอาชีวศึกษา ระดับ ปวส.	113
4.1 โครงสร้างระบบธนาคารหน่วยกิตและเครือข่าย	120
4.2 โครงสร้างและการแบ่งงานภายในสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด	129
4.3 ความเชื่อมโยงการทำงานระหว่างสถานศึกษาทุกประเภทและระดับหน่วยงาน หรือองค์กรต้นทางและปลายทาง	144
4.4 การให้บริการธนาคารหน่วยกิตสำหรับผู้เรียน	146
4.5 กระบวนการทำงานของระบบธนาคารหน่วยกิตสำหรับผู้เรียน	147
4.6 โครงสร้างเสนอแนะเพื่อใช้ประกอบการออกแบบระบบบริหารจัดการธนาคารหน่วยกิต ระดับสถานศึกษา	149
4.7 ขั้นตอนการทดลองการสะสมหน่วยการเรียนรู้ของสถานศึกษานำร่องที่เข้าร่วมโครงการ	150
4.8 ขั้นตอนการเทียบโอน (รายวิชา)	163
4.9 ขั้นตอนการเทียบโอน (ระดับ)	164
4.10 ขั้นตอนการจัดการศึกษาและประเมินเทียบโอนผลการเรียนและเทียบโอนความรู้และประสบการณ์ของสถานศึกษา	166
4.11 รูปแบบการเทียบโอนผลการเรียนรู้	168
4.12 แนวปฏิบัติในการเทียบโอนผลการเรียนกรณีหลักสูตรเดียวกัน	173
4.13 แนวปฏิบัติในการเทียบโอนผลการเรียนกรณีต่างหลักสูตร	175
4.14 แนวปฏิบัติในการรับโอนผลการเรียนกรณีสถานศึกษาอนุญาตให้ผู้เรียนไปเรียนรายวิชาบางรายวิชาจากสถานศึกษาแห่งอื่น	176

สารบัญแนภาพ (ต่อ)

แนภาพที่	หน้า
4.15 แนวปฏิบัติในการรับโอนผลการเรียนกรณีผู้เรียนพ้นสภาพนักเรียนนักศึกษา แล้วกลับเข้ามาเรียนใหม่ หรือผู้เรียนที่ลงทะเบียนเรียนรายวิชาครบทุกภาคเรียนตามแผนการเรียนที่สถานศึกษากำหนดแล้วแต่ยังไม่เข้าเกณฑ์การสำเร็จการศึกษาตามหลักสูตรแล้วขอสอบเข้าเรียนใหม่ในสถานศึกษาเดิมหรือสถานศึกษาแห่งใหม่ได้	178
4.16 แนวปฏิบัติในการเทียบโอนความรู้และประสบการณ์	189
4.17 ขั้นตอนการจัดการศึกษาและประเมินเทียบโอนผลการเรียนรู้ของสถานศึกษา	196
4.18 ขั้นตอนการเทียบโอนระดับอุดมศึกษา	202
4.19 ขั้นตอนการเทียบโอน (รายวิชา)	223
4.20 การเทียบโอนผลการเรียนจากการศึกษานอกระบบ/ตามอัธยาศัยเข้าสู่การศึกษาในระบบ (สำหรับสถานศึกษา)	224
4.21 การเทียบโอนผลการเรียนที่ได้จากการศึกษาโดยศูนย์การเรียน การศึกษาตามหลักสูตรระยะสั้น หลักสูตรเฉพาะ ประสบการณ์ทำงาน การฝึกอาชีพเข้าสู่การศึกษาในระบบ (สำหรับผู้เรียน)	225
4.22 ขั้นตอนการเทียบโอน (ระดับ)	232
4.23 กระบวนการทดสอบมาตรฐานฝีมือแรงงาน	234
4.24 ขั้นตอนการประเมินสมรรถนะตามมาตรฐานอาชีพ	235

ส่วนที่ 1

บทนำ

1. หลักการและเหตุผล

1.1 ปัญหาความเหลื่อมล้ำของประเทศไทย

1) จากการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศไทยในมิติต่าง ๆ ภายใต้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติที่ผ่านมา แม้ประเทศไทยจะประสบความสำเร็จในการแก้ปัญหาความยากจนในภาพรวม และมีแนวโน้มสัดส่วนและจำนวนคนจนในไทยลดลงอย่างต่อเนื่อง โดยภายในช่วงระยะเวลาที่ผ่านมาพบว่าสามารถลดสัดส่วนคนจนลงจากร้อยละ 8.6 ในปี พ.ศ. 2559 เหลือร้อยละ 6.84 ในปี พ.ศ. 2563 อย่างไรก็ตามเนื่องจากข้อจำกัดด้านข้อมูลระดับประเทศในระยะยาว การติดตามประเมินผลการแก้ไขปัญหาความยากจนที่ผ่านมาส่วนใหญ่จึงเป็นค่าเฉลี่ยในภาพรวม ซึ่งไม่สามารถอธิบายพลวัตของความยากจนได้ว่าครัวเรือนยากจนที่ต้องการความช่วยเหลือที่สุดจะสามารถหลุดพ้นความยากจนได้หรือไม่ โดยกลุ่มประชากรที่มีรายได้ต่ำสุดมีรายได้เฉลี่ยต่อหัวเพิ่มขึ้นเพียงร้อยละ 4.6 ซึ่งต่ำกว่าเป้าหมายที่กำหนดไว้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 ที่เฉลี่ยร้อยละ 15 ต่อปี โดยปัจจัยสำคัญมาจากการกระจายผลประโยชน์จากการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจที่ไม่ทั่วถึง รายได้ประชาชาติที่เพิ่มขึ้นจากการพัฒนาทางเศรษฐกิจจึงไม่ได้ถูกจัดสรรให้แก่ประชากรทุกกลุ่มอย่างเท่าเทียม และมีคนจนที่ยังคงติดอยู่ในกับดักความยากจนอย่างต่อเนื่อง

2) ผลกระทบจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด-19 ที่ก่อให้เกิดภาวะเศรษฐกิจชะลอตัว ส่งผลให้จำนวนคนจนเพิ่มสูงขึ้น โอกาสในการหลุดพ้นจากกับดักความยากจนเป็นไปได้ยากขึ้นจนมีแนวโน้มที่จะส่งต่อความยากจนข้ามรุ่นไปยังลูกหลาน และยังเป็น การตอกย้ำปัญหาเชิงโครงสร้างของสังคมไทยทั้งความเหลื่อมล้ำของโอกาสในการศึกษาและการพัฒนาทักษะแรงงานที่มีคุณภาพ ความเหลื่อมล้ำของโอกาสในการเข้าถึงและใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยี โครงสร้างพื้นฐาน และบริการสาธารณะ รวมไปถึงการขาดหลักประกันและ

สวัสดิการขั้นพื้นฐานที่เพียงพอต่อการสร้างความมั่นคงในชีวิต ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อภาระเงินเติบโตของประเทศในระยะยาวได้

3) การกระจายโอกาสทางเศรษฐกิจและสังคมที่ไม่เท่าเทียมของประเทศไทยก่อให้เกิดความเหลื่อมล้ำในหลายมิติทั้งในส่วนของความเหลื่อมล้ำด้านรายได้ระหว่างคนจนและคนรวยในระดับสูง ที่พบว่ารายได้เฉลี่ยระหว่างกลุ่มคนที่จนที่สุดกับกลุ่มที่มีฐานะดีที่สุดมีความแตกต่างกันมากถึง 16 เท่า โดยกลุ่มรายได้สูงมีการเติบโตของรายได้ที่สูงขึ้นเร็วกว่ากลุ่มผู้มีรายได้น้อย ในขณะที่ผู้มีรายได้น้อยมีการก่อกำเนิดเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง กลุ่มผู้มีรายได้สูงจึงมีโอกาสออมเงินและลงทุนในสินทรัพย์มากกว่า ส่งผลให้เกิดความไม่เสมอภาคของการถือครองทรัพย์สิน โดยกลุ่มที่มีรายได้สูงสุดร้อยละ 10 มีการถือครองสินทรัพย์ในประเทศที่มีมูลค่าสูงถึงเกือบ 1 ใน 3 ของทรัพย์สินรวมทั้งประเทศ บ่งบอกถึงความเหลื่อมล้ำด้านความมั่งคั่ง ซึ่งมีสาเหตุที่สำคัญส่วนหนึ่งมาจากรูปแบบการกระจายผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจที่ไม่ทั่วถึงในช่วงที่ผ่านมา

4) ความเหลื่อมล้ำเชิงพื้นที่ จากการเจริญเติบโตและกระจุกตัวทางเศรษฐกิจในเขตกรุงเทพฯ และปริมณฑล พบว่าสัดส่วนรายได้ส่วนใหญ่มาจากภาคการผลิตอุตสาหกรรมและการค้า ในขณะที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือและภาคเหนือซึ่งมีสัดส่วนประชากรถึง 1 ใน 3 ของทั้งประเทศ มีสัดส่วนรายได้ส่วนใหญ่มาจากภาคเกษตรกรรมกลับมีขนาดเศรษฐกิจต่ำกว่าร้อยละ 10 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ โดยมีรายได้ต่อหัวต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของประเทศกว่า 2 เท่า และต่ำกว่ากรุงเทพฯ และปริมณฑล ถึง 3 - 4 เท่า ซึ่งนอกจากจะเป็นผลจากการกระจุกตัวของความเจริญทางเศรษฐกิจแล้ว ยังมีความแตกต่างด้านโครงสร้างพื้นฐาน การจัดสรรทรัพยากร และคุณภาพทุนมนุษย์ที่เป็นปัจจัยสำคัญต่อการพัฒนาในระดับพื้นที่ โดยกรุงเทพฯ และภาคกลาง มีดัชนีความก้าวหน้าของคนสูงกว่าภูมิภาคอื่นเกือบทุกด้าน สะท้อนให้เห็นถึงความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงบริการสาธารณะที่มีคุณภาพ อาทิ การศึกษา ชีวิตการงาน รายได้ สุขภาพ ตลอดจนการคมนาคมและการสื่อสาร

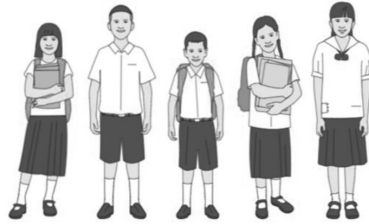
5) ประเทศไทยยังมีปัญหาความเหลื่อมล้ำในการดำเนินธุรกิจระหว่างกิจการที่มีขนาดต่างกันในระดับสูง โดยกิจการรายใหญ่ของไทยที่เป็นกำลังหลักในการขับเคลื่อนมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจของประเทศยังคงมีความสามารถในการผลิตต่ำกว่าบริษัทข้ามชาติ ขณะที่วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมซึ่งมีจำนวนกว่าร้อยละ 99 ของกิจการทั้งหมดและจ้างงานกว่าร้อยละ 70 ของการจ้างงานทั้งหมดในประเทศ กลับมีสัดส่วนมูลค่าต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศเพียงร้อยละ 3.4 ในปี พ.ศ. 2563 แสดงให้เห็นว่าประเทศไทยยังไม่สามารถเพิ่มบทบาทให้แก่วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศได้ตามที่

ตั้งเป้าหมายไว้ที่ร้อยละ 50 โดยข้อจำกัดในการเติบโตของวิสาหกิจขนาดย่อมที่ไม่สามารถพัฒนาสู่การเป็นวิสาหกิจขนาดกลางได้ ประกอบด้วย การเข้าถึงเงินทุนเพื่อขยายกิจการ การพัฒนาผลิตภาพและระบบบริหารจัดการ ความเข้มข้นของการใช้เทคโนโลยีหรือการขยายตลาดทั้งในและต่างประเทศ เป็นต้น สะท้อนถึงปัญหาการขาดความสามารถในการปรับตัวและใช้ประโยชน์จากความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในประเทศไทย ทั้งเพื่อเผชิญวิกฤติและเพื่อตอบสนองต่อความต้องการของตลาดที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว

ปัญหาความเหลื่อมล้ำในหลายมิติของประเทศไทยถูกฉายภาพให้เห็นชัดและทวีความรุนแรงมากขึ้นเมื่อต้องเผชิญกับภาวะวิกฤตจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด-19 โดยพบว่าคนจนและผู้ด้อยโอกาสได้รับผลกระทบอย่างรุนแรงมากกว่าประชากรทั่วไป เนื่องจากกลุ่มดังกล่าวไม่มีเงินออมและขาดโอกาสในการเข้าถึงแหล่งเงินทุน มีโอกาสถูกเลิกจ้างงานได้ง่าย อีกทั้งยังมีความเสี่ยงทางสุขภาพสูงจากการใช้บริการขนส่งสาธารณะและการมีที่อยู่อาศัยที่มีสภาพแออัดไม่ถูกสุขลักษณะ โดยไม่สามารถเข้าถึงอุปกรณ์สำหรับป้องกัน และควบคุมโรคได้เท่าผู้ที่มีฐานะดี ในขณะที่ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยียังอาจนำมาซึ่งปัญหาความเหลื่อมล้ำทางดิจิทัล เนื่องจากขาดความพร้อมด้านอุปกรณ์ ขาดทักษะดิจิทัล ขาดโอกาสในการเข้าถึงระบบอินเทอร์เน็ต ซึ่งจะทำให้ยิ่งขาดโอกาสในการมีส่วนร่วมและได้รับประโยชน์จากกิจกรรมทางเศรษฐกิจใหม่ ๆ การเข้าถึงการศึกษาและการฝึกอบรมพัฒนาทักษะ หรือกระทั่งการได้รับมาตรการช่วยเหลือของภาครัฐ

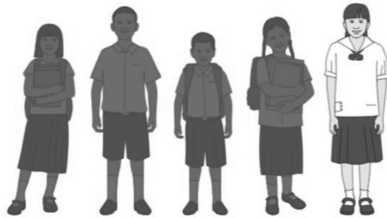
จากนักเรียนกว่า 7 ล้านคน ในระบบการศึกษาภาคบังคับของประเทศไทย มีเด็กถึง 8 แสนคนที่มาจากครอบครัวยากจนที่รายได้เฉลี่ยไม่ถึง 3,000 บาท/คน/เดือน กลุ่มนี้คือ “เด็กนักเรียนยากจนพิเศษ” ที่มีความเสี่ยงและต้องช่วยเหลือเป็นพิเศษ เด็กกว่า 8 แสนคน กำลังเสี่ยงหลุดจากระบบการศึกษาส่วนหนึ่งเพราะต้องดูแลคนในครอบครัวและหารายได้เลี้ยงครอบครัว ปัญหาความเหลื่อมล้ำ และช่องว่างของโอกาสจากการหลุดออกจากระบบการศึกษาของเด็กเหล่านี้กำลังเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ

4 คู่มือการดำเนินงานระบบธนาคารหน่วยกิตแห่งชาติ



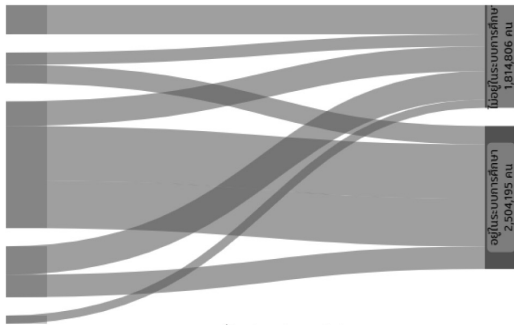
ข้อมูลในปี 2562 พบว่า
ในประชาชนไทยวัย 0-25 ปี
ทั้งประเทศ

20.54 ล้านคน

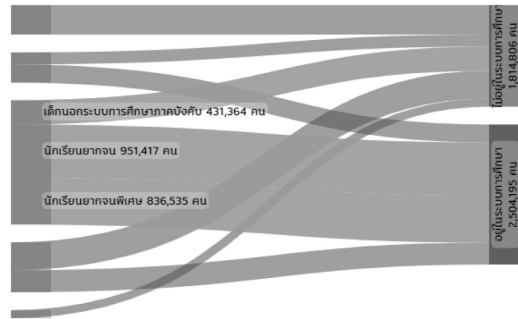


มีเด็กและเยาวชนที่กำลังเผชิญ
ความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงการศึกษา
ถึง

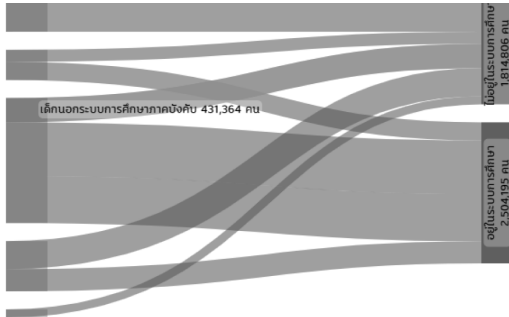
4.32 ล้านคน
หรือ 1 ใน 5



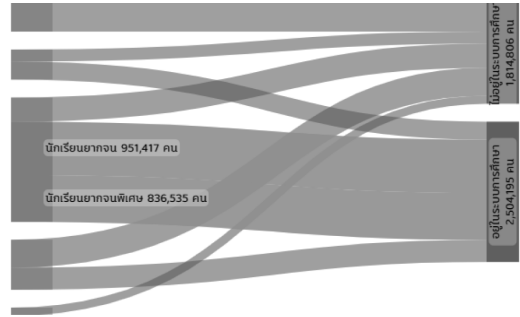
ในจำนวนนี้กลุ่มที่ใหญ่ที่สุดคือ
เด็กวัยเรียนช่วงอายุ 6-14 ปี (ป.1-ม.3)



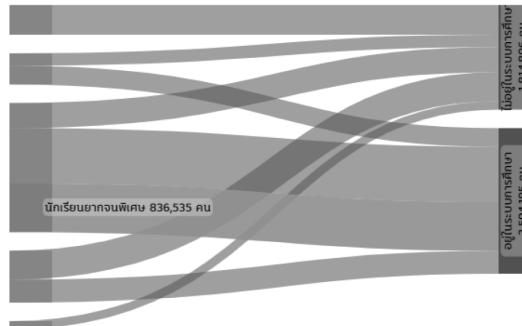
ในจำนวนนี้กลุ่มที่ใหญ่ที่สุดคือ
เด็กวัยเรียนช่วงอายุ 6-14 ปี (ป.1-ม.3) 2.22 ล้านคน



แม้ว่าเด็กวัยเรียนจะได้รับสิทธิเรียนฟรีตามนโยบายของรัฐแต่กลับมีเด็กกลุ่มนี้ที่ไม่ได้เรียนหรืออยู่นอกระบบการศึกษา 4.3 แสนคน หรือ 19.4 ของเด็กวัยเรียน



เพราะความยากจน ทำให้มีนักเรียนยากจน และนักเรียนยากจนพิเศษ จำนวน 1.7 ล้านคน กำลังเสี่ยงออกจากระบบการศึกษาตามไป



กลุ่มเสี่ยงที่สุดคือนักเรียนยากจนพิเศษ 8.4 แสนคน ซึ่งยากจน ไม่ได้เรียน และพร้อมจะหลุดออกจากระบบการศึกษาทันทีหากไม่ได้รับการช่วยเหลือ

แผนภาพที่ 1.1 แสดงข้อมูลความเหลื่อมล้ำและขาดโอกาสของผู้เรียนยากจน และยากจนพิเศษ
ที่มา : กองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา (2566)

1.2 การก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงวัยอย่างสมบูรณ์

ขณะที่ในปัจจุบันอัตราการเกิดลดลงอย่างต่อเนื่อง ส่งผลต่อความขาดแคลนกำลังคน ในภาคอุตสาหกรรม เกษตร และบริการ จากโครงสร้างประชากรของประเทศ พบว่าสังคมไทย เข้าสู่การเป็นสังคมสูงวัย มาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2548 โดยในปี พ.ศ. 2563 มีจำนวนประชากรผู้สูงอายุรวม กว่า 11.6 ล้านคน หรือคิดเป็น ร้อยละ 17.57 และมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยคาดว่าจะ ภายในปี พ.ศ. 2566 ซึ่งเป็นปีเริ่มต้นของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13 ไทยจะกลายเป็นสังคมสูงวัย อย่างสมบูรณ์มีประชากรอายุมากกว่า 60 ปี สูงถึงร้อยละ 20.1 ของประชากรทั้งหมด สวนทาง กับประชากรวัยเรียนและวัยแรงงานที่มีแนวโน้มลดลง โดยเฉพาะกลุ่มอายุ 3-21 ปี ที่จะมีสัดส่วน ลดลงอย่างต่อเนื่องจนเหลือเพียงร้อยละ 20.66 ของประชากรทั้งหมดในปี พ.ศ. 2570 หรือลดลงกว่า 715,000 คน ภายในช่วงระยะเวลาของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13 ทั้งนี้ การเข้าสู่สังคมสูงวัย อาจส่งผลให้ปัญหาความเหลื่อมล้ำในประเทศทวีความรุนแรงยิ่งขึ้น เนื่องจากกลุ่มผู้สูงอายุมัก มีความเหลื่อมล้ำทางรายได้สูงกว่ากลุ่มผู้มีอายุน้อย และการที่ประชากรวัยแรงงานที่มีสัดส่วน ลดลงอย่างต่อเนื่อง อาจนำมาซึ่งปัญหาการขาดแคลนกำลังแรงงานในประเทศ ตอกย้ำความจำเป็น ในการพึ่งพาแรงงานต่างชาติมากขึ้น และส่งผลกระทบต่อทางเศรษฐกิจและสังคมต่อประเทศไทย อย่างมีนัยสำคัญ ทั้งในด้านการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ ความสามารถในการแข่งขัน และผลิต ภาพแรงงาน รวมถึงความต้องการงบประมาณเพื่อเป็นสวัสดิการรองรับวัยเกษียณจากอัตรา การพึ่งพิงของผู้สูงอายุต่อวัยแรงงานและภาระทางการคลังในด้านการดูแลสุขภาพของผู้สูงอายุ ที่มีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้น

1.3 การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของประเทศไทยในภาพรวม

แม้ว่าการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของประเทศไทยในภาพรวมมีแนวโน้มที่ดีขึ้น อย่างต่อเนื่องแต่กลับพบว่ามีทักษะด้านการอ่านหรือการศึกษาหาความรู้ลดลง จากผลของ การยกระดับสุขภาวะ การเข้าถึงโอกาสทางการศึกษา และระดับรายได้ที่เพิ่มขึ้น ตามดัชนี การพัฒนามนุษย์ของโครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติสะท้อนว่าคนไทยทุกช่วงวัยมีความรู้ ความสามารถโดยรวมเพิ่มขึ้น แต่กลับพบว่ามีทักษะด้านการอ่านหรือการศึกษาหาความรู้ลดลง และมีจำนวนเยาวชนที่ไม่ได้เรียนและไม่ได้ทำงานใด ๆ เพิ่มสูงขึ้น ทำให้ศักยภาพของเยาวชน กลุ่มนี้ไม่ได้ถูกนำมาใช้ประโยชน์และไม่ได้รับการพัฒนา ซึ่งประเด็นด้านการพัฒนาทุนมนุษย์ เชิงคุณภาพเป็นความท้าทายที่สำคัญของไทยมาโดยตลอด จากระบบและคุณภาพการศึกษา ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาอยู่ในเกณฑ์ต่ำ จากรายงานขององค์กรเพื่อความร่วมมือทางเศรษฐกิจ และการพัฒนา ที่ทำการทดสอบความรู้ความเข้าใจของนักเรียนอายุ 15 ปีทั่วโลก ในด้าน

คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และการอ่าน พบว่านักเรียนไทยร้อยละ 59.5 อยู่ในกลุ่มที่ไม่ผ่านเกณฑ์มาตรฐาน และมีนักเรียนไทยเพียงร้อยละ 0.18 ที่ทำคะแนนได้ในระดับสูงกว่าค่ามาตรฐาน อีกทั้งยังขาดความเชื่อมโยงระหว่างระบบการศึกษาและตลาดแรงงาน และไม่มีระบบฐานข้อมูลอุปสงค์และอุปทานกำลังคนของประเทศ เพื่อประกอบการวางแผนพัฒนากำลังแรงงาน ที่จะช่วยระบุถึงสมรรถนะและทักษะที่จำเป็นของงานแต่ละอาชีพซึ่งเป็นสิ่งที่ภาคธุรกิจให้ความสำคัญมากกว่าคุณวุฒิทางการศึกษา จึงเป็นข้อจำกัดในการผลิตและยกระดับทักษะแรงงานให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดและทิศทาง

1.4 การปรับเปลี่ยนโครงสร้างเศรษฐกิจของประเทศสู่ฐานนวัตกรรม

จากการปรับเปลี่ยนโครงสร้างเศรษฐกิจของประเทศสู่ฐานนวัตกรรมส่งผลให้แนวโน้มความต้องการทักษะที่เกี่ยวข้องกับวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีมากขึ้น อาทิ ความรอบรู้ด้านดิจิทัล การจัดการข้อมูล ปัญญาประดิษฐ์ โค้ดดิ้ง รวมไปถึงทักษะที่เทคโนโลยีไม่สามารถทดแทนได้ โดยเฉพาะทักษะทางพฤติกรรม อาทิ ทักษะมนุษย์ การคิดเชิงวิพากษ์ การทำงานเป็นทีม หรือความคิดสร้างสรรค์ ทั้งนี้แนวโน้มโครงสร้างประชากรที่คาดว่าจะมีกลุ่มประชากรวัยเรียนลดลง ส่งผลให้การขยายสถานศึกษาในเชิงปริมาณลดความจำเป็นลง และเป็นโอกาสในการยกระดับคุณภาพ ความเสมอภาค และประสิทธิภาพทางการศึกษา หากสามารถใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีในการบริหารจัดการทรัพยากรการศึกษาและส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งความก้าวหน้าของเทคโนโลยีดิจิทัลและการเข้าถึงอินเทอร์เน็ตที่มากขึ้น ช่วยขยายโอกาสทางการศึกษาและการเรียนรู้ที่ไม่จำกัดเฉพาะในห้องเรียน อาทิ การเรียนรู้ทางไกล การเรียนรู้ตลอดชีวิต การเรียนรู้ที่สนับสนุนศักยภาพรายบุคคลที่จะมีบทบาทสำคัญในการตอบสนองต่อความต้องการของตลาดแรงงานที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว

จากการประเมินภาพรวมของบริบทและสถานะของทุนทางสังคมของประเทศไทย บ่งชี้ให้เห็นว่าในช่วงระยะเวลาของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13 ประเทศไทยต้องให้ความสำคัญกับการแก้ไขปัญหาเชิงโครงสร้างเพื่อมุ่งสู่สังคมแห่งโอกาสและความเป็นธรรม ด้วยการกระจายโอกาส สร้างความเสมอภาค และลดความเหลื่อมล้ำ ทั้งในเชิงรายได้ ความมั่งคั่งเชิงพื้นที่ และโอกาสในการแข่งขันของภาคธุรกิจโดยการกระจายการพัฒนาพื้นที่เศรษฐกิจและเมือง เพื่อกระจายประโยชน์จากความเจริญทางเศรษฐกิจ กระจายโอกาสเข้าถึงโครงสร้างพื้นฐาน และบริการสาธารณะที่มีคุณภาพ พร้อมทั้งสร้างความพร้อมด้านโครงสร้างพื้นฐาน โลจิสติกส์ และดิจิทัล เพื่อรองรับการพัฒนาเศรษฐกิจและพื้นที่เมือง เพื่อให้คนทุกกลุ่มสามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยี ทั้งการเข้าถึงแหล่งความรู้ แหล่งเงินทุน และสวัสดิการทางสังคม

โดยเฉพาะอย่างยิ่งการให้ความช่วยเหลือกลุ่มเปราะบางให้มีโอกาสได้รับการพัฒนาอย่างเต็มศักยภาพเพื่อแก้ไขปัญหาความยากจนเรื้อรัง และป้องกันการส่งต่อความยากจนไปยังลูกหลาน โดยเน้นส่งเสริมโอกาสทางการศึกษาและการพัฒนาทักษะอาชีพที่มีคุณภาพแก่เด็กและเยาวชนจากครัวเรือนยากจน พร้อมทั้งพัฒนาหลักประกันและความคุ้มครองทางสังคมที่มีการบูรณาการอย่างเป็นระบบ เพื่อส่งเสริมความมั่นคงในชีวิตให้ทุกคนในสังคมได้รับความคุ้มครองทางสังคมอย่างเหมาะสมเพียงพอ สามารถหลุดพ้นจากความยากจนได้อย่างยั่งยืน ในส่วนของการลดความเหลื่อมล้ำของศักยภาพในการแข่งขันทางธุรกิจนั้น ควรมุ่งให้ความสำคัญกับการพัฒนาศักยภาพวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมให้สามารถแข่งขันได้ และมีการเติบโตที่ยั่งยืน โดยพัฒนาสภาพแวดล้อมให้ผู้ประกอบการไทยสามารถแข่งขันได้อย่างเป็นธรรม อาทิ การสนับสนุนทางเทคโนโลยีและกลไกทางการเงินที่เหมาะสมเพื่อให้เข้าถึงแหล่งเงินทุนได้อย่างทั่วถึง การยกระดับมาตรฐานและพัฒนาต่อยอดผลิตภัณฑ์และบริการ การเพิ่มการเข้าถึงบริการและการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐ รวมถึงการสนับสนุนให้วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมของไทยสามารถเชื่อมโยงเข้าสู่เครือข่ายห่วงโซ่คุณค่าระดับโลกได้โดยง่าย

สถานการณ์การพัฒนาที่ผ่านมาการพัฒนากำลังคนของไทยเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงเชิงโครงสร้างที่สำคัญ ได้แก่ การเป็นสังคมสูงวัยส่งผลกระทบต่อประเทศขาดกำลังคนในเชิงปริมาณ ประกอบกับผลิตภาพแรงงานที่ลดลงในช่วงโควิด-19 เพิ่มปัญหาด้านกำลังคนเชิงคุณภาพ จนอาจเป็นข้อจำกัดในการขยายตัวทางเศรษฐกิจ การเติบโตของนวัตกรรมแหล่งความรู้ของโลกออนไลน์ที่มีต้นทุนและราคาต่ำ วงจรชีวิตของความรู้สั้นลงโดยเฉพาะด้านดิจิทัลและเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงเร็ว และแนวโน้มความต้องการเรียนรู้ตามความสนใจรายบุคคล รวมถึงภาคเอกชนที่เริ่มให้ความสำคัญกับการสรรหาและการจ้างงานตามสมรรถนะในการทำงานมากกว่าคุณวุฒิทางการศึกษา อีกทั้งสถานการณ์แพร่ระบาดของโรคอุบัติใหม่ ส่งผลต่อวิถีการดำรงชีวิตและพฤติกรรมของคน และสะท้อนถึงบทบาทของเครือข่ายภาคประชาสังคมที่มีความเข้มแข็งในการร่วมแก้ไขปัญหาต่าง ๆ แต่ยังคงขาดการสนับสนุนที่มีประสิทธิภาพจากภาครัฐ จึงต้องเร่งขยายผลและต่อยอดประเด็นการพัฒนาเพื่อนำไปสู่การพลิกโฉมกำลังคนสมรรถนะสูงที่มีภาวะผู้นำสูงสามารถสร้างการเปลี่ยนแปลงและเพิ่มขีดความสามารถของประเทศได้

1.5 แรงผลักดันอย่างต่อเนื่องในการพัฒนาทุนมนุษย์

การพัฒนาคนทุกช่วงวัยที่ผ่านมาได้มีความพยายามปรับปรุงคุณภาพการศึกษาทุกระดับทั้งการยกระดับมาตรฐานการศึกษา การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ การใช้เทคโนโลยีและการพัฒนานวัตกรรมการเรียน รวมถึงการพัฒนาพื้นที่นวัตกรรมที่เป็นแบบอย่างด้านการศึกษา

ทำให้สถานศึกษามีความเป็นอิสระควบคู่กับการมีความรับผิดชอบต่อสังคมมากขึ้น รวมถึงการส่งเสริมภาคีการพัฒนาเข้ามามีส่วนร่วมจัดการศึกษาและการเรียนรู้มากขึ้น โดยเฉพาะการจัดการอาชีวศึกษาและการอุดมศึกษาในหลายรูปแบบ อาทิ การจัดการศึกษาทวิภาคี สหกิจศึกษา รวมถึงความพยายามในการลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา โดยค้นหาเด็กและผู้เรียนที่ด้อยโอกาส และจัดสรรเงินอุดหนุนผ่านกลไกของกองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา ตลอดจนรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 ได้กำหนดให้รัฐต้องดำเนินการให้เด็กทุกคนได้รับการศึกษาเป็นเวลาสิบสองปีตั้งแต่ก่อนวัยเรียนจนจบการศึกษาภาคบังคับอย่างมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย รวมถึงรัฐพึงให้ความช่วยเหลือเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ คนพิการ ผู้ยากไร้ และผู้ด้อยโอกาส ให้สามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีคุณภาพ ส่งผลให้มีการปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา เอื้อให้การจัดการศึกษามีความคล่องตัวและสอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงมากยิ่งขึ้น อาทิ พระราชบัญญัติการพัฒนาเด็กปฐมวัย พ.ศ. 2562 พระราชบัญญัติการอุดมศึกษา พ.ศ. 2562 ร่างพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. อย่างไรก็ตาม การพัฒนาทุนมนุษย์ทุกช่วงวัยยังคงต้องมีการยกระดับการพัฒนาในแต่ละช่วงวัย ได้แก่

ช่วงวัยเด็กตั้งแต่ในครรภ์ถึงปฐมวัย มีแนวโน้มพัฒนาการดีขึ้น แต่ยังคงต้องสร้างทักษะด้านอื่น ๆ ที่สัมพันธ์กับพัฒนาการของสมอง รวมถึงพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานให้ได้มาตรฐานมากขึ้น

ช่วงวัยเรียน ในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ยังมีผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาขั้นพื้นฐานต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของกลุ่มประเทศที่มีระดับการพัฒนาที่ใกล้เคียงกัน การเรียนรู้ในระบบยังไม่เชื่อมโยงกับวิถีชีวิต เด็กและเยาวชนส่วนหนึ่งขาดความเชื่อถือในระบบการศึกษา จึงต้องสร้างโอกาสให้ได้ รับการพัฒนาความรู้ตามแนวทางพหุปัญญาพร้อมทั้งสร้างทัศนคติเชิงบวกต่อการศึกษาเพื่อสร้างการเติบโตของความคิด และการพัฒนาตนเองให้ทำสิ่งใหม่ ๆ

ระดับการอาชีวศึกษาและอุดมศึกษา พบว่าการผลิตกำลังคนยังมีสมรรถนะไม่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดงาน ถึงแม้ว่าการอาชีวศึกษาจะมีการปรับหลักสูตรอาชีวศึกษาให้สอดคล้องกับอุตสาหกรรมเป้าหมาย พัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนเพื่อดึงดูดคนเก่งเข้ามาเรียน แต่ยังมีข้อจำกัดในการเรียนต่อในระดับ ปวส. อีกทั้งค่าจ้างที่จ่ายตามคุณวุฒิการศึกษายังไม่สามารถดึงดูดให้มีผู้เรียนเพิ่มขึ้นได้ ในขณะที่มหาวิทยาลัยประสบปัญหา นักศึกษาน้อยลง และมีความท้าทายจากการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีทำให้การจัดการเรียนรู้ผ่านช่องทางออนไลน์บนแพลตฟอร์มต่าง ๆ มีต้นทุนการดำเนินงานต่ำและตอบสนองความต้องการได้เป็นรายบุคคล มหาวิทยาลัยจึงไม่สามารถมุ่งเฉพาะกลุ่มนักศึกษาในระบบได้อีกต่อไป ต้องเปลี่ยนเป็นการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพ เน้นประสบการณ์สำหรับคนทุกช่วงวัยให้เข้าถึง

ได้จากทุกที่และทุกเวลา รวมทั้งมีต้นทุนที่ไม่สูงเกินไปจนเป็นอุปสรรคในการเข้าถึง นอกจากนี้ การแพร่ระบาดของโควิด-19 ทำให้ต้องปิดโรงเรียนเป็นเวลานาน มีผลกระทบต่อคุณภาพของผู้เรียนทุกระดับชั้น เกิดภาวะการณ์ถดถอยของการเรียนรู้ที่มีแนวโน้มการเกิดขึ้นซ้ำอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

วัยแรงงาน เผชิญความท้าทายจากการขาดกำลังคนทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพ โดยเฉพาะความสามารถในงานหรือขีดความสามารถตามตำแหน่งงาน ทักษะในการใช้ชีวิต การแก้ปัญหา การมีแนวคิดของผู้ประกอบการมากขึ้น รวมถึงความสามารถในการบริหารตัวเอง และการบริหารคนเพื่อทำงานร่วมกัน การนำทักษะของสมาชิกทีมที่หลากหลายมาประสานพลังร่วมกันในการปฏิบัติงานได้อย่างสร้างสรรค์ นอกจากนี้ แรงงานนอกระบบมีสัดส่วนที่สูงถึงร้อยละ 52 ของแรงงานทั้งหมด และมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นจากการเปลี่ยนรูปแบบการทำงาน และผู้ที่ทำงานอิสระเป็นช่วงเวลาสั้น ๆ เป็นครั้งคราว หรือแรงงานแบบกึ่งที่มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น โดยต้องสร้างแรงจูงใจให้เกิดการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง และผู้สูงวัยที่ยังมีศักยภาพในการทำงานและต้องการพัฒนาตนเองหลังเกษียณ

การพัฒนากำลังคนสมรรถนะสูงเพื่อพลิกโฉมประเทศไปสู่การขับเคลื่อนที่ใช้นวัตกรรมเป็นฐาน มีหลายปัจจัยที่สนับสนุนความก้าวหน้าของเทคโนโลยีและนวัตกรรมที่มีบทบาทในการเรียนรู้และเสริมสร้างสมรรถนะมากขึ้น มีสถาบันการศึกษาและแพลตฟอร์มฝึกอบรมจำนวนมาก รวมถึงคนไทยมีความคุ้นเคยกับการใช้เทคโนโลยีมากขึ้น สามารถฝึกอบรมทั้งการฝึกซ้ำและการฝึกยกระดับเพื่อเพิ่มสมรรถนะ อย่างไรก็ตามยังขาดระบบฐานข้อมูลอุปสงค์และอุปทานกำลังคนของประเทศ และข้อมูลสมรรถนะที่จำเป็นในการทำงานของแต่ละอาชีพเพื่อการวางแผนจัดการเรียนและการอบรม ทั้งนี้การเรียนรู้ตลอดชีวิตเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาคนในสังคมสูงวัยที่มีช่วงชีวิตที่หลากหลายมากขึ้น ซึ่งจะกระทบต่อระบบการเรียนรู้ที่ต้องปรับเปลี่ยนให้สามารถเรียนรู้และพัฒนาสมรรถนะให้ได้ตลอดเวลา รวมทั้งสามารถเชื่อมโยงและเทียบโอนสมรรถนะอย่างมีคุณภาพและไร้รอยต่อ ในขณะที่คนไทยยังขาดทักษะชีวิตในหลายด้าน อาทิ ความรอบรู้ด้านการเงินที่ทำให้บางคนเข้าไปอยู่ในวงจรของหนี้ นอกระบบและในระบบ ความรอบรู้ด้านดิจิทัลที่รวมถึงความสามารถในการรับมือกับข้อมูลข่าวสารที่ผิดพลาด การรู้เท่าทันสื่อ รวมถึงระบบนิเวศควรเอื้อต่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตให้กับประชากรทุกกลุ่มอย่างทั่วถึงและมีคุณภาพทั้งบนพื้นที่กายภาพและบนพื้นที่เสมือนจริง โดยกลุ่มเข้าไม่ถึงจะต้องมีมาตรการกำจัดอุปสรรคต่าง ๆ ให้สามารถเข้ามาเรียนรู้และพัฒนาทักษะได้อย่างทั่วถึงมากขึ้น

จากสภาพปัญหาความเหลื่อมล้ำที่ยังคงเป็นวาระแห่งชาติที่ต้องมีการแก้ไขอย่างต่อเนื่อง รายได้ประชาชาติที่เพิ่มขึ้นจากการพัฒนาทางเศรษฐกิจจึงไม่ได้ถูกจัดสรรให้แก่ประชากรทุกกลุ่มอย่างเท่าเทียม และมีคนจนที่ยังคงติดอยู่ในกับดักความยากจนอย่างต่อเนื่อง ผลกระทบจาก

สถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด-19 ที่ก่อให้เกิดภาวะเศรษฐกิจชะลอตัว ส่งผลให้จำนวนคนจนเพิ่มสูงขึ้น โอกาสในการหลุดพ้นจากกับดักความยากจนเป็นไปได้ยากขึ้นและมีแนวโน้มที่จะส่งต่อความยากจนข้ามรุ่นไปยังลูกหลาน เป็นการตอกย้ำปัญหาเชิงโครงสร้างของสังคมไทย ทั้งความเหลื่อมล้ำของโอกาสในการศึกษาและการพัฒนาทักษะแรงงานที่มีคุณภาพ ความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงบริการสาธารณะที่มีคุณภาพ อาทิ การศึกษาจากถิ่นที่อยู่อาศัย การก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงวัยอย่างสมบูรณ์ในปัจจุบัน ในขณะที่อัตราการเกิดลดลงอย่างต่อเนื่อง ส่งผลต่อความขาดแคลนกำลังคนในภาคอุตสาหกรรม เกษตร และบริการ ประชากรวัยแรงงานที่มีสัดส่วนลดลงอย่างต่อเนื่อง อาจนำมาซึ่งปัญหาการขาดแคลนกำลังแรงงานในประเทศ ในขณะที่จำนวนเยาวชนที่ไม่ได้เรียนและไม่ได้ทำงานใด ๆ เพิ่มสูงขึ้น

สถานการณ์การพัฒนากำลังคนของไทยเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงเชิงโครงสร้างที่สำคัญ ได้แก่ การเป็นสังคมสูงวัยส่งผลให้ประเทศขาดกำลังคนในเชิงปริมาณ ประกอบกับผลิตภาพแรงงานที่ลดลงในช่วงโควิด-19 เพิ่มปัญหาด้านกำลังคนเชิงคุณภาพ จนอาจเป็นข้อจำกัดในการขยายตัวทางเศรษฐกิจ การเติบโตของนวัตกรรมแหล่งความรู้โลกออนไลน์ที่มีต้นทุนและราคาต่ำ วงจรชีวิตของความรู้สั้นลงโดยเฉพาะด้านดิจิทัลและเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว และแนวโน้มความต้องการเรียนรู้ตามความสนใจรายบุคคล รวมถึงภาคเอกชนที่เริ่มให้ความสำคัญกับการสรรหาและการจ้างงานตามสมรรถนะในการทำงานมากกว่าคุณวุฒิทางการศึกษา

ข้อจำกัดในการผลิตและยกระดับทักษะแรงงานให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดและทิศทางจากการปรับเปลี่ยนโครงสร้างเศรษฐกิจของประเทศสู่ฐานนวัตกรรมที่มีแนวโน้มความต้องการทักษะที่เกี่ยวข้องกับวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีมากขึ้น ความขาดแคลนกำลังคนทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพ โดยเฉพาะความสามารถในงานหรือขีดความสามารถตามตำแหน่งงาน ทักษะในการใช้ชีวิต การแก้ปัญหา การมีแนวคิดของผู้ประกอบการมากขึ้น รวมถึงความสามารถในการบริหารตัวเองและการบริหารคนเพื่อทำงานร่วมกัน การนำทักษะของสมาชิกทีมที่หลากหลายมาประสานพลังรวมกันในการปฏิบัติงานได้อย่างสร้างสรรค์ ในขณะที่ความเชื่อมโยงระหว่างระบบการศึกษาและตลาดแรงงานยังไม่มีระบบฐานข้อมูลอุปสงค์และอุปทานกำลังคนของประเทศเพื่อประกอบการวางแผนพัฒนากำลังแรงงาน ที่จะช่วยระบุถึงสมรรถนะและทักษะที่จำเป็นของงานแต่ละอาชีพซึ่งเป็นสิ่งที่ภาคธุรกิจให้ความสำคัญมากกว่าคุณวุฒิทางการศึกษา (กองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา, 2566)

การพัฒนาทุนมนุษย์เชิงคุณภาพจึงเป็นความท้าทายที่สำคัญของไทยมาโดยตลอด ซึ่งคุณภาพการศึกษาจะเป็นแรงผลักดันอย่างต่อเนื่องในการพัฒนาทุนมนุษย์ทุกช่วงวัย โดยที่ผ่านมา ได้มีความพยายามปรับปรุงคุณภาพการศึกษาทุกระดับทั้งการยกระดับมาตรฐานการศึกษา การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ การใช้เทคโนโลยีและการพัฒนานวัตกรรมการเรียนรู้ รวมถึงการพัฒนา พื้นที่นวัตกรรมที่เป็นแบบอย่างด้านการศึกษา อีกทั้งเป้าหมายการพัฒนากำลังคนสมรรถนะสูง เพื่อพลิกโฉมประเทศไปสู่การขับเคลื่อนที่ใช้นวัตกรรมเป็นฐาน มีหลายปัจจัยที่สนับสนุน ทั้งความก้าวหน้าของเทคโนโลยีและนวัตกรรมที่มีบทบาทในการเรียนรู้และเสริมสร้างสมรรถนะ มากขึ้น มีสถาบันการศึกษาและแพลตฟอร์มฝึกอบรมจำนวนมาก อีกทั้งคนไทยมีความคุ้นเคยกับ การใช้เทคโนโลยีที่สามารถฝึกอบรมทั้งการฝึกซ้ำและการฝึกยกระดับเพื่อเพิ่มสมรรถนะมากขึ้น ความท้าทายจากการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีทำให้การจัดการเรียนรู้ผ่านช่องทางออนไลน์ บนแพลตฟอร์มต่าง ๆ มีต้นทุนการดำเนินงานที่ต่ำและตอบสนองความต้องการได้เป็นรายบุคคล สถานศึกษา หรือสถาบันการศึกษา จึงไม่สามารถมุ่งเฉพาะกลุ่มนักเรียน นักศึกษาในระบบ ได้อีกต่อไป ต้องเปลี่ยนเป็นการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพเน้นประสบการณ์สำหรับคนทุกช่วงวัย ให้เข้าถึงได้จากทุกที่และทุกเวลา รวมทั้งมีต้นทุนที่ไม่สูงเกินไปจนเป็นอุปสรรคในการเข้าถึง ระบบการเรียนรู้ที่ต้องปรับเปลี่ยนให้สามารถเรียนรู้และพัฒนาสมรรถนะได้ตลอดเวลา รวมทั้ง สามารถเชื่อมโยงและเทียบโอนสมรรถนะอย่างมีคุณภาพและไร้รอยต่อ จึงมีความจำเป็นที่จะต้อง นำระบบธนาคารหน่วยกิตมาใช้ โดยอาศัยกลไกของทะเบียนสะสมหน่วยกิตหรือผลการศึกษา ของผู้เรียนจากการเรียนรู้ที่หลากหลายรูปแบบ เช่น การศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ การศึกษาตามอัธยาศัยและจากประสบการณ์การทำงาน การฝึกอบรม หรือการพัฒนาตนเอง โดยมีหลักฐานที่เป็นองค์ประกอบในการเทียบหน่วยกิตรวบรวมไว้เพื่อประโยชน์ในการเข้าศึกษา ในสถานศึกษา การเทียบวุฒิการรับรอง หรือรับคุณวุฒิทางการศึกษา และการทำงาน

2. วัตถุประสงค์

- 1) เพื่อให้การปฏิบัติงานระบบธนาคารหน่วยกิตเป็นมาตรฐานเดียวกัน
- 2) เพื่อสร้างความรู้ ความเข้าใจ และเป็นแนวทางให้แก่ผู้ปฏิบัติงานในระบบธนาคาร หน่วยกิต
- 3) เพื่อแสดงวิธีการ ขั้นตอน และความเชื่อมโยงการทำงานระบบธนาคารหน่วยกิต ทั้งในระดับชาติ ระดับจังหวัด และระดับสถานศึกษา

3. นิยามศัพท์เฉพาะ

กรอบคุณวุฒิแห่งชาติ หมายถึง กรอบแนวทางการเชื่อมโยงผลลัพธ์การเรียนรู้ของระดับคุณวุฒิการศึกษาตามเกณฑ์มาตรฐานการเรียนรู้ในแต่ละระดับ และประเภทการศึกษา กับระดับการปฏิบัติงานตามมาตรฐานอาชีพ

คุณวุฒิการศึกษา หมายถึง แนวทางการจัดและแบ่งระดับคุณวุฒิการศึกษา ตามระดับและประเภทการศึกษาขั้นพื้นฐาน อาชีวศึกษา และอุดมศึกษา

มาตรฐานการศึกษา หมายถึง ข้อกำหนดเกี่ยวกับคุณลักษณะ คุณภาพ ที่พึงประสงค์ของคนไทยแต่ละระดับการศึกษา เพื่อให้สถานศึกษาทุกแห่งยึดเป็นกรอบแนวทางในการจัดการศึกษาที่แม้จะมีความแตกต่างกันตามบริบทของท้องถิ่นและของสถานศึกษา

มาตรฐานอาชีพ หมายถึง แนวทางการกำหนดระดับความสามารถในการปฏิบัติงาน หรือระดับสมรรถนะในการปฏิบัติงานที่มีความยุ่งยากซับซ้อนต่างกัน ประกอบด้วย มาตรฐานอาชีพและคุณวุฒิวิชาชีพ มาตรฐานฝีมือแรงงาน และมาตรฐานอาชีพในระดับสากล

การศึกษา หมายถึง กระบวนการเรียนรู้เพื่อความเจริญงอกงามของบุคคลและสังคม โดยการถ่ายทอดความรู้ การฝึก การอบรม การสืบสานทางวัฒนธรรม การสร้างสรรค์ จรรโลงความก้าวหน้าทางวิชาการ การสร้างองค์ความรู้อันเกิดจากการจัดสภาพแวดล้อม สังคม การเรียนรู้ และปัจจัยเกื้อหนุนให้บุคคลเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต

การศึกษาตลอดชีวิต หมายถึง การศึกษาที่เกิดจากการผสมผสานระหว่างการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย เพื่อให้สามารถพัฒนาคุณภาพชีวิตได้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต

การศึกษาในระบบ หมายถึง การจัดการเรียนการสอนของสถาบันการศึกษาขั้นพื้นฐาน อาชีวศึกษา วิทยาลัยชุมชน และอุดมศึกษาซึ่งเป็นการศึกษาที่กำหนดจุดมุ่งหมาย วิธีการศึกษา หลักสูตรระยะเวลาของการศึกษา การวัดและประเมินผล ซึ่งเป็นเงื่อนไขของการสำเร็จการศึกษาที่แน่นอน

การศึกษานอกระบบ หมายถึง การศึกษาที่มีความยืดหยุ่นและหลากหลาย ตามสภาพความต้องการและศักยภาพในการเรียนรู้ของกลุ่มเป้าหมายนั้น และมีวิธีการวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้ที่มีมาตรฐาน เพื่อรับคุณวุฒิทางการศึกษา หรือเพื่อจัดระดับผลการเรียนรู้

การศึกษาตามอัธยาศัย หมายถึง การศึกษาที่ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเองตามความสนใจ ศักยภาพ ความพร้อมและโอกาส โดยศึกษาจากบุคคล ประสบการณ์ สังคม สภาพแวดล้อม สื่อ หรือแหล่งความรู้อื่น ๆ

การศึกษาขั้นพื้นฐาน หมายถึง การศึกษาก่อนระดับอุดมศึกษาตามกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ระดับ คือ ระดับก่อนประถมศึกษา ระดับประถมศึกษา และระดับมัธยมศึกษา

อาชีวศึกษา หมายถึง การศึกษาเพื่อผลิตและพัฒนากำลังคนในด้านวิชาชีพ ระดับฝีมือ ระดับเทคนิค และระดับเทคโนโลยี

อุดมศึกษา หมายถึง การศึกษาในระดับที่สูงกว่าการศึกษาขั้นพื้นฐานตามกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างและเผยแพร่องค์ความรู้และนวัตกรรมผลิตและพัฒนากำลังคนในด้านวิชาการและวิชาชีพชั้นสูง

การจัดการศึกษาโดยศูนย์การเรียนรู้ หมายถึง การจัดการศึกษาที่ศูนย์การเรียนรู้ซึ่งจัดตั้งขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เฉพาะ

การจัดการศึกษาโดยครอบครัว หมายถึง การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานแก่ผู้เรียนโดยบิดามารดา หรือบิดา หรือมารดาซึ่งเป็นผู้ใช้อำนาจปกครองหรือผู้ปกครองตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

การศึกษาหลักสูตรระยะสั้น หมายถึง การศึกษาตามหลักสูตรเฉพาะหรือหลักสูตรฝึกอบรมตามความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย

การศึกษาหลักสูตรเฉพาะ หมายถึง การศึกษาเฉพาะทางที่จัดโดยกระทรวง ทบวง กรม รัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานอื่นที่จัดตามความต้องการและความชำนาญของหน่วยงานนั้น

การฝึกอบรม หมายถึง การเพิ่มพูนความรู้ ทักษะ และประสบการณ์เฉพาะเรื่องเฉพาะด้าน ทั้งระยะสั้นหรือระยะยาว ทั้งในและนอกสถานศึกษาซึ่งจัดขึ้นเป็นโครงการ สำหรับกลุ่มเป้าหมาย โดยมีหลักสูตรเป็นการเฉพาะ

การฝึกอบรมวิชาชีพ หมายถึง การเพิ่มพูนความรู้ ทักษะ และประสบการณ์ทางอาชีพระยะสั้น หรือระยะยาว ทั้งในและนอกสถานศึกษาซึ่งจัดขึ้นเป็นโครงการสำหรับกลุ่มเป้าหมาย โดยมีหลักสูตรเป็นการเฉพาะ

การฝึกอาชีพ หมายถึง การฝึกปฏิบัติเพื่อเพิ่มพูนความรู้ ฝีมือ และทัศนคติจนทำให้ผู้รับการฝึกสามารถทำงานในสาขาอาชีพที่รับการฝึกได้อย่างมีประสิทธิภาพ อาจเป็นการฝึกทางด้านอาชีพในรูปแบบต่าง ๆ สำหรับผู้ที่มีงานทำอยู่แล้ว หรือผู้ที่ไม่มีการทำงาน หรือเป็นนักเรียน/นักศึกษา ทำการฝึกในสถานประกอบการในหน่วยงานของรัฐและเอกชน หรือจากแหล่งการเรียนรู้ต่าง ๆ

ผู้เรียน หมายถึง บุคคลผู้ลงทะเบียนสะสมหน่วยกิตกับสถานศึกษาจากการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ หรือการศึกษาตามอัธยาศัย

นักเรียน นักศึกษา หมายถึง ผู้ที่ได้ขึ้นทะเบียนเป็นนักเรียนตามหลักสูตรในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน อาชีวศึกษา หรืออุดมศึกษา

สถานศึกษา หมายถึง สถานพัฒนาเด็กปฐมวัย โรงเรียน ศูนย์การเรียนรู้ วิทยาลัย สถาบัน มหาวิทยาลัย หน่วยงานการศึกษา หรือหน่วยงานอื่นของรัฐหรือของเอกชน ที่มีอำนาจหน้าที่ หรือมีวัตถุประสงค์ในการจัดการศึกษา

หน่วยงานของรัฐ หมายถึง หน่วยงานในสังกัดกระทรวง ทบวง กรม รัฐวิสาหกิจ หรือองค์กรที่รัฐจัดตั้งขึ้นโดยกฎหมายเฉพาะ

ผลการเรียน หมายถึง ความรู้ ทักษะ จริยธรรม และลักษณะบุคคลที่ได้จากการศึกษา ในระบบซึ่งสามารถแสดงในรูปของคะแนนตัวอักษร หรือแต่มีระดับคะแนนที่นำมาคิดคะแนนผลการเรียนหรือคำนวณแต่มีระดับคะแนนเฉลี่ยสะสมได้

ผลลัพธ์การเรียนรู้ หมายถึง เกณฑ์บ่งชี้คุณลักษณะการเรียนรู้และผลของการเรียนรู้ ทั้งที่เกิดขึ้นจากกระบวนการเรียนรู้ตามมาตรฐานการเรียนรู้ของหลักสูตรที่กำหนดไว้ในแต่ละระดับ และประเภทการศึกษา และ/หรือประสบการณ์ที่เกิดขึ้นจากฝึกปฏิบัติ และ/หรือจากการทำงาน ประกอบด้วย 3 มิติ ได้แก่ ความรู้ ทักษะ ความสามารถในการประยุกต์ใช้และความรับผิดชอบ

ความรู้ หมายถึง ความรู้เกี่ยวกับข้อเท็จจริง หลักการ ทฤษฎี และแนวปฏิบัติต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาที่เรียน/ทำงาน โดยเน้นความรู้เชิงทฤษฎีและ/หรือข้อเท็จจริงเป็นหลัก

ทักษะ หมายถึง ความสามารถปฏิบัติงาน ซึ่งบุคคลนั้นควรทำได้เมื่อได้รับมอบหมาย โดยสามารถเลือกใช้วิธีการจัดการ และแก้ปัญหาการทำงาน ด้วยทักษะด้านกระบวนการคิด ที่เกี่ยวข้องกับการใช้ตรรกะ ทักษะการหยั่งรู้และความคิดสร้างสรรค์ หรือทักษะการปฏิบัติ/วิธีปฏิบัติที่มีความคล่องแคล่วและความชำนาญในการปฏิบัติตามกรอบคุณวุฒิแต่ละระดับ

ความสามารถในการประยุกต์ใช้และความรับผิดชอบ หมายถึง ความสามารถของบุคคลที่เกิดจากกระบวนการเรียนรู้ การใช้ความรู้ ทักษะทางสังคม ในการทำงาน/ศึกษาอบรม เพื่อการพัฒนาวิชาชีพของบุคคล ซึ่งประกอบไปด้วยความสามารถในการสื่อสาร ภาวะผู้นำ ความรับผิดชอบ และความเป็นอิสระในการดำเนินการต่าง ๆ ได้ด้วยตนเอง เช่น ความสามารถในการตัดสินใจและความรับผิดชอบต่อตนเองและผู้อื่น

สมรรถนะ หมายถึง ความสามารถในการปฏิบัติงานที่เกิดจากการประยุกต์ใช้ความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ซึ่งแบ่งเป็น 2 ส่วน คือ สมรรถนะแกนกลาง และสมรรถนะอาชีพ

สมรรถนะแกนกลาง หมายถึง ความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะทั่วไปที่ใช้ในการปฏิบัติงาน เช่น การสื่อสาร การคำนวณ การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ การคิดวิเคราะห์ การแก้ปัญหา และการทำงานเป็นทีม เป็นต้น

สมรรถนะอาชีพ หมายถึง ความรู้ ความสามารถ และทักษะเฉพาะในการปฏิบัติงานในแต่ละสาขางานหรือสาขาวิชาชีพ

ประสบการณ์การทำงาน หมายถึง สมรรถนะที่ได้จากการปฏิบัติงานซึ่งสะท้อนถึงคุณค่าที่เกิดขึ้นจากการสั่งสมประสบการณ์ในการทำงาน และได้รับการรับรองสำหรับใช้ในการเทียบโอนผลการเรียนรู้หรือเทียบระดับการศึกษา

การโอนผลการเรียน หมายถึง การนำผลการเรียนรายวิชา กลุ่มวิชาในหลักสูตรระดับเดียวกันจากแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ มาเป็นผลการเรียนตามหลักสูตร

การเทียบโอนผลการเรียน หมายถึง การนำผลการเรียน ผลการเรียนรู้จากการศึกษาในระบบ นอกกระบบ และตามอัธยาศัย ที่ครอบคลุมด้านความรู้ ทักษะ เจตคติ หรือการนำความรู้ ความสามารถ ทักษะ และเจตคติที่เกิดจากการประกอบอาชีพ หรือจากประสบการณ์การทำงาน มาเทียบโอนเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาต่อเนื่องตามหลักสูตรของสถานศึกษา

การเทียบโอนความรู้และประสบการณ์ หมายถึง กระบวนการประเมินเพื่อตรวจสอบว่าผู้เรียนที่มาขอเทียบโอนความรู้และประสบการณ์ มีความรู้ ทักษะ ความชำนาญ เจตคติ รวมทั้งกิจนิสัยตรงตามสมรรถนะรายวิชา กลุ่มวิชาที่ขอเทียบโอน โดยต้องผ่านเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดไว้ จึงสามารถเทียบเป็นหน่วยกิตได้ และได้รับการยกเว้นไม่ต้องเรียนในรายวิชาหรือกลุ่มวิชานั้น

การเทียบโอนหน่วยกิต หมายถึง การดำเนินการเทียบโอนหน่วยกิตหรือผลการเรียน ซึ่งมี 2 ลักษณะ ได้แก่ (1) การนำผลการเรียนซึ่งเป็นความรู้ ทักษะ และประสบการณ์ของผู้เรียนที่เกิดจากการศึกษาในระบบ การศึกษานอกกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย หรือการนำความรู้ ความสามารถ ทักษะ และเจตคติที่เกิดจากการประกอบอาชีพ จากประสบการณ์การทำงาน มาประเมินเป็นส่วนหนึ่งของผลการเรียนตามหลักสูตรการศึกษา และ (2) การเทียบระดับการศึกษา โดยนำผลการเรียน ความรู้ และประสบการณ์ที่ได้รับจากการศึกษานอกกระบบมาประเมินเทียบระดับการศึกษา โดยให้เป็นไปตามระเบียบของหน่วยงานที่จัดการศึกษาแต่ละระดับสถาบัน การศึกษานั้น ๆ หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

การเทียบระดับการศึกษา หมายถึง การนำผลการเรียน ความรู้ และประสบการณ์ที่ได้รับ การศึกษานอกกระบบที่จัดเป็นหลักสูตรเฉพาะ หลักสูตรฝึกอบรม การศึกษาตามอัธยาศัย

การฝึกอาชีพ ประสบการณ์การทำงาน ประสบการณ์ส่วนบุคคลตามมาตรฐานความรู้ หรือ มาตรฐานอาชีพจากองค์กรรับรอง มาประเมินเพื่อเทียบระดับการศึกษาระดับใดระดับหนึ่ง

การรับรองผลการเรียนรู้ หมายถึง สถาบันการศึกษา หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ให้การรับรองผลการเรียนรู้นั้น ๆ เพื่อให้ผู้เรียนหรือผู้สนใจสามารถนำไปดำเนินการเทียบโอน ผลการเรียนรู้

การเรียนแบบเต็มเวลา หมายถึง การจัดการเรียนการสอนในภาคเรียนปกติ หรือ ภาคฤดูร้อนที่ใช้เวลาในช่วงของวันทำการ โดยผู้เรียนจะต้องลงทะเบียนเรียนในแต่ละภาคเรียน ตามเกณฑ์จำนวนหน่วยกิตมาตรฐานของการลงทะเบียนที่กำหนดสำหรับการเรียนแบบเต็มเวลา

การเรียนแบบไม่เต็มเวลา หมายถึง การจัดการเรียนการสอนนอกเหนือจากการเรียน การสอนภาคเรียนปกติที่ใช้เวลานานกว่าของวันทำการ โดยนักเรียนจะต้องลงทะเบียนเรียน ในแต่ละภาคเรียนตามเกณฑ์จำนวนหน่วยกิตมาตรฐานของการลงทะเบียนที่กำหนดสำหรับการเรียนแบบไม่เต็มเวลา

แผนการเรียน หมายถึง การจัดรายวิชาต่าง ๆ ตามโครงสร้างหลักสูตรและเกณฑ์การใช้ หลักสูตร เพื่อจัดการเรียนการสอนในแต่ละภาคเรียนตามลำดับ จนครบตามกำหนดในโครงสร้าง หลักสูตรแต่ละระดับ และประเภท

ธนาคารหน่วยกิตหรือ คลังหน่วยกิต หมายถึง ระบบทะเบียนสะสมหน่วยกิต หรือ ผลการศึกษาของผู้เรียนจากการเรียนรู้ที่หลากหลายรูปแบบ เช่น การศึกษาในระบบ การศึกษา นอกระบบ การศึกษาตามอัธยาศัย ประสบการณ์การทำงาน การฝึกอบรม หรือการพัฒนาตนเอง โดยมีหลักฐานที่เป็นองค์ประกอบในการเทียบหน่วยกิต รวบรวมไว้เพื่อประโยชน์ในการเข้าศึกษา ในสถานศึกษา การเทียบวุฒิการรับรอง หรือรับคุณวุฒิทางการศึกษา และการทำงาน

ระบบธนาคารหน่วยกิต หมายถึง ระบบการเก็บสะสมหน่วยกิตที่มีหน่วยงานกลาง เป็นผู้ดำเนินการเชื่อมโยงกับหน่วยงานการศึกษาระดับต่าง ๆ ให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน โดยหน่วยงานกลางจะเป็นผู้กำหนดหลักเกณฑ์ รูปแบบ วิธีการ แพลตฟอร์มฐานข้อมูลต่าง ๆ และหน่วยงานการศึกษาระดับต่าง ๆ

หน่วยงานกลางของระบบธนาคารหน่วยกิต หมายถึง หน่วยงานที่ได้รับการกำหนดให้ เป็นศูนย์หรือหน่วยกลาง ทำหน้าที่บริหารจัดการเพื่อขับเคลื่อนการดำเนินงานระบบธนาคารหน่วยกิต ของประเทศ โดยกำหนดระบบ หลักเกณฑ์ มาตรฐาน ขั้นตอนการดำเนินงาน ทรัพยากรและ ส่งเสริมการดำเนินงานอย่างบูรณาการ เพื่อสนับสนุนและเชื่อมโยงการดำเนินงานธนาคารหน่วยกิต ของหน่วยงาน และสถาบันการศึกษาทุกระดับการศึกษา ทั้งในระบบ นอกระบบ และตามอัธยาศัย รวมถึงเครือข่ายที่เกี่ยวข้องเพื่อเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้ตามความประสงค์

รูปแบบของหน่วยงานกลางระบบธนาคารหน่วยกิต หมายถึง รูปแบบในการบริหารจัดการที่มีหน่วยงานเฉพาะเป็นหน่วยงานกลาง ดำเนินงานในลักษณะคณะกรรมการ สามารถเชื่อมต่อกับระบบธนาคารหน่วยกิตของหน่วยงานต้นสังกัดที่จัดการศึกษาทุกระดับ ทุกรูปแบบ โดยระบบธนาคารหน่วยกิตของหน่วยงานต้นสังกัดจะเชื่อมโยงกับระบบสะสมหน่วยกิตของสถานศึกษาในสังกัด ผู้เรียนสามารถลงทะเบียนเข้าสู่ระบบได้ทั้งที่สถาบันการศึกษาที่ศึกษาอยู่หรือในช่องทางอื่นที่กำหนด

กลไกการขับเคลื่อนระบบธนาคารหน่วยกิต หมายถึง รูปแบบ ช่องทาง แนวทางหรือวิธีการดำเนินงานที่หน่วยงานผู้รับผิดชอบหรือหน่วยงานกลางกำหนดขึ้น เพื่อให้การปฏิบัติงานเกี่ยวกับระบบธนาคารหน่วยกิตเป็นไปอย่างมีหลักเกณฑ์ มีมาตรฐานและคุณภาพ มีความคล่องตัว เป็นที่ยอมรับของหน่วยงานทางการศึกษา สถาบันการศึกษา และทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง

4. ขอบเขตของคู่มือ

4.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา ประกอบด้วยรายละเอียดที่จำเป็นต้องใช้ประกอบการทำงานระบบธนาคารหน่วยกิตทั้งในระดับชาติ ระดับจังหวัด และระดับสถานศึกษา ครอบคลุมรายละเอียด ดังนี้

4.1.1 ชุดความรู้ที่จำเป็นในการดำเนินงานระบบธนาคารหน่วยกิต ประกอบด้วย กรอบนโยบายและทิศทางที่เกี่ยวข้องกับระบบธนาคารหน่วยกิตแห่งชาติ ระบบธนาคารหน่วยกิต เครือข่ายระบบธนาคารหน่วยกิตของประเทศไทย ระบบการศึกษา หลักสูตรการศึกษาและฝึกอบรมที่เกี่ยวข้องกับระบบธนาคารหน่วยกิตแห่งชาติ มาตรฐานกำกับกับการปฏิบัติงานระบบธนาคารหน่วยกิต

4.1.2 ธนาคารหน่วยกิตดิจิทัล ประกอบด้วย การพัฒนาคลังหน่วยกิตดิจิทัล และแนวความคิดในการออกแบบระบบธนาคารหน่วยกิตดิจิทัล

4.1.3 การขับเคลื่อนระบบธนาคารหน่วยกิตแห่งชาติสู่การปฏิบัติ ประกอบด้วย โครงสร้างระบบธนาคารหน่วยกิตแห่งชาติและเครือข่ายการดำเนินงานธนาคารหน่วยกิตระดับจังหวัด การดำเนินงานธนาคารหน่วยกิตระดับสถานศึกษา

4.1.4 ข้อเสนอแนะ ในภารกิจที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานระบบธนาคารหน่วยกิตแต่ละระดับ และการขับเคลื่อน

4.2 ขอบเขตด้านการใช้ประโยชน์ ใช้ประกอบการทำงานระบบธนาคารหน่วยกิตทั้งในระดับชาติ ระดับจังหวัด และระดับสถานศึกษา

5. วิธีการและขั้นตอนการพัฒนาคู่มือ

การจัดทำคู่มือการดำเนินงานการจัดการศึกษาของระบบธนาคารหน่วยกิตฉบับนี้มีวิธีการสำคัญ ได้แก่ การศึกษา วิเคราะห์ สังเคราะห์ แนวคิด องค์กรความรู้ และข้อมูล เพื่อให้ได้ข้อสรุปเป็นคู่มือการดำเนินงานการจัดการศึกษาของระบบธนาคารหน่วยกิต ซึ่งเป็นการดำเนินงานระยะที่ 1 โดยมีขั้นตอนสำคัญ ได้แก่

1) จัดทำแผนการดำเนินงาน กำหนดรายละเอียดเป้าหมายงานและกิจกรรมการดำเนินงาน
 2) ศึกษา สืบค้น รวบรวมข้อมูล และวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสารและผลการประชุมในส่วนที่เกี่ยวข้องกับระบบธนาคารหน่วยกิต ประกอบด้วย

(1) ศึกษา สืบค้น รวบรวมข้อมูล และวิเคราะห์ แนวคิด/องค์กรความรู้จากเอกสารทางวิชาการ กฎหมาย ระเบียบข้อบังคับ และงานวิจัยทั้งของไทยและต่างประเทศเกี่ยวกับระบบธนาคารหน่วยกิต

(2) ศึกษา สืบค้น รวบรวมข้อมูล และวิเคราะห์ข้อมูลจากการประชุมคณะทำงานศึกษาและจัดทำแนวทางการจัดตั้งหน่วยงานกลางธนาคารหน่วยกิตแห่งชาติ และการประชุมที่เกี่ยวข้องกับระบบธนาคารหน่วยกิต

3) ยกร่างคู่มือการดำเนินงานการจัดการศึกษาของระบบธนาคารหน่วยกิต ได้แก่ กำหนดโครงสร้าง องค์กรประกอบ และจัดทำรายละเอียดเนื้อหาสาระคู่มือการดำเนินงานการจัดการศึกษาของระบบธนาคารหน่วยกิต

4) รับฟังความคิดเห็นจากหน่วยงานทางการศึกษาทุกระดับ โดยจัดประชุมหารือหน่วยงานทางการศึกษา จำแนกตามระดับ ประเภทของการศึกษาประกอบด้วย การศึกษาขั้นพื้นฐาน อาชีวศึกษา อุดมศึกษา และการศึกษาตามอัธยาศัย และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการฝึกอบรมและพัฒนาอาชีพ

5) ปรับปรุงคู่มือการดำเนินงานการจัดการศึกษาของระบบธนาคารหน่วยกิต ได้แก่

(1) นำข้อเสนอจากการรับฟังความคิดเห็นมาทำการปรับปรุง

(2) บรรณาธิการกิจคู่มือ

6) นำส่งคู่มือสำหรับไปทดลองใช้ในพื้นที่เป้าหมาย ซึ่งเป็นขั้นตอนที่สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาจะดำเนินการต่อไป

6. กลุ่มเป้าหมาย

ผู้ให้ความคิดเห็นต่อร่างคู่มือการดำเนินงานการจัดการศึกษาของระบบธนาคารหน่วยกิต ประกอบด้วย ผู้แทนจากหน่วยงานหลัก 9 หน่วยงาน และหน่วยงานย่อย 17 หน่วยงาน ทั้งจาก ส่วนกลาง ระดับภาค และจังหวัด ดังนี้

- 1) ผู้แทนจากหน่วยงานทางการศึกษา 7 หน่วยงานหลัก 13 หน่วยงานย่อย
- 2) หน่วยงานด้านการรับรองมาตรฐานอาชีพ 2 หน่วยงานหลัก 4 หน่วยงานย่อย

รายละเอียด ดังนี้

หน่วยงานหลัก	หน่วยงานในสังกัด
หน่วยงานทางการศึกษา	
1. สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ	1) ผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน 2) ผู้แทนสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดปทุมธานี 3) ผู้แทนสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดสมุทรปราการ
2. สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา	4) ผู้แทนสำนักนโยบายและแผนการศึกษา
3. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา ขั้นพื้นฐาน	5) ผู้แทนสำนักทดสอบทางการศึกษา 6) ผู้แทนสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา 1 แห่ง (โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา สุวินทวงศ์)
4. สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา	7) ผู้แทนสำนักมาตรฐานการอาชีวศึกษาและวิชาชีพ 8) ผู้แทนสถาบันการอาชีวศึกษากรุงเทพมหานคร 9) ผู้แทนสถานศึกษาอาชีวศึกษา 1 แห่ง (วิทยาลัยการอาชีพกาญจนาภิเษกหนองจอก)
5. กรมส่งเสริมการเรียนรู้	10) ผู้แทนกลุ่มพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา 11) ผู้แทนสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้กรุงเทพมหานคร

หน่วยงานหลัก	หน่วยงานในสังกัด
หน่วยงานทางการศึกษา	
6. กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม	12) ผู้แทนสำนักงานปลัดกระทรวงฯ (กองยกระดับคุณภาพการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา)
7. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี	13) หัวหน้าโครงการวิจัยการพัฒนาระบบคลังหน่วยกิตดิจิทัลเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต
หน่วยงานด้านการรับรองมาตรฐานอาชีพ	
1. กรมพัฒนาฝีมือแรงงาน	1) ผู้แทนกองพัฒนามาตรฐานและทดสอบฝีมือแรงงาน
	2) ผู้แทนสถาบันพัฒนาฝีมือแรงงาน 14 ปทุมธานี
2. สถาบันคุณวุฒิวิชาชีพ (องค์การมหาชน)	3) ผู้แทนสำนักภารกิจพิเศษ
	4) ผู้แทนสำนักมาตรฐานอาชีพและคุณวุฒิวิชาชีพ

ส่วนที่ 2

ชุดความรู้ที่จำเป็นในการดำเนินงาน ระบบธนาคารหน่วยกิต

1. เครือข่ายระบบธนาคารหน่วยกิตของประเทศไทย

สภาพปัจจุบันมีเครือข่ายการทำงานในระบบธนาคารหน่วยกิตแห่งชาติ จำแนกตามระดับการปฏิบัติของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

ระดับการปฏิบัติ	หน่วยงาน
หน่วยนโยบาย (Policy)	การกำหนดนโยบายในส่วนที่เกี่ยวข้องกับระบบธนาคารหน่วยกิตของประเทศไทยในปัจจุบัน มีสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาเป็นแกนหลักในฐานะฝ่ายเลขานุการคณะกรรมการสภาการศึกษา โดยรับนโยบาย ความเห็น และข้อสั่งการสู่การขับเคลื่อนระบบธนาคารหน่วยกิตของประเทศไทยร่วมกับองค์กรหลัก
หน่วยกำกับดูแล (Regulator)	การกำหนดแนวปฏิบัติ หลักเกณฑ์ วิธีการ ระเบียบ หรือข้อบังคับให้เป็นไปตามกฎหมายการศึกษา โดยมีองค์กรหลักที่ทำหน้าที่กำหนดและกำกับการทำงานภาพรวมแต่ละระดับ ได้แก่ <ol style="list-style-type: none"> 1) หน่วยงานภายในกระทรวงศึกษาธิการ <ol style="list-style-type: none"> (1) สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ (2) คณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน (สช.) (3) สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) (4) สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.) (5) กรมส่งเสริมการเรียนรู้ (สกร.)

ระดับการปฏิบัติ

หน่วยงาน

2) หน่วยงานภายนอกกระทรวงศึกษาธิการ

- (1) กระทรวงอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรม
- (2) หน่วยงานอื่นที่มีหลักสูตรการศึกษาหรือฝึกอบรมที่เป็นหลักสูตรเฉพาะ

3) หน่วยงานหรือองค์กรที่ทำหน้าที่รับรองสมรรถนะตามมาตรฐานอาชีพ

- (1) กรมพัฒนาฝีมือแรงงาน กระทรวงแรงงาน
- (2) สถาบันคุณวุฒิวิชาชีพ (องค์การมหาชน)
- (3) หน่วยงานอื่นที่มีการกำหนดมาตรฐานสมรรถนะ มาตรฐานอาชีพ หรือมาตรฐานการปฏิบัติงานเป็นการเฉพาะ

หน่วยดำเนินการ
(Operator)

หน่วยงานหรือองค์กรที่ทำหน้าที่จัดการศึกษาหรือการพัฒนาสมรรถนะบุคคลได้แก่

1) หน่วยงานภายในกระทรวงศึกษาธิการ ได้แก่ สถานศึกษา สถาบันการศึกษาในสังกัดหน่วยงาน ต่อไปนี้

- (1) สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน (สช.)
- (2) สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.)
- (3) สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.)
- (4) กรมส่งเสริมการเรียนรู้ (สกร.)
- (5) โรงเรียนมหิดลวิทยานุสรณ์

2) หน่วยงานภายนอกกระทรวงศึกษาธิการ ได้แก่ สถานศึกษา สถาบันการศึกษาหรือที่เรียกเป็นอย่างอื่น ในสังกัดหน่วยงาน ต่อไปนี้

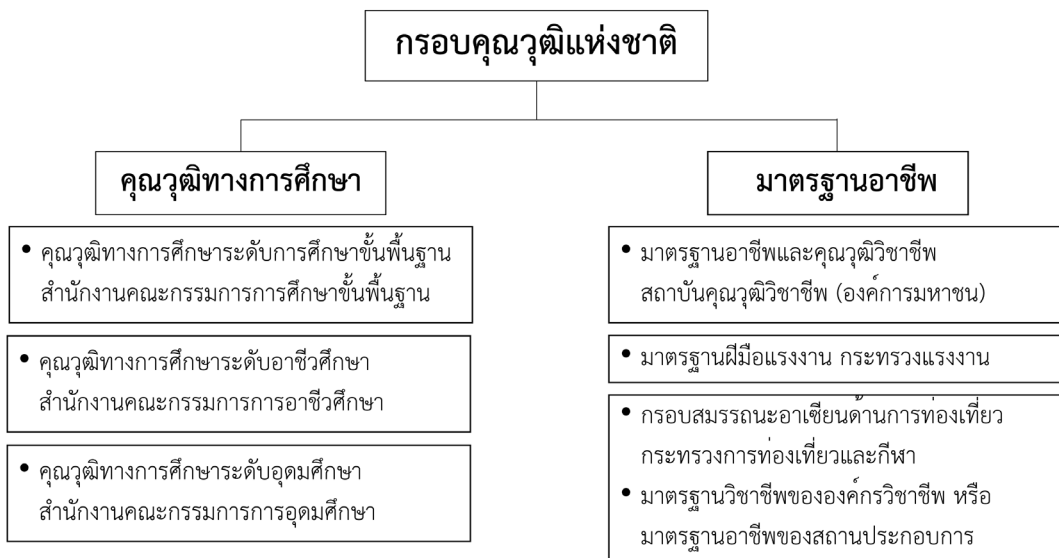
- (1) กระทรวงอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม
- (2) กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย
- (3) กรมกิจการเด็กและเยาวชน กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์
- (4) สำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร
- (5) สำนักงานการศึกษาเมืองพัทยา

ระดับการปฏิบัติ	หน่วยงาน
	(6) กองทัพบก กองทัพเรือ กองทัพอากาศ กองบัญชาการกองทัพไทย กระทรวงกลาโหม
	(7) สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ กระทรวงวัฒนธรรม
	(8) สถาบันการพลศึกษา กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา
	(9) สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ
	(10) กองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน สำนักงานตำรวจแห่งชาติ
	(11) หน่วยงานอื่น ๆ ที่มีการจัดการศึกษาเป็นหลักสูตรเฉพาะ
	3) หน่วยงานหรือองค์กรที่ทำหน้าที่รับรองสมรรถนะตามมาตรฐานอาชีพ
	(1) สถาบันพัฒนาฝีมือแรงงาน หรือหน่วยประเมินมาตรฐานอาชีพ ที่ได้รับการแต่งตั้งจากกรมพัฒนาฝีมือแรงงาน กระทรวงแรงงาน
	(2) หน่วยประเมินมาตรฐานอาชีพที่ได้รับการแต่งตั้งสถาบันคุณวุฒิวิชาชีพ (องค์การมหาชน)
	(3) หน่วยประเมินฯ ที่ได้รับแต่งตั้งจากหน่วยงานที่กำหนดมาตรฐาน สมรรถนะ มาตรฐานอาชีพ หรือมาตรฐานการปฏิบัติงาน เป็นการเฉพาะ

2. ระบบการศึกษา หลักสูตรการศึกษาและฝึกอบรมที่เกี่ยวข้องกับระบบธนาคารหน่วยกิตแห่งชาติ

2.1 กรอบคุณวุฒิแห่งชาติ (National Qualifications Framework : NQF)
(สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2565) มติคณะรัฐมนตรีให้ความเห็นชอบกรอบคุณวุฒิแห่งชาติ เมื่อวันที่ 18 เมษายน 2560 กรอบคุณวุฒิแห่งชาติพัฒนา (ฉบับปรับปรุง) ขึ้นภายใต้หลักการสำคัญ ดังนี้ 1) สร้างความเชื่อมโยงผลลัพธ์การเรียนรู้ ของผู้สำเร็จการศึกษาจากสถาบัน การศึกษากับสมรรถนะในการปฏิบัติงานตามความต้องการของภาคการผลิตและบริการ ซึ่งกรอบคุณวุฒิแห่งชาติกำหนดสมรรถนะแกนกลางและสมรรถนะอาชีพ และใช้สมรรถนะ ที่ได้รับการยอมรับร่วมกันดังกล่าวมาพัฒนาและกำหนดหลักสูตร รวมทั้งออกแบบระบบการเรียน การสอน พัฒนาผู้บริหาร คณาจารย์ ครู ผู้ควบคุมการฝึกปฏิบัติในสถานประกอบการ

(ภาคอุตสาหกรรม เกษตรกรรม ธุรกิจและบริการ) และบุคลากรทางการศึกษา ส่งเสริมสนับสนุนด้านวัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องจักร เพื่อเตรียมความพร้อมของสถานศึกษาและสถานประกอบการในการจัดการเรียนการสอนที่สนองตอบความต้องการของภาคการผลิตและบริการ 2) พัฒนาระบบการทดสอบ วัดและประเมินความรู้ ทักษะ และเทียบโอนประสบการณ์ที่เปิดกว้าง ยืดหยุ่น หลากหลาย เพื่อให้ทุกคนสามารถเข้าถึงได้ง่าย สะดวก และตลอดเวลาเป็นการยกระดับความรู้ ความสามารถ และคุณวุฒิทางการศึกษาของผู้ที่อยู่ในตลาดแรงงาน 3) เพิ่มศักยภาพและขีดความสามารถของสถาบันการศึกษา ในการบริหารและจัดการศึกษา เพื่อสนองตอบความต้องการของภาคการผลิต และบริการ ซึ่งจำเป็นต้องบริหารและจัดการโดยผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย 3 ฝ่าย ทั้งฝ่ายสถาบันการศึกษาในฐานะผู้ผลิตกำลังคน ฝ่ายผู้ผลิตสินค้าและบริการในฐานะผู้ใช้ประโยชน์ และฝ่ายกำลังแรงงานที่เป็นผลผลิตจากหน่วยงานทางการศึกษา 4) พัฒนาศักยภาพของผู้บริหาร คณาจารย์ ครูบุคลากรทางการศึกษา และผู้ควบคุมการฝึกปฏิบัติในสถานประกอบการ ให้มีความรู้ ความเข้าใจ และสามารถจัดการเรียนการสอนรูปแบบที่หลากหลาย โดยเน้นสมรรถนะอาชีพ และทักษะการคิดวิเคราะห์ การแก้ปัญหา และ 5) สร้างความเข้มแข็งให้แก่สถานประกอบการในแต่ละกลุ่ม สาขาวิชา/วิชาชีพ รวมทั้งสถาบัน/องค์กรวิชาชีพในการให้การรับรองสมรรถนะแกนกลาง และสมรรถนะอาชีพ อันเป็นกลไกสำคัญในการสร้าง แรงจูงใจให้เกิดการพัฒนาาระบบการศึกษาตามกรอบคุณวุฒิแห่งชาติ ผ่านการกำหนดค่าตอบแทนที่สะท้อนศักยภาพ ความสามารถและสมรรถนะ ในการปฏิบัติงานแต่ละระดับ คุณวุฒิภายใต้กรอบคุณวุฒิแห่งชาติ จึงเป็นกรอบแนวทางการเชื่อมโยงระบบคุณวุฒิของประเทศทุกระดับและประเภท ให้ยึดโยงกับระดับความสามารถของบุคคลที่เป็นผลลัพธ์ของการเรียนรู้ การฝึกอบรม และประสบการณ์จากกรอบคุณวุฒิทางการศึกษา ซึ่งเป็นความรับผิดชอบของหน่วยงานทางการศึกษา และกรอบมาตรฐานอาชีพ ซึ่งเป็นความรับผิดชอบของหน่วยงานด้านมาตรฐานอาชีพ/ฝีมือแรงงาน/วิชาชีพ และองค์กรต่าง ๆ ซึ่งต้องใช้กลไกของกรอบคุณวุฒิแห่งชาติในการเชื่อมโยง เพื่อให้เกิดระบบการพัฒนากำลังคนระดับชาติ ที่เป็นเอกภาพ ดังแสดงในแผนภาพที่ 2.1



แผนภาพที่ 2.1 แสดงความเชื่อมโยงกรอบคุณวุฒิแห่งชาติ คุณวุฒิทางการศึกษา และมาตรฐานอาชีพของหน่วยงาน
ที่มา : สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2565)

วัตถุประสงค์ของกรอบคุณวุฒิแห่งชาติ 1) เพื่อเป็นกลไกการปฏิรูปการศึกษา ด้วยการเชื่อมโยงความต้องการกำลังคนเชิงคุณภาพของภาคการผลิตและบริการกับระบบคุณวุฒิทางการศึกษาให้ก้าวทันการเปลี่ยนแปลงของโลกอาชีพ โดยใช้ระบบการประกันคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา อันจะเป็นการยกระดับคุณภาพการศึกษาให้มีความเป็นสากล โปร่งใส และเทียบเคียงได้กับนานาชาติ 2) เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต (Lifelong Learning) และการเพิ่มโอกาสทางการศึกษา (Widening Education Participation) ที่จำเป็นต่อการสร้างศักยภาพกำลังคนในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ 3) เพื่อสร้างความเชื่อมโยงกับกรอบคุณวุฒิของต่างประเทศ อันจะเป็นกลไกสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันด้านกำลังคนของประเทศ เสริมสร้างความคล่องตัว และความมีประสิทธิภาพในการเคลื่อนย้ายกำลังคน และนักเรียนนักศึกษาในภูมิภาค (Mobility of Manpower and Student) 4) เพื่อยกระดับคุณค่าของผู้มีความสามารถหรือสมรรถนะในการปฏิบัติงาน ที่ต้องการเพิ่มพูนคุณวุฒิการศึกษาด้วยระบบการเทียบโอน ประสบการณ์และความรู้ที่มีอยู่ก่อน (Recognition of Prior Learning: RPL) รวมทั้งการเชื่อมโยงเส้นทางการเรียนรู้และความก้าวหน้าในอาชีพที่หลากหลายของบุคคล

โครงสร้างกรอบคุณวุฒิแห่งชาติ กำหนดองค์ประกอบของคุณวุฒิ (Descriptors) ที่เป็นแกนกลางในการอ้างอิงจำนวน 8 ระดับ บนฐานของผลลัพธ์การเรียนรู้ (Learning Outcomes) ซึ่งประกอบด้วย 3 ส่วน ได้แก่ ความรู้ (Knowledge) ทักษะ (Skills) และความสามารถในการประยุกต์ใช้ และความรับผิดชอบต่อสังคม (Application and Responsibility) ดังนี้

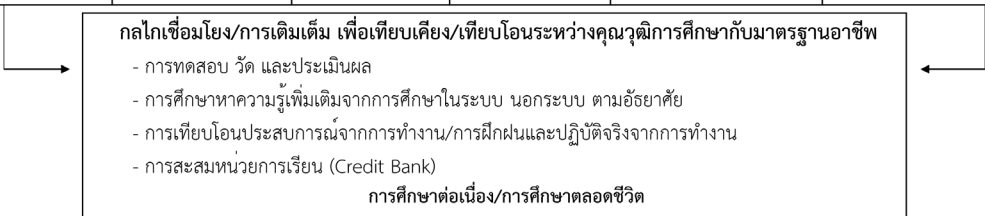
1) ระดับคุณวุฒิ (Levels) กรอบคุณวุฒิแห่งชาติ ได้กำหนดระดับความสามารถหรือความสามารถในการปฏิบัติงานตามขอบเขตความรู้ ทักษะ และความสามารถในการประยุกต์ใช้ และความรับผิดชอบต่อสังคมซึ่งเชื่อมโยงกับผลลัพธ์การเรียนรู้ ที่มีข้อกำหนด ขอบเขตที่แตกต่างกันตั้งแต่ระดับง่ายไปยาก จากระดับ 1 – 8 โดยมีลักษณะเป็นแกนกลางที่สามารถประยุกต์ใช้ได้กับกำลังคนในแต่ละกลุ่มสาขาอาชีพ/วิชาชีพ

2) ผลลัพธ์การเรียนรู้ (Learning Outcomes) ผลลัพธ์การเรียนรู้ตามกรอบคุณวุฒิแห่งชาติ ประกอบด้วย 3 ด้าน ได้แก่ (1) ความรู้ (Knowledge) ครอบคลุมในเรื่องความรู้เชิงวิชาการ แนวคิด ทฤษฎี ข้อเท็จจริงต่าง ๆ (2) ทักษะ (Skills) ครอบคลุม ทักษะด้านการคิดอย่างมีเหตุผล การหยั่งรู้ การคิดสร้างสรรค์ และการปฏิบัติ และ (3) ความสามารถในการประยุกต์ใช้และความรับผิดชอบต่อสังคม (Application and Responsibility) ครอบคลุมความสามารถของบุคคลที่เกิดจากกระบวนการเรียนรู้ และการใช้ความรู้ ทักษะทางสังคมในการทำงาน การพัฒนาวิชาชีพ

ผลลัพธ์การเรียนรู้ทั้ง 3 ด้านนี้ มีความแตกต่างกันไปในแต่ละระดับ ทั้งในด้านความซับซ้อนและความลึกของความรู้ความเข้าใจ ด้านวิชาการ และทักษะความสามารถที่ควรมีในแต่ละระดับการศึกษา เช่น ความสามารถในการบูรณาการความรู้ ความเป็นอิสระ และความคิดสร้างสรรค์ ทักษะในการประยุกต์ใช้ความรู้และการปฏิบัติงาน โดยคุณวุฒิในแต่ละระดับมีองค์ประกอบที่ใช้อธิบายคุณวุฒิ (Descriptors) ตามมิติแต่ละด้าน

กลไกการเชื่อมโยงเติมเต็ม/เทียบเคียง (Connecting, Filling-up/Benchmarking Mechanism) การเชื่อมโยงและเทียบเคียงเข้าสู่กรอบคุณวุฒิแห่งชาติ ทั้งในส่วนของผู้ที่สำเร็จการศึกษาจากสถาบันการศึกษา และผู้ที่ได้รับการรับรองมาตรฐานอาชีพ ต้องมีกลไก/ระบบการเข้าสู่ระดับคุณวุฒิที่มีความยืดหยุ่น หลากหลาย และสามารถเข้าถึงได้ตลอดเวลา เพื่อให้บุคคลที่มีคุณวุฒิทางการศึกษาหรือมีทักษะ ความรู้ ความสามารถ และประสบการณ์ หรือสมรรถนะจากการปฏิบัติงานสามารถเทียบโอนหรือเติมเต็มอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต เพื่อให้ได้รับการรับรองและยกระดับคุณวุฒิตามกรอบคุณวุฒิแห่งชาติ

คุณวุฒิการศึกษา			กรอบคุณวุฒิ แห่งชาติ	มาตรฐานอาชีพ	
ขั้นพื้นฐาน	อาชีวศึกษา	อุดมศึกษา		กรอบคุณวุฒิ วิชาชีพ	มาตรฐานฝีมือ แรงงานแห่งชาติ
		ปริญญาเอก	ระดับ 8	คุณวุฒิวิชาชีพชั้น 8	มรช. 6
		ปริญญาโท	ระดับ 7	คุณวุฒิวิชาชีพชั้น 7	มรช. 5
		ปริญญาตรี	ระดับ 6	คุณวุฒิวิชาชีพชั้น 6	มรช. 4
	ประกาศนียบัตร วิชาชีพชั้นสูง (ปวส.)	อนุปริญญา	ระดับ 5	คุณวุฒิวิชาชีพชั้น 5	มรช. 3
			ระดับ 4	คุณวุฒิวิชาชีพชั้น 4	มรช. 2
ม.ปลาย + ทักษะอาชีพ	ประกาศนียบัตร วิชาชีพ (ปวช.)		ระดับ 3	คุณวุฒิวิชาชีพชั้น 3	มรช. 1
ม.ปลาย			ระดับ 2	คุณวุฒิวิชาชีพชั้น 2	มรช. 2
ม.ต้น			ระดับ 1	คุณวุฒิวิชาชีพชั้น 1	มรช. 1



แผนภาพที่ 2.2 แสดงความเชื่อมโยงกรอบคุณวุฒิแห่งชาติ คุณวุฒิทางการศึกษา และมาตรฐานอาชีพ
ที่มา : สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2560)

2.2 มาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ.2561 (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2561) คณะรัฐมนตรีมีมติเมื่อวันที่ 2 ตุลาคม 2561 เห็นชอบ “มาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561” เพื่อเป็นข้อกำหนดเกี่ยวกับคุณลักษณะ คุณภาพที่พึงประสงค์ของคนไทย เพื่อให้สถานศึกษาทุกแห่งยึดเป็นกรอบในการกำหนดมาตรฐานการศึกษาในแต่ละระดับและประเภทการศึกษาที่สอดคล้องกับแนวทางการปฏิรูปการศึกษาของประเทศ ตลอดจนเพื่อให้เกิดผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ ทำให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตนเองให้เป็นผู้เรียนรู้ ผู้ร่วมสร้างสรรค์นวัตกรรม และเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง มีคุณธรรม จริยธรรม โดยมีจุดหมายร่วมกัน คือ อารงความเป็นไทยและแข่งขันได้ในเวทีโลก และเกิดค่านิยมร่วมกัน ดังนี้

- ค่านิยมร่วม** ความเพียรอันบริสุทธิ์ ความพอเพียง วิถีประชาธิปไตย ความเท่าเทียมเสมอภาค
- คุณธรรม** ลักษณะนิสัยที่ดีและคุณธรรมพื้นฐานที่เป็นความดีงาม เช่น ความมีวินัย ความซื่อสัตย์ ความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม

คุณลักษณะ	ระดับการศึกษา
<p>1. ผู้เรียนรู้ (Learner Person) เพื่อสร้างงานและคุณภาพชีวิตที่ดี</p>	<p>ปฐมวัย : มีพัฒนาการรอบด้านและสมดุล สนใจเรียนรู้ และกำกับตัวเองให้ทำสิ่งต่าง ๆ ที่เหมาะสมตามช่วงวัยได้สำเร็จ</p> <p>ประถมศึกษา : รักและรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ ชอบการอ่าน มีความรู้พื้นฐาน ทักษะและสมรรถนะทางภาษา การคำนวณ มีเหตุผล มีนิสัยและสุขภาพที่ดี มีสุนทรียภาพในความงามรอบตัว</p> <p>มัธยมศึกษาตอนต้น : รู้จักตนเองและผู้อื่น มีเป้าหมาย และทักษะการเรียนรู้ บริหารจัดการตนเองเป็น มีทักษะชีวิต มีความรู้ ความรอบรู้ และสมรรถนะที่จำเป็นต่อการสร้างสุขภาวะการศึกษาต่อ หรือการทำงานที่เหมาะสมกับช่วงวัย</p> <p>มัธยมศึกษาตอนปลาย/อาชีวศึกษา : ชื่นนำการเรียนรู้ด้วยตนเอง มีทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิต รู้ทันการเปลี่ยนแปลงปรับตัวในโลก ยุคดิจิทัล มีทักษะชีวิต พินิจอุปสรรค มีความรู้ความรอบรู้ด้านต่าง ๆ และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาสุขภาวะการศึกษา/การทำงาน/อาชีพ เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของตน</p> <p>อุดมศึกษา : มีทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิตรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงปรับตัว ยืดหยุ่นสามารถเผชิญการเปลี่ยนแปลงในโลกดิจิทัล และโลกอนาคตได้ ความเป็นผู้นำ มีความรู้ ความรอบรู้ด้านต่าง ๆ มีปัญญา รู้คิด สามารถประยุกต์ใช้ความรู้และทักษะต่าง ๆ ในการสร้างงาน/สัมมาอาชีพความมั่นคง และคุณภาพชีวิตที่ดีต่อตนเอง ครอบครัว และสังคม</p>
<p>2. ผู้ร่วมสร้างสรรค์นวัตกรรม (Innovative Co-creator) เพื่อสังคมที่มั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน</p>	<p>ปฐมวัย : มีพัฒนาการรอบด้านและสมดุล สนใจเรียนรู้และกำกับตัวเอง ให้ทำสิ่งต่าง ๆ ที่เหมาะสมตามช่วงวัยได้สำเร็จ</p> <p>ประถมศึกษา : รับผิดชอบในการทำงานร่วมกับผู้อื่น มีความรู้ ทักษะและสมรรถนะทางเทคโนโลยีดิจิทัล การคิดสร้างสรรค์ ภาษาอังกฤษ การสื่อสาร และความรู้รอบรู้ด้านต่าง ๆ</p>

คุณลักษณะ

ระดับการศึกษา

มัธยมศึกษาตอนต้น : ทักษะการทำงานร่วมกัน ทักษะการสื่อสาร มีความรอบรู้ทางข้อมูลสารสนเทศ และทางดิจิทัลเพื่อแก้ปัญหา มีการคิดอย่างมีวิจารณญาณ มีความคิดสร้างสรรค์ สามารถนำความคิดสู่การสร้างผลงานในลักษณะต่าง ๆ

มัธยมศึกษาตอนปลาย/อาชีวศึกษา : สามารถแก้ปัญหาสื่อสารเชิงบวก ทักษะข้ามวัฒนธรรม ทักษะการสะท้อนคิด การวิพากษ์ เพื่อสร้างนวัตกรรม และสามารถเป็นผู้ประกอบการได้

อุดมศึกษา : สามารถร่วมแก้ปัญหาสังคมการบูรณาการข้ามศาสตร์ การสร้างสรรค์นวัตกรรมเพื่อเพิ่มโอกาสและมูลค่าแก่ตนเองสังคมและประเทศ

**3. พลเมืองที่เข้มแข็ง
(Active Citizen)
เพื่อสันติสุข**

ปฐมวัย : มีพัฒนาการรอบด้านและสมดุล สนใจเรียนรู้ และกำกับตัวเองให้ทำสิ่งต่าง ๆ ที่เหมาะสมตามช่วงวัยได้สำเร็จ

ประถมศึกษา : เชื่อมั่นในความถูกต้อง ความยุติธรรม มีจิตประชาธิปไตย มีสำนึก และความภาคภูมิใจในความเป็นไทย และพลเมืองอาเซียน

มัธยมศึกษาตอนต้น : เชื่อมั่นในความเท่าเทียม เป็นธรรมทางสังคม มีจิตอาสา มีความกล้าหาญทางจริยธรรม เป็นพลเมืองที่กระตือรือร้นในการร่วมสร้างสังคมไทย และโลกที่ยั่งยืน มีความซื่อสัตย์ในการทำงานเพื่อส่วนรวม

มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช. : เชื่อมั่นในความเท่าเทียมเป็นธรรมทางสังคม มีจิตอาสา มีความกล้าหาญทางจริยธรรม เป็นพลเมืองที่กระตือรือร้นในการร่วมสร้างสังคมไทยและโลกที่ยั่งยืน มีความซื่อสัตย์ในการทำงานเพื่อส่วนรวม

มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวส. : กล้าต่อต้านการกระทำในสิ่งที่ไม่ดีให้คุณค่ากับความรู้ความสามารถเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง ร่วมมือสร้างสรรค์การพัฒนาตนเองและสังคมที่ยั่งยืน ขจัดความขัดแย้งและสร้างสันติสุขทั้งในสังคมไทยและประชาคมโลก

ทั้งนี้หน่วยงานต้นสังกัดแต่ละแห่งอาจมีการปรับเปลี่ยนผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของการศึกษาแต่ละระดับและประเภทการศึกษา ให้เหมาะสมตามช่วงวัยและระดับการศึกษาของผู้เรียน แต่ต้องต่อเนื่องเชื่อมโยงกัน และในทางปฏิบัติหน่วยงานควรจัดทำตัวบ่งชี้ที่แสดงถึงปัจจัยป้อน กระบวนการ วิธีการ หรือมาตรการที่เป็นรูปธรรมตามบริบทของระดับชั้น สถานศึกษา หรือข้อมูลสารสนเทศอื่นที่แสดงถึงผลสำเร็จของการดำเนินงานตามมาตรฐานการศึกษา

2.3 หลักสูตรการศึกษาและฝึกอบรมที่เกี่ยวข้องกับระบบธนาคารหน่วยกิตแห่งชาติ

2.3.1 หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2566)

วิสัยทัศน์ หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคนซึ่งเป็นกำลังของชาติ ให้เป็นมนุษย์ที่มีความสมดุลทั้งด้านร่างกาย ความรู้ คุณธรรม มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทย และเป็นพลโลก ยึดมั่นในการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีความรู้และทักษะพื้นฐาน รวมทั้งเจตคติที่จำเป็นต่อการศึกษต่อ การประกอบอาชีพ และการศึกษาตลอดชีวิต โดยมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญบนพื้นฐานความเชื่อว่าทุกคนสามารถเรียนรู้ และพัฒนาตนเองได้เต็มตามศักยภาพ

หลักการ หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีหลักการที่สำคัญดังนี้

- 1) เป็นหลักสูตรการศึกษาเพื่อความเป็นเอกภาพของชาติ มีจุดหมายและมาตรฐานการเรียนรู้เป็นเป้าหมายสำหรับพัฒนาเด็กและเยาวชนให้มีความรู้ ทักษะ เจตคติ และคุณธรรม บนพื้นฐานของความเป็นไทยควบคู่กับความเป็นสากล
- 2) เป็นหลักสูตรการศึกษาเพื่อปวงชนที่ประชาชนทุกคนมีโอกาสได้รับการศึกษาอย่างเสมอภาคและมีคุณภาพ
- 3) เป็นหลักสูตรการศึกษาที่สนองการกระจายอำนาจให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับสภาพและความต้องการของท้องถิ่น
- 4) เป็นหลักสูตรการศึกษาที่มีโครงสร้างยืดหยุ่นทั้งด้านสาระการเรียนรู้ เวลาและการจัดการเรียนรู้
- 5) เป็นหลักสูตรการศึกษาที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
- 6) เป็นหลักสูตรการศึกษาสำหรับการศึกษาในระบบ นอกระบบ และตามอัธยาศัย ครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมาย สามารถเทียบโอนผลการเรียนรู้ และประสบการณ์สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

จุดหมาย หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีปัญญา มีความสุข มีศักยภาพในการศึกษาต่อ และประกอบอาชีพ จึงกำหนดเป็นจุดหมายเพื่อให้เกิดกับผู้เรียนเมื่อจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังนี้

1) มีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ เห็นคุณค่าของตนเอง มีวินัย และปฏิบัติตนตามหลักธรรมของพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือ และยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

2) มีความรู้อันเป็นสากลและมีความสามารถในการสื่อสาร การคิด การแก้ปัญหา การใช้เทคโนโลยี และมีทักษะชีวิต

3) มีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี มีสุขนิสัย และรักการออกกำลังกาย

4) มีความรักชาติ มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและพลโลก ยึดมั่นในวิถีชีวิตและการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

5) มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์วัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย การอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อมมีจิตสาธารณะที่มุ่งทำประโยชน์และสร้างสิ่งที่ดีงามในสังคม และอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข

คุณลักษณะที่พึงประสงค์ หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ เพื่อให้สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข ในฐานะเป็นพลเมืองไทย และพลโลก ได้แก่ 1) รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ 2) ซื่อสัตย์สุจริต 3) มีวินัย 4) ใฝ่เรียนรู้ 5) อยู่อย่างพอเพียง 6) มุ่งมั่นในการทำงาน 7) รักความเป็นไทย และ 8) มีจิตสาธารณะ

สมรรถนะของผู้เรียน ประกอบด้วย ความสามารถในการสื่อสาร การคิด การแก้ปัญหา การใช้ทักษะชีวิต และการใช้เทคโนโลยี

มาตรฐานการเรียนรู้และสาระการเรียนรู้ ประกอบด้วย

1) ภาษาไทย ได้แก่ การอ่าน เขียน ฟัง ดู พูด หลักการใช้ภาษาไทย วรรณคดี และวรรณกรรม

2) คณิตศาสตร์ ได้แก่ จำนวน และการดำเนินการการวัด เลขาคณิต พีชคณิต การวิเคราะห์ข้อมูลและความน่าจะเป็น ทักษะ และกระบวนการทางคณิตศาสตร์

3) วิทยาศาสตร์ ได้แก่ สิ่งมีชีวิตกับกระบวนการดำรงชีวิต ชีวิตกับสิ่งแวดล้อม สารและสมบัติของสาร แรงและการเคลื่อนที่ พลังงาน กระบวนการเปลี่ยนแปลงของโลก ดาราศาสตร์และอวกาศ ธรรมชาติของวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

- 4) สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ได้แก่ ศาสนา ศิลธรรม จริยธรรม หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรมและการดำรงชีวิตในสังคม เศรษฐศาสตร์ ประวัติศาสตร์ ภูมิศาสตร์
- 5) สุขศึกษา และพลศึกษา ได้แก่ การเจริญเติบโตและพัฒนาการของมนุษย์ ชีวิตและครอบครัว การเคลื่อนไหว การออกกำลังกาย การเล่นเกม กีฬาไทย และกีฬาสากล การสร้างเสริมสุขภาพ สมรรถภาพ และการป้องกันโรค
- 6) ศิลปะ ได้แก่ ทักษะศิลป์ ดนตรี นาฏศิลป์
- 8) การงานอาชีพและเทคโนโลยี ได้แก่ การดำรงชีวิตและครอบครัว การออกแบบและเทคโนโลยี เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร การอาชีพ
- 9) ภาษาต่างประเทศ ได้แก่ ภาษาและการสื่อสาร ภาษาและวัฒนธรรม ภาษากับความสัมพันธ์กับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น ภาษากับความสัมพันธ์กับชุมชนและโลก



แผนภาพที่ 2.3 แสดงองค์ความรู้ ทักษะสำคัญ และคุณลักษณะหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน
ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2566)

กิจกรรมการพัฒนาผู้เรียน ประกอบด้วย กิจกรรมแนะแนว กิจกรรมนักเรียน กิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์

ตารางที่ 2.1 แสดงกรอบโครงสร้างเวลาเรียนพื้นฐานสำหรับกลุ่มสาระการเรียนรู้ 8 กลุ่ม

กลุ่มสาระการเรียนรู้/ กิจกรรม	เวลาเรียน (คาบ)									
	ระดับประถมศึกษา						ระดับมัธยมศึกษา ตอนต้น			ระดับมัธยมศึกษา ตอนปลาย
	ป.1	ป.2	ป.3	ป.4	ป.5	ป.6	ม.1	ม.2	ม.3	ม.4-ม.6
กลุ่มสาระการเรียนรู้										
ภาษาไทย	200	200	200	160	160	160	120 3 นก.	120 3 นก.	120 3 นก.	240 6 นก.
คณิตศาสตร์	200	200	200	160	160	160	120 3 นก.	120 3 นก.	120 3 นก.	240 6 นก.
วิทยาศาสตร์	80	80	80	80	80	80	120 3 นก.	120 3 นก.	120 3 นก.	240 6 นก.
สังคม ศาสนา และวัฒนธรรม	120	120	120	120	120	120	160 4 นก.	160 4 นก.	160 4 นก.	320 8 นก.
ประวัติศาสตร์	40	40	40	40	40	40	40 3 นก.	40 3 นก.	40 3 นก.	80 6 นก.
ศาสนา ศิลปกรรม และจริยธรรม หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิต ในสังคม	80	80	80	80	80	80	120 3 นก.	120 3 นก.	120 3 นก.	240 6 นก.
เศรษฐศาสตร์ ภูมิศาสตร์ สุขศึกษาและพลศึกษา	80	80	80	80	80	80	80 2 นก.	80 2 นก.	80 2 นก.	120 3 นก.
ศิลปะ	80	80	80	80	80	80	80 2 นก.	80 2 นก.	80 2 นก.	120 3 นก.

ตารางที่ 2.1 แสดงกรอบโครงสร้างเวลาเรียนพื้นฐานสำหรับกลุ่มสาระการเรียนรู้ 8 กลุ่ม (ต่อ)

กลุ่มสาระการเรียนรู้/ กิจกรรม	เวลาเรียน (คาบ)									
	ระดับประถมศึกษา						ระดับมัธยมศึกษา ตอนต้น			ระดับมัธยมศึกษา ตอนปลาย
	ป.1	ป.2	ป.3	ป.4	ป.5	ป.6	ม.1	ม.2	ม.3	ม.4-ม.6
การทำงานพื้นฐานและ เทคโนโลยี	40	40	40	80	80	80	120 3 นก.	120 3 นก.	120 3 นก.	240 3 นก.
ภาษาต่างประเทศ	40	40	40	80	80	80	120 3 นก.	120 3 นก.	120 3 นก.	240 6 นก.
รวมเวลาเรียนพื้นฐาน	840	840	840	840	840	840	880 22 นก.	880 22 นก.	880 22 นก.	1,640 41 นก.
กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน	120	120	120	120	120	120	120	120	120	360
รายวิชา/กิจกรรม ที่สถานศึกษาจัดเพิ่มเติม ตามความพร้อม และจุดเน้น	ปีละไม่น้อยกว่า 40 ชั่วโมง						ปีละไม่น้อยกว่า 200 ชั่วโมง			ไม่น้อยกว่า 1,600 ชั่วโมง
รวมเวลาเรียนทั้งหมด	ไม่น้อยกว่า 1,000 ชั่วโมง ต่อปี						ไม่น้อยกว่า 1,200 ชั่วโมง ต่อปี			รวม 3 ปี ไม่น้อยกว่า 3,600 ชั่วโมง

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2551)

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดกรอบโครงสร้างเวลาเรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ซึ่งระบุการจัดเวลาเรียนของแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้เป็นกรอบทิศทางในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา โดยรายวิชาเพิ่มเติม และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน สถานศึกษาสามารถจัดให้เหมาะสมสอดคล้องกับวิสัยทัศน์และบริบทของสถานศึกษาโดยการกำหนดเวลาเรียนในแต่ละระดับการศึกษา ซึ่งสรุปได้ดังนี้

ระดับประถมศึกษา : กำหนดกรอบโครงสร้างเวลาเรียนพื้นฐานสำหรับกลุ่มสาระการเรียนรู้ 8 กลุ่ม มีเวลาเรียนรวม 840 ชั่วโมงต่อปี กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน 120 ชั่วโมงต่อปี และรายวิชา/กิจกรรมที่สถานศึกษาจัดเพิ่มเติมตามความพร้อมและจุดเน้นไม่น้อยกว่า 40 ชั่วโมงต่อปี รวมไม่น้อยกว่า 1,000 ชั่วโมงต่อปี

ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น : กำหนดกรอบโครงสร้างเวลาเรียนพื้นฐาน สำหรับกลุ่มสาระการเรียนรู้ 8 กลุ่ม มีเวลาเรียนรวม 880 ชั่วโมงต่อปี (22 หน่วยกิต) กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน 120 ชั่วโมงต่อปี และรายวิชา/กิจกรรมที่สถานศึกษาจัดเพิ่มเติมตามความพร้อม และจุดเน้นปีละไม่น้อยกว่า 200 ชั่วโมงต่อปี รวมไม่น้อยกว่า 1,200 ชั่วโมงต่อปี

ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย : กำหนดกรอบโครงสร้างเวลาเรียนพื้นฐาน สำหรับกลุ่มสาระการเรียนรู้ 8 กลุ่ม มีเวลาเรียนรวม 3 ปี จำนวน 1,640 ชั่วโมง (41 หน่วยกิต) กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน 360 ชั่วโมง และรายวิชา/กิจกรรมที่สถานศึกษาจัดเพิ่มเติมตามความพร้อมและจุดเน้นปีละไม่น้อยกว่า 1,600 ชั่วโมง (40 หน่วยกิต) รวม 3 ปี ไม่น้อยกว่า 3,600 ชั่วโมง

2.3.2 หลักสูตรอาชีวศึกษา

2.3.2.1 ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) คณะกรรมการการอาชีวศึกษา ได้กำหนดเกณฑ์มาตรฐานคุณวุฒิอาชีวศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ พ.ศ. 2562 เมื่อวันที่ 8 มีนาคม พ.ศ. 2562 (ราชกิจจานุเบกษา 22 พฤษภาคม 2562 เล่ม 136 ตอนพิเศษ 130 ง) (คณะกรรมการการอาชีวศึกษา, 2562) เพื่ออนุมัติให้เป็นไปตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง กรอบคุณวุฒิอาชีวศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2562 ได้กำหนดเกณฑ์มาตรฐานคุณวุฒิอาชีวศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ เพื่อให้สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา สถาบันการอาชีวศึกษา และสถานศึกษา ใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาหรือปรับปรุงหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน และการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา ให้สามารถผลิตผู้สำเร็จการศึกษาที่มีคุณภาพ และเพื่อประโยชน์ต่อการรับรองมาตรฐานคุณวุฒิผู้สำเร็จการศึกษาในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ดังนี้

คุณวุฒิอาชีวศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ กำหนดให้ผู้สำเร็จการศึกษา มีคุณภาพครอบคลุมอย่างน้อย 4 ด้าน คือ

1) ด้านคุณธรรม จริยธรรม และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ได้แก่ มีคุณธรรม จริยธรรม จรรยาบรรณวิชาชีพ เจตคติและกิจนิสัยที่ดี ภูมิใจและรักษาเอกลักษณ์ของชาติไทย เคารพกฎหมาย เคารพสิทธิของผู้อื่น มีความรับผิดชอบตามบทบาทหน้าที่ของตนเอง ตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีจิตสาธารณะ และมีจิตสำนึก รักรักษ์สิ่งแวดล้อม

2) ด้านความรู้ ได้แก่ ความรู้ในหลักการทั่วไปของงานอาชีพเฉพาะ และการวิเคราะห์เบื้องต้น รวมทั้งมีความรู้ภาษาอังกฤษและเทคโนโลยีสารสนเทศที่สามารถใช้ในการสื่อสารเบื้องต้นได้

3) ด้านทักษะ ได้แก่ ทักษะการเลือกและประยุกต์ใช้วิธีการ เครื่องมือ และวัสดุขั้นพื้นฐานในการปฏิบัติงาน ทักษะการสื่อสารและเทคโนโลยีสารสนเทศ ทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิต ทักษะการคิดวิเคราะห์และการแก้ปัญหา และทักษะด้านสุขภาพและความปลอดภัย

4) ด้านความสามารถในการประยุกต์ใช้และความรับผิดชอบ ได้แก่ สามารถปฏิบัติงานตามแบบแผน ปรับตัวกับการเปลี่ยนแปลงที่ไม่ซับซ้อน ให้คำแนะนำพื้นฐานที่ต้องใช้การตัดสินใจ วางแผนและแก้ไขปัญหาโดยไม่อยู่ภายใต้การควบคุมในบางเรื่อง ประยุกต์ใช้ความรู้ ทักษะทางวิชาชีพ เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในการแก้ปัญหา และการปฏิบัติงานในบริบทใหม่ รวมทั้งรับผิดชอบต่อตนเองและผู้อื่น

วัตถุประสงค์ของการจัดการอาชีวศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ เป็นการจัดการศึกษาด้านวิชาชีพและยกระดับการศึกษาวชิชาชีพของบุคคลให้สูงขึ้น สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ แผนการศึกษาแห่งชาติ เป็นไปตามกรอบคุณวุฒิแห่งชาติ มาตรฐานการศึกษาของชาติ และกรอบคุณวุฒิอาชีวศึกษาแห่งชาติ โดยเน้นการเรียนรู้สู่การปฏิบัติเพื่อพัฒนาสมรรถนะกำลังคนระดับฝีมือ รวมทั้งคุณธรรมจริยธรรม จรรยาบรรณวิชาชีพ และกิจนิสัยที่เหมาะสมในการทำงานให้สอดคล้องกับความต้องการกำลังคนของตลาดแรงงาน ชุมชน สังคม และสามารถประกอบอาชีพอิสระได้

การจัดการศึกษาในระบบและระบบทวิภาคี ให้ใช้ระบบทวิภาคี โดยกำหนดให้ 1 ปีการศึกษาแบ่งเป็น 2 ภาคเรียน และใน 1 ภาคเรียน มีระยะเวลาจัดการศึกษา รวมการวัดผล 18 สัปดาห์ สำหรับการจัดการศึกษาในรูปแบบอื่น สถาบันการศึกษาหรือสถานศึกษาจะต้องแสดงรายละเอียดเกี่ยวกับระบบการศึกษานั้นให้ชัดเจน ประกอบด้วย การแบ่งภาคเรียน ระยะเวลาการศึกษาในแต่ละภาคเรียน การคิดหน่วยกิตรายวิชา รวมทั้งการเทียบเคียงหน่วยกิตระบบดังกล่าวกับระบบทวิภาคี

การคิดหน่วยกิต 1) รายวิชาทฤษฎีที่ใช้เวลาในการบรรยายหรืออภิปราย 1 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ หรือ 18 ชั่วโมงต่อภาคเรียน รวมเวลาการวัดผล มีค่าเท่ากับ 1 หน่วยกิต 2) รายวิชาปฏิบัติที่ใช้เวลาในการทดลองหรือฝึกปฏิบัติในห้องปฏิบัติการ 2 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ หรือ 36 ชั่วโมงต่อภาคเรียน รวมเวลาการวัดผลมีค่าเท่ากับ 1 หน่วยกิต 3) รายวิชาปฏิบัติที่ใช้เวลาในการฝึกปฏิบัติในโรงฝึกงานหรือภาคสนาม 3 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ หรือ 54 ชั่วโมงต่อภาคเรียน รวมเวลาการวัดผล มีค่าเท่ากับ 1 หน่วยกิต 4) การฝึกอาชีพในการศึกษาระบบทวิภาคี ที่ใช้เวลาไม่น้อยกว่า 54 ชั่วโมงต่อภาคเรียน รวมเวลาการวัดผล มีค่าเท่ากับ 1 หน่วยกิต

5) การฝึกประสบการณ์สมรรถนะวิชาชีพในสถานประกอบการ ที่ใช้เวลาไม่น้อยกว่า 54 ชั่วโมงต่อภาคเรียน รวมเวลาการวัดผล มีค่าเท่ากับ 1 หน่วยกิต และ 6) การทำโครงการพัฒนาสมรรถนะวิชาชีพ ที่ใช้เวลาไม่น้อยกว่า 54 ชั่วโมงต่อภาคเรียน รวมเวลาการวัดผล มีค่าเท่ากับ 1 หน่วยกิต

จำนวนหน่วยกิตรวมและระยะเวลาการศึกษา ให้มีจำนวนหน่วยกิตรวมระหว่าง 100 - 110 หน่วยกิต ใช้ระยะเวลาการศึกษา 6 ภาคเรียน ทั้งนี้ ให้เรียนได้ไม่เกิน 12 ภาคเรียน สำหรับการลงทะเบียนเรียนแบบเต็มเวลา และไม่เกิน 16 ภาคเรียน สำหรับการลงทะเบียนเรียนแบบไม่เต็มเวลา กรณีหลักสูตรสาขาวิชาที่มีความจำเป็นต้องกำหนดจำนวนหน่วยกิตรวมและระยะเวลาการศึกษาเกินกว่าที่กำหนดให้นำเสนอขออนุมัติต่อคณะกรรมการอาชีวศึกษาเป็นกรณีไป

โครงสร้างหลักสูตร

1) หมวดวิชาสมรรถนะแกนกลาง ประกอบด้วยกลุ่มวิชาเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะ ในการปรับตัวและดำเนินชีวิตในสังคมสมัยใหม่ เห็นคุณค่าของตนเองและ การพัฒนาตน มีความใฝ่รู้ แสวงหาและพัฒนาความรู้ใหม่ มีความสามารถในการใช้เหตุผล การคิดวิเคราะห์ การแก้ปัญหา และการจัดการ มีทักษะในการสื่อสาร การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และการทำงานร่วมกับผู้อื่น มีคุณธรรม จริยธรรม มนุษยสัมพันธ์ รวมถึงความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม รวมไม่น้อยกว่า 21 หน่วยกิต การจัดวิชาในหมวดวิชาสมรรถนะแกนกลาง สามารถทำได้ในลักษณะเป็นรายวิชาหรือลักษณะบูรณาการให้ครอบคลุมกลุ่มวิชาภาษาไทย กลุ่มวิชาภาษาต่างประเทศ กลุ่มวิชาวิทยาศาสตร์ กลุ่มวิชาคณิตศาสตร์ กลุ่มวิชาสังคมศึกษา กลุ่มวิชาสุขศึกษาและพลศึกษา ในสัดส่วนที่เหมาะสม เพื่อให้บรรลุจุดประสงค์ของหมวดวิชาสมรรถนะแกนกลาง

2) หมวดวิชาสมรรถนะวิชาชีพ ประกอบด้วยกลุ่มวิชาที่พัฒนาผู้เรียนให้เกิดสมรรถนะวิชาชีพ มีความรู้ ความสามารถในการคิด วิเคราะห์ วางแผน ดำเนินการ ตรวจสอบ แก้ปัญหา บูรณาการ ความรู้และทักษะในการปฏิบัติงานด้วยความรับผิดชอบและความปลอดภัยเพื่อประยุกต์สู่อาชีพ รวมไม่น้อยกว่า 69 หน่วยกิต ประกอบด้วย 5 กลุ่ม ดังนี้

(ก) กลุ่มสมรรถนะวิชาชีพพื้นฐาน ไม่น้อยกว่า 19 หน่วยกิต

(ข) กลุ่มสมรรถนะวิชาชีพเฉพาะ ไม่น้อยกว่า 24 หน่วยกิต

(ค) กลุ่มสมรรถนะวิชาชีพเลือก ไม่น้อยกว่า 18 หน่วยกิต

(ง) ฝึกประสบการณ์สมรรถนะวิชาชีพ จำนวน 4 หน่วยกิต

(จ) โครงการพัฒนาสมรรถนะวิชาชีพ จำนวน 4 หน่วยกิต

ทั้งนี้ ในการกำหนดให้เป็นสาขาวิชาใด ต้องมีจำนวนหน่วยกิตของกลุ่มสมรรถนะวิชาชีพพื้นฐานและกลุ่มสมรรถนะวิชาชีพเฉพาะในสาขาวิชานั้น รวมกันไม่น้อยกว่า 35 หน่วยกิต

3) หมวดวิชาเลือกเสรี ประกอบด้วยรายวิชาจากหมวดวิชาสมรรถนะแกนกลางหรือ หมวดวิชาสมรรถนะวิชาชีพ เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้เรียนเลือกเรียนตามความถนัดและความสนใจ เพื่อการประกอบอาชีพหรือการศึกษาต่อ รวมไม่น้อยกว่า 10 หน่วยกิต

4) กิจกรรมเสริมหลักสูตร เป็นส่วนที่ส่งเสริมการพัฒนาสมรรถนะแกนกลางหรือสมรรถนะ วิชาชีพ ผู้เรียนทุกคนต้องเข้าร่วมกิจกรรมอย่างน้อยสัปดาห์ละ 2 ชั่วโมง ทุกภาคเรียน กิจกรรมเสริมหลักสูตรนี้ไม่นับหน่วยกิต

การจัดอัตราส่วนของเวลาการเรียนรู้ภาคทฤษฎีต่อภาคปฏิบัติ
ในหมวดวิชาสมรรถนะวิชาชีพ ประมาณ 20 ต่อ 80 ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับลักษณะหรือกระบวนการจัดการเรียนรู้ของแต่ละสาขาวิชา

การยกเว้นการเรียนรายวิชา ในหมวดวิชาสมรรถนะแกนกลาง หมวดวิชาสมรรถนะวิชาชีพและหมวดวิชาเลือกเสรี สามารถทำได้โดยการเทียบโอนผลการเรียน หรือโดยการเทียบโอนความรู้และประสบการณ์เข้าสู่หน่วยกิตตามหลักสูตร ตามหลักเกณฑ์และแนวปฏิบัติที่คณะกรรมการการอาชีวศึกษากำหนด

คุณสมบัติผู้เรียน เป็นผู้สำเร็จการศึกษาไม่ต่ำกว่าระดับมัธยมศึกษาตอนต้น หรือเทียบเท่า

คุณสมบัติผู้สอน เป็นผู้ที่มีคุณธรรม จริยธรรม มีคุณวุฒิการศึกษา มีความรู้ ความสามารถที่ตรงหรือเหมาะสมกับวิชาที่สอน

การพัฒนาคุณภาพการจัดการอาชีวศึกษาและการพัฒนาการจัดการเรียนการสอน

1) สถานศึกษาอาชีวศึกษาหรือสถาบันที่มีความร่วมมือในการจัดการศึกษากับสถานประกอบการ สามารถจัดได้ใน 2 ลักษณะ ได้แก่ การฝึกอาชีพในการศึกษาระบบทวิภาคี และการฝึกประสบการณ์สมรรถนะวิชาชีพในการศึกษาในระบบ ตามหลักเกณฑ์และแนวปฏิบัติที่คณะกรรมการการอาชีวศึกษากำหนด

2) สถานศึกษาต้องจัดเตรียมความพร้อมในด้านอาคารสถานที่ ครุภัณฑ์ ครูและบุคลากร ทางการศึกษาให้เหมาะสม สอดคล้องกับการจัดการเรียนการสอน ในแต่ละลักษณะการผลิต และการพัฒนาผู้เรียน

3) สถานศึกษาต้องกำหนดวิธีการพัฒนาคุณภาพการจัดการอาชีวศึกษา และการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาคุณลักษณะให้ตรงตามศักยภาพของผู้เรียน และระดับคุณวุฒิของแต่ละประเภทวิชา และสาขาวิชา

4) สถานศึกษาต้องจัดการเรียนการสอนที่เน้นการเรียนรู้สู่การปฏิบัติ โดยให้ผู้เรียนจัดทำโครงการพัฒนาสมรรถนะวิชาชีพที่สอดคล้องกับสาขาวิชาที่เรียน

5) สถานศึกษาต้องจัดให้มีกิจกรรมเสริมหลักสูตร เพื่อส่งเสริมสมรรถนะแกนกลางและสมรรถนะวิชาชีพ ปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม ระเบียบวินัย ปลูกฝังจิตสำนึกและจิตอาสา เสริมสร้างการเป็นพลเมืองไทยและพลโลกในด้านการรักชาติ เทิดทูนพระมหากษัตริย์ ส่งเสริม การปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ ทรงเป็นประมุข ทะนุบำรุงศาสนา ศิลปะวัฒนธรรม ภูมิปัญญาไทย อนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ส่งเสริมการกีฬา และนันทนาการ ส่งเสริมการดำรงตน ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และส่งเสริมการทำงานโดยใช้กระบวนการกลุ่มในการบริการ วิชาการ วิชาชีพหรือทำประโยชน์ต่อชุมชนและสังคม

6) สถานศึกษาต้องจัดให้ผู้เรียนได้รับการประเมินมาตรฐานวิชาชีพ

7) การจัดการศึกษา การประเมินผลการเรียน และการสำเร็จการศึกษา

(ก) การจัดการศึกษาและการประเมินผลการเรียนตามหลักสูตร ให้เป็นไปตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยการจัดการศึกษาและการประเมินผลการเรียน ตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

(ข) การสำเร็จการศึกษา ต้องได้จำนวนหน่วยกิตสะสมครบถ้วน ตามโครงสร้างที่กำหนดไว้ในหลักสูตร ได้คะแนนเฉลี่ยสะสมไม่ต่ำกว่า 2.00 จากระบบ 4 ระดับ คะแนน และผ่านเกณฑ์การประเมินมาตรฐานวิชาชีพ

8) การประกันคุณภาพของหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน ให้สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา สถาบันการอาชีวศึกษา และสถานศึกษา กำหนดระบบการประกันคุณภาพของหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนในสาขาวิชาที่เปิดสอน โดยมีองค์ประกอบในการประกันคุณภาพอย่างน้อย 4 ด้าน คือ

(ก) หลักสูตรที่ยึดโยงกับมาตรฐานอาชีพ

(ข) ครู ทรัพยากรและการสนับสนุน

(ค) วิธีการจัดการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล

(ง) ผู้สำเร็จการศึกษา

เงื่อนไขการพัฒนาปรับปรุง อนุมัติ และประกาศใช้หลักสูตร

- 1) การพัฒนาหลักสูตรหรือการปรับปรุงหลักสูตรระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ เป็นหน้าที่ของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา สถาบันการอาชีวศึกษา และสถานศึกษา โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการการอาชีวศึกษา
- 2) การอนุมัติหลักสูตรระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ให้เป็นหน้าที่ของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการการอาชีวศึกษา
- 3) การประกาศใช้หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ ให้ทำเป็นประกาศกระทรวงศึกษาธิการ
- 4) ระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาและประเมินผลการเรียนตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ ให้จัดทำเป็นระเบียบสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการการอาชีวศึกษา
- 5) ให้สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาขึ้นทะเบียนหลักสูตรระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพที่ได้รับการอนุมัติและประกาศใช้
- 6) สถานศึกษาสามารถพัฒนาหรือปรับปรุงรายวิชาหรือกลุ่มวิชาเพิ่มเติมได้ตามเงื่อนไขของหลักสูตร โดยต้องรายงานให้สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาทราบ
- 7) ให้สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา สถาบันการอาชีวศึกษา และสถานศึกษา จัดให้มีการประเมินและรายงานผลการดำเนินการหลักสูตร เพื่อนำไปสู่การพัฒนาหลักสูตรหรือ การปรับปรุงหลักสูตรที่อยู่ในความรับผิดชอบอย่างต่อเนื่อง อย่างน้อยทุก 5 ปี

2.3.2.2 ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) คณะกรรมการการอาชีวศึกษาได้กำหนดเกณฑ์มาตรฐานคุณวุฒิอาชีวศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง พ.ศ. 2562 เมื่อวันที่ 8 มีนาคม พ.ศ. 2562 (ราชกิจจานุเบกษา 22 พฤษภาคม 2562 เล่ม 136 ตอนพิเศษ 130 ง) เพื่ออนุมัติให้เป็นไปตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง กรอบคุณวุฒิอาชีวศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2562 จึงกำหนดเกณฑ์มาตรฐานคุณวุฒิอาชีวศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง เพื่อให้สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา สถาบันการอาชีวศึกษา และสถานศึกษา ใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาหรือปรับปรุงหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน และการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา ให้สามารถผลิตผู้สำเร็จการศึกษาที่มีคุณภาพ และเพื่อประโยชน์ต่อการรับรองมาตรฐานคุณวุฒิผู้สำเร็จการศึกษา

คุณวุฒิอาชีวศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง กำหนดให้ผู้สำเร็จการศึกษา มีคุณภาพครอบคลุมอย่างน้อย 4 ด้าน คือ

1) ด้านคุณธรรม จริยธรรม และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ได้แก่ มีคุณธรรม จริยธรรม จรรยาบรรณวิชาชีพ เจตคติและกิจนิสัยที่ดี ภูมิใจและรักษาเอกลักษณ์ของชาติไทย เคารพกฎหมาย เคารพสิทธิของผู้อื่น มีความรับผิดชอบตามบทบาทหน้าที่ของตนเอง ตามระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีจิตสาธารณะและมีจิตสำนึกรักษ์สิ่งแวดล้อม

2) ด้านความรู้ ได้แก่ ความรู้ทางทฤษฎีและเทคนิคเชิงลึกภายใต้ขอบเขตของงานอาชีพ รวมทั้งความรู้ภาษาอังกฤษ เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในระดับที่เชื่อมโยงกับการทำงาน

3) ด้านทักษะ ได้แก่ ทักษะในการปรับใช้กระบวนการปฏิบัติงานให้เหมาะสม ทักษะด้านความปลอดภัยที่เชื่อมโยงกันในการทำงานที่หลากหลาย ทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิต ทักษะการคิดวิเคราะห์และการแก้ปัญหา ทักษะในการวางแผน การบริหารจัดการ การประสานงาน และการประเมินผล ในการปฏิบัติงานด้วยตนเอง

4) ด้านความสามารถในการประยุกต์ใช้และความรับผิดชอบ ได้แก่ สามารถปฏิบัติงานตามแบบแผน และปรับตัวภายใต้ความเปลี่ยนแปลง สามารถแก้ปัญหาที่ไม่คุ้นเคย หรือซับซ้อน และเป็นนามธรรมเป็นบางครั้ง

วัตถุประสงค์ของการจัดการอาชีวศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง เป็นการจัดการศึกษาด้านวิชาชีพและยกระดับการศึกษาวชิชาชีพของบุคคลให้สูงขึ้น สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ แผนการศึกษาแห่งชาติ เป็นไปตามกรอบคุณวุฒิแห่งชาติ มาตรฐานการศึกษาของชาติ และกรอบคุณวุฒิอาชีวศึกษาแห่งชาติ โดยเน้นการเรียนรู้สู่การปฏิบัติ เพื่อพัฒนาสมรรถนะกำลังคนระดับเทคนิครวมทั้งคุณธรรม จริยธรรม จรรยาบรรณวิชาชีพ และกิจนิสัยที่เหมาะสมในการทำงานให้สอดคล้องกับความต้องการกำลังคนของตลาดแรงงาน ชุมชนและสังคม และสามารถประกอบอาชีพอิสระได้

การจัดการศึกษาในระบบและระบบทวิภาคี ให้ใช้ระบบทวิภาคี โดยกำหนดให้ 1 ปีการศึกษาแบ่งเป็น 2 ภาคเรียน และใน 1 ภาคเรียน มีระยะเวลาจัดการศึกษารวมการวัดผล 18 สัปดาห์ สำหรับการจัดการศึกษาในรูปแบบอื่น สถาบันการศึกษาหรือสถานศึกษาจะต้องแสดงรายละเอียดเกี่ยวกับระบบการศึกษานั้นให้ชัดเจน ประกอบด้วย การแบ่งภาคเรียน ระยะเวลาการศึกษาในแต่ละภาคเรียน การคิดหน่วยกิตรายวิชา รวมทั้งการเทียบเคียงหน่วยกิต ระบบดังกล่าวกับระบบทวิภาคี

การคิดหน่วยกิต 1) รายวิชาทฤษฎีที่ใช้เวลาในการบรรยายหรืออภิปราย 1 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ หรือ 18 ชั่วโมงต่อภาคเรียน รวมเวลาการวัดผล มีค่าเท่ากับ 1 หน่วยกิต 2) รายวิชาปฏิบัติที่ใช้เวลาในการทดลองหรือฝึกปฏิบัติในห้องปฏิบัติการ 2 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ หรือ 36 ชั่วโมงต่อภาคเรียน รวมเวลาการวัดผล มีค่าเท่ากับ 1 หน่วยกิต 3) รายวิชาปฏิบัติที่ใช้เวลาในการฝึกปฏิบัติในโรงฝึกงานหรือภาคสนาม 3 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ หรือ 54 ชั่วโมงต่อภาคเรียน รวมเวลาการวัดผล มีค่าเท่ากับ 1 หน่วยกิต 4) การฝึกอาชีพในการศึกษาระบบทวิภาคี ที่ใช้เวลาไม่น้อยกว่า 54 ชั่วโมงต่อภาคเรียน รวมเวลาการวัดผล มีค่าเท่ากับ 1 หน่วยกิต 5) การฝึกประสบการณ์สมรรถนะวิชาชีพในสถานประกอบการ ที่ใช้เวลาไม่น้อยกว่า 54 ชั่วโมงต่อภาคเรียน รวมเวลาการวัดผล มีค่าเท่ากับ 1 หน่วยกิต และ 6) การทำโครงการพัฒนาสมรรถนะวิชาชีพ ที่ใช้เวลาไม่น้อยกว่า 54 ชั่วโมงต่อภาคเรียน รวมเวลาการวัดผล มีค่าเท่ากับ 1 หน่วยกิต

จำนวนหน่วยกิตรวมและระยะเวลาการศึกษา ให้มีจำนวนหน่วยกิตรวมระหว่าง 80 - 90 หน่วยกิต ใช้ระยะเวลาการศึกษา 4 ภาคเรียน ทั้งนี้ ให้เรียนได้ไม่เกิน 8 ภาคเรียน สำหรับการลงทะเบียนเรียนแบบเต็มเวลา และไม่เกิน 12 ภาคเรียน สำหรับการลงทะเบียนเรียนแบบไม่เต็มเวลา กรณีหลักสูตรสาขาวิชาที่มีความจำเป็นต้องกำหนดจำนวนหน่วยกิตรวมและระยะเวลาการศึกษาเกินกว่าที่กำหนด ให้นำเสนอขออนุมัติต่อคณะกรรมการอาชีวศึกษาเป็นกรณีไป

โครงสร้างหลักสูตร

1) หมวดวิชาสมรรถนะแกนกลาง ประกอบด้วยกลุ่มวิชาเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะ ในการปรับตัวและดำเนินชีวิตในสังคมสมัยใหม่ เห็นคุณค่าของตนเองและการพัฒนาตน มีความใฝ่รู้ แสวงหาและพัฒนาความรู้ใหม่ มีความสามารถในการใช้เหตุผล การคิดวิเคราะห์ การแก้ปัญหา และการจัดการ มีทักษะในการสื่อสาร การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และการทำงานร่วมกับผู้อื่น มีคุณธรรม จริยธรรม มนุษยสัมพันธ์ รวมถึงความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม รวมไม่น้อยกว่า 18 หน่วยกิต การจัดวิชาในหมวดวิชาสมรรถนะแกนกลางสามารถทำได้ในลักษณะเป็นรายวิชา หรือลักษณะบูรณาการให้ครอบคลุมกลุ่มวิชาภาษาไทย กลุ่มวิชาภาษาต่างประเทศ กลุ่มวิชาวิทยาศาสตร์ กลุ่มวิชาคณิตศาสตร์ กลุ่มวิชาสังคมศาสตร์ กลุ่มวิชามนุษยศาสตร์ ในสัดส่วนที่เหมาะสมเพื่อให้บรรลุจุดประสงค์ของหมวดวิชาสมรรถนะแกนกลาง

2) หมวดวิชาสมรรถนะวิชาชีพ ประกอบด้วยกลุ่มวิชาที่พัฒนาผู้เรียนให้เกิดสมรรถนะวิชาชีพ มีความรู้ ความสามารถในการคิด วิเคราะห์ วางแผน จัดการ ประเมินผล แก้ปัญหา ควบคุม และสอนงาน บูรณาการความรู้และทักษะในการปฏิบัติงานด้วยความรับผิดชอบ และความปลอดภัย เพื่อประยุกต์สู่อาชีพ รวมไม่น้อยกว่า 56 หน่วยกิต ประกอบด้วย 5 กลุ่ม ดังนี้

(ก) กลุ่มสมรรถนะวิชาชีพพื้นฐาน ไม่น้อยกว่า 15 หน่วยกิต

(ข) กลุ่มสมรรถนะวิชาชีพเฉพาะ ไม่น้อยกว่า 21 หน่วยกิต

(ค) กลุ่มสมรรถนะวิชาชีพเลือก ไม่น้อยกว่า 12 หน่วยกิต

(ง) ฝึกประสบการณ์สมรรถนะวิชาชีพ จำนวน 4 หน่วยกิต

(จ) โครงการพัฒนาสมรรถนะวิชาชีพ จำนวน 4 หน่วยกิต

ทั้งนี้ ในการกำหนดให้เป็นสาขาวิชาใด ต้องมีจำนวนหน่วยกิตของกลุ่มสมรรถนะวิชาชีพพื้นฐานและกลุ่มสมรรถนะวิชาชีพเฉพาะในสาขาวิชานั้น รวมกันไม่น้อยกว่า 30 หน่วยกิต

3) หมวดวิชาเลือกเสรี ประกอบด้วยรายวิชาจากหมวดวิชาสมรรถนะแกนกลาง หรือหมวดวิชาสมรรถนะวิชาชีพ เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้เรียนเลือกเรียนตามความถนัดและความสนใจ เพื่อการประกอบอาชีพหรือการศึกษาต่อ รวมไม่น้อยกว่า 6 หน่วยกิต

4) กิจกรรมเสริมหลักสูตร เป็นส่วนที่ส่งเสริมการพัฒนาสมรรถนะแกนกลางหรือสมรรถนะวิชาชีพ ผู้เรียนทุกคนต้องเข้าร่วมกิจกรรมอย่างน้อยสัปดาห์ละ 2 ชั่วโมง ทุกภาคเรียน กิจกรรมเสริมหลักสูตรนี้ไม่นับหน่วยกิต

การจัดอัตราส่วนของเวลาการเรียนรู้ภาคทฤษฎีต่อภาคปฏิบัติ
ในหมวดวิชาสมรรถนะวิชาชีพ ประมาณ 40 ต่อ 60 ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับลักษณะหรือกระบวนการจัดการเรียนรู้ของแต่ละสาขาวิชา

การยกเว้นการเรียนรายวิชา ในหมวดวิชาสมรรถนะแกนกลาง หมวดวิชาสมรรถนะวิชาชีพ และหมวดวิชาเลือกเสรี สามารถทำได้โดยการเทียบโอนผลการเรียน หรือโดยการเทียบโอนความรู้ และประสบการณ์เข้าสู่หน่วยกิตตามหลักสูตร ตามหลักเกณฑ์และแนวปฏิบัติที่คณะกรรมการการอาชีวศึกษากำหนด

คุณสมบัติผู้เรียน เป็นผู้สำเร็จการศึกษาไม่ต่ำกว่าระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ หรือระดับมัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่า คุณสมบัติผู้สอน เป็นผู้ที่มีคุณธรรม จริยธรรม มีคุณวุฒิการศึกษา มีความรู้ ความสามารถที่ตรงหรือเหมาะสมกับวิชาที่สอน

การพัฒนาคุณภาพการจัดการอาชีวศึกษาและการพัฒนาการจัด

การเรียนการสอน

1) สถานศึกษาอาชีวศึกษาหรือสถาบันที่มีความร่วมมือในการจัดการศึกษากับสถานประกอบการ สามารถจัดได้ใน 2 ลักษณะ ได้แก่ การฝึกอาชีพในการศึกษาระบบทวิภาคี และการฝึกประสบการณ์ สมรรถนะวิชาชีพในการศึกษาในระบบ ตามหลักเกณฑ์และแนวปฏิบัติที่คณะกรรมการการอาชีวศึกษากำหนด

2) สถานศึกษาต้องจัดเตรียมความพร้อมในด้านอาคารสถานที่ ครุภัณฑ์ ครูและบุคลากรทางการศึกษาให้เหมาะสม สอดคล้องกับการจัดการเรียนการสอนในแต่ละลักษณะการผลิต และการพัฒนาผู้เรียน

3) สถานศึกษาต้องกำหนดวิธีการพัฒนาคุณภาพการจัดการอาชีวศึกษาและการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาคุณลักษณะให้ตรงตามศักยภาพของผู้เรียน และระดับคุณวุฒิของแต่ละประเภทวิชา และสาขาวิชา

4) สถานศึกษาต้องจัดการเรียนการสอนที่เน้นการเรียนรู้สู่การปฏิบัติ โดยให้ผู้เรียนจัดทำโครงการพัฒนาสมรรถนะวิชาชีพที่สอดคล้องกับสาขาวิชาที่เรียน

5) สถานศึกษาต้องจัดให้มีกิจกรรมเสริมหลักสูตร เพื่อส่งเสริมสมรรถนะแกนกลาง และสมรรถนะวิชาชีพ ปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม ระเบียบวินัย ปลูกฝังจิตสำนึกและจิตอาสา เสริมสร้างการเป็นพลเมืองไทยและพลโลกในด้านการรักชาติ เทิดทูนพระมหากษัตริย์ ส่งเสริมการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ทะนุบำรุงศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม ภูมิปัญญาไทยอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ส่งเสริมการกีฬา และนันทนาการ ส่งเสริมการดำรงตนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และส่งเสริมให้ผู้เรียนทำงานโดยใช้กระบวนการกลุ่มในการบริการวิชาการ วิชาชีพ หรือทำประโยชน์ต่อชุมชน และสังคม

6) สถานศึกษาต้องจัดให้ผู้เรียนได้รับการประเมินมาตรฐานวิชาชีพ

7) การจัดการศึกษา การประเมินผลการเรียน และการสำเร็จการศึกษา

(ก) การจัดการศึกษาและการประเมินผลการเรียนตามหลักสูตร

ให้เป็นไปตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยการจัดการศึกษาและการประเมินผลการเรียนตามหลักสูตรประกาศนียบัตร วิชาชีพชั้นสูง โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

(ข) การสำเร็จการศึกษา ต้องได้จำนวนหน่วยกิตสะสมครบถ้วนตามโครงสร้างที่กำหนดไว้ในหลักสูตร ได้คะแนนเฉลี่ยสะสมไม่ต่ำกว่า 2.00 จากระบบ 4 ระดับคะแนน และผ่านเกณฑ์การประเมินมาตรฐานวิชาชีพ

8) การประกันคุณภาพของหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน ให้สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา สถาบันการอาชีวศึกษา และสถานศึกษา กำหนดระบบการประกันคุณภาพ ของหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนในสาขาวิชาที่เปิดสอน โดยมีองค์ประกอบในการประกันคุณภาพ อย่างน้อย 4 ด้าน คือ

- (ก) หลักสูตรที่ยึดโยงกับมาตรฐานอาชีพ
- (ข) ครู ทรัพยากรและการสนับสนุน
- (ค) วิธีการจัดการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล
- (ง) ผู้สำเร็จการศึกษา

เงื่อนไขการพัฒนาปรับปรุง อนุมัติ และประกาศใช้หลักสูตร

1) การพัฒนาหลักสูตรหรือการปรับปรุงหลักสูตรระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงเป็นหน้าที่ของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา สถาบันการอาชีวศึกษา และสถานศึกษา โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

2) การอนุมัติหลักสูตรระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ให้เป็นหน้าที่ของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

3) การประกาศใช้หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ให้ทำเป็นประกาศกระทรวงศึกษาธิการ

4) ระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาและประเมินผลการเรียนตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ให้จัดทำเป็นระเบียบสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

5) ให้สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาขึ้นทะเบียนหลักสูตรระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงที่ได้รับการอนุมัติและประกาศใช้

6) สถานศึกษาสามารถพัฒนาหรือปรับปรุงรายวิชาหรือกลุ่มวิชาเพิ่มเติมได้ตามเงื่อนไขของหลักสูตร โดยต้องรายงานให้สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาทราบ

7) ให้สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา สถาบันการอาชีวศึกษา และสถานศึกษา จัดให้มีกิจกรรมการประกันคุณภาพของหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน

เพื่อนำไปสู่การพัฒนาหลักสูตรหรือการปรับปรุงหลักสูตรที่อยู่ในความรับผิดชอบอย่างต่อเนื่องอย่างน้อยทุก 5 ปี

2.3.3 หลักสูตรอุดมศึกษา คณะกรรมการมาตรฐานการอุดมศึกษาได้กำหนดเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับปริญญาตรี พ.ศ. 2565 เมื่อวันที่ 18 กรกฎาคม พ.ศ. 2565 (ราชกิจจานุเบกษา 9 กันยายน 2565 เล่ม 139 ตอนพิเศษ 212 ง) สำหรับใช้เป็นแนวทางในการจัดทำหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนในระดับปริญญาตรีทุกสาขาวิชา

ชื่อปริญญา สถาบันอุดมศึกษาที่มีการตราพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยปริญญาในสาขาวิชา และอักษรย่อสำหรับสาขาวิชาไว้แล้ว ให้ใช้ชื่อปริญญาตามที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกานั้น ในกรณีที่ยังมิได้กำหนดชื่อไว้ในพระราชกฤษฎีกา หรือกรณีที่ยังไม่มีปริญญาใดไม่มีการตราพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยปริญญาในสาขาวิชาและอักษรย่อสำหรับสาขาวิชา ให้ใช้ชื่อปริญญาตามหลักเกณฑ์การกำหนดชื่อปริญญาที่คณะกรรมการกำหนด

ปรัชญาและวัตถุประสงค์ มุ่งให้การผลิตบัณฑิตมีความสัมพันธ์สอดคล้องกับแผนพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษาของชาติ ปรัชญาของการอุดมศึกษา ปรัชญาของสถาบันอุดมศึกษา และมาตรฐานวิชาการและวิชาชีพที่เป็นสากลให้การผลิตบัณฑิตระดับอุดมศึกษาอยู่บนฐานความเชื่อที่กำลังคนที่มีคุณภาพ ต้องเป็นบุคคลที่มีจิตสำนึกของความเป็นพลเมืองดีที่สร้างสรรค์ประโยชน์ต่อสังคม และมีศักยภาพในการพึ่งพาตนเองบนฐานภูมิปัญญาไทยภายใต้กรอบศีลธรรมจรรยาอันดีงาม เพื่อนำพาประเทศสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนและทัดเทียมมาตรฐานสากล ทั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อกำกับส่งเสริมกระบวนการผลิตบัณฑิตที่เน้นการพัฒนาผู้เรียนให้มีลักษณะของความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ สามารถดำรงตนอยู่ในสังคมพหุวัฒนธรรมภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์ที่มีการสื่อสารแบบไร้พรมแดน มีศักยภาพในการเรียนรู้ตลอดชีวิต มีความสามารถในการปฏิบัติงานได้ตามกรอบมาตรฐานและจรรยาบรรณที่กำหนด สามารถสร้างสรรค์งานที่เกิดประโยชน์ต่อตนเองและสังคมทั้งในระดับท้องถิ่นและสากล

การแบ่งกลุ่มหลักสูตร เป็น 2 กลุ่ม ดังนี้

- 1) หลักสูตรปริญญาตรีทางวิชาการ แบ่งเป็น 2 แบบ ได้แก่
 - (1) หลักสูตรปริญญาตรีทางวิชาการ ที่มุ่งผลิตบัณฑิตให้มีความรอบรู้ทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ โดยอาจมีการปฏิบัติงานในสถานประกอบการเน้นความรู้และทักษะด้านวิชาการ สามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในสถานการณ์จริงได้อย่างสร้างสรรค์
 - (2) หลักสูตรปริญญาตรีแบบก้าวหน้าทางวิชาการ ซึ่งเป็นหลักสูตรปริญญาตรีสำหรับผู้เรียนที่มีความสามารถพิเศษ มุ่งเน้นผลิตบัณฑิตที่มีความรู้ ความสามารถ

ระดับสูง โดยใช้หลักสูตรปกติที่เปิดสอนอยู่แล้วแต่ให้เสริมศักยภาพของผู้เรียนโดยกำหนดให้ผู้เรียนได้ศึกษาบางรายวิชา ในระดับบัณฑิตศึกษาที่เปิดสอนอยู่แล้วและสนับสนุนให้ผู้เรียนได้ทำวิจัยทางวิชาการที่ลุ่มลึก หลักสูตรก้าวหน้าแบบวิชาการต้องมีการเรียนรายวิชาระดับบัณฑิตศึกษาไม่น้อยกว่า 12 หน่วยกิต

2) หลักสูตรปริญญาตรีทางวิชาชีพหรือปฏิบัติการ แบ่งเป็น 2 แบบ ได้แก่

(1) หลักสูตรปริญญาตรีทางวิชาชีพหรือปฏิบัติการ ที่มุ่งผลิตบัณฑิตที่มีความรอบรู้ ทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ เน้นความรู้ สมรรถนะ และทักษะด้านวิชาการและวิชาชีพ หรือมีสมรรถนะและทักษะด้านการปฏิบัติเชิงเทคนิคในศาสตร์สาขาวิชานั้น ๆ โดยผ่านการปฏิบัติงานในสถานประกอบการหลักสูตรแบบนี้เท่านั้นที่จัดหลักสูตรปริญญาตรี (ต่อเนื่อง) ได้ โดยถือเป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรปริญญาตรีและจะต้องสะท้อนปรัชญาและเนื้อหาสาระของหลักสูตรปริญญาตรีนั้น ๆ โดยครบถ้วน และให้ระบุคำว่า “ต่อเนื่อง” ในวงเล็บต่อท้ายชื่อหลักสูตรสถาบันอุดมศึกษาที่ต้องการผลิตบุคลากรในระดับปริญญาตรี (ต่อเนื่อง) จะต้องมีวัตถุประสงค์เพื่อผลิตบัณฑิตที่มีทักษะการปฏิบัติการหรือทักษะวิชาชีพอยู่แล้วให้มีความรู้ ด้านวิชาการมากยิ่งขึ้น รวมทั้งได้รับการฝึกปฏิบัติขั้นสูงเพิ่มเติม เพื่อให้บัณฑิตจบไปเป็นนักปฏิบัติ เชิงวิชาการ โดยเน้นการจัดการเรียนการสอนแบบมีส่วนร่วมระหว่างสถานประกอบการกับสถาบันอุดมศึกษา และการบริหารจัดการเรียนการสอนที่บูรณาการภาคทฤษฎีและปฏิบัติในบริบทของการทำงานตามสภาพจริง เพื่อให้นักศึกษาบรรลุผลลัพธ์การเรียนรู้ที่สามารถตอบโจทย์ความต้องการ นักปฏิบัติขั้นสูงตามเจตนารมณ์ของหลักสูตร ในด้านอาจารย์ผู้สอนจำนวนหนึ่งต้องเป็นผู้มีประสบการณ์ด้านปฏิบัติการมาแล้ว และหากเป็นผู้สอนจากสถานประกอบการต้องมีความเข้าใจเกี่ยวกับมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา

(2) หลักสูตรปริญญาตรีแบบก้าวหน้าทางวิชาชีพหรือปฏิบัติการ ซึ่งเป็นหลักสูตรสำหรับผู้เรียนที่มีความสามารถพิเศษ มุ่งเน้นผลิตบัณฑิตที่มีความรู้ สมรรถนะทางวิชาชีพหรือปฏิบัติการขั้นสูง โดยใช้หลักสูตรปกติที่เปิดสอนอยู่แล้วให้รองรับศักยภาพของผู้เรียนโดยกำหนดให้ผู้เรียนได้ศึกษาบางรายวิชาในระดับบัณฑิตศึกษาที่เปิดสอนอยู่แล้ว และทำวิจัยที่ลุ่มลึกหรือได้รับการฝึกปฏิบัติขั้นสูงในองค์กรหรือสถานประกอบการ หลักสูตรปริญญาตรีแบบก้าวหน้าทางวิชาชีพหรือปฏิบัติการต้องมีการเรียนรายวิชาระดับบัณฑิตศึกษาไม่น้อยกว่า 12 หน่วยกิต

ระบบการจัดการศึกษา ใช้ระบบทวิภาค โดย 1 ปีการศึกษาแบ่งออกเป็น 2 ภาคการศึกษาปกติ ซึ่ง 1 ภาคการศึกษาปกติมีระยะเวลาศึกษาไม่น้อยกว่า 15 สัปดาห์ หรือเทียบเคียงได้ไม่น้อยกว่า 15 สัปดาห์ สถาบันอุดมศึกษาที่เปิดการศึกษาภาคฤดูร้อน ให้กำหนด

ระยะเวลา และจำนวนหน่วยกิต โดยมีสัดส่วนเทียบเคียงกันได้กับการศึกษาภาคปกติ สถาบันอุดมศึกษาที่จัดการศึกษาในระบบอื่นให้มีการนับระยะเวลาในการศึกษาเทียบเคียงได้กับระบบทวิภาค โดยให้สภาสถาบันอุดมศึกษาเป็นผู้กำหนด ซึ่งจะต้องแสดงรายละเอียดเกี่ยวกับระบบการศึกษานั้นไว้ในหลักสูตรให้ชัดเจน ประกอบด้วยรายละเอียดเกี่ยวกับระยะเวลาของหน่วยการเรียนรู้เทียบเคียงกับหน่วยกิตในระบบทวิภาค รายวิชาภาคทฤษฎีและรายวิชาภาคปฏิบัติการฝึกงานหรือการฝึกภาคสนาม การทำโครงการหรือกิจกรรมอื่นใดที่เสริมสร้างการเรียนรู้ให้มีความสอดคล้องและเหมาะสมกับระบบการจัดการศึกษาที่สภาสถาบันอุดมศึกษากำหนด

การคิดหน่วยกิตตามระบบทวิภาค

- 1) รายวิชาภาคทฤษฎีที่ใช้เวลาบรรยายหรืออภิปรายปัญหาไม่น้อยกว่า 15 ชั่วโมงต่อภาคการศึกษาปกติ ให้มีค่าเท่ากับ 1 หน่วยกิต
- 2) รายวิชาภาคปฏิบัติที่ใช้เวลาฝึกหรือทดลองไม่น้อยกว่า 30 ชั่วโมงต่อภาคการศึกษาปกติ ให้มีค่าเท่ากับ 1 หน่วยกิต
- 3) การฝึกงานหรือการฝึกภาคสนามที่ใช้เวลาฝึกไม่น้อยกว่า 45 ชั่วโมงต่อภาคการศึกษาปกติ ให้มีค่าเท่ากับ 1 หน่วยกิต
- 4) การทำโครงการหรือกิจกรรมการเรียนรู้อื่นใดตามที่ได้รับมอบหมายที่ใช้เวลาทำโครงการ หรือกิจกรรมนั้น ๆ ไม่น้อยกว่า 45 ชั่วโมงต่อภาคการศึกษาปกติ ให้มีค่าเท่ากับ 1 หน่วยกิต
- 5) กิจกรรมการเรียนรู้อื่นใดที่สร้างการเรียนรู้ นอกเหนือจากรูปแบบที่กำหนดข้างต้น การนับระยะเวลาในการทำกิจกรรมนั้นต่อภาคการศึกษาปกติ ให้มีค่าเท่ากับ 1 หน่วยกิต ให้เป็นไปตามที่สภาสถาบันอุดมศึกษากำหนด สถาบันอุดมศึกษาที่จัดการศึกษาในระบบอื่นที่ไม่ใช่ระบบทวิภาค ให้นำระยะเวลาการศึกษาและการคิดหน่วยกิต เทียบเคียงได้กับระบบทวิภาค โดยให้สภาสถาบันอุดมศึกษาดังกล่าวเป็นผู้กำหนด

จำนวนหน่วยกิตรวมและระยะเวลาการศึกษา

- 1) หลักสูตรปริญญาตรีที่มีระยะเวลาการศึกษาปกติ 4 ปี มีจำนวนหน่วยกิตรวมไม่น้อยกว่า 120 หน่วยกิต
- 2) หลักสูตรปริญญาตรีที่มีระยะเวลาการศึกษาปกติ 5 ปี มีจำนวนหน่วยกิตรวมไม่น้อยกว่า 150 หน่วยกิต
- 3) หลักสูตรปริญญาตรีที่มีระยะเวลาการศึกษาปกติไม่น้อยกว่า 6 ปี มีจำนวนหน่วยกิตรวมไม่น้อยกว่า 180 หน่วยกิต

4) หลักสูตรปริญญาตรี (ต่อเนื่อง) มีจำนวนหน่วยกิตรวมไม่น้อยกว่า 72 หน่วยกิต

โครงสร้างหลักสูตร ประกอบด้วย หมวดวิชาศึกษาทั่วไป หมวดวิชาเฉพาะ และหมวดวิชา เลือกเสรี โดยมีสัดส่วนจำนวนหน่วยกิตของแต่ละหมวดวิชา ดังนี้

1) หมวดวิชาศึกษาทั่วไป หมายถึง หมวดวิชาที่เสริมสร้างความเป็นมนุษย์ให้พร้อมสำหรับโลกในปัจจุบันและอนาคต เพื่อให้เป็นบุคคลผู้ใฝ่รู้และมีทักษะที่จำเป็นสำหรับศตวรรษที่ 21 อย่างครบถ้วน เป็นผู้ตระหนักรู้ถึงการบูรณาการศาสตร์ต่าง ๆ ในการพัฒนาหรือแก้ไขปัญหา เป็นผู้ที่สามารถสร้างโอกาสและคุณค่าให้ตนเองและสังคม รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงของสังคมและของโลก เป็นบุคคลที่ดำรงตนเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งมีจริยธรรมและยึดมั่นในสิ่งที่ถูกต้อง รู้คุณค่าและรักษาค่านิยม ร่วมมือรวมพลังเพื่อสร้างสรรค์และพัฒนาสังคมอย่างยั่งยืน และเป็นพลเมืองที่มีคุณค่าของสังคม สถาบันอุดมศึกษาอาจจัดวิชาศึกษาทั่วไปในลักษณะจำแนกเป็นรายวิชาหรือลักษณะบูรณาการใด ๆ ก็ได้ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของหมวดวิชาศึกษาทั่วไป โดยให้มีจำนวนหน่วยกิตรวมไม่น้อยกว่า 24 หน่วยกิต และต้องแสดงการวัดและประเมินผลที่สะท้อนการบรรลุผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ ของผู้เรียนที่สอดคล้องกับปรัชญาและวัตถุประสงค์ของการจัดการศึกษาวิชาศึกษาทั่วไปได้อย่างชัดเจน การจัดวิชาศึกษาทั่วไปสำหรับหลักสูตรปริญญาตรี (ต่อเนื่อง) อาจได้รับการยกเว้นรายวิชาที่ได้ศึกษามาแล้วในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงหรือระดับอนุปริญญา

2) หมวดวิชาเฉพาะ หมายถึง วิชาแกน วิชาเฉพาะด้าน วิชาพื้นฐานวิชาชีพ และวิชาชีพที่มุ่งหมายให้ผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจ และปฏิบัติงานได้ โดยให้มีจำนวนหน่วยกิตรวมของหมวดวิชาเฉพาะ ดังนี้

(1) หลักสูตรปริญญาตรี (4 ปี) ทางวิชาการ ให้มีจำนวนหน่วยกิตหมวดวิชาเฉพาะรวมไม่น้อยกว่า 72 หน่วยกิต

(2) หลักสูตรปริญญาตรี (4 ปี) ทางวิชาชีพหรือปฏิบัติการ ให้มีจำนวนหน่วยกิตหมวดวิชาเฉพาะรวมไม่น้อยกว่า 72 หน่วยกิต โดยต้องเรียนวิชาทางปฏิบัติการไม่น้อยกว่า 36 หน่วยกิต และทางทฤษฎีไม่น้อยกว่า 24 หน่วยกิต สำหรับหลักสูตรปริญญาตรี (ต่อเนื่อง) ให้มีจำนวนหน่วยกิตหมวดวิชาเฉพาะรวมไม่น้อยกว่า 42 หน่วยกิต ในจำนวนนั้นต้องเป็นวิชาทางทฤษฎีไม่น้อยกว่า 18 หน่วยกิต

(3) หลักสูตรปริญญาตรี (5 ปี) ให้มีจำนวนหน่วยกิตหมวดวิชาเฉพาะรวมไม่น้อยกว่า 90 หน่วยกิต

(4) หลักสูตรปริญญาตรี (ไม่น้อยกว่า 6 ปี) ให้มีจำนวนหน่วยกิตหมวดวิชาเฉพาะรวมไม่น้อยกว่า 108 หน่วยกิต สถาบันอุดมศึกษาอาจจัดหมวดวิชาเฉพาะในลักษณะวิชาเอกเดี่ยว วิชาเอกคู่ หรือวิชาเอกและวิชาโทก็ได้ โดยวิชาเอกต้องมีจำนวนหน่วยกิตไม่น้อยกว่า 30 หน่วยกิต และวิชาโทต้องมีจำนวนหน่วยกิตไม่น้อยกว่า 15 หน่วยกิต ในกรณีที่จัดหลักสูตรแบบวิชาเอกคู่ต้องเพิ่มจำนวนหน่วยกิตของวิชาเอกอีกไม่น้อยกว่า 30 หน่วยกิต และให้มีจำนวนหน่วยกิตรวมไม่น้อยกว่า 150 หน่วยกิต สำหรับหลักสูตรปริญญาตรีแบบก้าวหน้า ผู้เรียนต้องเรียนรายวิชาระดับบัณฑิตศึกษา ในหมวดวิชาเฉพาะไม่น้อยกว่า 12 หน่วยกิต

3) หมวดวิชาเลือกเสรี หมายถึง วิชาที่มุ่งให้ผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจ ตามที่ตนเองถนัดหรือสนใจ โดยเปิดโอกาสให้ผู้เรียนเลือกเรียนรายวิชาใด ๆ ในหลักสูตรระดับปริญญาตรีตามที่สถาบันอุดมศึกษากำหนด และให้มีจำนวนหน่วยกิตรวมไม่น้อยกว่า 6 หน่วยกิต สถาบันอุดมศึกษาอาจยกเว้นหรือเทียบโอนหน่วยกิตรายวิชาในหมวดวิชาศึกษาทั่วไป หมวดวิชาเฉพาะ และหมวดวิชาเลือกเสรี ให้กับนักศึกษาที่มีความรู้ความสามารถ ที่สามารถวัดมาตรฐานได้ โดยเป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการเทียบโอนหน่วยกิตและผลการศึกษาในระดับอุดมศึกษา ที่คณะกรรมการกำหนด ทั้งนี้ นักศึกษาต้องศึกษาให้ครบตามจำนวนหน่วยกิตที่กำหนดไว้ในหลักสูตรที่เข้าศึกษา

คุณวุฒิ คุณสมบัติ และจำนวนอาจารย์

1) หลักสูตรปริญญาตรีทางวิชาการ ประกอบด้วย

(1) อาจารย์ประจำหลักสูตร มีคุณวุฒิขั้นต่ำปริญญาโทหรือเทียบเท่า หรือมีตำแหน่งผู้ช่วยศาสตราจารย์หรือเทียบเท่า และต้องมีผลงานทางวิชาการที่ไม่ใช่ส่วนหนึ่งของการศึกษาเพื่อรับปริญญาของตนเอง และเป็นผลงานทางวิชาการที่ได้รับการเผยแพร่ตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดในการพิจารณาแต่งตั้งให้บุคคลดำรงตำแหน่งทางวิชาการอย่างน้อย 1 เรื่อง ในรอบ 5 ปี ย้อนหลัง

กรณีมีการตกลงร่วมผลิตกับองค์กรภายนอกที่ไม่ใช่สถาบันอุดมศึกษา หากจำเป็นบุคคลที่มาจากองค์กรนั้นอาจได้รับการยกเว้นคุณวุฒิปริญญาโทและผลงานทางวิชาการ แต่ต้องมีคุณวุฒิขั้นต่ำปริญญาตรีหรือเทียบเท่าที่ตรงหรือสัมพันธ์กับสาขาวิชาของหลักสูตรและมีประสบการณ์การทำงานในองค์กรแห่งนั้น หรือการทำงานประเภทเดียวกันอย่างต่อเนื่องมาแล้วไม่น้อยกว่า 6 ปี

(2) อาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตร มีคุณวุฒิและคุณสมบัติเช่นเดียวกับอาจารย์ประจำหลักสูตร จำนวนอย่างน้อย 5 คน กรณีมีการตกลงร่วมผลิตกับองค์กรภายนอก

ต้องมีอาจารย์ประจำหลักสูตรจากสถาบันอุดมศึกษาเจ้าของหลักสูตรนั้นเป็นอาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตรอย่างน้อย 3 คน

กรณีที่หลักสูตรจัดให้มีวิชาเอกมากกว่า 1 วิชาเอก ให้จัดอาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตรที่มีคุณวุฒิและคุณสมบัติตรงหรือสัมพันธ์กับสาขาวิชาที่เปิดสอนไม่น้อยกว่าวิชาเอกละ 3 คน

กรณีที่มีความจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับสาขาวิชาที่ไม่สามารถสรรหาอาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตรครบตามจำนวนสถาบันอุดมศึกษาต้องเสนอจำนวนและคุณวุฒิของอาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตรที่มีให้คณะกรรมการพิจารณาเป็นรายการณี

(3) อาจารย์ผู้สอน อาจเป็นอาจารย์ประจำหรืออาจารย์พิเศษที่มีคุณวุฒิขั้นต่ำปริญญาโทหรือเทียบเท่า หรือมีตำแหน่งผู้ช่วยศาสตราจารย์หรือเทียบเท่าในสาขาวิชานั้นหรือสาขาวิชาที่สัมพันธ์กันหรือในสาขาวิชาของรายวิชาที่สอน ในกรณีที่มีอาจารย์ประจำที่มีคุณวุฒิปริญญาตรีหรือเทียบเท่าและทำหน้าที่อาจารย์ผู้สอนก่อนที่เกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับปริญญาตรี พ.ศ. 2565 จะประกาศใช้ ให้สามารถทำหน้าที่อาจารย์ผู้สอนต่อไปได้ สำหรับหลักสูตรที่มีการตกลงร่วมผลิตกับองค์กรภายนอกที่ไม่ใช่สถาบันอุดมศึกษา หากจำเป็นบุคคลที่มาจากองค์กรนั้นอาจได้รับการยกเว้นคุณวุฒิปริญญาโท แต่ต้องมีคุณวุฒิขั้นต่ำปริญญาตรีหรือเทียบเท่าและมีประสบการณ์การทำงานในองค์กรแห่งนั้น หรือการทำงานประเภทเดียวกันอย่างต่อเนื่องมาแล้วไม่น้อยกว่า 6 ปี กรณีอาจารย์พิเศษที่ไม่มีคุณวุฒิตามที่กำหนดข้างต้นต้องเป็นผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้และประสบการณ์เป็นที่ยอมรับ ซึ่งตรงหรือสัมพันธ์กับรายวิชาที่สอน โดยผ่านความเห็นชอบจากสภาสถาบันอุดมศึกษาแห่งนั้น ทั้งนี้ หากรายวิชาใดมีความจำเป็นต้องใช้อาจารย์พิเศษ ต้องมีอาจารย์ประจำร่วมรับผิดชอบกระบวนการเรียนการสอนและพัฒนานักศึกษา ตลอดระยะเวลาของการจัดการเรียนการสอนรายวิชานั้น ๆ ด้วย

2) หลักสูตรปริญญาตรีทางวิชาชีพหรือปฏิบัติการ และหลักสูตรปริญญาตรี (ต่อเนื่อง) ประกอบด้วย

(1) อาจารย์ประจำหลักสูตร มีคุณวุฒิขั้นต่ำปริญญาโทหรือเทียบเท่า หรือมีตำแหน่งผู้ช่วยศาสตราจารย์หรือเทียบเท่า และต้องมีผลงานทางวิชาการที่ไม่ใช่ส่วนหนึ่งของการศึกษาเพื่อรับปริญญาของตนเอง และเป็นผลงานทางวิชาการที่ได้รับการเผยแพร่ตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดในการพิจารณาแต่งตั้งให้บุคคลดำรงตำแหน่งทางวิชาการอย่างน้อย 1 เรื่องในรอบ 5 ปี ย้อนหลัง กรณีมีการตกลงร่วมผลิตกับองค์กรภายนอกที่ไม่ใช่สถาบันอุดมศึกษา หากจำเป็นบุคคลที่มาจากองค์กรนั้นอาจได้รับการยกเว้นคุณวุฒิปริญญาโทและผลงานทางวิชาการ

แต่ต้องมีคุณสมบัติขั้นต่ำปริญญาตรีหรือเทียบเท่าที่ตรงหรือสัมพันธ์กับสาขาวิชาของหลักสูตรและมีประสบการณ์การทำงานในองค์กรแห่งนั้น หรือการทำงานประเภทเดียวกันอย่างต่อเนื่องมาแล้วไม่น้อยกว่า 6 ปี

(2) อาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตร มีคุณสมบัติและคุณสมบัติเช่นเดียวกับอาจารย์ประจำหลักสูตร จำนวนอย่างน้อย 5 คน ในกรณีของหลักสูตรปริญญาตรีทางวิชาชีพหรือปฏิบัติการที่เน้นทักษะด้านการปฏิบัติเชิงเทคนิคในศาสตร์สาขาวิชานั้น อาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตรอย่างน้อย 2 ใน 5 คน ต้องมีประสบการณ์ด้านปฏิบัติการ กรณีมีการตกลงร่วมผลิตกับองค์กรภายนอก ต้องมีอาจารย์ประจำหลักสูตรจากสถาบันอุดมศึกษาเจ้าของหลักสูตรนั้น เป็นอาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตรอย่างน้อย 3 คน กรณีที่หลักสูตรจัดให้มีวิชาเอกมากกว่า 1 วิชาเอก ให้จัดอาจารย์ ผู้รับผิดชอบหลักสูตรที่มีคุณสมบัติตรงหรือสัมพันธ์กับสาขาวิชาที่เปิดสอน ไม่น้อยกว่าวิชาเอกละ 3 คน และต้องมีสัดส่วนอาจารย์ที่มีประสบการณ์ด้านปฏิบัติการ 1 ใน 3 กรณีที่มีความจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับสาขาวิชาที่ไม่สามารถสรรหาอาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตรครบตามจำนวน สถาบันอุดมศึกษาต้องเสนอจำนวนและคุณสมบัติของอาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตรนั้น ให้คณะกรรมการพิจารณาเป็นรายกรณี

(3) อาจารย์ผู้สอน อาจเป็นอาจารย์ประจำหรืออาจารย์พิเศษที่มีคุณสมบัติขั้นต่ำปริญญาโทหรือเทียบเท่า หรือมีตำแหน่งผู้ช่วยศาสตราจารย์หรือเทียบเท่าในสาขาวิชานั้น หรือสาขาวิชาที่สัมพันธ์กัน หรือในสาขาวิชาของรายวิชาที่สอน ในกรณีที่มีอาจารย์ประจำที่มีคุณสมบัติปริญญาตรีหรือเทียบเท่า และทำหน้าที่อาจารย์ผู้สอนก่อนที่เกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับปริญญาตรี พ.ศ. 2565 จะประกาศใช้ให้สามารถทำหน้าที่อาจารย์ผู้สอนต่อไปได้ สำหรับหลักสูตรที่มีการตกลงร่วมผลิตกับองค์กรภายนอกที่ไม่ใช่สถาบันอุดมศึกษา หากจำเป็นบุคคลที่มาจากองค์กรนั้นอาจได้รับการยกเว้นคุณสมบัติปริญญาโท แต่ต้องมีคุณสมบัติขั้นต่ำปริญญาตรีหรือเทียบเท่าและมีประสบการณ์การทำงานในองค์กรแห่งนั้น หรือการทำงานประเภทเดียวกันอย่างต่อเนื่องมาแล้วไม่น้อยกว่า 6 ปี กรณีอาจารย์พิเศษที่ไม่มีคุณสมบัติตามที่กำหนดข้างต้น ต้องเป็นผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้และประสบการณ์เป็นที่ยอมรับ ซึ่งตรงหรือสัมพันธ์กับรายวิชาที่สอน โดยผ่านความเห็นชอบจากสภาสถาบันอุดมศึกษาแห่งนั้น ทั้งนี้ หากรายวิชาใดมีความจำเป็นต้องใช้ อาจารย์พิเศษต้องมีอาจารย์ประจำร่วมรับผิดชอบกระบวนการเรียนการสอนและพัฒนา นักศึกษา ตลอดระยะเวลาของการจัดการเรียนการสอนรายวิชานั้น ๆ ด้วย

คุณสมบัติของผู้เข้าศึกษา

- 1) หลักสูตรปริญญาตรี (4 ปี 5 ปี และไม่น้อยกว่า 6 ปี) จะต้องเป็นผู้สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่า
- 2) หลักสูตรปริญญาตรี (ต่อเนื่อง) จะต้องเป็นผู้สำเร็จการศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงหรือเทียบเท่า หรือระดับอนุปริญญาหรือเทียบเท่า ในสาขาวิชาที่ตรงหรือสัมพันธ์กับสาขาวิชาที่จะเข้าศึกษาตามที่สถาบันอุดมศึกษากำหนด
- 3) หลักสูตรปริญญาตรีแบบก้าวนำทั้งทางวิชาการและทางวิชาชีพหรือปฏิบัติการ ต้องเป็นผู้สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่า โดยมีคะแนนเฉลี่ยสะสมไม่น้อยกว่า 3.50 จากระบบ 4 ระดับคะแนนหรือเทียบเท่า และมีผลการเรียนในหลักสูตรปริญญาตรีแบบก้าวนำไม่น้อยกว่า 3.50 ทุกภาคการศึกษาในระหว่างการศึกษาในหลักสูตรแบบก้าวนำ หากภาคการศึกษาใดภาคการศึกษาหนึ่งมีผลการเรียนต่ำกว่า 3.50 จากระบบ 4 ระดับคะแนนหรือเทียบเท่า จะถือว่าผู้เรียนขาดคุณสมบัติในการศึกษาหลักสูตรแบบก้าวนำ

การลงทะเบียนเรียน ให้ลงทะเบียนเรียนได้ไม่เกิน 22 หน่วยกิต ในแต่ละภาคการศึกษาปกติสำหรับการลงทะเบียนเรียนเต็มเวลา และให้ลงทะเบียนเรียนได้ไม่เกิน 9 หน่วยกิต ในแต่ละภาคการศึกษาปกติสำหรับการลงทะเบียนเรียนไม่เต็มเวลา สำหรับการลงทะเบียนเรียนในภาคฤดูร้อนให้ลงทะเบียนเรียนได้ไม่เกิน 9 หน่วยกิต หากสถาบันอุดมศึกษาใดมีเหตุผลและความจำเป็นพิเศษ การลงทะเบียนเรียนที่มีจำนวนหน่วยกิตแตกต่างไปจากเกณฑ์ข้างต้นก็อาจทำได้ โดยการอนุมัติของสภาสถาบันอุดมศึกษาแต่ต้องไม่กระทบต่อมาตรฐานและคุณภาพการศึกษา

เกณฑ์การวัดผลและการสำเร็จการศึกษา ต้องเรียนครบตามจำนวนหน่วยกิตที่กำหนดไว้ในหลักสูตร โดยได้ระดับคะแนนเฉลี่ยไม่ต่ำกว่า 2.00 จากระบบ 4 ระดับคะแนนหรือเทียบเท่า และบรรลุผลลัพธ์การเรียนรู้ตามมาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี สถาบันอุดมศึกษาที่ใช้ระบบการวัดผลและการสำเร็จการศึกษาที่แตกต่างจากนี้ จะต้องกำหนดให้มีค่าเทียบเคียงกันได้ การพ้นสภาพโดยไม่สำเร็จการศึกษาให้เป็นไปตามที่สภาสถาบันอุดมศึกษากำหนด

ปริญญาบัตรและใบแสดงผลการศึกษา การออกใบปริญญาบัตรและใบแสดงผลการศึกษา ให้ระบุชื่อปริญญา ชื่อสาขาวิชา และชื่อรายวิชาให้ตรงกับที่ระบุไว้ในเอกสารหลักสูตรฉบับที่คณะกรรมการรับรอง

การประกันคุณภาพของหลักสูตร ให้ทุกหลักสูตรกำหนดระบบการประกันคุณภาพของหลักสูตรตามที่สภาสถาบันอุดมศึกษากำหนด

การพัฒนาหลักสูตร ให้ทุกหลักสูตรพัฒนาหลักสูตรให้ทันสมัยโดยมีการประเมินและรายงานผลการดำเนินการของหลักสูตรทุกปีการศึกษาเพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปปรับปรุงพัฒนาหลักสูตรเป็นระยะ ๆ อย่างน้อยตามรอบระยะเวลาของหลักสูตร หรือทุกรอบ 5 ปี

2.4 มาตรฐานอาชีพ และหลักสูตรฝึกอบรมตามมาตรฐานอาชีพ

2.4.1 มาตรฐานอาชีพ และหลักสูตรฝึกอบรมตามมาตรฐานอาชีพของกรมพัฒนาฝีมือแรงงาน (กรมพัฒนาฝีมือแรงงาน, 2566) ภารกิจของกรมพัฒนาฝีมือแรงงานเกี่ยวกับการส่งเสริมและพัฒนาฝีมือแรงงาน และศักยภาพของกำลังแรงงานและผู้ประกอบกิจการ เพื่อให้กำลังแรงงานมีฝีมือได้มาตรฐานในระดับสากล มีความรู้ความสามารถในการประกอบอาชีพสอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงานทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพ พัฒนาประสิทธิภาพของผู้ประกอบกิจการให้สามารถแข่งขันได้ในตลาดโลก และควบคุมกำกับดูแลการประกอบอาชีพที่อาจเป็นอันตรายต่อสาธารณะหรือต้องใช้ผู้มีความรู้ความสามารถ โดยให้มีหน้าที่และอำนาจ ดังต่อไปนี้

- 1) ดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมการพัฒนาฝีมือแรงงาน กฎหมายว่าด้วยการจัดหางาน และคุ้มครองคนหางานเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวข้องกับสถานทดสอบฝีมือแรงงานและการทดสอบฝีมือแรงงาน และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง
- 2) กำหนดนโยบาย ยุทธศาสตร์ แผนงาน และแนวทางในการพัฒนากำลังแรงงานของประเทศและในระดับพื้นที่ ตลอดจนบูรณาการและประสานแผนการฝึกอบรมของทุกหน่วยงาน ทั้งภาครัฐและภาคเอกชน
- 3) จัดทำและพัฒนามาตรฐานฝีมือแรงงานให้สอดคล้องกับมาตรฐานสากลและความต้องการของตลาดแรงงาน การจัดงานแข่งขันฝีมือแรงงานทั้งในประเทศและต่างประเทศ พัฒนาระบบการรับรองความรู้ความสามารถ และพัฒนาระบบการบริหารจัดการกองทุนพัฒนาฝีมือแรงงาน
- 4) ส่งเสริมและพัฒนาระบบและรูปแบบการพัฒนากำลังแรงงาน การพัฒนาศักยภาพแรงงานและผู้ประกอบกิจการ การฝึกอบรมฝีมือแรงงาน การทดสอบมาตรฐานฝีมือแรงงาน และการออกหนังสือรับรองมาตรฐานฝีมือแรงงานทั้งในประเทศและต่างประเทศ
- 5) ส่งเสริมและประสานความร่วมมือให้ภาครัฐและภาคเอกชนมีส่วนร่วมในการดำเนินการเกี่ยวกับการฝึกอบรมฝีมือแรงงาน มาตรฐานฝีมือแรงงาน การรับรองความรู้ความสามารถ และการส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาฝีมือแรงงานทั้งในประเทศและต่างประเทศ
- 6) ดำเนินการเกี่ยวกับการเป็นศูนย์กลางข้อมูลสารสนเทศการพัฒนากำลังแรงงานของประเทศ และ
- 7) ปฏิบัติการอื่นใดตามที่กฎหมายกำหนดให้เป็นหน้าที่และอำนาจของกรมหรือตามที่รัฐมนตรีหรือคณะรัฐมนตรีมอบหมายบทบาทหน้าที่ของกรมพัฒนาฝีมือแรงงานในส่วนที่เกี่ยวข้องกับระบบธนาคารหน่วยกิต ได้แก่

1) การพัฒนามาตรฐานฝีมือแรงงาน มาตรฐานฝีมือแรงงานแห่งชาติ (National Skill Standards) ข้อกำหนดเกี่ยวกับความรู้ความสามารถของแรงงานที่ปฏิบัติงานอาชีพหนึ่ง ๆ โดยมีองค์กรระดับชาติเป็นผู้กำหนดขึ้น โดยคำนึงถึงเกณฑ์มาตรฐานสากล และสอดคล้องกับความต้องการของสังคมในขณะนั้น

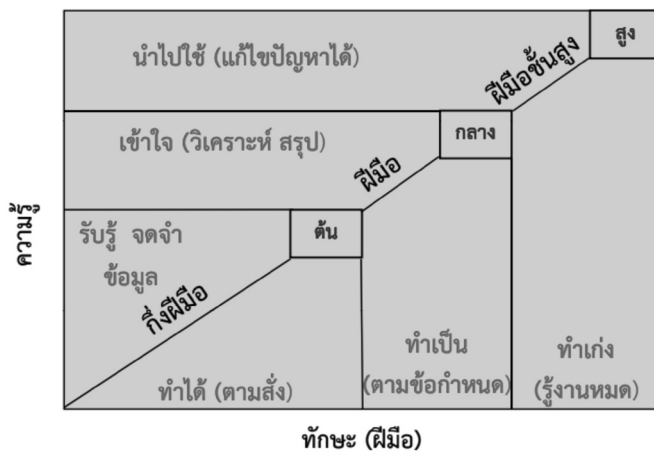
องค์ประกอบของมาตรฐานฝีมือแรงงาน ได้แก่ 1) ความรู้ (Knowledge) ที่จำเป็นในการทำงานถูกต้องตามหลักวิชาการ 2) ทักษะ (Skilled) เป็นการสะสมประสบการณ์จนเกิดเป็นความชำนาญ สามารถทำงานได้อย่างมีคุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนด 3) เจตคติ (Attitude) มีจิตสำนึกในการทำงานที่ดี เช่น การประหยัดวัสดุ การบำรุงรักษาเครื่องมือ เครื่องจักร และการตระหนักถึงความปลอดภัยในการทำงาน

การจัดระดับของมาตรฐานฝีมือแรงงาน

ระดับต้น (ช่างกึ่งฝีมือ) งานประจำที่มีปริมาณจำกัด ใช้ความรู้ ทักษะ การตัดสินใจเล็กน้อยตามที่ได้รับมอบหมาย มีผู้แนะนำหรือคอยออกคำสั่ง

ระดับกลาง (ช่างฝีมือ) คุณภาพงานสูงกว่า ยึดมาตรฐานของงาน ตัดสินใจบ้าง ใช้ความรู้ความสามารถในวงจำกัดของงาน ใช้เครื่องมือได้ดี ต้องการคำแนะนำบ้าง

ระดับสูง (หัวหน้าช่าง) มีความรู้ ทักษะสูง และกว้างขวาง วินิจฉัย ต้องตัดสินใจงานทั้งหมด ช่วยแนะนำคนงานระดับล่าง ประยุกต์ความรู้ ทักษะ ใช้กับสถานการณ์ใหม่ ๆ ได้



แผนภาพที่ 2.4 แสดงกรอบความคิดในการกำหนดระดับมาตรฐานฝีมือแรงงาน
ที่มา : ประยุกต์จากแนวทางการพัฒนามาตรฐานฝีมือแรงงาน กระทรวงแรงงาน (2566)

คณะกรรมการส่งเสริมการพัฒนาฝีมือแรงงาน และคณะกรรมการกำหนดมาตรฐานฝีมือแรงงานแห่งชาติ ราชการสาขา การกำหนดมาตรฐานฝีมือแรงงานมีคณะกรรมการส่งเสริมการพัฒนาฝีมือแรงงาน โดยมีโครงสร้างประกอบด้วย ปลัดกระทรวงแรงงาน ส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง สภาหอการค้าแห่งประเทศไทย สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย ผู้แทนนายจ้าง และผู้แทนลูกจ้าง ฯลฯ มีหน้าที่จัดทำมาตรฐานฝีมือแรงงาน และส่งเสริมให้จ้างผู้ผ่านการทดสอบมาตรฐาน นอกจากนี้ยังกำหนดให้มีคณะกรรมการกำหนดมาตรฐานฝีมือแรงงานแห่งชาติราชการสาขา โดยมีโครงสร้างประกอบด้วยภาครัฐ ภาคเอกชน ผู้เชี่ยวชาญ และนักวิชาการที่มีความรู้ความสามารถมีประสบการณ์ในสาขานั้น ๆ มีหน้าที่ร่างข้อกำหนดมาตรฐานร่างวิธีการทดสอบมาตรฐาน และทดลองทดสอบ

การเลือกสาขาอาชีพเพื่อกำหนดมาตรฐานฝีมือแรงงานแห่งชาติ มีกระบวนการเป็นลำดับ ได้แก่ 1) สำรวจความต้องการตลาดแรงงาน 2) เสนอชื่อคณะกรรมการเพื่อขออนุมัติกำหนดมาตรฐาน 3) สรรหาและแต่งตั้งคณะกรรมการฯ 4) ยกร่างมาตรฐานแรงงานและคุณสมบัติของผู้เข้ารับการทดสอบโดยการจ้างผู้เชี่ยวชาญเป็นผู้ดำเนินการ 5) พิจารณาร่างมาตรฐานแรงงานและคุณสมบัติของผู้เข้ารับการทดสอบ 6) จัดประชาพิจารณ์ 7) สรุปผล ปรับปรุง 8) เสนอคณะกรรมการส่งเสริมการพัฒนาฝีมือแรงงานเพื่อขออนุมัติเป็นมาตรฐานฝีมือแรงงานแห่งชาติและคุณสมบัติของผู้เข้ารับการทดสอบ 9) นำเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาให้ความเห็นชอบ 10) จัดทำประกาศเพื่อเสนอคณะกรรมการส่งเสริมการพัฒนาฝีมือแรงงานเพื่อลงนาม และ 11) ประกาศในราชกิจจานุเบกษา

การจัดประเภทกลุ่มสาขาอาชีพ แบ่งเป็น 7 กลุ่ม คือ 1) ก่อสร้าง 2) อุตสาหกรรม 3) ไฟฟ้า/อิเล็กทรอนิกส์ 4) คอมพิวเตอร์ 5) อุตสาหกรรมศิลป์ 6) ภาคบริการ และ 7) เกษตรอุตสาหกรรม ปัจจุบันมีมาตรฐานฝีมือแรงงานที่ประกาศใช้แล้ว 190 สาขา

ประโยชน์ของมาตรฐานฝีมือแรงงาน 1) สำหรับนายจ้าง/เจ้าของสถานประกอบการ ใช้ประกอบการพิจารณาการคัดเลือกคนเข้าทำงาน กำหนดตำแหน่งและจัดระดับ ค่าจ้าง ใช้ประกอบการวางแผนผลิตและบริการ การฝึกอบรมหรือศึกษาต่อยอดการผลิตภัณฑ์สินค้าและบริการที่มีคุณภาพแข่งขันได้ ลดความเสียหาย ปลอดภัย ประหยัดและเพิ่มผลผลิต ลดปัญหาข้อพิพาทด้านแรงงาน 2) สำหรับประชาชนและผู้บริโภค สามารถเลือกใช้บริการที่มั่นใจ ได้รับสินค้าและบริการที่พึงพอใจ คู่ครองผู้บริโภคในเรื่องความมั่นคงปลอดภัย 3) สำหรับภาครัฐใช้วางแผนพัฒนากำลังคนให้เข้ากับมาตรฐาน ใช้ประกอบการจ้าง การจัดทำหลักสูตรฝึกอบรมพัฒนาเศรษฐกิจของไทยให้สามารถแข่งขันในระดับโลกได้

2) การทดสอบมาตรฐานฝีมือแรงงานแห่งชาติ เป็นการทดสอบความรู้ความสามารถ และทัศนคติในการทำงานของผู้ประกอบอาชีพตามเกณฑ์ที่กำหนดในมาตรฐานฝีมือแรงงานแห่งชาติ ผู้ทดสอบผ่านจะได้รับหนังสือรับรองว่าเป็นผู้ผ่านการทดสอบมาตรฐานฝีมือแรงงานแห่งชาติระบุ ชื่อ นามสกุล สาขา และระดับที่ผ่านการทดสอบเป็นหลักฐานยืนยันในทักษะฝีมือของตน

เกณฑ์การพิจารณาประเมินผล การทดสอบมาตรฐานฝีมือแรงงานแห่งชาติ จะคำนึงถึงปัจจัยต่าง ๆ ได้แก่ 1) ความรู้พื้นฐานในการปฏิบัติงาน 2) ความปลอดภัยในการทำงาน 3) ขั้นตอนวิธีการทำงานที่เหมาะสม 4) การใช้และบำรุงรักษาเครื่องมืออุปกรณ์ที่ถูกต้อง 5) การเลือกและใช้วัสดุอย่างประหยัด 6) เวลาที่ใช้ในการปฏิบัติงานมีความเหมาะสม และ 7) ผลงานสำเร็จเป็นที่ยอมรับ

กระบวนการกำหนดวิธีการทดสอบมาตรฐานฝีมือแรงงานแห่งชาติ ได้แก่ 1) ยกร่างวิธีทดสอบมาตรฐานฝีมือแรงงานโดยการจัดจ้างผู้เชี่ยวชาญ 2) พิจารณาร่างวิธีการทดสอบมาตรฐานฝีมือแรงงาน 3) ทดลองทดสอบ 4) วิเคราะห์/ปรับปรุงวิธีการทดสอบ

หน่วยทดสอบมาตรฐานฝีมือแรงงานแห่งชาติ ผู้ที่สนใจเข้ารับการทดสอบมาตรฐานฝีมือแรงงานแห่งชาติ เพื่อประเมินความรู้ ความสามารถ และทัศนคติในการทำงานของตน สามารถขอรับการทดสอบฯ ได้ที่หน่วยงานในสังกัดกรมพัฒนาฝีมือแรงงานทั่วประเทศ และหน่วยงานภาครัฐและเอกชนอื่น ๆ ที่ได้รับอนุญาตจากกรมพัฒนาฝีมือแรงงานจัดตั้งเป็นศูนย์ทดสอบมาตรฐานฝีมือแรงงาน

ลักษณะการทดสอบ การทดสอบมาตรฐานฝีมือแรงงานแห่งชาติ จะแบ่งการทดสอบออกเป็น 2 ภาค คือ 1) ภาคความรู้ เป็นการทดสอบความรู้พื้นฐานในการปฏิบัติงานที่จำเป็น ลักษณะของข้อทดสอบจะเป็นปรนัย คະแนนคิดเป็นร้อยละ 20 - 30 ขึ้นอยู่กับหลักเกณฑ์และวิธีการทดสอบในแต่ละสาขาอาชีพ และแต่ละระดับ 2) ภาคความสามารถ เป็นการทดสอบทักษะ ความชำนาญงาน รวมถึงทัศนคติในการทำงานที่ดี ลักษณะของข้อทดสอบจะเป็นการทดสอบการปฏิบัติงานจริงตามแบบและเวลาที่กำหนด ใช้เวลาประมาณ 3 - 6 ชั่วโมง คະแนนคิดเป็นร้อยละ 70 - 80 ขึ้นอยู่กับหลักเกณฑ์และวิธีการทดสอบในแต่ละสาขาอาชีพ และแต่ละระดับ

เกณฑ์การทดสอบผ่าน ผู้เข้ารับการทดสอบจะต้องเข้ารับการทดสอบทั้งสองภาค โดยแต่ละภาคจะต้องผ่านเกณฑ์ที่กำหนดของแต่ละภาค และเมื่อรวมคะแนนทั้งสองภาคแล้วจะต้องมีคะแนนไม่น้อยกว่าคะแนนที่กำหนดไว้ในหลักเกณฑ์และวิธีการทดสอบในแต่ละสาขาอาชีพ และแต่ละระดับ ซึ่งโดยปกติจะอยู่ที่ร้อยละ 70

คุณสมบัติของผู้เข้ารับการทดสอบ มาตรฐานฝีมือแรงงาน 1) ต้องมีอายุไม่ต่ำกว่า 18 ปีบริบูรณ์นับถึงวันเข้ารับการทดสอบ 2) มีประสบการณ์การทำงานหรือประกอบอาชีพเกี่ยวกับสาขาที่จะขอรับการทดสอบไม่น้อยกว่า 1 ปี หรือ 3) ผ่านการฝึกฝีมือแรงงานหรือฝึกอาชีพ ในสาขาที่จะขอรับการทดสอบไม่น้อยกว่าเกณฑ์ที่กำหนด หรือ 4) เป็นผู้ที่จบการศึกษาไม่ต่ำกว่าระดับไม่ต่ำกว่า ปวช. ในสาขาที่เกี่ยวข้องกับอาชีพนั้น 5) กรณีต้องการทดสอบในระดับที่สูงขึ้น จะต้องมามีประสบการณ์การทำงาน หรือประกอบอาชีพ หรือได้คะแนนรวมในสาขาอาชีพ และระดับที่เคยทดสอบผ่านมาแล้ว ตามที่คณะกรรมการส่งเสริมการพัฒนาฝีมือแรงงานประกาศกำหนด

ผู้ผ่านการทดสอบ จะได้รับหนังสือรับรองมาตรฐานฝีมือแรงงานแห่งชาติ ระบุ 1) สาขาอาชีพ และระดับ 2) ชื่อ-นามสกุล 3) ลายมือชื่อนายทะเบียน 4) ลายมือชื่อกรรมการทดสอบ 5) เลขทะเบียนหนังสือรับรอง 6) ตราประทับครุฑสีแดง

ประโยชน์ของการทดสอบ สำหรับผู้เข้ารับการทดสอบ 1) ได้รู้ระดับฝีมือของตนเอง 2) ใช้เป็นหลักฐานประกอบการสมัครงาน 3) เพิ่มโอกาสในการได้งานหรือการเปลี่ยนงานใหม่ 4) มีโอกาสในการได้งานหรือการเปลี่ยนงานใหม่ 5) เพิ่มโอกาสในการปรับตำแหน่งหรือค่าจ้างตามมาตรฐานฝีมือ 6) สร้างความเชื่อมั่นแก่ลูกค้าให้เรียกใช้บริการ และ 7) เป็นแนวทางในการพัฒนาตนเองให้สูงขึ้น

3) การพัฒนาฝีมือแรงงาน หลักสูตรฝึกอบรมวิชาชีพสอดคล้องกับมาตรฐานฝีมือแรงงาน ดำเนินการโดยศูนย์พัฒนาฝีมือแรงงานจังหวัด สถาบันพัฒนาฝีมือแรงงานภาค และศูนย์ฝึกอบรมหรือสถาบันที่จัดตั้งขึ้นเป็นการเฉพาะ

2.4.2 มาตรฐานอาชีพ และหลักสูตรฝึกอบรมตามมาตรฐานอาชีพของสถาบันคุณวุฒิวิชาชีพ (องค์การมหาชน) (สถาบันคุณวุฒิวิชาชีพ (องค์การมหาชน), 2566) สถาบันฯ มีบทบาทสำคัญเพื่อพัฒนาและผลักดันระบบคุณวุฒิวิชาชีพของไทย ด้วยการจัดทำมาตรฐานอาชีพให้ได้มาตรฐานสากล กำหนดองค์กรเพื่อรับรองสมรรถนะบุคคล และเป็นศูนย์กลางข้อมูลเกี่ยวกับคุณวุฒิวิชาชีพและมาตรฐานอาชีพ โดยมีเป้าหมายในการขับเคลื่อนประเทศไปสู่การเป็นเศรษฐกิจสังคมฐานความรู้ พัฒนากำลังคนของประเทศให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดงาน เพิ่มขีดความสามารถของทรัพยากรมนุษย์ และสร้างมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจของประเทศอย่างยั่งยืน ตามพระราชบัญญัติการจัดตั้งสถาบันคุณวุฒิวิชาชีพ (องค์การมหาชน) (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2562 ได้กำหนดวัตถุประสงค์การจัดตั้งสถาบันฯ ตามมาตรา 7 (6) ให้สถาบันฯ ส่งเสริม สนับสนุน และประสานความร่วมมือกับสถานศึกษา ศูนย์หรือสถาบันฝึกอบรม สถานประกอบการ และหน่วยงานอื่น

ทั้งภาครัฐและภาคเอกชน ทั้งในประเทศและต่างประเทศ เพื่อให้มีการเผยแพร่และการใช้ระบบคุณวุฒิวิชาชีพ และการจัดให้มีการฝึกอบรมตามมาตรฐานอาชีพ ภารกิจหน้าที่ที่สถาบันคุณวุฒิวิชาชีพ (องค์การมหาชน) ได้ถูกจัดตั้งขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์ดังนี้ 1) ดำเนินการศึกษาวิจัยและพัฒนาระบบคุณวุฒิวิชาชีพ 2) ส่งเสริมและสนับสนุนกลุ่มอาชีพหรือกลุ่มวิชาชีพในการจัดทำมาตรฐานอาชีพ 3) ให้การรับรององค์กรที่มีหน้าที่รับรองสมรรถนะของบุคคลตามมาตรฐานอาชีพ 4) เป็นศูนย์กลางข้อมูลเกี่ยวกับระบบคุณวุฒิวิชาชีพและมาตรฐานอาชีพ 5) ติดตามและประเมินผลองค์กรที่มีหน้าที่รับรองสมรรถนะของบุคคลตามมาตรฐานอาชีพรวมทั้งระบบคุณวุฒิวิชาชีพ เพื่อให้การดำเนินการเป็นไปด้วยความโปร่งใสและยุติธรรม และ 6) ส่งเสริม สนับสนุน และประสานความร่วมมือกับสถานศึกษา ศูนย์หรือสถาบันฝึกอบรมสถานประกอบการ หน่วยงานของรัฐ และองค์กรเอกชนในการเผยแพร่ระบบคุณวุฒิวิชาชีพและมาตรฐานอาชีพ สถาบันคุณวุฒิวิชาชีพ (องค์การมหาชน) เป็นหน่วยงานหลักที่ร่วมมือกับภาครัฐและเอกชนในการสนับสนุนการจัดทำมาตรฐานอาชีพในสาขาต่าง ๆ เพื่อให้มาตรฐานอาชีพที่จัดทำร่วมกันเป็นที่ยอมรับจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และเกิดการนำไปใช้จริง อีกทั้งยังมีภารกิจในการรับรองและประเมินองค์กรที่ทำหน้าที่รับรองสมรรถนะของบุคคล โดยทดสอบการประยุกต์ใช้ความรู้ ทักษะ และความสามารถในการประกอบอาชีพของบุคคล รวมถึงเทียบโอนคุณวุฒิวิชาชีพกับคุณวุฒิทางการศึกษา โดยอ้างอิงตามกรอบคุณวุฒิวิชาชีพ และเป็นศูนย์กลางข้อมูลเกี่ยวกับระบบคุณวุฒิวิชาชีพ และมาตรฐานอาชีพของประเทศไทย

2.4.2.1 การพัฒนากอบคุณวุฒิวิชาชีพและมาตรฐานคุณวุฒิวิชาชีพ

ระบบคุณวุฒิวิชาชีพ ถูกพัฒนาขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อการรับรอง “สมรรถนะ” ของกำลังคนตามมาตรฐานอาชีพ เพื่อตอบสนองความต้องการของภาคธุรกิจและอุตสาหกรรม “ระบบคุณวุฒิวิชาชีพ” เป็นกระบวนการรับรอง เพื่อให้บุคคลได้รับการยอมรับในความรู้ ทักษะ ตลอดจนความสามารถ และได้รับ “คุณวุฒิวิชาชีพ” ที่สอดคล้องกับสมรรถนะประสบการณ์และความรู้ และใช้ระบบคุณวุฒิวิชาชีพในการพัฒนาความเจริญก้าวหน้าในสายอาชีพของตนในอนาคต โดย “คุณวุฒิวิชาชีพ” สามารถเทียบเคียง และเชื่อมโยงกับระบบคุณวุฒิอื่น ๆ ของประเทศได้

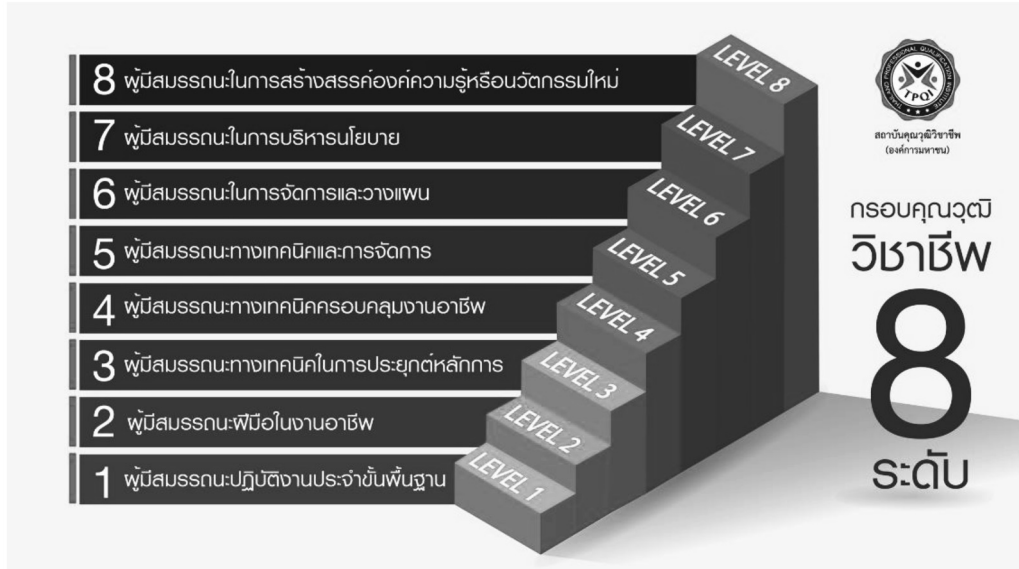
กรอบคุณวุฒิวิชาชีพ ถูกจัดทำขึ้นเพื่อเป็นเกณฑ์ในการกำหนดระดับคุณวุฒิวิชาชีพให้สอดคล้องกับระดับสมรรถนะตามมาตรฐานอาชีพ กรอบคุณวุฒิวิชาชีพในแต่ละระดับจะอธิบายถึงกฎเกณฑ์ ความรู้ ทักษะ และคุณสมบัติที่พึงประสงค์ ขอบเขตความรับผิดชอบ ผลผลิตที่พึงจะได้จากการปฏิบัติงานนวัตกรรมและระดับความยากง่ายของการทำงานโดยเฉพาะ



แผนภาพที่ 2.5 แสดงการเทียบเคียงระหว่างกรอบคุณวุฒิแห่งชาติ กรอบคุณวุฒิวิชาชีพ และกรอบคุณวุฒิอ้างอิงอาเซียน
ที่มา : สถาบันคุณวุฒิวิชาชีพ (องค์การมหาชน) (2566)

กรอบคุณวุฒิวิชาชีพ ในระดับต้นอาจจะเน้นให้สามารถปฏิบัติงานได้ตามเกณฑ์การปฏิบัติการ แต่ในระดับคุณวุฒิสูงจะสามารถสร้างนวัตกรรมใหม่หรือวิธีการในการทำงานหรือคิดค้นเทคโนโลยีใหม่ในอาชีพของตนเอง เกณฑ์และคำอธิบายในกรอบคุณวุฒิวิชาชีพจะอธิบายถึงสมรรถนะขอบเขตความรับผิดชอบผลผลิตที่พึงจะได้จากการปฏิบัติงานระดับความยากง่ายของการทำงานและนวัตกรรมที่เป็นกลาง ไม่เฉพาะเจาะจงอาชีพใดอาชีพหนึ่ง เพื่อยกระดับคุณวุฒิวิชาชีพและการพัฒนากำลังคนของประเทศให้สามารถแข่งขันในประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนและระดับสากลได้อย่างมีประสิทธิภาพ กรอบคุณวุฒิวิชาชีพถูกใช้เป็นเครื่องมือหลักในการประเมินและรับรองสมรรถนะของบุคคลตามมาตรฐานอาชีพ เพื่อตอบสนองความต้องการทั้งของภาคธุรกิจ และอุตสาหกรรม ตลอดจนเป็นกลไกในการเชื่อมโยงเทียบเคียงกับระบบคุณวุฒิการศึกษาในระดับประเทศและสากล

กรอบคุณวุฒิวิชาชีพจะมีคำอธิบาย บรรยาย ลักษณะงานในอาชีพที่ใช้จำแนกสมรรถนะวิชาชีพ หรือขอบเขตการปฏิบัติงานในอาชีพสำหรับบุคคล ๆ หนึ่ง เพื่อใช้เป็นเกณฑ์ในแบ่งระดับตามผลลัพธ์ของงานตามผลผลิตที่ต้องการจากผลปฏิบัติ ตามความยากง่าย ความซับซ้อน และตามขอบเขตความรับผิดชอบต่อผลลัพธ์ของงาน เพื่อให้เห็นแนวทางการพัฒนาตนเองในงานอาชีพ จากระดับเริ่มต้นไปสู่ระดับสูงสุดของงานอาชีพ โดยกำหนดให้เป็นคุณวุฒิตามสมรรถนะวิชาชีพ เรียกว่า คุณวุฒิวิชาชีพ



แผนภาพที่ 2.6 แสดงกรอบคุณวุฒิ 8 ระดับ และการเทียบเคียงกรอบคุณวุฒิวิชาชีพกับกรอบคุณวุฒิการศึกษา
ที่มา : สถาบันคุณวุฒิวิชาชีพ (องค์การมหาชน) (2566)

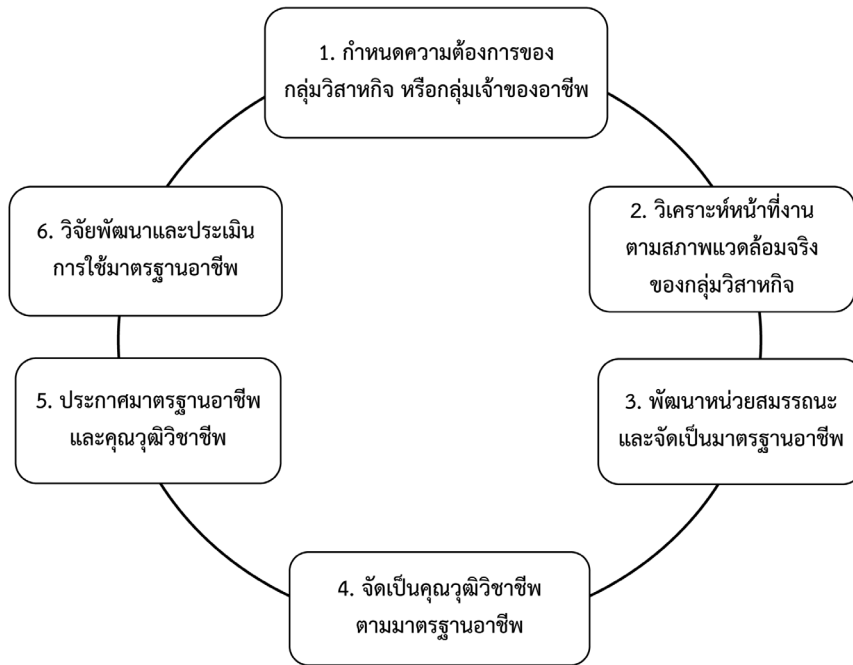
มาตรฐานอาชีพ การพัฒนาระบบคุณวุฒิวิชาชีพในประเทศไทย นำไปสู่การพัฒนาและยกระดับกำลังคนเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ โดยสถาบันฯ มีภารกิจในการดำเนินการสร้างการเรียนรู้ต่อระบบคุณวุฒิวิชาชีพและมาตรฐานอาชีพ ให้เป็นที่รู้จัก พร้อมทั้งผลักดันให้เกิดความตระหนักถึงประโยชน์ของระบบคุณวุฒิวิชาชีพ สนับสนุนให้กลุ่มผู้ประกอบการอาชีพมีส่วนร่วมในการจัดทำมาตรฐานอาชีพและคุณวุฒิวิชาชีพ ให้สอดคล้องตามยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี รวมทั้งประสานความร่วมมือกับสถานศึกษา สถาบัน ฝึกอบรม สถานประกอบการ และหน่วยงานอื่น ๆ ทั้งภาครัฐและภาคเอกชน ทั้งในและต่างประเทศ ให้มีการเผยแพร่การใช้ระบบคุณวุฒิวิชาชีพ และนำมาตรฐานอาชีพและมาตรฐานสมรรถนะไปใช้ เพื่อพัฒนาสมรรถนะบุคลากรในแต่ละสาขาวิชาชีพ

หลักเกณฑ์การพิจารณากำหนดมาตรฐานอาชีพ 1) เป็นอาชีพที่ สอดคล้องกับนโยบายรัฐบาลหรือยุทธศาสตร์ชาติแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ นโยบายคณะกรรมการ หรือนโยบายอื่นที่เกี่ยวข้อง 2) ไม่เป็นอาชีพที่กฎหมายกำหนดหรือมี สภาวิชาชีพกำกับดูแลเป็นการเฉพาะ 3) เป็นอาชีพที่มีคนทำงานอยู่ไม่น้อยกว่า 5,000 คน หรือ เป็นกลุ่มอุตสาหกรรมที่มีมูลค่าทางเศรษฐกิจต่อประเทศไม่น้อยกว่า 200 ล้านบาท กรณีที่มีข้อเสนอ ความเห็น หรือนโยบายอื่นนอกเหนือจากหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ และเห็นว่าเป็น ประโยชน์ต่อการดำเนินงานในระบบคุณวุฒิวิชาชีพให้นำเสนอเหตุผลและความจำเป็น ให้ผู้อำนวยการพิจารณาอนุมัติเป็นรายกรณี



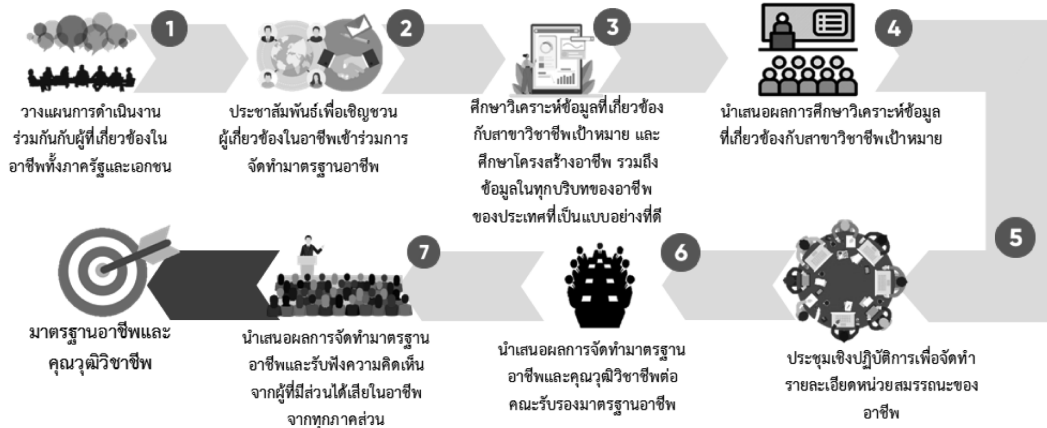
แผนภาพที่ 2.7 แสดงความเชื่อมโยงมาตรฐานอาชีวะของสถาบันคุณวุฒิวิชาชีพกับมาตรฐานอาชีวะจากหน่วยงานอื่น ๆ ทั้งในประเทศและต่างประเทศ
ที่มา : สถาบันคุณวุฒิวิชาชีพ (องค์การมหาชน) (2566)

กระบวนการพัฒนามาตรฐานอาชีวะ ประกอบด้วยกิจกรรมสำคัญ 6 กิจกรรม ได้แก่ 1) กำหนดหนดความต้องการของกลุ่มวิสาหกิจหรือกลุ่มเจ้าของอาชีวะ 2) วิเคราะห์งานตามสภาพแวดล้อมจริงของกลุ่มวิสาหกิจหรือกลุ่มเจ้าของอาชีวะ 3) พัฒนาหน่วยสมรรถนะและจัดเป็นมาตรฐานอาชีวะ 4) จัดเป็นคุณวุฒิวิชาชีพตามมาตรฐานอาชีวะ 5) ประกาศมาตรฐานอาชีวะและคุณวุฒิวิชาชีพ และ 6) วิจัยพัฒนาและประเมินการใช้มาตรฐานอาชีวะ



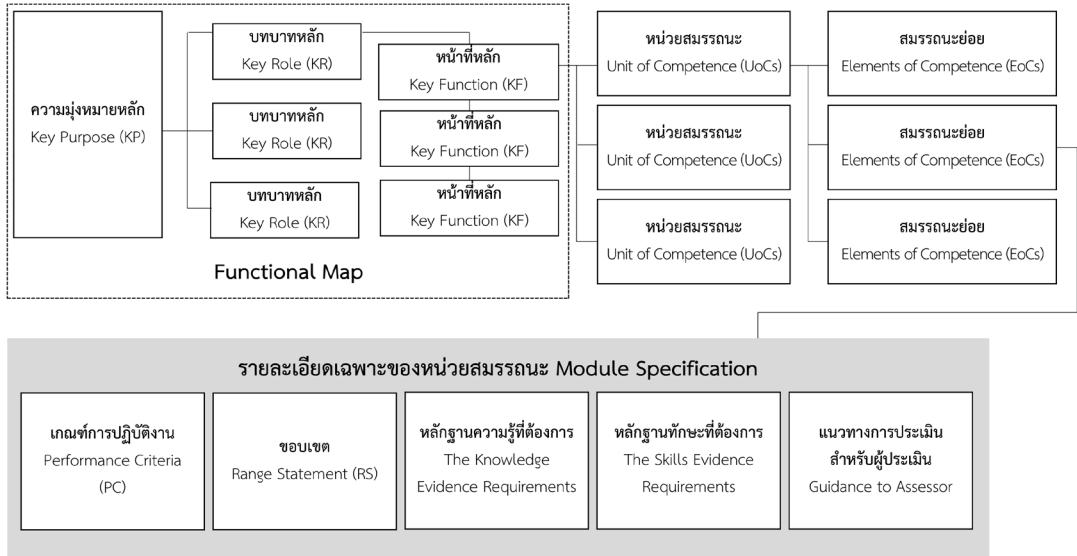
แผนภาพที่ 2.8 แสดงกระบวนการพัฒนามาตรฐานอาชีพ
ที่มา : สถาบันคุณวุฒิวิชาชีพ (องค์การมหาชน) (2566)

ขั้นตอนการดำเนินการจัดทำมาตรฐานอาชีพและคุณวุฒิวิชาชีพ
ประกอบด้วยการทำงาน 7 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การวางแผน 2) ประชาสัมพันธ์เชิญชวนผู้เกี่ยวข้อง 3) ศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลสาขาอาชีพเป้าหมาย 4) นำเสนอผลการวิเคราะห์ 5) ประชุมหารือเพื่อจัดทำรายละเอียดหน่วยสมรรถนะอาชีพ 6) นำเสนอมาตรฐานอาชีพและคุณวุฒิวิชาชีพต่อคณะรับรองมาตรฐานอาชีพ และ 7) รับฟังความคิดเห็น



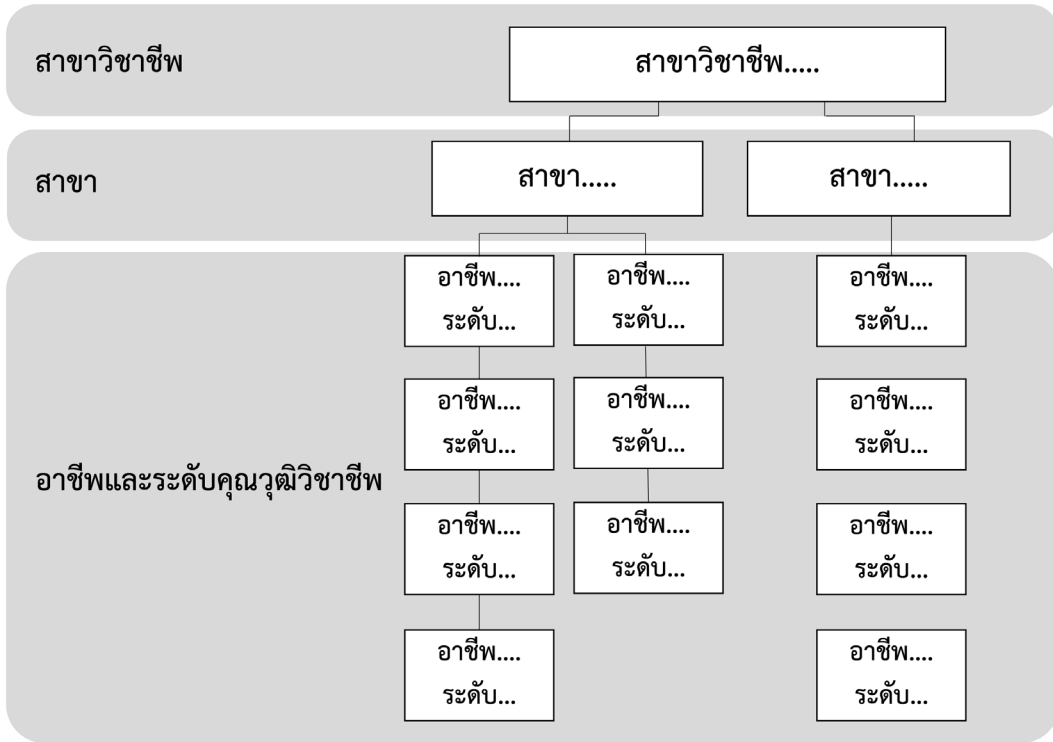
แผนภาพที่ 2.9 แสดงขั้นตอนการดำเนินการจัดทำมาตรฐานอาชีพและคุณวุฒิวิชาชีพ
ที่มา : สถาบันคุณวุฒิวิชาชีพ (องค์การมหาชน) (2566)

การจัดทำมาตรฐานอาชีพโดยใช้เทคนิควิเคราะห์หน้าทำงาน (Functional Analysis) จะต้องทำการวิเคราะห์รายละเอียดของมาตรฐานอาชีพอย่างน้อย ต้องประกอบด้วย หน่วยสมรรถนะ (Unit of Competence) สมรรถนะย่อย (Element of Competence) เกณฑ์การปฏิบัติงาน (Performance Criteria) ขอบเขต (Range Statement) หลักฐานความรู้หรือทักษะที่ต้องการ (Evidence Requirements) ทั้งหลักฐานการปฏิบัติงาน และหลักฐานความรู้แนวทางการประเมิน (Assessment Guidance) หรือรายละเอียดของ มาตรฐานสมรรถนะบุคคลอื่น ๆ ที่สามารถเทียบเคียงได้



แผนภาพที่ 2.10 แสดงการจัดทำมาตรฐานอาชีพโดยใช้เทคนิควิเคราะห์หน้าที่งาน (Functional Analysis) ที่มา : สถาบันคุณวุฒิวิชาชีพ (องค์การมหาชน) (2566)

โครงสร้างการกำหนดสาขาวิชาชีพ สาขา อาชีพและระดับ
 คุณวุฒิวิชาชีพ ประกอบด้วย สาขาวิชาชีพ สาขา อาชีพและระดับคุณวุฒิวิชาชีพ



แผนภาพที่ 2.11 แสดงโครงสร้างการกำหนดคุณวุฒิวิชาชีพ
 ที่มา : สถาบันคุณวุฒิวิชาชีพ (องค์การมหาชน) (2566)

การมีส่วนร่วมของเจ้าของอาชีพ ในการพัฒนามาตรฐานอาชีพ ดำเนินการโดย 1) คณะทำงาน (Working Group) เป็นคณะจัดทำมาตรฐานอาชีพและคุณวุฒิวิชาชีพ โดยต้องประกอบด้วยผู้ปฏิบัติการ หรือผู้ชำนาญการ หรือผู้เชี่ยวชาญที่อยู่ในกลุ่มอาชีพมากกว่ากึ่งหนึ่ง และ 2) คณะรับรองมาตรฐานอาชีพ (Endorsement Board) หมายความว่า คณะรับรองการจัดทำมาตรฐานอาชีพและคุณวุฒิวิชาชีพที่ประกอบด้วยผู้แทนจากองค์กรที่เกี่ยวข้องในสาขาวิชาชีพ เช่น สมาคม สมาพันธ์ ชมรม มูลนิธิ สภาวิชาชีพ สภาอุตสาหกรรม สภาหอการค้า และอื่น ๆ ไม่น้อยกว่า 1 คน ผู้เชี่ยวชาญในสาขาวิชาชีพที่เป็นผู้แทนไม่น้อยกว่า 2 คน ผู้แทนองค์กรภาครัฐที่เกี่ยวข้องไม่น้อยกว่า 3 หน่วยงาน และผู้แทนสถาบัน 1 คน รวมไม่น้อยกว่า 9 คน ซึ่งคณะรับรองมาตรฐานอาชีพมีหน้าที่ให้ความเห็นชอบมาตรฐานอาชีพและคุณวุฒิวิชาชีพ ก่อนเสนอต่อคณะกรรมการสถาบัน



แผนภาพที่ 2.12 แสดงองค์ประกอบของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการพัฒนามาตรฐานอาชีพ
ที่มา : สถาบันคุณวุฒิวิชาชีพ (องค์การมหาชน) (2566)

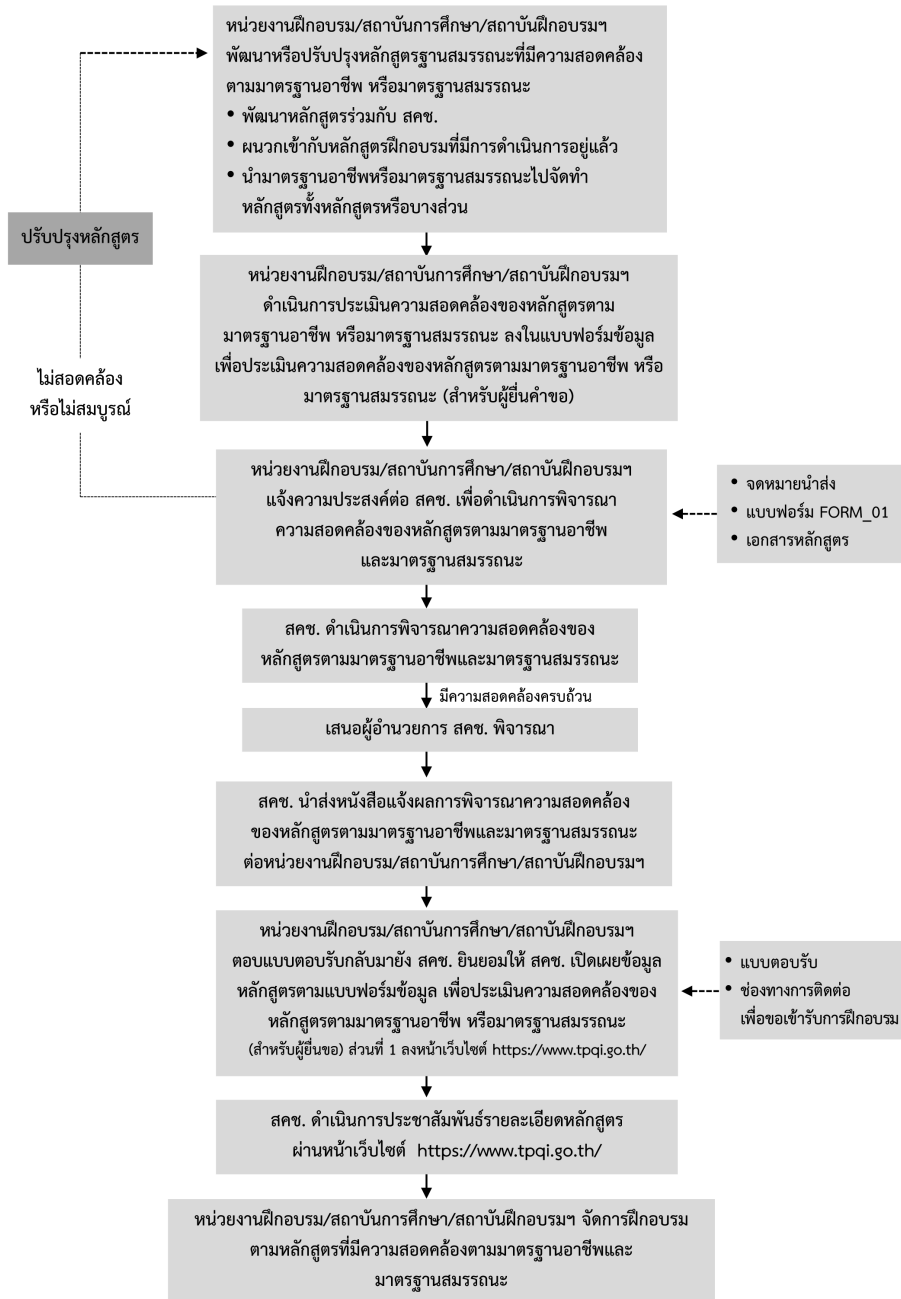
มาตรฐานอาชีพและคุณวุฒิวิชาชีพที่ดำเนินการแล้วเสร็จในปัจจุบัน รวม 52 สาขาวิชาชีพ 1,001 อาชีพ ประกอบด้วย 1) ภาคบริการ จำนวน 28 สาขาวิชาชีพ รวม 415 อาชีพ 2) ภาคอุตสาหกรรม จำนวน 23 สาขาวิชาชีพ รวม 533 อาชีพ 3) ภาคเกษตร จำนวน 1 สาขาวิชาชีพ รวม 53 อาชีพ นอกจากนี้ยังมีการพัฒนาสมรรถนะสนับสนุนการทำงาน จำนวน 7 ชุด ได้แก่ (1) สมรรถนะสนับสนุนการทำงานด้านดิจิทัล (Digital Literacy) (2) สมรรถนะสนับสนุนการทำงานด้านการใช้ E-commerce (E-commerce Literacy) (3) สมรรถนะสนับสนุนการทำงานการป้องกันและควบคุมการติดเชื้อ (Health Literacy) (4) สมรรถนะสนับสนุนการทำงานขับขี่ปลอดภัยและประหยัดพลังงาน (Eco and Safe Driving) (5) สมรรถนะสนับสนุนการทำงานด้านการบริหารในสายการผลิต (The Industrial Manufacturing and Management Competency Standard) (6) สนับสนุนการทำงานด้านดิจิทัลสำหรับข้าราชการและบุคลากรภาครัฐ (Digital Government) และ (7) สมรรถนะสนับสนุนการทำงานด้านการใช้ภาษาอังกฤษ (English Proficiency : EP)

การรับรองสมรรถนะของบุคคลตามมาตรฐานอาชีพ ผู้ขอรับการประเมินมาตรฐานอาชีพเพื่อการรับรองสามารถเข้ารับการประเมินผ่านศูนย์รับรองสมรรถนะของบุคคลตามมาตรฐานอาชีพที่ได้รับแต่งตั้งจากสถาบันคุณวุฒิวิชาชีพ เมื่อผ่านการประเมินจะได้รับเอกสารการรับรอง ได้แก่ 1) ประกาศนียบัตรคุณวุฒิวิชาชีพ 2) หนังสือรับรองมาตรฐานอาชีพ และ 3) บัตรรับรองมาตรฐานอาชีพ

2.4.2.2 การฝึกอบรมตามมาตรฐานอาชีพ พระราชกฤษฎีกาจัดตั้งสถาบัน

คุณวุฒิวิชาชีพ (องค์การมหาชน) (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2562 สถาบันคุณวุฒิวิชาชีพมีการปรับบทบาทเพิ่มเติมได้แก่ 1) รับรองมาตรฐานอาชีพของต่างประเทศและนำมาใช้เป็นมาตรฐานอาชีพ 2) ส่งเสริมสนับสนุน และประสานความร่วมมือกับสถานศึกษา ศูนย์ หรือสถาบันฝึกอบรม สถานประกอบการ และหน่วยงานอื่น ทั้งภาครัฐและภาคเอกชน ทั้งในประเทศและต่างประเทศ เพื่อให้มีการเผยแพร่และการใช้ระบบคุณวุฒิวิชาชีพ และการจัดให้มีการฝึกอบรมตามมาตรฐานอาชีพตามพระราชกฤษฎีกานี้ และ 3) จัดให้มีการให้ทุนเพื่อสนับสนุนการดำเนินงานของสถาบัน ซึ่งรวมถึงการให้ทุนแก่องค์กรที่มีหน้าที่รับรองสมรรถนะของบุคคลตามมาตรฐานอาชีพ หรือส่งเสริมให้บุคคลเข้ารับการประเมินภายใต้ระบบคุณวุฒิวิชาชีพ โดยเฉพาะในภารกิจข้อ 2) เป็นการเพิ่มบทบาทในการเป็นหน่วยฝึกอบรมซึ่งสามารถเชื่อมโยงมาตรฐานอาชีพและคุณวุฒิวิชาชีพเพื่อจัดทำเป็นหลักสูตรฝึกอบรมสำหรับบุคคลทั่วไปและกลุ่มเป้าหมายเฉพาะในการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันและการพัฒนาอาชีพของบุคคล รวมทั้งการให้การรับรองหลักสูตรการศึกษาและหลักสูตรฝึกอบรมที่มีความสอดคล้องกับมาตรฐานอาชีพเพื่อขอรับคุณวุฒิวิชาชีพในแต่ละสาขาและระดับ

ขั้นตอนการขอรับการพิจารณาความสอดคล้องของหลักสูตรตามมาตรฐานอาชีพ ตามมาตรฐานอาชีพและมาตรฐานสมรรถนะ



แผนภาพที่ 2.13 แสดงขั้นตอนการขอรับการพิจารณาความสอดคล้องของหลักสูตรตามมาตรฐานอาชีพ
ที่มา : สถาบันคุณวุฒิวิชาชีพ (องค์การมหาชน) (2566)

3. มาตรฐานกำกับการปฏิบัติงานระบบธนาคารหน่วยกิต

มาตรฐานกำกับการปฏิบัติงานระบบธนาคารหน่วยกิต เป็นไปตามกฎหมาย ระเบียบหลักเกณฑ์ และวิธีปฏิบัติที่เกี่ยวข้อง ดังต่อไปนี้

3.1 มาตรฐานกำกับการปฏิบัติงานระบบธนาคารหน่วยกิตในภาพรวมเฉพาะที่มีผลบังคับใช้

3.1.1 ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง การเทียบโอนผลการเรียนการศึกษาขั้นพื้นฐาน และการศึกษาระดับอุดมศึกษา ระดับต่ำกว่าปริญญา ฉบับ พ.ศ. 2546 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546) ประกาศ ณ วันที่ 10 ตุลาคม พ.ศ. 2546 เพื่อให้สถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน และระดับอุดมศึกษาระดับต่ำกว่าปริญญาสามารถดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน โดยการเชื่อมโยงผลการเรียนระหว่างการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย รวมทั้งผลการเรียนรู้ออกนอกระบบ ตามอัธยาศัย การฝึกอาชีพ หรือจากประสบการณ์การทำงาน เพื่อให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาต่อเนื่องในหลักสูตรใดหลักสูตรหนึ่งในสถานศึกษา จึงกำหนดหลักการและแนวทางในการเทียบโอนผลการเรียนการศึกษาขั้นพื้นฐาน และการศึกษาระดับอุดมศึกษา ระดับต่ำกว่าปริญญา ดังนี้

1) หลักการเทียบโอนผลการเรียน ดังนี้

- (1) ยึดหลักการกระจายอำนาจไปสู่สถานศึกษา โดยดำเนินการเทียบโอนผลการเรียนในรูปคณะกรรมการ
- (2) คำนึงถึงหลักความยุติธรรม โปร่งใส และมีมาตรฐานเป็นที่ยอมรับ
- (3) การเทียบโอนผลการเรียนให้พิจารณาจากเอกสาร หลักฐานการศึกษา หรือหลักฐานอื่นหรือประเมินจากความรู้ ความสามารถ ทักษะ หรือประสบการณ์ของผู้เรียน ด้วยเครื่องมือและวิธีการที่หลากหลาย ไม่ซับซ้อน ทั้งนี้ให้คำนึงถึงประโยชน์ของผู้เทียบโอนผลการเรียนเป็นสำคัญ
- (4) พิจารณาเทียบโอนผลการเรียนเพื่อการศึกษาต่อ โดยพิจารณารูปแบบการศึกษาและหลักสูตรที่อยู่ในระดับเดียวกัน

2) แนวทางการเทียบโอนผลการเรียน ดังนี้

- (1) การเทียบโอนผลการเรียนให้พิจารณาจากรูปแบบการจัดการศึกษาลักษณะการจัดหลักสูตร และสาระการเรียนรู้ ซึ่งมีความแตกต่างหลากหลาย โดยเทียบเคียงกับหลักเกณฑ์และวิธีการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่รับเทียบโอน

(2) ช่วงเวลาในการเทียบโอนผลการเรียน ดำเนินการได้ 2 กรณี ดังนี้

กรณีที่ 1 การเทียบโอนผลการเรียนที่เกิดขึ้นจากสภาพการณ์ต่าง ๆ ได้แก่ การย้ายสถานศึกษา การเปลี่ยนรูปแบบการศึกษา การย้ายหลักสูตร การละทิ้งการศึกษา และขอกลับเข้าศึกษาต่อ การศึกษาจากต่างประเทศ และขอเทียบโอนเข้าศึกษาต่อในประเทศ ให้ดำเนินการในช่วงก่อนเปิดภาคเรียนแรกหรือต้นภาคเรียนแรกที่สถานศึกษาของผู้ขอเทียบโอน เป็นนักเรียน/นักศึกษา เพื่อการวางแผนการเรียน ทั้งนี้สถานศึกษาควรดำเนินการเทียบโอน ผลการเรียนให้แล้วเสร็จภายใน 1 ภาคเรียน ถ้ามีเหตุจำเป็นผู้ขอเทียบโอนไม่สามารถขอเทียบโอนได้ ภายในช่วงเวลาที่กำหนดให้อยู่ในดุลยพินิจของสถานศึกษา

กรณีที่ 2 การเทียบโอนความรู้ ทักษะ หรือประสบการณ์จาก แหล่งเรียนรู้อื่น ๆ เช่น สถานประกอบการ สถานประกอบอาชีพอิสระ สถาบันทางศาสนา สถาบัน ฝึกอบรมวิชาชีพ บ้านเรียน (Home school) ฯลฯ ให้ดำเนินการต้นภาคเรียนหรือก่อนภาคเรียน โดยสถานศึกษาที่รับเทียบโอนกำหนดรายวิชา/หมวดวิชา จำนวนหน่วยกิต/หน่วยการเรียนรู้ที่จะ รับเทียบโอนตามความเหมาะสม รวมทั้งกรณีของผู้กำลังเรียน และประสงค์จะไปศึกษาจาก แหล่งเรียนรู้อื่น ๆ ซึ่งจะต้องได้รับอนุญาตจากหัวหน้าสถานศึกษา ก่อน

(3) การกำหนดอายุของผลการเรียนที่ขอเทียบโอน ให้อยู่ในดุลยพินิจ ของสถานศึกษาที่รับเทียบโอนโดยพิจารณาบนพื้นฐานของธรรมชาติวิชา ความทันสมัย ทันท่วง เหตุการณ์และสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงในโลกปัจจุบัน

(4) การพิจารณาให้ผลการเรียนในรายวิชา/หมวดวิชา ที่ได้จากการ เทียบโอนผลการเรียนตามหลักฐานเดิมที่ปรากฏหรือให้ผลการเรียนใหม่ที่ได้จากการประเมิน ด้วยเครื่องมือและวิธีการที่หลากหลาย

(5) นักเรียน/นักศึกษาที่ได้รับการเทียบโอนผลการเรียนต้องศึกษา ต่อเนื่องในสถานศึกษาที่รับเทียบโอน อย่างน้อย 1 ภาคเรียน

(6) การจบหลักสูตรของผู้ขอเทียบโอน การให้หน่วยกิต/หน่วยการเรียนรู้ ให้เป็นไปตามเกณฑ์การจบหลักสูตรของสถานศึกษาที่รับเทียบโอนกำหนด

(7) การเทียบโอนผลการเรียนสำหรับนักเรียนที่เข้าร่วมโครงการแลกเปลี่ยน เยาวชน/วัฒนธรรมในต่างประเทศเป็นเวลา 1 ปีการศึกษา ให้ถือปฏิบัติตามแนวทางการเทียบชั้น การศึกษาที่กระทรวงศึกษาธิการได้มีประกาศกำหนดไว้แล้ว

(8) การเทียบโอนผลการเรียนเข้าสู่หลักสูตรเดิมของกระทรวง ศึกษาธิการ ให้ถือปฏิบัติตามแนวทางการเทียบโอนผลการเรียนที่กระทรวงศึกษาธิการได้มี ระเบียบ/คำสั่งกำหนดไว้แล้ว

(9) สถานศึกษาเป็นผู้จัดทำเอกสาร/หลักฐานการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการเทียบโอนผลการเรียนโดยบันทึกผลการเทียบโอนไว้เป็นหลักฐาน และออกใบแจ้งผลการเทียบโอนให้แก่ผู้ยื่นความจำนงและจัดเก็บเอกสาร/หลักฐานที่เกี่ยวข้องกับการเทียบโอน พร้อมทั้งจัดทำทะเบียนผู้ขอเทียบโอนผลการเรียนไว้เพื่อการอ้างอิง สถานศึกษาสามารถบันทึกข้อมูลการเทียบโอนไว้ในช่องหมายเหตุโดยไม่ต้องกรอกผลการเรียนเดิมในระเบียบแสดงผลการเรียนและแนบเอกสารแสดงผลการเรียนจากแหล่งเรียนรู้เดิมที่นำมาขอเทียบโอนไว้ด้วยกัน (ภายหลังมีการเปลี่ยนแปลงตามประกาศ ฉบับที่ 3)

(10) ผู้ที่ประสงค์จะขอเทียบโอนผลการเรียนจะต้องสมัครเข้าเป็นนักเรียน/นักศึกษาของสถานศึกษาที่รับเทียบโอนผลการเรียน

3.1.2 ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง การเทียบโอนผลการเรียนการศึกษาขั้นพื้นฐาน และการศึกษาระดับอุดมศึกษา ระดับต่ำกว่าปริญญา (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2563 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2563) ประกาศ ณ วันที่ 24 กรกฎาคม พ.ศ. 2563 เปลี่ยนแปลงในรายละเอียดโดยให้สถานศึกษาเป็นผู้จัดทำหลักฐานการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการเทียบโอนผลการเรียน โดยบันทึกผลการเทียบโอนผลการเรียนเป็นหลักฐาน และออกใบแจ้งผลการเทียบโอนผลการเรียนให้แก่ผู้ยื่นความจำนง และจัดเก็บหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับการเทียบโอนผลการเรียน พร้อมทั้งจัดทำทะเบียนผู้ขอเทียบโอนผลการเรียนไว้เพื่อการอ้างอิง ทั้งนี้ให้สถานศึกษาบันทึกผลการเทียบโอนผลการเรียนไว้ในระเบียบแสดงผลการเรียน และบันทึกข้อมูลที่ได้รับการเทียบโอนผลการเรียนไว้ในช่องหมายเหตุ โดยแนบระเบียบแสดงผลการเรียนเดิมไว้กับระเบียบผลการเรียนต้นฉบับของสถานศึกษาที่รับโอน

3.1.3 ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการประเมินเทียบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน และการศึกษาระดับอุดมศึกษา ระดับต่ำกว่าปริญญา พ.ศ. 2551 ประกาศ ณ วันที่ 22 พฤษภาคม พ.ศ. 2551 (ราชกิจจานุเบกษา 24 มิถุนายน 2551 เล่ม 125 ตอนพิเศษ 106 ง)

1) คุณสมบัติของผู้ขอเทียบระดับการศึกษา ดังนี้

- (1) มีสัญชาติไทย หรือเป็นบุคคลที่เข้าเมืองโดยชอบด้วยกฎหมาย
- (2) มีพื้นความรู้ในระดับการศึกษาที่ต่ำกว่าระดับที่ประสงค์จะขอเทียบระดับการศึกษาหนึ่งระดับยกเว้นการขอเทียบระดับก่อนประถมศึกษา และระดับประถมศึกษา
- (3) มีภูมิลำเนาหรือถิ่นที่อยู่เป็นประจำ ในเขตบริการการเทียบระดับการศึกษาของสถานศึกษา
- (4) ไม่เป็นนักเรียนหรือนักศึกษาซึ่งกำลังศึกษาอยู่ในสถานศึกษาที่จัดการศึกษาในระบบ หรือการศึกษานอกระบบที่แบ่งระดับเช่นเดียวกับการศึกษาในระบบ

2) แนวทางการดำเนินการเทียบระดับการศึกษาของสถานศึกษา ดังนี้

(1) การเทียบระดับการศึกษา ให้คำนึงถึงความสะดวกของผู้ขอเทียบระดับการศึกษา และความพร้อมของสถานศึกษาเป็นสำคัญ

(2) จะต้องประกาศกำหนดให้ผู้ขอเทียบระดับการศึกษายื่นคำร้องขอเทียบระดับการศึกษาและดำเนินการเทียบระดับการศึกษาเป็นการทั่วไป ไม่น้อยกว่าปีการศึกษาละหนึ่งครั้ง

(3) ผู้ที่ประสงค์จะเทียบระดับการศึกษาให้ยื่นคำร้องขอเทียบระดับการศึกษา ที่สถานศึกษาซึ่งตนมีภูมิลำเนาหรือถิ่นที่อยู่เป็นประจำตามวัน เวลา ที่สถานศึกษากำหนด พร้อมทั้งหลักฐานการมีคุณสมบัติที่จะขอเทียบระดับการศึกษา และอาจมีหลักฐานที่แสดงความรู้ ทักษะ และประสบการณ์จากการศึกษานอกระบบ การศึกษาตามอัธยาศัย การฝึกอาชีพหรือการทำงาน ตามที่สถานศึกษากำหนด

(4) ให้สถานศึกษาแต่งตั้งคณะกรรมการประเมินเทียบระดับการศึกษา จำนวนไม่เกินห้าคน ทั้งนี้ต้องเป็นผู้มีความรู้และประสบการณ์ในสาขาวิชาของการศึกษาระดับนั้น จำนวนไม่น้อยกว่าสามคน และผู้มีความรู้และประสบการณ์ด้านวัดผลและประเมินผลจำนวนหนึ่งคน ดำเนินการประเมินเทียบระดับการศึกษา คณะกรรมการประเมินเทียบระดับการศึกษาของสถานศึกษา อาจแต่งตั้งคณะอนุกรรมการหรือคณะทำงานเพื่อพิจารณาหรือปฏิบัติกรอย่างใดอย่างหนึ่งตามที่คณะกรรมการมอบหมาย ให้หน่วยงานต้นสังกัดจัดทำมาตรฐานการเรียนรู้ระดับการศึกษา เพื่อใช้สำหรับประเมินเทียบระดับการศึกษาที่สอดคล้องกับจุดหมายของหลักสูตรจัดทำหลักเกณฑ์ วิธีการ กรอบและเครื่องมือประเมินเทียบระดับการศึกษา ให้สถานศึกษาจัดทำมาตรฐานการเรียนรู้ระดับการศึกษา เพื่อใช้สำหรับการประเมินเทียบระดับการศึกษาที่สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ และหลักสูตรของสถานศึกษาเพิ่มเติม รวมทั้งจัดทำเครื่องมือประเมินตามมาตรฐานการเรียนรู้ระดับการศึกษาที่สถานศึกษาจัดทำเพิ่มเติม

(5) การประเมินเทียบระดับการศึกษา ให้ประเมินมวลประสบการณ์และความรู้ที่เป็นองค์รวมของบุคคลให้ครอบคลุมคุณลักษณะที่สำคัญ ทั้งด้านความรู้ ทักษะ กระบวนการ คุณธรรม จริยธรรม และค่านิยม ให้เป็นไปตามมาตรฐานการเรียนรู้ระดับการศึกษา ที่สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตร

(6) ผู้ขอเทียบระดับการศึกษาจะต้องได้รับการประเมินผ่านมาตรฐานการเรียนรู้ระดับการศึกษาที่กำหนด จึงจะถือว่าผ่านการประเมินเทียบระดับการศึกษา ผู้ขอเทียบระดับการศึกษาที่ไม่ผ่านการประเมินตามวรรคแรก สามารถเก็บสะสมผลการประเมินในส่วนที่ผ่านมาตรฐานการเรียนรู้ระดับการศึกษาไว้ได้ แต่ต้องเข้ารับการประเมินเทียบระดับการศึกษา

ให้ผ่านครบมาตรฐานการเรียนรู้ระดับการศึกษาตามที่กำหนดภายใน 5 ปี นับแต่วันที่อนุมัติผลตามคำร้องขอเทียบระดับการศึกษาครั้งแรก

(7) ให้หัวหน้าสถานศึกษาเป็นผู้พิจารณาอนุมัติผลการเทียบระดับการศึกษา

(8) ให้สถานศึกษาจัดทำหลักฐานแสดงผลการประเมินเทียบระดับการศึกษาเก็บไว้เป็นหลักฐานที่สถานศึกษาหนึ่งฉบับ และมอบให้ผู้ขอเทียบระดับการศึกษาหนึ่งฉบับ นอกจากหลักฐานแสดงผลการประเมินเทียบระดับการศึกษาตามวรรคหนึ่ง ให้สถานศึกษาจัดทำรายงานผู้ผ่านการเทียบระดับการศึกษาจัดส่งให้หน่วยงานที่กรมส่งเสริมการเรียนรู้กำหนดหนึ่งฉบับ และเก็บไว้เป็นหลักฐานที่สถานศึกษาหนึ่งฉบับ หลักฐานแสดงผลการประเมินเทียบระดับการศึกษาตามวรรคหนึ่ง และรายงานผู้ผ่านการเทียบระดับการศึกษา การเปลี่ยนแปลงแก้ไข เพิ่มเติมแบบ ให้จัดทำโดยประกาศกระทรวงศึกษาธิการ

(9) การออกประกาศนียบัตร ให้เป็นไปตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการออกประกาศนียบัตร

(10) ให้หน่วยงานต้นสังกัดของสถานศึกษา กำกับ ดูแล และตรวจสอบการดำเนินการเทียบระดับการศึกษาให้ได้มาตรฐาน เป็นธรรม และกำหนดหลักเกณฑ์แนวปฏิบัติที่สอดคล้องกับการจัดการศึกษาของหน่วยงานต้นสังกัด

(11) ให้สถานศึกษา เรียกเก็บเงินค่าธรรมเนียมการเทียบระดับการศึกษาได้ตามหลักเกณฑ์ที่หน่วยงานต้นสังกัดกำหนด

(12) ให้กรมส่งเสริมการเรียนรู้เป็นหน่วยงานกลาง ทำหน้าที่จัดทำนโยบายแผนพัฒนาการดำเนินการเทียบระดับการศึกษาและประสานงานการเทียบระดับการศึกษา

3.2 มาตรฐานกำกับการปฏิบัติงานระบบธนาคารหน่วยกิตในการจัดการศึกษาแต่ละระดับ

3.2.1 ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นไปตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง การเทียบโอนผลการเรียนการศึกษาขั้นพื้นฐาน และการศึกษาระดับอุดมศึกษา ระดับต่ำกว่าปริญญา ฉบับ พ.ศ. 2546 และประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง การเทียบโอนผลการเรียนการศึกษาขั้นพื้นฐาน และการศึกษาระดับอุดมศึกษา ระดับต่ำกว่าปริญญา (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2563 ดังรายละเอียดในข้อ 3.1.1 และ 3.1.2

3.2.2 ระดับอาชีวศึกษา

3.2.2.1 ประกาศคณะกรรมการการอาชีวศึกษา เรื่อง หลักเกณฑ์และแนวปฏิบัติในการเทียบโอนความรู้และประสบการณ์รายวิชา (สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา, 2560ก) ประกาศ ณ วันที่ 9 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2560 กำหนดหลักเกณฑ์และแนวปฏิบัติในการเทียบโอนความรู้และประสบการณ์รายวิชาเพื่อให้สถานศึกษาและหน่วยงานต้นสังกัดดำเนินการเทียบโอนความรู้และประสบการณ์รายวิชาในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ และระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงมีคุณภาพได้มาตรฐาน เป็นที่ยอมรับของสังคม ชุมชน และตลาดแรงงาน ดังมีรายละเอียด ดังนี้

1) หลักเกณฑ์ในการเทียบโอนความรู้และประสบการณ์รายวิชา

(1) หลักเกณฑ์และแนวปฏิบัตินี้ให้ใช้กับสถานศึกษาที่จัดการศึกษา และผู้เรียนที่เข้าศึกษาเพื่อขอรับคุณวุฒิต่ออาชีวศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ และระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง

(2) การเทียบโอนความรู้และประสบการณ์รายวิชา สามารถดำเนินการได้ทุกรายวิชาในทุกหมวดวิชา โดยจำนวนหน่วยกิตที่ขอเทียบโอนความรู้และประสบการณ์ให้เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการจัดการศึกษาและการประเมินผลการเรียนของหลักสูตรในแต่ละระดับ

(3) การขอเทียบโอนความรู้และประสบการณ์รายวิชาเพื่อนับจำนวนหน่วยกิตสะสมต้องเป็นความสมัครใจของผู้เรียน โดยต้องมีหลักฐานที่เชื่อถือได้มาแสดงต่อสถานศึกษาว่าเป็นผู้มีความรู้ มีความสามารถ มีประสบการณ์ที่ตรงหรือสอดคล้องกับสมรรถนะของรายวิชาที่ขอเทียบโอน ตามเกณฑ์ดังนี้

- ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ต้องตรงหรือสอดคล้อง ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 60

- ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ต้องตรงหรือสอดคล้อง ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 75

(4) ให้สถานศึกษาดำเนินการเทียบโอนความรู้และประสบการณ์ของผู้เรียนเป็นรายบุคคลโดยคณะกรรมการ 2 ชุด

(5) ให้คณะกรรมการสถานศึกษา เป็นผู้พิจารณาให้ความเห็นชอบผลการตรวจสอบเพื่อรับรองการมีความรู้และประสบการณ์รายวิชาของผู้เรียน ตามที่คณะกรรมการตรวจสอบการมีความรู้และประสบการณ์รายวิชาเสนอ

(6) ให้หัวหน้าสถานศึกษา เป็นผู้อนุมัติการประเมินความรู้และประสบการณ์รายวิชาโดยให้ใช้ตัวเลขแสดงระดับผลการประเมินตามที่กำหนดไว้ในระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการจัดการศึกษาและการประเมินผลการเรียนของหลักสูตรในแต่ละระดับ

(7) ผู้เรียนที่มีผลการประเมินต่ำกว่าเกณฑ์ (ตก) ผู้เรียนจะขอเทียบโอนความรู้และประสบการณ์รายวิชานั้นใหม่ในภาคเรียนต่อไปก็ได้ หรือจะขอลงทะเบียนเรียนรายวิชานั้นก็ได้

(8) ให้หน่วยงานต้นสังกัดกำกับดูแลสถานศึกษาให้ดำเนินการเทียบโอนความรู้และประสบการณ์รายวิชาให้แก่ผู้เรียนตามหลักเกณฑ์และแนวปฏิบัตินี้ โดยเคร่งครัด โดยหน่วยงานต้นสังกัดมีอำนาจออกระเบียบหรือข้อบังคับในการดำเนินการเทียบโอนความรู้และประสบการณ์รายวิชาได้ โดยไม่ขัดหรือแย้งกับหลักเกณฑ์และแนวปฏิบัตินี้

2) แนวปฏิบัติในการเทียบโอนความรู้และประสบการณ์รายวิชา

ขั้นตอนที่ 1 ให้สถานศึกษาแต่งตั้ง “คณะกรรมการตรวจสอบการมีความรู้และประสบการณ์รายวิชา” ของรายวิชาที่ผู้เรียนขอเทียบโอนความรู้และประสบการณ์จำนวน 3 คน ประกอบด้วย รองผู้อำนวยการวิทยาลัยที่รับผิดชอบด้านวิชาการ หรือหัวหน้างานที่รับผิดชอบด้านหลักสูตรเป็นประธานกรรมการ หัวหน้าแผนกวิชาหรือหัวหน้าคณะวิชาที่รับผิดชอบรายวิชานั้นเป็นกรรมการ และครูประจำรายวิชาเป็นกรรมการและเลขานุการ ทำหน้าที่ตรวจสอบหลักฐานและสัมภาษณ์ผู้เรียนเพื่อรับรองการมีความรู้และประสบการณ์รายวิชา จากกรณีใดกรณีหนึ่งหรือหลายกรณีต่อไปนี้

(1) ได้เคยเรียนรายวิชาที่ขอเทียบโอนโดยไม่นับหน่วยกิตมารวมเพื่อการสำเร็จการศึกษาตามหลักสูตรและมีผลการประเมินผ่าน โดยมีหลักฐานจากสถานศึกษาที่เรียนรายวิชานั้น

(2) ได้เรียนรายวิชาหรือกลุ่มวิชาจากหลักสูตรอื่นที่ไม่ต่ำกว่าหลักสูตรของรายวิชาที่ขอเทียบโอน โดยมีจุดประสงค์และเนื้อหาใกล้เคียงกัน โดยมีหลักฐานจากสถานศึกษาที่เรียนรายวิชาหรือกลุ่มวิชานั้นตามเกณฑ์ดังนี้

- ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ต้องมีจุดประสงค์และเนื้อหาใกล้เคียงกันไม่ต่ำกว่าร้อยละ 60

- ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ต้องมีจุดประสงค์และเนื้อหาใกล้เคียงกันไม่ต่ำกว่าร้อยละ 75

(3) ได้ฝึกอบรบหลักสูตรวิชาชีพระยะสั้น หรือฝึกอาชีพตามมาตรฐานฝีมือแรงงาน หรือฝึกอบรบตามมาตรฐานอาชีพ หรือฝึกอาชีพต่าง ๆ ตามที่สถานศึกษา หน่วยงานของรัฐได้จัดขึ้นจำนวนหนึ่งหลักสูตรหรือหลายหลักสูตรรวมกัน โดยมีหลักฐานจากสถานศึกษา หน่วยงานของรัฐที่จัดการฝึกอบรบที่แสดงว่าเป็นผู้ที่มีสมรรถนะที่ตรงหรือสอดคล้องกับสมรรถนะของรายวิชาที่ขอเทียบโอนตามเกณฑ์ ดังนี้

- ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ต้องตรงหรือสอดคล้อง

ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 60

- ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ต้องตรงหรือสอดคล้อง

ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 75

(4) ได้ฝึกงาน โดยมีหลักฐานจากสถานประกอบการ หน่วยงานที่เป็นสถานที่ฝึกงานที่แสดงว่ามีจำนวนชั่วโมงการฝึกงานไม่น้อยกว่าจำนวนชั่วโมงการเรียนตามหลักสูตรในหนึ่งภาคเรียนของรายวิชาที่ขอเทียบโอนและเป็นผู้ที่มีสมรรถนะที่ตรงหรือสอดคล้องกับสมรรถนะของรายวิชาที่เทียบโอน ตามเกณฑ์ ดังนี้

- ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ต้องตรงหรือสอดคล้อง

ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 60

- ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ต้องตรงหรือสอดคล้อง

ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 75

(5) ได้ทำงานโดยมีหลักฐานจากสถานประกอบการ หน่วยงานที่เป็นสถานที่ฝึกงานที่แสดงว่ามีจำนวนชั่วโมงการฝึกงานไม่น้อยกว่าจำนวนชั่วโมงการเรียนตามหลักสูตรในหนึ่งภาคเรียนของรายวิชาที่ขอเทียบโอนและเป็นผู้ที่มีสมรรถนะที่ตรงหรือสอดคล้องกับสมรรถนะของรายวิชาที่ขอเทียบโอน ตามเกณฑ์ ดังนี้

- ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ต้องตรงหรือสอดคล้อง

ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 60

- ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ต้องตรงหรือสอดคล้อง

ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 75

ขั้นตอนที่ 2 ให้ผู้เรียนที่ได้รับการรับรองการมีความรู้และประสบการณ์รายวิชา ลงทะเบียนเพื่อขอรับการประเมินความรู้และประสบการณ์ และชำระเงินค่าลงทะเบียนตามวัน เวลา ที่สถานศึกษากำหนด และให้สถานศึกษากำหนดวัน เวลา สถานที่ประเมิน ให้ผู้เรียนทราบล่วงหน้าก่อนการประเมินไม่น้อยกว่า 2 สัปดาห์ ในแต่ละภาคเรียน

ผู้เรียนจะลงทะเบียนรายวิชาโดยมีจำนวนหน่วยกิตของรายวิชาที่ผู้เรียนลงทะเบียนขอรับการประเมินความรู้และประสบการณ์ร่วมกับจำนวนหน่วยกิตของรายวิชาที่ผู้เรียนลงทะเบียนเรียนไม่เกินจำนวนหน่วยกิตที่กำหนดไว้ในระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการจัดการศึกษาและการประเมินผลการเรียนของหลักสูตรแต่ละระดับ

ขั้นตอนที่ 3 ให้สถานศึกษาแต่งตั้ง “คณะกรรมการประเมินความรู้และประสบการณ์รายวิชา” จำนวน 3 คน ประกอบด้วย หัวหน้าคณะวิชาหรือหัวหน้าแผนกวิชาที่รับผิดชอบรายวิชานั้นเป็นประธานกรรมการ ครูผู้สอนในสาขาวิชา/สาขางานของสถานศึกษาอื่นจากทะเบียนของคณะกรรมการอาชีวศึกษาจังหวัดหรือบุคลากรของหน่วยงานสถานประกอบการ องค์กรวิชาชีพ ผู้ประกอบอาชีพ จากทะเบียนของคณะกรรมการอาชีวศึกษาจังหวัด โดยได้รับอนุญาตจากสถานศึกษาต้นสังกัดหรือหน่วยงานต้นสังกัดจำนวน 1 คน เป็นกรรมการ และครูประจำรายวิชานั้นเป็นกรรมการและเลขานุการ ทำหน้าที่ประเมินความรู้และประสบการณ์รายวิชา ตามเกณฑ์ต่อไปนี้

(1) ประเมินความรู้และประสบการณ์ตามสมรรถนะรายวิชาของผู้เรียนเป็นรายบุคคล

(2) จัดทำเครื่องมือประเมินที่ครอบคลุมเนื้อหาและสมรรถนะทั้งหมดของรายวิชาที่ขอเทียบโอนรายวิชาที่มีเฉพาะภาคทฤษฎีหรือภาคปฏิบัติเพียงอย่างเดียว ให้ประเมินเฉพาะภาคทฤษฎีหรือภาคปฏิบัติแล้วแต่กรณีเพียงอย่างเดียว ถ้ามีทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติให้ประเมินทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติตามผังการสร้างแบบทดสอบและแนวปฏิบัติที่สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษากำหนด

(3) จำนวนชั่วโมงในการประเมินต้องไม่น้อยกว่าจำนวนชั่วโมงการเรียนต่อสัปดาห์ของรายวิชานั้น

(4) เกณฑ์การตัดสินผลการประเมินให้ถือปฏิบัติตามเกณฑ์การประเมินผลการเรียนรายวิชานั้น

ขั้นตอนที่ 4 ให้สถานศึกษาเก็บรักษาเอกสารหลักฐานในการดำเนินการเทียบโอนความรู้และประสบการณ์รายวิชาไว้ทุกขั้นตอนเพื่อการตรวจสอบเป็นระยะเวลาสามปี นับจากวันที่สถานศึกษาอนุมัติผลการประเมิน

3.2.2.2 ประกาศสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา เรื่อง หลักเกณฑ์ และวิธีการจัดการอาชีวศึกษากลุ่มเทียบโอนความรู้และประสบการณ์รายวิชาของสถานศึกษา อาชีวศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา, 2560) ประกาศ ณ วันที่ 22 มิถุนายน พ.ศ. 2560 เพื่อให้สถานศึกษาอาชีวศึกษาได้จัดการอาชีวศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพและระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงสำหรับผู้ที่มีพื้นฐานความรู้และมีประสบการณ์จากการทำงาน ได้อย่างมีคุณภาพและมีมาตรฐาน สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาจึงกำหนดหลักเกณฑ์ และวิธีการจัดการอาชีวศึกษากลุ่มเทียบโอนความรู้และประสบการณ์รายวิชาของสถานศึกษา อาชีวศึกษา ไว้ดังนี้

1) หลักเกณฑ์จัดการอาชีวศึกษากลุ่มเทียบโอนความรู้และ ประสบการณ์

(1) สถานศึกษาอาชีวศึกษาที่จัดการอาชีวศึกษากลุ่มเทียบโอน ความรู้และประสบการณ์รายวิชา ต้องยื่นคำร้องขอจัดการศึกษาอาชีวศึกษากลุ่มเทียบโอนความรู้ และประสบการณ์รายวิชาและได้รับอนุญาตจากสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ก่อน การรับสมัครและการเปิดการเรียนการสอน

(2) เข้าศึกษากลุ่มเทียบโอนความรู้และประสบการณ์รายวิชา ต้องมีคุณสมบัติเฉพาะ ดังนี้

ก. ผู้เข้าศึกษากลุ่มเทียบโอนความรู้และประสบการณ์ รายวิชาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ต้องเป็นผู้ที่สำเร็จการศึกษาไม่ต่ำกว่าระดับมัธยมศึกษา ตอนต้นหรือเทียบเท่า และมีประสบการณ์ในการทำงานหลังจากสำเร็จการศึกษาไม่น้อยกว่า ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นหรือเทียบเท่ามาแล้วไม่น้อยกว่า 3 ปี

ข. ผู้เข้าศึกษากลุ่มเทียบโอนความรู้และประสบการณ์ รายวิชาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ต้องเป็นผู้ที่สำเร็จการศึกษาไม่ต่ำกว่าระดับ ประกาศนียบัตรวิชาชีพหรือเทียบเท่า หรือสำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายหรือ เทียบเท่า และมีประสบการณ์ในการทำงานหลังจากสำเร็จการศึกษาไม่ต่ำกว่าระดับประกาศนียบัตร วิชาชีพหรือเทียบเท่า หรือสำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่ามาแล้ว ไม่น้อยกว่า 2 ปี หรือมีประสบการณ์ในการทำงานหลังจากสำเร็จการศึกษาไม่ต่ำกว่าระดับ มัธยมศึกษาตอนต้นหรือเทียบเท่ามาแล้วไม่น้อยกว่า 6 ปี

(3) การจัดการอาชีวศึกษากลุ่มเทียบโอนความรู้และประสบการณ์ รายวิชา ต้องจัดการเรียนการสอนแบบชั้นเรียนในที่ตั้งของสถานศึกษาอาชีวศึกษานั้นเท่านั้น

ในกรณีที่สถานศึกษาอาชีวศึกษาจัดการอาชีวศึกษากลุ่มเทียบโอนความรู้และประสบการณ์รายวิชาตามโครงการความร่วมมือเพื่อพัฒนาบุคลากรของสถานประกอบการหรือหน่วยงานของรัฐ ที่มีพื้นฐานความรู้และมีประสบการณ์จากการทำงานตรงหรือสอดคล้องกับสาขาวิชา สาขางานที่เรียน สถานศึกษาอาชีวศึกษาอาจจัดการเรียนการสอนบางรายวิชาแบบชั้นเรียนในที่ตั้งของสถานประกอบการหรือหน่วยงานของรัฐที่มีความร่วมมือกันด้วยก็ได้

(4) สถานศึกษาอาชีวศึกษาที่จัดการอาชีวศึกษากลุ่มเทียบโอนความรู้และประสบการณ์รายวิชาต้องเป็นหลักสูตรและสาขาวิชา สาขางาน ที่สถานศึกษาอาชีวศึกษานั้นจัดการเรียนการสอนอยู่แล้วสำหรับผู้เรียนที่เรียนแบบเต็มเวลา

ในกรณีที่สถานศึกษาอาชีวศึกษาจัดการอาชีวศึกษากลุ่มเทียบโอนความรู้และประสบการณ์รายวิชาตามโครงการความร่วมมือเพื่อพัฒนากลุ่มบุคลากรของสถานประกอบการหรือหน่วยงานของรัฐที่มีพื้นฐานความรู้และมีประสบการณ์จากการทำงานต้องเป็นหลักสูตรและสาขาวิชาที่สถานศึกษานั้นจัดการเรียนการสอนอยู่แล้วสำหรับผู้เรียนที่เรียนแบบเต็มเวลา แต่อาจเป็นสาขางานอื่นตามความต้องการของสถานประกอบการหรือหน่วยงานของรัฐที่มีความร่วมมือกันด้วยก็ได้

(5) สถานศึกษาอาชีวศึกษาที่จัดการอาชีวศึกษากลุ่มเทียบโอนความรู้และประสบการณ์รายวิชาต้องจัดแผนการเรียนตามหลักสูตรในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพไม่น้อยกว่า 6 ภาคเรียน และในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ไม่น้อยกว่า 4 ภาคเรียน

(6) สถานศึกษาอาชีวศึกษาที่จัดการอาชีวศึกษากลุ่มเทียบโอนความรู้และประสบการณ์รายวิชาต้องดำเนินการตามหลักสูตรที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด และตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการจัดการศึกษาและการประเมินผลการเรียนตามหลักสูตรนั้น และตามประกาศคณะกรรมการการอาชีวศึกษา เรื่อง หลักเกณฑ์และแนวปฏิบัติในการเทียบโอนความรู้และประสบการณ์รายวิชา ลงวันที่ 9 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2560

(7) สถานศึกษาอาชีวศึกษาที่จัดการอาชีวศึกษากลุ่มเทียบโอนความรู้และประสบการณ์รายวิชาต้องให้ความร่วมมือและอำนวยความสะดวกแก่คณะกรรมการประเมินความพร้อมของสถานศึกษาอาชีวศึกษาและคณะกรรมการติดตามตรวจสอบและประเมินผลการดำเนินการของสถานศึกษาที่สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาแต่งตั้งให้ไปปฏิบัติหน้าที่ประเมินผลการดำเนินการของสถานศึกษา และประเมินความพร้อมหรือติดตามตรวจสอบและประเมินผลการดำเนินการแล้วแต่กรณี

2) วิธีการจัดการอาชีวศึกษากลุ่มเทียบโอนความรู้และประสบการณ์ ดังนี้

(1) ให้สถานศึกษาอาชีวศึกษาที่มีความประสงค์จะจัดการอาชีวศึกษากลุ่มเทียบโอนความรู้และประสบการณ์รายวิชาต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการสถานศึกษาและให้ขออนุญาตต่อสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาตามแบบขออนุญาตที่กำหนดแนบท้ายประกาศนี้ ก่อนกำหนดการเปิดภาคเรียนไม่น้อยกว่า 90 วัน โดยแบบขออนุญาต 1 ชุด สำหรับการขอเปิดสอน 1 สาขางาน

(2) สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา แต่งตั้งคณะกรรมการประเมินความพร้อมของสถานศึกษาอาชีวศึกษาในการขอเปิดสอนแต่ละสาขาจากบุคคลในจังหวัดที่สถานศึกษาตั้งอยู่และมีใช้บุคคลในสถานศึกษาอาชีวศึกษาที่ขอเปิดสอน จำนวน 3 คน ประกอบด้วย

[1] ประธานกรรมการอาชีวศึกษาจังหวัด หรือผู้อำนวยการวิทยาลัย หรือรองผู้อำนวยการวิทยาลัยในคณะกรรมการอาชีวศึกษาจังหวัด เป็นประธานกรรมการ

[2] หัวหน้าคณะวิชา หรือหัวหน้าแผนกวิชา ที่รับผิดชอบสาขาวิชาที่ขอเปิดสอน เป็นกรรมการ

[3] ครูผู้สอนในสาขาวิชาที่ขอเปิดสอน เป็นกรรมการและเลขานุการ

ในกรณีที่ไม่มีบุคคลตาม [2] [3] ให้แต่งตั้งผู้อำนวยการวิทยาลัยหรือรองผู้อำนวยการวิทยาลัยที่มีความรู้ความสามารถหรือมีประสบการณ์ในการจัดการศึกษาในสาขาวิชานั้นแทนให้ครบจำนวน 3 คน

(3) ให้คณะกรรมการประเมินความพร้อมของสถานศึกษาอาชีวศึกษา ดำเนินการประเมินความพร้อมตามแบบประเมินที่กำหนดแนบท้ายประกาศนี้ และรายงานผลการประเมินความพร้อมต่อสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาภายใน 20 วัน นับจากวันที่ได้รับทราบคำสั่งแต่งตั้ง

(4) สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา แจ้งผลการประเมินความพร้อมของสถานศึกษาอาชีวศึกษาให้สถานศึกษาอาชีวศึกษาทราบ

ในกรณีที่สถานศึกษาอาชีวศึกษาผ่านการประเมินความพร้อมตามเกณฑ์ที่กำหนด สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาจะอนุญาตและประกาศขึ้นทะเบียน

เป็นสถานศึกษาอาชีวศึกษาที่จัดการอาชีวศึกษากลุ่มเทียบโอนความรู้และประสบการณ์รายวิชา ให้รับสมัครผู้เรียนเข้าศึกษาต่อได้ไม่เกิน 3 ปีการศึกษาติดต่อกัน และประกาศให้สาธารณชนทราบ

(5) สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา อาจแต่งตั้งคณะกรรมการ ไปติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลการดำเนินการจัดการอาชีวศึกษากลุ่มเทียบโอนความรู้และ ประสบการณ์รายวิชา ถ้าสถานศึกษาอาชีวศึกษาดำเนินการไม่เป็นไปตามหลักเกณฑ์ข้อ 5 หรือ ไม่เป็นไปตามที่ได้รับอนุญาต สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาอาจจะประกาศยกเลิก การอนุญาตและการขึ้นทะเบียนเป็นสถานศึกษาอาชีวศึกษาที่จัดการอาชีวศึกษากลุ่มเทียบโอน ความรู้และประสบการณ์รายวิชา และสถานศึกษาอาชีวศึกษาจะต้องดำเนินการตามที่สำนักงาน คณะกรรมการการอาชีวศึกษาสั่งการ

ในการนี้ได้กำหนดแบบฟอร์มที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ 1) แบบ ขออนุญาตจัดการอาชีวศึกษากลุ่มเทียบโอนความรู้และประสบการณ์รายวิชา 2) แบบประเมินความพร้อม ของสถานศึกษาอาชีวศึกษาในการจัดการอาชีวศึกษากลุ่มเทียบโอนความรู้และประสบการณ์ รายวิชา โดยให้ใช้แบบประเมินความพร้อม 1 ชุด สำหรับการขออนุญาตเปิดสอน 1 สาขางาน และเกณฑ์ผ่านการประเมินความพร้อมของสถานศึกษา คือ ผ่านเกณฑ์ที่กำหนดทุกรายการ

3.2.2.3 ประกาศสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา เรื่อง หลักเกณฑ์ และวิธีการจัดการอาชีวศึกษากลุ่มเทียบโอนความรู้และประสบการณ์รายวิชาของสถานศึกษา อาชีวศึกษา ฉบับ (แก้ไขเพิ่มเติม) ประกาศ ณ วันที่ 10 พฤศจิกายน พ.ศ. 2560 (สำนักงาน คณะกรรมการการอาชีวศึกษา, 2560ค) มีการขอยกเลิกข้อความเดิมในวิธีการ ข้อที่ 2 และให้ใช้ ข้อความใหม่ กรณีที่ สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาแต่งตั้งคณะกรรมการประเมิน ความพร้อมของสถานศึกษาอาชีวศึกษาในการขอเปิดสอนแต่ละสาขางานจากบุคคลที่ผ่าน การอบรม “ผู้ประเมินความพร้อมของสถานศึกษาอาชีวศึกษากลุ่มเทียบโอนความรู้และ ประสบการณ์รายวิชา” ในจังหวัดที่สถานศึกษาอาชีวศึกษาตั้งอยู่หรือในจังหวัดใกล้เคียงที่มีใ้ บุคคลในสถานศึกษาอาชีวศึกษาที่ขอเปิดสอน จำนวน 3 คน ประกอบด้วย

- ประธานกรรมการอาชีวศึกษาจังหวัด หรือผู้อำนวยการวิทยาลัย หรือรองผู้อำนวยการวิทยาลัย เป็นประธานกรรมการ
- หัวหน้าคณะวิชา หรือหัวหน้าแผนกวิชา หรือครูผู้สอน ที่รับผิดชอบ สาขาวิชาที่ขอเปิดสอน เป็นกรรมการ
- ครูผู้สอนในสาขาวิชาที่ขอเปิดการสอน หรือสาขาที่เกี่ยวข้อง เป็นกรรมการและเลขานุการ

ในกรณีที่ไม่มีบุคคลที่มีคุณสมบัติหัวหน้าคณะวิชา หรือหัวหน้าแผนกวิชา หรือครูผู้สอน ที่รับผิดชอบสาขาวิชาที่ขอเปิดสอน หรือครูผู้สอนในสาขาวิชาที่ขอเปิดการสอน หรือสาขาที่เกี่ยวข้องให้แต่งตั้งผู้อำนวยการวิทยาลัยหรือรองผู้อำนวยการ หรือครูผู้สอน ให้ครบ จำนวน 3 คน

3.2.3 ระดับอุดมศึกษา

3.2.3.1 ประกาศคณะกรรมการมาตรฐานการอุดมศึกษา เรื่อง แนวทางการดำเนินงานคลังหน่วยกิตในระดับอุดมศึกษา (ราชกิจจานุเบกษา ลงวันที่ 24 พฤศจิกายน 2565 เล่ม 139 ตอนพิเศษ 273 ง) รายละเอียด ดังนี้

1) วัตถุประสงค์การดำเนินงานคลังหน่วยกิตในระดับอุดมศึกษา ดังนี้

(1) ส่งเสริมและสนับสนุนให้ผู้เรียนมีการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยไม่กำหนดอายุ และคุณวุฒิของผู้เรียน เป็นการเชื่อมโยงทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย

(2) ส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถสะสมหน่วยกิตที่ได้รับจากการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย ไว้ในคลังหน่วยกิต

2) หลักการคลังหน่วยกิตในระดับอุดมศึกษา ดังนี้

(1) คลังหน่วยกิต ประกอบด้วย คลังหน่วยกิตที่ดำเนินการโดยสถาบันอุดมศึกษา เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนสะสมหน่วยกิตไว้ใช้ประโยชน์ได้ และคลังหน่วยกิตกลางที่ดำเนินการโดยสำนักงานปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมเพื่อใช้ประโยชน์ในการพัฒนากำลังคนในระดับอุดมศึกษา ทั้งนี้ คลังหน่วยกิตที่ดำเนินการโดยสถาบันอุดมศึกษาต้องเชื่อมต่อกันได้กับคลังหน่วยกิตกลางในรูปแบบดิจิทัล

(2) ผู้เรียนสามารถนำผลการเรียนและผลลัพธ์การเรียนรู้มาเทียบหน่วยกิต และสะสมในคลังหน่วยกิตได้ตามประกาศคณะกรรมการมาตรฐานการอุดมศึกษา เรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการเทียบโอนหน่วยกิตและผลการศึกษาในระดับอุดมศึกษา พ.ศ. 2565

(3) ผู้เรียนสามารถสะสมหน่วยกิตในคลังหน่วยกิตได้ตลอดชีวิต โดยไม่จำกัดอายุ และคุณวุฒิของผู้เรียน รวมทั้งระยะเวลาในการสะสมหน่วยกิต และระยะเวลาในการเรียน ทั้งนี้ ต้องมีความทันสมัยต่อความก้าวหน้าในศาสตร์นั้น ๆ

(4) ข้อมูลหน่วยกิตที่สะสมไว้ในคลังหน่วยกิตเป็นของผู้เรียน และการดำเนินการใด ๆ ต้องเป็นไปตามความประสงค์ของผู้เรียน

3) หลักเกณฑ์และเงื่อนไขการสะสมหน่วยกิต ดังนี้

(1) การสะสมหน่วยกิตจากการลงทะเบียนเรียน ให้ผู้เรียนที่ลงทะเบียนเรียนในสถาบันอุดมศึกษาสามารถสะสมหน่วยกิตไว้ในคลังหน่วยกิตของสถาบันอุดมศึกษาที่ลงทะเบียนเรียนได้

(2) การสะสมหน่วยกิตที่ได้จากการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย สถาบันอุดมศึกษาต้องดำเนินการประเมินผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้จากการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตามประกาศคณะกรรมการมาตรฐานการอุดมศึกษา เรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการเทียบโอนหน่วยกิตและผลการศึกษาในระดับอุดมศึกษา พ.ศ. 2565 ทั้งนี้ ผู้เรียนสามารถลงทะเบียนสะสมหน่วยกิตในคลังหน่วยกิตในสถาบันอุดมศึกษามากกว่าหนึ่งแห่งได้

4) การบันทึกผลการเรียน และผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ของผู้เรียนในคลังหน่วยกิต ดังนี้

(1) กรณีผู้เรียนได้รับหน่วยกิตจากการลงทะเบียนเรียนในรายวิชาหรือกลุ่มรายวิชาต่าง ๆ ของสถาบันอุดมศึกษา หรือจากสถาบันอุดมศึกษาที่มีบันทึกข้อตกลงร่วมกัน ให้บันทึกผลการเรียนตามระดับคะแนนตัวอักษรหรือแต่้ระดับคะแนนที่สอบได้

(2) กรณีที่ผู้เรียนได้รับหน่วยกิตจากการเทียบโอนจากการศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย ให้บันทึกตามวิธีการประเมินผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ โดยไม่กำหนดระดับคะแนน ตัวอักษรหรือแต่้ระดับคะแนน และให้จัดทำหลักฐานข้อมูลประกอบการเทียบโอนบันทึกไว้ด้วย

5) การนำหน่วยกิตที่สะสมไว้ในคลังหน่วยกิต เพื่อไปใช้ในการศึกษาเพื่อรับปริญญา

(1) การนำหน่วยกิตที่สะสมไว้ในคลังหน่วยกิต เพื่อไปใช้ในการศึกษาเพื่อรับปริญญา ให้เป็นไปตามระเบียบการเทียบโอนของแต่ละสถาบันอุดมศึกษา โดยต้องสอดคล้องตามประกาศคณะกรรมการมาตรฐานการอุดมศึกษา เรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการเทียบโอนหน่วยกิตและผลการศึกษาในระดับอุดมศึกษา พ.ศ. 2565 ทั้งนี้ การให้ปริญญาหรือประกาศนียบัตรใด ๆ ต้องเป็นไปตามระเบียบของสถาบันอุดมศึกษา

(2) คลังหน่วยกิตกลางสามารถออกรายงานการสะสมหน่วยกิตเพื่อใช้ในการแสดงการเรียนรู้ตลอดชีวิตในระดับอุดมศึกษา

6) การขึ้นทะเบียนของสถาบันอุดมศึกษาที่ประสงค์จะดำเนินการคลังหน่วยกิต ดังนี้

(1) ยื่นขอขึ้นทะเบียนต่อคณะกรรมการ โดยความเห็นชอบของสภาสถาบันอุดมศึกษา

(2) ให้สภาสถาบันอุดมศึกษากำหนดระเบียบคลังหน่วยกิตที่ครอบคลุมตั้งแต่ การรับผู้เรียนเข้ามาสะสมหน่วยกิต การสะสมหน่วยกิต (Credit Depository) จากผลการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย การเรียกใช้หน่วยกิต (Credit Reimbursement) รายละเอียดของผู้เรียน (Learner Attributes) รายละเอียดที่มาของหน่วยกิตที่สะสมไว้ (Credit Attributes) การทำให้มั่นใจว่าข้อมูลและสารสนเทศเกี่ยวกับผู้เรียนและหน่วยกิตที่สะสมไว้มีคุณภาพ (Quality) มีความพร้อมใช้ (Availability) มีความมั่นคง (Security) และมีการยืนยันตัวตนของผู้เรียน (Authentication) แล้วจัดทำเป็นข้อเสนอขอขึ้นทะเบียนที่มีรายละเอียดข้างต้นครบถ้วน เพื่อให้คณะกรรมการใช้พิจารณาขึ้นทะเบียน

(3) สำนักงานปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ประกาศรายชื่อสถาบันอุดมศึกษาที่ผ่านการขึ้นทะเบียนต่อสาธารณะ

(4) ให้สถาบันอุดมศึกษาจัดทำรายงานผลการดำเนินงานเสนอต่อคณะกรรมการเป็นประจำทุกปีหลังสิ้นปีการศึกษา

อนึ่ง การเปิดดำเนินการหลักสูตรที่เกี่ยวข้องกับคลังหน่วยกิตที่สถาบันอุดมศึกษาดำเนินการอยู่หรือที่สถาบันอุดมศึกษาแจ้งให้สำนักงานปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมทราบ ตามประกาศกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม เรื่อง แนวทางการดำเนินงานระบบคลังหน่วยกิตระดับอุดมศึกษา พ.ศ. 2562 และ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2563 ให้ถือว่าเป็นการดำเนินการตามประกาศนี้แล้ว แต่ต้องดำเนินการขอขึ้นทะเบียน ภายใน 3 ปี

7) การกำกับดูแล ติดตาม และประเมินผลการดำเนินงานคลังหน่วยกิต ดังนี้

คณะกรรมการอาจกำหนดให้มีการกำกับดูแล ติดตาม และประเมินผล การดำเนินงานคลังหน่วยกิตของสถาบันอุดมศึกษา เพื่อให้มีคุณภาพและมาตรฐานตามเจตนารมณ์และแนวปฏิบัติของประกาศนี้ได้

8) การประกันคุณภาพ สถาบันอุดมศึกษาต้องตรวจสอบความถูกต้องและครบถ้วนของข้อมูลที่เก็บสะสมในคลังหน่วยกิตก่อนส่งไปสู่คลังหน่วยกิตกลาง และรับผิดชอบต่อความเสียหายและเยียวยาผลกระทบที่จะเกิดขึ้น หากมีการกระทำใด ๆ ที่เชื่อได้ว่าข้อมูล

หน่วยกิตที่ส่งให้กับคลังหน่วยกิตกลางเป็นไปโดยไม่สุจริต หรือไม่มีความพร้อมตามที่กำหนดไว้ คณะกรรมการสามารถเพิกถอนการขึ้นทะเบียน พร้อมประกาศให้สาธารณะทราบได้

3.2.3.2 ประกาศคณะกรรมการมาตรฐานการอุดมศึกษา เรื่อง หลักเกณฑ์ และวิธีการเทียบโอนหน่วยกิตและผลการศึกษาระดับอุดมศึกษา (ราชกิจจานุเบกษา ลงวันที่ 24 พฤศจิกายน 2565 (เล่ม 139 ตอนพิเศษ 273 ง) รายละเอียด ดังนี้

1) วัตถุประสงค์การดำเนินงานเทียบโอนหน่วยกิตและผลการศึกษาระดับอุดมศึกษา ดังนี้

(1) ส่งเสริมและสนับสนุนการเรียนรู้ตลอดชีวิตเพื่อให้ผู้เรียน ทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย สามารถเทียบโอน หน่วยกิตและผลการศึกษาได้อย่างคล่องตัวและรักษาไว้ซึ่งมาตรฐานการศึกษาระดับอุดมศึกษา

(2) ส่งเสริมให้สถาบันอุดมศึกษามีอิสระในการกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไข ในการเทียบโอนหน่วยกิตและผลการศึกษา โดยต้องมีมาตรฐานไม่ต่ำกว่า หลักเกณฑ์ตามประกาศฉบับนี้

2) หลักการเทียบโอนหน่วยกิตและผลการศึกษาระดับอุดมศึกษา ดังนี้

(1) สถาบันอุดมศึกษาพึงใช้ผลลัพธ์การเรียนรู้เป็นหลักสำคัญ ในการเทียบโอน โดยสถาบันอุดมศึกษาจัดทำรายละเอียดผลลัพธ์การเรียนรู้ที่พึงประสงค์ของ รายวิชาที่เปิดสอนในสถาบันอุดมศึกษาไว้ล่วงหน้าก่อนที่จะมีผู้ยื่นคำขอเทียบโอนเพื่อเป็นเกณฑ์ เทียบเคียงในการพิจารณา โดยผลลัพธ์การเรียนรู้ที่พึงประสงค์ต้องเทียบได้ตามมาตรฐานผลลัพธ์ การเรียนรู้ของแต่ละระดับคุณวุฒิตามมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา ซึ่งสามารถทดสอบและ ประเมินผลได้โดยวิธีการต่าง ๆ

(2) การเทียบโอนหน่วยกิตและผลการศึกษาต้องสามารถ เทียบโอนได้ทั้งจากการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย

(3) การเทียบโอนหน่วยกิตและผลการศึกษาต้องยึดหลัก ความเสมอภาคและโปร่งใส ซึ่งคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา

(4) สถาบันอุดมศึกษาต้องจัดให้มีหน่วยงานทำหน้าที่ให้คำแนะนำ ปรีกษา และดำเนินการให้มีการเทียบโอนหน่วยกิตและผลการศึกษาตามกระบวนการและหลักเกณฑ์ ที่กำหนด

(5) สถาบันอุดมศึกษาต้องกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการที่ใช้ในการทดสอบและประเมินผลเพื่อการเทียบโอนที่มีมาตรฐาน

3) หลักเกณฑ์การดำเนินการเทียบโอนหน่วยกิตและผลการศึกษาดังนี้

(1) หลักเกณฑ์การเทียบโอนจากการศึกษาในระบบ

ระดับอนุปริญญาและปริญญาตรี

ก. เป็นรายวิชาหรือกลุ่มรายวิชาในหลักสูตรระดับอุดมศึกษาหรือเทียบเท่า ที่คณะกรรมการหรือหน่วยงานของรัฐที่มีอำนาจตามกฎหมายรับรอง

ข. รายวิชาหรือกลุ่มรายวิชาที่จะนำมาขอเทียบโอนต้องมีสาระสำคัญครอบคลุมรายวิชาหรือกลุ่มรายวิชาที่ขอเทียบโอน

ค. ผลการเรียนรู้ในรายวิชาหรือกลุ่มรายวิชาที่จะนำมาขอเทียบโอนต้องมีระดับคะแนนไม่ต่ำกว่า 2.00 จากระบบ 4.00 หรือเทียบเท่า

ง. รายวิชาหรือกลุ่มรายวิชาที่เทียบโอนจากต่างสถาบันอุดมศึกษา ไม่สามารถนำมาคำนวณแต้มระดับคะแนนเฉลี่ยสะสมได้

ระดับบัณฑิตศึกษา

ก. เป็นรายวิชาหรือกลุ่มรายวิชาในหลักสูตรระดับอุดมศึกษาหรือเทียบเท่า ที่คณะกรรมการหรือหน่วยงานของรัฐที่มีอำนาจตามกฎหมายรับรอง

ข. รายวิชาหรือกลุ่มรายวิชาที่จะนำมาขอเทียบโอนต้องมีสาระสำคัญ ครอบคลุมรายวิชาหรือกลุ่มรายวิชาที่ขอเทียบโอน

ค. ผลการเรียนรู้ในรายวิชาหรือกลุ่มรายวิชาที่จะนำมาขอเทียบโอนต้องมีระดับคะแนนไม่ต่ำกว่า 3.00 จากระบบ 4.00 หรือเทียบเท่า

ง. การเทียบโอนในรายวิชาวิทยานิพนธ์ให้เป็นไปตามที่สถาบันอุดมศึกษากำหนดโดยความเห็นชอบของสภาสถาบันอุดมศึกษา

จ. รายวิชาหรือกลุ่มรายวิชาที่เทียบโอนจากต่างสถาบันอุดมศึกษา ไม่สามารถนำมาคำนวณแต้มระดับคะแนนเฉลี่ยสะสมได้

(2) หลักเกณฑ์การเทียบโอนจากการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

ก. ผู้ขอเทียบโอนมีผลลัพธ์การเรียนรู้ที่สอดคล้องกับผลลัพธ์การเรียนรู้ที่พึงประสงค์ของรายวิชาหรือกลุ่มรายวิชาที่จะขอเทียบโอน

ข. ผลลัพธ์การเรียนรู้ที่ขอเทียบโอนไม่จำกัดระยะเวลาที่ใช้ในการเรียนรู้ และสั่งสมประสบการณ์ในผลลัพธ์การเรียนรู้เรื่องนั้น แต่ต้องทันต่อความก้าวหน้าทางวิชาการของสาขาที่จะขอเทียบโอน

ค. ผลลัพธ์การเรียนรู้ที่เทียบโอนไม่สามารถมาคำนวณแต้มระดับคะแนนเฉลี่ยสะสมได้

ทั้งนี้ การเทียบโอนสำหรับการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย ให้สามารถเทียบโอนได้โดยรวมแล้วไม่เกินสามในสี่ของจำนวนหน่วยกิตรวมของหลักสูตรที่รับโอนสำหรับระดับปริญญาตรี และไม่เกินกึ่งหนึ่งของจำนวนหน่วยกิตรวมของหลักสูตรที่รับโอนสำหรับระดับบัณฑิตศึกษา โดยให้คำนึงถึงการสร้างบัณฑิตที่พึงประสงค์และสอดคล้องกับความเชี่ยวชาญของสถาบัน กรณีการเทียบโอนจากการศึกษาในระบบของสถาบันเดียวกันสามารถเทียบโอนได้มากกว่าที่กำหนด การเทียบโอนจากการศึกษาในสถาบันหนึ่งไปยังอีกสถาบันหนึ่ง ไม่สามารถเทียบโอนต่อไปยังสถาบันอุดมศึกษาอื่นได้ และต้องระบุไว้ในใบแสดงผลการเรียนรู้ (Transcript) ว่าเป็นรายวิชาหรือ กลุ่มรายวิชาที่มีการเทียบโอน

4) วิธีการเทียบโอนหน่วยกิตและผลการศึกษา ดังนี้

(1) สถาบันอุดมศึกษากำหนดระบบและกลไกการเทียบโอน โดยได้รับความเห็นชอบจากสภาสถาบันอุดมศึกษา

(2) การกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการที่ใช้ในการทดสอบและประเมินผลเพื่อการเทียบโอน ต้องพิจารณาองค์ประกอบขั้นต่ำตามแต่ละกรณี ดังนี้

ก. กรณีเทียบโอนจากการศึกษาในระบบ ให้พิจารณาผลลัพธ์การเรียนรู้ที่พึงประสงค์ สาระสำคัญ จำนวนหน่วยกิตและชั่วโมงสอน และผลการวัดและประเมินผลของผู้เรียน

ข. กรณีเทียบโอนจากการศึกษานอกระบบ ให้พิจารณาผลลัพธ์การเรียนรู้ที่พึงประสงค์ สาระสำคัญ จำนวนชั่วโมงสอน วิธีการวัดและประเมินผล รูปแบบและวิธีการจัดการศึกษา คุณสมบัติของผู้สอน ผลการวัดและประเมินผลของผู้เรียน เอกสารยืนยันการศึกษาจากหน่วยงานที่จัดการศึกษา และข้อมูลประวัติและผลงานของหน่วยงานที่จัดการศึกษา

ค. กรณีเทียบโอนจากการศึกษาตามอัธยาศัย ให้พิจารณาผลลัพธ์การเรียนรู้จากบันทึกประสบการณ์ ข้อมูลของแหล่งที่ผู้เรียนได้รับประสบการณ์นั้น และการเทียบเคียงประสบการณ์กับผลลัพธ์การเรียนรู้ที่พึงประสงค์ของรายวิชาหรือกลุ่มรายวิชา

ง. กรณีการเทียบโอนที่ไม่สามารถพิจารณาองค์ประกอบตามข้อ ก-ค สถาบันอุดมศึกษาสามารถดำเนินการทดสอบสมรรถนะได้

จ. การบันทึกผลการศึกษาจากการเทียบโอนในรายวิชาหรือกลุ่มรายวิชาให้บันทึกตามวิธีการประเมิน เช่น หน่วยกิตที่ได้รับการยกเว้นการเรียนที่เคยศึกษามาแล้วจากสถาบันอุดมศึกษา หน่วยกิตที่ได้จากการทดสอบ หน่วยกิตที่ได้จากการเสนอเพิ่มสะสมงาน หน่วยกิตที่ได้จากการทดสอบมาตรฐาน หน่วยกิตที่ได้จากการประเมินหรืออบรมที่จัดโดยหน่วยงานต่าง ๆ เป็นต้น

ฉ. ให้สถาบันอุดมศึกษาเผยแพร่หลักเกณฑ์และวิธีการเทียบโอนหน่วยกิต และผลการศึกษาต่อสาธารณะ

5) การกำกับคุณภาพ ดังนี้

(1) ให้มีคณะกรรมการระดับสถาบันทำหน้าที่กำกับดูแลระบบและกลไกการเทียบโอนให้มีคุณภาพและมาตรฐาน และมีคณะกรรมการระดับคณะและระดับหลักสูตรทำหน้าที่ทดสอบและประเมินผลเพื่อการเทียบโอนโดยอาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตรและอาจารย์ผู้สอนมีส่วนร่วม

(2) การกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการที่ใช้ในการทดสอบและประเมินผลเพื่อการเทียบโอน ต้องมีคุณภาพ ได้มาตรฐาน มีความโปร่งใส และเสมอภาค โดยมีการทบทวนและปรับปรุงหลักเกณฑ์และวิธีการที่ใช้ประเมินผลเพื่อการเทียบโอนให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทางวิชาการ และสังคม ทั้งนี้ ต้องคำนึงถึงความต้องการจำเป็นของแต่ละบุคคล

ส่วนที่ 3

ธนาคารหน่วยกิตดิจิทัล

1. การพัฒนาล้างหน่วยกิตดิจิทัล

1.1 การพัฒนาล้างหน่วยกิตดิจิทัลในระบบการศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน และระดับอาชีวศึกษา ยังไม่มีการประยุกต์ใช้คลังหน่วยกิตอย่างเต็มรูปแบบ สภาพปัจจุบัน เป็นการทำงานแบบแยกส่วนระหว่างฐานข้อมูลนักเรียน นักศึกษา กับงานทะเบียนนักศึกษา

1.1.1 ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีการเชื่อมโยงข้อมูลระหว่างสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กับศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษา สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ โดยหน่วยงานทางการศึกษาสังกัดอื่น มีการเชื่อมโยงข้อมูลระหว่างสถานศึกษากับหน่วยงานต้นสังกัด และสำนักเทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษา สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ตามลำดับ

1.1.2 ระดับอาชีวศึกษา มีการเชื่อมโยงข้อมูลระหว่างสถานศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษากับศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษา สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ โดยหน่วยงานทางการศึกษาสังกัดอื่น มีการเชื่อมโยงข้อมูลระหว่างสถานศึกษากับหน่วยงานต้นสังกัด และสำนักเทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษา สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ตามลำดับ

1.1.3 ระดับอุดมศึกษา มีการเชื่อมโยงข้อมูลระหว่างสถาบันอุดมศึกษา กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม กับศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษา สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ โดยหน่วยงานทางการศึกษาสังกัดอื่น มีการเชื่อมโยงข้อมูลระหว่างสถานศึกษากับหน่วยงานต้นสังกัด กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม และสำนักเทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษา สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ตามลำดับ นอกจากนี้กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมได้ร่วมกับ บริษัท สกิลเลน เอดูเคชั่น จำกัด และมหาวิทยาลัยจำนวน 4 แห่ง ได้แก่ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ และมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล

ในการนำร่องการทดลองระบบคลังหน่วยกิตทั้งในการดำเนินการตามหลักเกณฑ์ วิธีการตามประกาศ และทางเทคนิคที่ต้องอาศัยเทคโนโลยีสารสนเทศข้อมูล และมีแผนการขยายรูปแบบตามโครงการ นำร่องไปยังมหาวิทยาลัยต่าง ๆ เพื่อให้ระบบคลังหน่วยกิตเกิดประโยชน์สูงสุด โดยความร่วมมือของโครงการนำร่องจัดทำคลังหน่วยกิตแห่งชาติได้ใช้ความเชี่ยวชาญและประสบการณ์ของบริษัท สกิลเลน เอดูเคชั่น จำกัด ช่วยพัฒนาระบบสารสนเทศของคลังหน่วยกิตแห่งชาติโดยใช้เทคโนโลยี เชื่อมต่อคลังหน่วยกิตของแต่ละสถาบันเข้าไว้ด้วยกัน กำหนดหน้าที่ของคลังหน่วยกิตแห่งชาติ 4 ด้าน คือ 1) เก็บข้อมูลการสะสมหน่วยกิตของผู้เรียน 2) เชื่อมโยงคลังหน่วยกิตจากสถาบัน การศึกษากับธนาคารหน่วยกิตแห่งชาติ 3) ผู้เรียนสามารถเรียกใช้ เรียกดูหน่วยกิตที่สะสมไว้ได้ และ 4) มีความปลอดภัย เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนตรงตามความต้องการ และความชอบของตนเอง ส่งเสริมให้คนไทยได้เรียนรู้มากขึ้น และเกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยมีคณะกรรมการเป็นผู้พิจารณา สถานประกอบการไม่สามารถทำได้ด้วยตนเอง เมื่อเทียบโอนและสะสมไว้ที่คลังหน่วยกิตแห่งชาติ แล้วสามารถยื่นความประสงค์ขอรับปริญญาบัตรจากสถาบันอุดมศึกษาได้ หรือเพื่อเป็นรายงาน ผลลัพธ์การเรียนรู้สะสมของผู้เรียน

การเชื่อมโยงข้อมูลไปยังฐานข้อมูลกลาง ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษา สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ดังนี้

หน่วยงานภายในกระทรวงศึกษาธิการ : สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษา เอกชน กรมส่งเสริมการเรียนรู้ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานคณะกรรมการ การอาชีวศึกษา และโรงเรียนมหิดลวิทยานุสรณ์

หน่วยงานภายนอกกระทรวงศึกษาธิการ (เฉพาะระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน) : กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย กรมกิจการเด็กและเยาวชน กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคง ของมนุษย์ สำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร สำนักงานการศึกษาเมืองพัทยา กองทัพบก กระทรวง กลาโหม กองทัพเรือ กระทรวงกลาโหม กองทัพอากาศ กระทรวงกลาโหม กองบัญชาการกองทัพไทย กระทรวงกลาโหม สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ กระทรวงวัฒนธรรม สถาบันการพลศึกษา กระทรวง การท่องเที่ยวและกีฬา สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ กองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน และสำนักงานตำรวจแห่งชาติ

ขอบเขตข้อมูลที่จัดเก็บ ตามโครงสร้างมาตรฐานข้อมูลด้านการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งสามารถใช้เชื่อมโยงกับระบบธนาคารหน่วยกิตดิจิทัลในอนาคต โดยเฉพาะชุดข้อมูลนักเรียน ชุดข้อมูลผู้สำเร็จการศึกษา ชุดข้อมูลหลักสูตร และชุดข้อมูลผลการเรียน รายละเอียดดังนี้

ตารางที่ 3.1 แสดงชุดข้อมูลตามโครงสร้างมาตรฐานข้อมูลด้านการศึกษา

ชุดข้อมูล	องค์ประกอบของข้อมูล
	ชุดข้อมูลสถานศึกษา
ปีการศึกษา	
ภาคการศึกษา	
หน่วยงานต้นสังกัด	
ข้อมูลสถานศึกษา	รหัสสถานศึกษา/หน่วยงาน ชื่อสถานศึกษา
ข้อมูลที่อยู่ของสถานศึกษา/ หน่วยงาน (ตามที่อยู่ปัจจุบัน)	รหัสประจำบ้าน เลขที่บ้าน หมู่ที่ ตรอก ซอย ถนน รหัสตำบล รหัสไปรษณีย์ หมายเลขโทรศัพท์ ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ ที่อยู่เว็บไซต์ วัน-เดือน-ปีที่ก่อตั้ง รหัสประเภทสถานศึกษา/ หน่วยงาน สถานะของสถานศึกษา สถานภาพของการควมรวมสถานศึกษา รหัสประเภทการปกครอง ชื่อ-สกุลผู้บริหาร
ข้อมูลพิกัดทางภูมิศาสตร์ ตามมาตรฐาน Indian Datum	ค่าตำแหน่งพิกัดทาง Latitude ค่าตำแหน่งพิกัดทาง Longitude
ชุดข้อมูลระบบการจัดการศึกษา	รหัสระบบการจัดการศึกษา (ในระบบ นอกกระบบ และตามอัยาศัย)
กลุ่มข้อมูลเกี่ยวกับการเปิดสอน	รหัสระดับการศึกษาที่เปิดสอน
ชุดข้อมูลเกี่ยวกับสาธารณูปโภค	รหัสไฟฟ้า รหัสประเภทอินเทอร์เน็ต (ประเภทสื่อ) รหัสการใช้สื่อการเรียนการสอน
ข้อมูลทางด้านสถิติ	จำนวนเครื่องคอมพิวเตอร์สำหรับการเรียนการสอน จำนวนเครื่องคอมพิวเตอร์ สำหรับการบริหารการจัดการ จำนวนห้องน้ำสำหรับนักเรียนชาย จำนวนห้องน้ำสำหรับนักเรียนหญิง จำนวนห้องน้ำใช้ร่วมกัน จำนวนห้องเรียน

ตารางที่ 3.1 แสดงชุดข้อมูลตามโครงสร้างมาตรฐานข้อมูลด้านการศึกษา (ต่อ)

ชุดข้อมูล	องค์ประกอบของข้อมูล
	ชุดข้อมูลนักเรียน
ปีการศึกษา	
ภาคการศึกษา	
รหัสสถานศึกษา/หน่วยงาน	
หน่วยงานต้นสังกัด	
ข้อมูลพื้นฐานบุคคล	รหัสนักเรียน รหัสประจำตัวประชาชน เลขที่หนังสือเดินทาง รหัส คำนำหน้าชื่อ ชื่อ-ชื่อกลาง-ชื่อสกุล รหัสเพศ วันเดือนปีเกิด รหัสสัญชาติ รหัสความพิการ รหัสความด้อยโอกาส รหัสประจำบ้าน
ข้อมูลที่อยู่ตามที่อยู่ปัจจุบัน	รหัสประจำบ้าน เลขที่บ้าน หมู่ที่ ตรอก ซอย ถนน รหัสตำบล รหัสไปรษณีย์ ปีการศึกษาที่เริ่มเข้าเรียนในระดับการศึกษา รหัสระดับ การศึกษา รหัสชั้นปี รหัสหลักสูตร รหัสประเภทวิชา รหัสสาขาวิชา รหัสสาขางาน ผลการเรียนเฉลี่ยสะสม รหัสสถานศึกษาเรียนร่วม ทวิศึกษา รหัสสถานภาพนักเรียน น้าหนัก ส่วนสูง
	ชุดข้อมูลผู้สำเร็จการศึกษา
ปีการศึกษาที่สำเร็จ การศึกษา	
รหัสสถานศึกษา	
ข้อมูลพื้นฐานบุคคล	รหัสนักเรียน รหัสประจำตัวประชาชน เลขที่หนังสือเดินทาง รหัส คำนำหน้าชื่อ ชื่อ-ชื่อกลาง-ชื่อสกุล รหัสเพศ วันเดือนปีเกิด เลขที่บ้าน หมู่ที่ ตรอก ซอย ถนน รหัสตำบล รหัสไปรษณีย์ รหัสสัญชาติ รหัสระดับการศึกษา รหัสวุฒิการศึกษา รหัสประเภทวิชา รหัสสาขาวิชา รหัสสาขางาน คะแนน GPAX วันที่สำเร็จการศึกษา

ตารางที่ 3.1 แสดงชุดข้อมูลตามโครงสร้างมาตรฐานข้อมูลด้านการศึกษา (ต่อ)

ชุดข้อมูล	องค์ประกอบของข้อมูล
	ชุดข้อมูลครู และบุคลากรทางการศึกษา
ปีการศึกษา	
ภาคการศึกษา	
รหัสสถานศึกษา/หน่วยงาน	
หน่วยงานต้นสังกัด	
ข้อมูลพื้นฐานบุคคล	รหัสประจำตัวประชาชน เลขที่หนังสือเดินทาง วันที่ออกหนังสือเดินทาง วันหมดอายุของหนังสือเดินทาง รหัสคำนำหน้าชื่อ ชื่อ-ชื่อกลาง-ชื่อสกุล รหัสเพศ วันเดือนปีเกิด รหัสสัญชาติ รหัสประเภทบุคลากร รหัสชื่อตำแหน่ง รหัสวิทยฐานะและตำแหน่งวิชาการ รหัสระดับการศึกษา ที่สอน รหัสกลุ่มวิชาที่สอน รหัสวุฒิทางครู
ข้อมูลที่อยู่ตามที่อยู่ปัจจุบัน	รหัสประจำบ้าน เลขที่บ้าน หมู่ที่ ตรอก ซอย ถนน รหัสตำบล รหัสไปรษณีย์
กลุ่มข้อมูลด้านการศึกษา	รหัสระดับการศึกษา รหัสวุฒิการศึกษา รหัสประเภทวิชา รหัสสาขาวิชา
	ชุดข้อมูลบุคลากรอื่น
ปีการศึกษา	
ภาคการศึกษา	
รหัสสถานศึกษา/หน่วยงาน	
หน่วยงานต้นสังกัด	
ข้อมูลพื้นฐานบุคคล	รหัสประจำตัวประชาชน เลขที่หนังสือเดินทาง วันที่ออกหนังสือเดินทาง วันหมดอายุของหนังสือเดินทาง รหัสคำนำหน้าชื่อ ชื่อ-ชื่อกลาง-ชื่อสกุล รหัสเพศ วันเดือนปีเกิด รหัสสัญชาติ รหัสประเภทบุคลากร รหัสชื่อตำแหน่ง รหัสวิทยฐานะและตำแหน่งวิชาการ
ข้อมูลที่อยู่ตามที่อยู่ปัจจุบัน	รหัสประจำบ้าน เลขที่บ้าน หมู่ที่ ตรอก ซอย ถนน รหัสตำบล รหัสไปรษณีย์
กลุ่มข้อมูลด้านการศึกษา	รหัสระดับการศึกษา รหัสวุฒิการศึกษา รหัสประเภทวิชา รหัสสาขาวิชา

ตารางที่ 3.1 แสดงชุดข้อมูลตามโครงสร้างมาตรฐานข้อมูลด้านการศึกษา (ต่อ)

ชุดข้อมูล	องค์ประกอบของข้อมูล
	ชุดข้อมูลหลักสูตร
ปีการศึกษา	
ภาคการศึกษา	
รหัสสถานศึกษา/หน่วยงาน	
หน่วยงานต้นสังกัด	
ข้อมูลรายวิชาที่เปิดสอน	ปีการศึกษาที่เปิดสอน ภาคการศึกษาที่เปิดสอน รหัสระดับการศึกษา รหัสหลักสูตร รหัสประเภทวิชา รหัสสาขาวิชา รหัสสาขางาน รหัสวิชา ชื่อวิชา หน่วยกิต รายวิชา กลุ่มสาระวิชา
	ชุดข้อมูลผลการเรียน
ปีการศึกษา	
ภาคการศึกษา	
รหัสสถานศึกษา/หน่วยงาน	
หน่วยงานต้นสังกัด	
ข้อมูลผลการเรียนบุคคล	ปีการศึกษา ภาคการศึกษา รหัสนักเรียน รหัสประจำตัวประชาชน รหัสวิชา ชื่อวิชา หน่วยกิต รหัสผลการเรียน รายวิชา กลุ่มสาระวิชา
	ชุดข้อมูลที่ดิน
ปีการศึกษา	
ภาคการศึกษา	
รหัสสถานศึกษา/หน่วยงาน	
หน่วยงานต้นสังกัด	
ข้อมูลที่ดิน	เลขที่เอกสารสิทธิ์ ประเภทเอกสารสิทธิ์ ขนาดพื้นที่

ที่มา : ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษา สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ (2566)

1.2 การพัฒนากลุ่มหน่วยกิตดิจิทัลนอกระบบการศึกษา

จัดทำโดยหน่วยงานที่ทำหน้าที่รับรองมาตรฐานอาชีพและมีความคล้ายคลึงกับธนาคารหน่วยกิตดิจิทัล (Digital Dredit Bank Platform) ในบางส่วน ดังนี้

1.2.1 แพลตฟอร์ม E-Workforce Ecosystem : EWE เพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตของกำลังคนภาคแรงงาน (สถาบันคุณวุฒิวิชาชีพ (องค์การมหาชน), 2566) สถาบันฯ เล็งเห็นถึงความจำเป็นและโอกาสในการพัฒนากำลังคนของประเทศ จึงได้จัดทำ “โครงการพัฒนาแพลตฟอร์มธนาคารหน่วยกิตดิจิทัล (Digital Credit Bank Platform) ภายใต้ระบบ EWE เพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตของกำลังคนภาคแรงงาน” ด้วยการเก็บสะสมผลลัพธ์การเรียนรู้และประสบการณ์การทำงานที่ได้จากการเรียนรู้ในทุกรูปแบบทั้งการเรียนรู้ด้วยตนเอง (Self-learning) การศึกษาในระบบ (Formal Education) การศึกษานอกระบบ (Non-formal Education) และการศึกษาตามอัธยาศัย (Informal Education) เพื่อจะได้สามารถนำมาใช้ในการเทียบโอนเข้าสู่การฝึกทักษะในระดับสูงกับหน่วยงานฝึกอบรม หรือสถานศึกษาต่าง ๆ รวมถึงการเทียบโอนเพื่อให้ได้คุณวุฒิทางการศึกษา เพื่อยกระดับตนเองให้เป็นที่ยอมรับและได้รับค่าตอบแทนอย่างสมเหตุสมผล เป็นโมเดลการพัฒนากำลังคนรูปแบบใหม่ที่ตอบโจทย์ตลาดแรงงานอย่างแท้จริง และส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต ซึ่งสอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs) เป้าหมายที่ 4 สร้างหลักประกันว่าทุกคนมีการศึกษาที่มีคุณภาพอย่างครอบคลุมและเท่าเทียม และสนับสนุนโอกาสในการเรียนรู้ตลอดชีวิต

วัตถุประสงค์

- 1) เพื่อพัฒนาแพลตฟอร์มธนาคารหน่วยกิตดิจิทัล (Digital Credit Bank Platform) เพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตของกำลังคนภาคแรงงาน
- 2) เพื่อยกระดับความสามารถของกำลังคนที่มีประสบการณ์ในการทำงานให้มีทักษะที่สูงขึ้นตามระดับที่เหมาะสมกับความสามารถ และใช้เป็นเครื่องมือในการเชื่อมโยงกับข้อมูลภาคการศึกษาและข้อมูลด้านแรงงาน เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนาทักษะให้ตรงกับความต้องการของตลาดแรงงาน และได้รับค่าตอบแทนตามความสามารถที่แท้จริง
- 3) เพื่อเผยแพร่การรับรู้คุณค่าของระบบคุณวุฒิวิชาชีพสู่ระบบการศึกษาต่อยอด และเติมเต็มการเรียนรู้ ส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง

กลุ่มเป้าหมายที่ได้รับประโยชน์จากโครงการ ได้แก่

- 1) นักเรียน นักศึกษา ผู้ที่ได้รับการศึกษาจากสถานศึกษา มีอายุตั้งแต่ 15-24 ปี โดยสามารถใช้งานในระบบแฟ้มสะสมงานอิเล็กทรอนิกส์ (E-portfolio) เพื่อจัดเก็บข้อมูล

ของบุคคลอย่างเป็นระบบ อาทิ ข้อมูลประวัติการศึกษา การอบรม ประสบการณ์การทำงาน ทักษะที่บุคคลมีไว้ในที่เดียว และยังสามารถประเมินทักษะ ความรู้ของตนเองที่มีอยู่และที่ควรพัฒนาเพื่อใช้ในการประกอบอาชีพผ่านระบบแนะแนวอาชีพและค้นหาทักษะ (Career Guidance & Skill Check) รวมทั้งสามารถค้นหาหลักสูตรฝึกอบรมต่าง ๆ ที่ใช้ในการพัฒนาตนเองหรือหลักสูตรที่สนใจผ่านเมนูหลักสูตรฝึกอบรม นอกจากนี้ยังมีคูปองอิเล็กทรอนิกส์เพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต (E-coupon) ที่ช่วยสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการฝึกอบรมสำหรับพัฒนาตนเอง และระบบสะสมสมรรถนะการเรียนรู้ (Digital Competency Credit Bank) เพื่อเชื่อมโยงภาคการศึกษา

2) คนหางาน บุคคลที่มีอายุตั้งแต่ 22 - 24 ปี ไม่มีงานทำและต้องการหางาน โดยสามารถใช้งานในระบบแฟ้มสะสมงานอิเล็กทรอนิกส์ (E-portfolio) เพื่อจัดเก็บข้อมูลของบุคคลอย่างเป็นระบบ อาทิ ข้อมูลประวัติการศึกษา การอบรม ประสบการณ์การทำงาน ทักษะที่บุคคลมีไว้ในที่เดียว ซึ่งระบบดังกล่าวยังสร้างเรซูเม่ (Resume) สำหรับใช้สมัครงานให้อีกด้วย รวมทั้งยังสามารถค้นหาตำแหน่งงานที่ต้องการสมัครงานผ่านระบบจับคู่งาน (Job Matching) อย่างไรก็ตาม หากต้องประเมินทักษะ ความรู้ของตนเองที่มีอยู่และที่ควรพัฒนาเพื่อใช้ในการประกอบอาชีพสามารถใช้งานผ่านระบบแนะแนวอาชีพและค้นหาทักษะ (Career Guidance & Skill Check) และสามารถค้นหาหลักสูตรฝึกอบรมต่าง ๆ ที่ใช้ในการพัฒนาตนเองหรือหลักสูตรที่สนใจผ่านเมนูหลักสูตรฝึกอบรม นอกจากนี้ยังมีคูปองอิเล็กทรอนิกส์เพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต (E-coupon) ที่ช่วยสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการฝึกอบรมสำหรับพัฒนาตนเอง และระบบสะสมสมรรถนะการเรียนรู้ (Digital Competency Credit Bank) เพื่อเชื่อมโยงภาคการศึกษา

3) คนทำงาน บุคคลที่มีอายุตั้งแต่ 22 - 24 ปี โดยสามารถใช้งานในระบบแฟ้มสะสมงานอิเล็กทรอนิกส์ (E-portfolio) เพื่อจัดเก็บข้อมูลของบุคคลอย่างเป็นระบบ อาทิ ข้อมูลประวัติการศึกษา การอบรม ประสบการณ์ทำงาน ทักษะที่บุคคลมีไว้ในที่เดียว และยังสามารถประเมินทักษะ ความรู้ของตนเองที่มีอยู่และที่ควรพัฒนาเพื่อใช้ในการประกอบอาชีพผ่านระบบแนะแนวอาชีพและค้นหาทักษะ (Career Guidance & Skill Check) รวมทั้งสามารถค้นหาหลักสูตรฝึกอบรมต่าง ๆ ที่ใช้ในการพัฒนาตนเองหรือหลักสูตรที่สนใจผ่านเมนูหลักสูตรฝึกอบรม นอกจากนี้ยังมีคูปองอิเล็กทรอนิกส์เพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต (E-coupon) ที่ช่วยสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการฝึกอบรมสำหรับพัฒนาตนเอง และระบบสะสมสมรรถนะการเรียนรู้ (Digital Competency Credit Bank) เพื่อเชื่อมโยงภาคการศึกษา อย่างไรก็ตาม หากต้องการสมัครงานใหม่หรืองานเสริมสามารถค้นหาตำแหน่งงานที่ต้องการสมัครผ่านระบบจับคู่งาน (Job Matching) ได้

4) ผู้ประกอบอาชีพอิสระ บุคคลประกอบกิจการส่วนตัวต่าง ๆ ในการผลิตสินค้า หรือบริการที่ถูกต้องตามกฎหมาย โดยสามารถใช้งานในระบบแฟ้มสะสมงานอิเล็กทรอนิกส์ (E-portfolio) เพื่อจัดเก็บข้อมูลของบุคคลอย่างเป็นระบบ อาทิ ข้อมูลประวัติการศึกษา การอบรม ประสบการณ์การทำงาน ทักษะที่บุคคลมีไว้ในที่เดียว และยังสามารถประเมินทักษะ ความรู้ของตนเองที่มีอยู่และที่ควรพัฒนาเพื่อใช้ในการประกอบอาชีพผ่านระบบแนะแนวอาชีพและค้นหาทักษะ (Career Guidance & Skill Check) รวมทั้งสามารถค้นหาหลักสูตรฝึกอบรมต่าง ๆ ที่ใช้ในการพัฒนาตนเองหรือหลักสูตรที่สนใจผ่านเมนูหลักสูตรฝึกอบรม นอกจากนี้ยังมีคู่มือป้องกันอิเล็กทรอนิกส์เพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต (E-coupon) ที่ช่วยสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการฝึกอบรมสำหรับพัฒนาตนเอง และระบบสะสมสมรรถนะการเรียนรู้ (Digital Competency Credit Bank) เพื่อเชื่อมโยงภาคการศึกษา อย่างไรก็ตาม หากต้องการสมัครงานใหม่หรืองานเสริมสามารถค้นหาตำแหน่งงานที่ต้องการสมัครผ่านระบบจับคู่งาน (Job Matching) ได้

5) คนวัยเกษียณ บุคคลที่อายุ 60 ปีขึ้นไป โดยสามารถใช้งานในระบบแฟ้มสะสมงานอิเล็กทรอนิกส์ (E-portfolio) เพื่อจัดเก็บข้อมูลของบุคคลอย่างเป็นระบบ อาทิ ข้อมูลประวัติการศึกษา การอบรม ประสบการณ์การทำงาน ทักษะที่บุคคลมีไว้ในที่เดียว และถ้าต้องการหางานสามารถค้นหาตำแหน่งงานที่ต้องการสมัครผ่านระบบจับคู่งาน (Job Matching) นอกจากนี้ยังสามารถค้นหาหลักสูตรฝึกอบรมต่าง ๆ ที่ใช้ในการพัฒนาตนเองหรือหลักสูตรที่สนใจผ่านเมนูหลักสูตรฝึกอบรม รวมทั้งยังมีคู่มือป้องกันอิเล็กทรอนิกส์เพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต (E-coupon) ที่ช่วยสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการฝึกอบรมสำหรับพัฒนาตนเอง ตลอดจนสามารถใช้ระบบสะสมสมรรถนะการเรียนรู้ (Digital Competency Credit Bank) เพื่อเชื่อมโยงภาคการศึกษา

6) กลุ่มเปราะบาง บุคคลที่ต้องการได้รับการพึ่งพิงจากผู้อื่น ไม่สามารถแสดงความคิดเห็นได้อย่างอิสระหรือตัดสินใจได้ด้วยตนเอง เช่น เด็ก เยาวชน คนพิการ ผู้สูงอายุ ผู้ป่วยติดเตียง คนเร่ร่อน คนไร้ที่พึ่ง สตรีตั้งครรภ์ และผู้ประสบปัญหาทางสังคม เป็นต้น โดยสามารถใช้งานในระบบแฟ้มสะสมงานอิเล็กทรอนิกส์ (E-Portfolio) เพื่อจัดเก็บข้อมูลของบุคคลอย่างเป็นระบบ อาทิ ข้อมูลประวัติการศึกษา การอบรม ประสบการณ์การทำงาน ทักษะที่บุคคลมีไว้ในที่เดียว ซึ่งระบบดังกล่าวยังสร้างเรซูเม่ (Resume) สำหรับใช้สมัครงานให้อีกด้วย รวมทั้งยังสามารถค้นหาตำแหน่งงานที่ต้องการสมัครงานผ่านระบบจับคู่งาน (Job Matching) อย่างไรก็ตาม หากต้องประเมินทักษะ ความรู้ของตนเองที่มีอยู่และที่ควรพัฒนาเพื่อใช้ในการประกอบอาชีพสามารถใช้งานผ่านระบบแนะแนวอาชีพและค้นหาทักษะ (Career Guidance & Skill Check) และสามารถค้นหาหลักสูตรฝึกอบรมต่าง ๆ ที่ใช้ในการพัฒนาตนเองหรือหลักสูตร

ที่สนใจผ่านเมนูหลักสูตรฝึกอบรม นอกจากนี้ยังมีคูปองอิเล็กทรอนิกส์เพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต (E-coupon) ที่ช่วยสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการฝึกอบรมสำหรับพัฒนาตนเอง และระบบส่งเสริมสมรรถนะการเรียนรู้ (Digital Competency Credit Bank) เพื่อเชื่อมโยงภาคการศึกษา

7) นายจ้าง ผู้ประกอบการ ผู้ซึ่งตกลงรับลูกจ้างเข้าทำงาน โดยสามารถค้นหาคนที่ตรงกับความต้องการในการจ้างผ่านระบบจับคู่งาน (Job Matching) และยังสามารถค้นหาหลักสูตรฝึกอบรมต่าง ๆ ที่ใช้ในการพัฒนาหน่วยงานผ่านเมนูหลักสูตรฝึกอบรม

8) หน่วยงานภาครัฐ หน่วยงานส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ องค์กรมหาชน ทุนหมุนเวียนที่มีฐานะเป็นนิติบุคคล องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และหน่วยงานอื่นของรัฐตามที่กฎหมายกำหนด โดยสามารถบริการข้อมูลด้านแรงงาน (Labour Market Information) เพื่อใช้ข้อมูลมาวางแผนนโยบายและแนวทางการช่วยเหลือคนตกงานได้ตรงเป้าหมายที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน นอกจากนี้ยังสามารถค้นหาหลักสูตรฝึกอบรมต่าง ๆ ที่ใช้ในการพัฒนาหน่วยงานผ่านเมนูหลักสูตรฝึกอบรมได้อีกด้วย

ความสามารถของระบบและการให้บริการ EWE เป็นแพลตฟอร์มอัจฉริยะที่เชื่อมโยงข้อมูลของแต่ละหน่วยงานให้เป็นฐานข้อมูลขนาดใหญ่ (Big Data) ด้านแรงงานบนโครงสร้างเดียวกัน ซึ่งเป็นระบบที่จะช่วยในการสร้างโปรไฟล์ เพื่อรองรับการเพิ่มทักษะ การมีงานทำ การศึกษาต่อ และยังเป็นกลไกในการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องสู่การเรียนรู้ตลอดชีวิต (Lifelong Learning) อย่างเป็นรูปธรรม ประกอบด้วยแพลตฟอร์ม ดังนี้

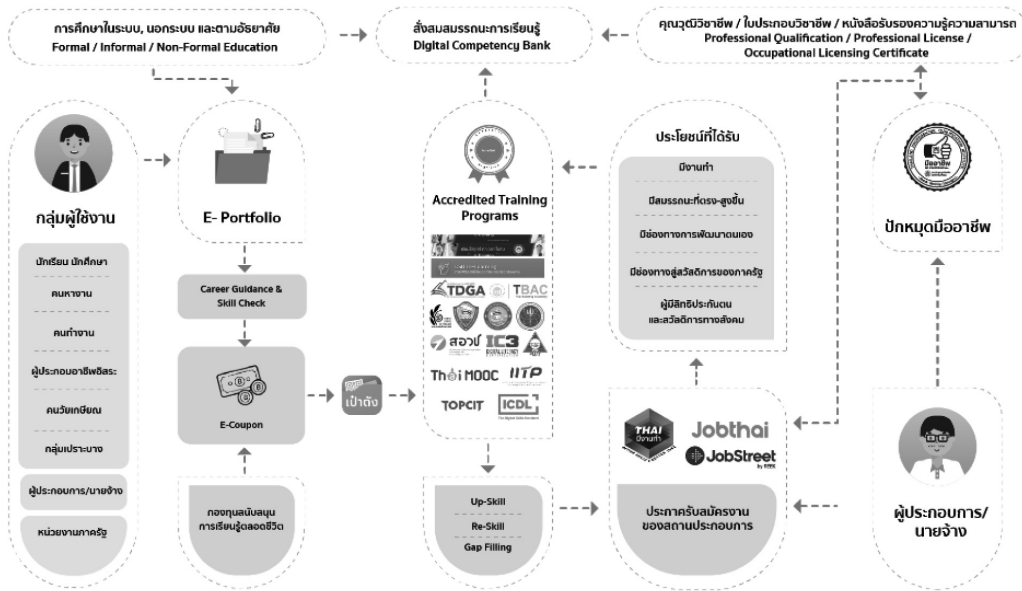
1) แนะนำอาชีพและค้นหาทักษะ (Career Guidance and Skill Check) เป็นระบบการประเมินทักษะและความรู้ของตนเอง เพื่อนำไปสู่การแนะนำอาชีพที่เหมาะสมกับแต่ละบุคคล

2) ส่งเสริมสมรรถนะการเรียนรู้ (Digital Competency Credit Bank) การฝึกอบรม และการทำงาน เพื่อเชื่อมโยงโลกของการเรียนรู้และการทำงานเข้าด้วยกัน

3) E-coupon คูปองอิเล็กทรอนิกส์เพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต เป็นระบบสนับสนุนค่าใช้จ่ายสำหรับผู้ที่ต้องการ Up-skill Re-skill หรือสร้าง New-skill รวมถึงการได้รับหนังสือรับรองสมรรถนะหรือประกาศนียบัตรคุณวุฒิวิชาชีพ โดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการชำระเงิน ตรวจสอบ และติดตามผลได้

4) แฟ้มสะสมงานอิเล็กทรอนิกส์ (E-portfolio) เป็นระบบการจัดเก็บข้อมูลของบุคคลอย่างเป็นระบบ อาทิ การจัดเก็บหลักฐานการศึกษา การฝึกอบรม ประสบการณ์การทำงาน หรือการได้รับสิทธิประโยชน์จากหน่วยงานภาครัฐ เป็นต้น รวมถึงมีการเชื่อมโยง

ข้อมูลจากหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนากำลังคนทั้งจากภาคแรงงานและภาคการศึกษา เพื่อให้บุคคลสามารถเก็บรักษาข้อมูลของตนเองได้อย่างรวดเร็ว ถูกต้องและนำไปใช้ประโยชน์ได้ทันที



แผนภาพที่ 3.1 แสดงความเชื่อมโยงระบบการศึกษา กับคุณวุฒิวิชาชีพภายใต้แพลตฟอร์ม EWE
ที่มา : สถาบันคุณวุฒิวิชาชีพ (องค์การมหาชน) (2566)

เพิ่มสะสมงานอิเล็กทรอนิกส์ (E-portfolio) ในระบบเพิ่มสะสมผลงานอิเล็กทรอนิกส์ภายใต้ EWE ซึ่งถือว่าเป็นระบบเพิ่มสะสมผลงานกลางของประเทศไทย เพราะทุกคนสามารถเข้าใช้งานในระบบดังกล่าวได้ และเป็นจุดเริ่มต้นในการสร้างและเก็บโปรไฟล์ของบุคคลอย่างเป็นระบบ เพื่อเข้าสู่กลไกการเรียนรู้ตลอดชีวิตและการมีงานทำ ทั้งนี้ระบบ E-portfolio ได้ดำเนินการตามพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 สำหรับการเก็บรวบรวมใช้ประมวลผลและเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคล และมีระบบความมั่นคงปลอดภัยในการดูแลข้อมูล ทั้งนี้หากสนใจในการเก็บรวบรวมข้อมูลสามารถเข้าสู่ระบบได้ 2 แบบ ได้แก่

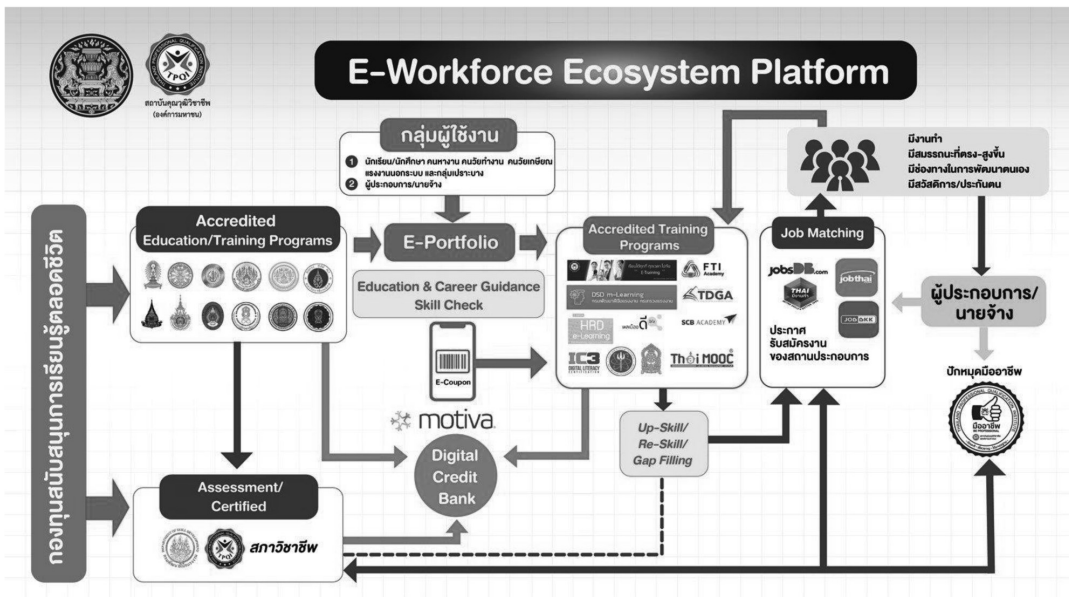
แบบที่ 1 สำหรับผู้ใช้งานสามารถเก็บประวัติข้อมูลวุฒิการศึกษา ผลงาน ประสบการณ์การทำงาน การฝึกอบรม การพัฒนาทักษะ โดยผู้เข้าใช้งานสามารถเปิด-ปิดข้อมูลที่ต้องการให้แสดงได้ รวมทั้งยังสามารถสร้างโปรไฟล์ให้กับตัวเองได้อีกด้วย ทั้งนี้ปัจจุบันระบบ

E-portfolio ได้มีการเชื่อมโยงกับระบบบริการข้อมูลคุณวุฒิวิชาชีพและมาตรฐานอาชีพ (TPOI-NET) และ E-training ของสถาบันคุณวุฒิวิชาชีพ ทำให้ข้อมูลประเมินสมรรถนะบุคคลตามมาตรฐานอาชีพและหลักสูตรฝึกอบรมที่ผ่านการฝึกอบรมจะแสดงโดยอัตโนมัติ

แบบที่ 2 สำหรับองค์กร/ภาคธุรกิจ ผู้ใช้งานในระดับองค์กร จะต้องมีการลงทะเบียนและได้รับการอนุมัติจากผู้ดูแลระบบก่อน โดยในส่วนนี้องค์กรจะสามารถดูรายละเอียดบุคลากรขององค์กรตนเองได้ เพื่อใช้ในการบริหารจัดการและพัฒนาทักษะให้ตรงกับความต้องการและเป้าหมายขององค์กร

5) ระบบจับคู่งาน (Job Matching) สำหรับคนที่กำลังมองหางานและผู้ประกอบการที่กำลังมองหาคนทำงานได้มาเจอกันทำให้เกิดการจ้างงานในทุกระดับ ผู้ประกอบการได้แรงงานมีคุณภาพ มีทักษะฝีมือตรงตามความต้องการ

6) บริการข้อมูลด้านกำลังคน (Labour Market Information) สามารถใช้ในการวางแผนนโยบายด้านกำลังคนเพื่อการพัฒนาประเทศในอนาคต



แผนภาพที่ 3.2 แสดงโครงสร้างแพลตฟอร์ม EWE
ที่มา : สถาบันคุณวุฒิวิชาชีพ (องค์การมหาชน) (2566)

หน่วยงานที่เชื่อมโยงข้อมูล และส่งเสริมการใช้ EWE ทั้งหมด 43 หน่วยงาน โดยมีขอบเขตความร่วมมือในการเชื่อมโยง แลกเปลี่ยน และใช้ประโยชน์ข้อมูลที่เกี่ยวข้องของแต่ละหน่วยงานผ่านระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ และส่งเสริมสนับสนุนการพัฒนา และการใช้งานแพลตฟอร์มอัจฉริยะในการบริหารจัดการข้อมูล ด้านกำลังคนและการพัฒนาสมรรถนะเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตของประเทศไทย (EWE) ได้แก่

- 1) สถาบันคุณวุฒิวิชาชีพ (องค์การมหาชน) 2) หอการค้าไทยและสภาหอการค้าแห่งประเทศไทย
- 3) กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน 4) สมาคมดิจิทัลเพื่อการศึกษาไทย 5) มหาวิทยาลัยภาพสินธุ์ 6) บริษัทจัดหางาน จ๊อบส์ ดีพี ประเทศไทย 7) สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน 8) สำนักงานสภานโยบายการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมแห่งชาติ
- 9) สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา 10) สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน 11) สำนักงานปลัดกระทรวงแรงงาน 12) สำนักงานปลัดกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา
- 13) กรมกิจการเด็กและเยาวชน 14) กรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว 15) กรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ 16) กรมพัฒนาฝีมือแรงงาน 17) สำนักงานปลัดกระทรวงวัฒนธรรม 18) กรมส่งเสริมวัฒนธรรม 19) สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา 20) สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน 21) กรมส่งเสริมการเรียนรู้ 22) สมาคมธนาคารไทย
- 23) กรมกิจการผู้สูงอายุ 24) การเคหะแห่งชาติ 25) สำนักงานประกันสังคม 26) สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย 27) สำนักงานปลัดกระทรวงอุตสาหกรรม 28) สมาคมการจัดการงานบุคคลแห่งประเทศไทย 29) สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) 30) สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร 31) กรมการปกครอง 32) กรุงเทพมหานคร 33) สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย
- 34) สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ 35) สถาบันส่งเสริมการวิเคราะห์และบริหารข้อมูลขนาดใหญ่ภาครัฐ 36) สำนักงานบริหารและพัฒนาองค์ความรู้ (องค์การมหาชน) 37) กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ 38) สภาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย 39) สำนักงานปลัดกระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ 40) สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ 41) สำนักงานปลัดกระทรวงอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมแห่งชาติ 42) สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข และ 43) กรมการจัดหางาน

หน่วยงานที่ให้คำปรึกษาด้าน Data Management, PDPA และส่งเสริมการใช้ EWE Platform ทั้งหมด 5 หน่วยงาน โดยมีขอบเขตความร่วมมือในการให้คำปรึกษาและสนับสนุนการกำหนดมาตรการด้านความมั่นคงปลอดภัยทางเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร รวมทั้งมาตรการตามกฎหมายด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ให้คำปรึกษาและสนับสนุนการปฏิบัติตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลให้ครบถ้วน ถูกต้อง และมีความเหมาะสม ให้คำปรึกษา และสนับสนุนการบริหารจัดการข้อมูล (Data Management) และธรรมาภิบาลข้อมูล (Data Governance) เพื่อให้การบริหารจัดการเป็นไปอย่างมีมาตรฐาน มีความมั่นคงและปลอดภัย และส่งเสริมการใช้แพลตฟอร์มอัจฉริยะในการบริหารจัดการข้อมูลด้านกำลังคนและการพัฒนาสมรรถนะเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตของประเทศไทย (EWE) ได้แก่ 1) สำนักงานพัฒนารัฐบาลดิจิทัล (องค์การมหาชน) 2) สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ 3) สถาบันคุณวุฒิวิชาชีพ (องค์การมหาชน) 4) สำนักงานคณะกรรมการดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และ 5) สำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล

หน่วยงานที่ส่งเสริมการใช้ EWE ทั้งหมด 8 หน่วยงาน โดยมีขอบเขตความร่วมมือในการส่งเสริมการใช้แพลตฟอร์มอัจฉริยะในการบริหารจัดการข้อมูลด้านกำลังคนและการพัฒนาสมรรถนะเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตของประเทศไทย (EWE) ได้แก่ 1) สถาบันคุณวุฒิวิชาชีพ (องค์การมหาชน) 2) ราชวิทยาลัยจุฬาภรณ์ 3) สำนักนายกรัฐมนตรี 4) ธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน) 5) สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ 6) บริษัท เอ็ดไวซอรี จำกัด 7) ธนาคารแห่งประเทศไทย และ 8) สำนักงานขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ ยุทธศาสตร์ชาติ และการสร้างความสามัคคีปรองดอง

หน่วยงานที่ให้ข้อมูลตำแหน่งงานที่เปิดรับสมัคร ทั้งหมด 4 หน่วยงาน โดยมีขอบเขตความร่วมมือในการส่งเสริมการใช้แพลตฟอร์มอัจฉริยะในการประชาสัมพันธ์ข้อมูลตำแหน่งงานว่างที่เปิดรับสมัครเพื่อการหางาน ได้แก่ 1) บริษัทจัดหางาน จ๊อบส์ ดีบี (ประเทศไทย) 2) บริษัท ทิงค์เน็ต จำกัด 3) บริษัทจัดหางาน จ๊อบบีเคเค ดอท คอม จำกัด และ 4) บริษัท ซูเปอร์ เรซูเม่ จำกัด

1.2.2 แพลตฟอร์มไทยมีงานทำ (กระทรวงแรงงาน, 2566) เป็นเว็บไซต์หางานและหลักสูตรฝึกอบรม เป็นพื้นที่ให้ประชาชนสามารถเข้าถึงตำแหน่งที่สนใจตามความสามารถและหลักสูตรฝึกอบรม เพื่อพัฒนาความสามารถและเพิ่มโอกาสการมีงานทำ โดยเป็นช่องทางรองรับมาตรการของภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับการจ้างงานและฝึกอบรม รวมถึงงานจากการจ้างงาน

ของภาคเอกชน แพลตฟอร์มไทยมีงานทำสร้างขึ้นมาเพื่อเยียวยาแรงงานที่ได้รับผลกระทบจากภาวะการแพร่ระบาดของ COVID-19 รวมถึงการพัฒนาความสามารถของแรงงานไทยให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ โดยมีหน่วยงานภาครัฐ 6 หน่วยงาน ได้แก่ กรมการจัดหางาน (กระทรวงแรงงาน), สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, สำนักงานสภาพัฒนาการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมแห่งชาติ, สำนักงานพัฒนารัฐบาลดิจิทัล (องค์การมหาชน), สำนักงานบริหารนโยบายของนายกรัฐมนตรี และธนาคารแห่งประเทศไทย ร่วมกันพัฒนาแพลตฟอร์มไทยมีงานทำ.com รวบรวมข้อมูลการจ้างงานและหลักสูตรฝึกอบรม โดยดำเนินการภายใต้การขับเคลื่อนของคณะกรรมการเฉพาะกิจเพื่อขับเคลื่อนการจัดทำฐานช่องทาง (Platform) รวบรวมข้อมูลการจ้างงานและการพัฒนาทักษะฝีมือแรงงาน ซึ่งนายจ้าง (หน่วยงานราชการ หน่วยงานรัฐวิสาหกิจ และภาคเอกชน) และผู้สมัครงาน สามารถใช้บริการแพลตฟอร์มไทยมีงานทำ.com โดยไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายใด ๆ ทั้งสิ้น

Job Matching

- จับคู่ตำแหน่งงานตาม **ภูมิสำเนา** สำหรับงานจ้างชั่วคราวช่วงโควิด
- จับคู่ตำแหน่งงานทั่วไปจาก **ความรู้ ความสามารถ ประสบการณ์ทำงาน**



Skill Match Score

สามารถแนะนำตำแหน่งงาน ที่ใกล้เคียงกับ **ความสามารถของประชาชน**



Course Suggestion

สามารถแนะนำ **หลักสูตรฝึกอบรม** สำหรับประชาชน ที่ต้องการยกระดับความรู้ความสามารถของตนเอง ให้สอดคล้องกับ **ความต้องการของตลาด**



ไทยมีงานทำ Better Skills, Better Jobs

แพลตฟอร์ม “ไทยมีงานทำ” เป็นเว็บหางานและหลักสูตรฝึกอบรม เพื่อเป็นพื้นที่ให้ประชาชนสามารถเข้าถึงตำแหน่งงานที่สนใจ และสอดคล้องกับทักษะและประสบการณ์ของตนเอง และการเข้าถึงหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อพัฒนาทักษะและเพิ่มโอกาสการมีงานทำ โดยเป็นช่องทางรองรับมาตรการของภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับการจ้างงาน และฝึกอบรมภายใต้โครงการตามกรอบนโยบายการฟื้นฟูเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ



คืบหางานจ้างชั่วคราวช่วงโควิด-19

เป็นการจ้างงานของหน่วยงานรัฐ ตามโครงการภายใต้แผนฟื้นฟูเศรษฐกิจและสังคม จากผลกระทบของไวรัสโควิด-19 ครอบคลุมเงิน 4 แสนล้านบาท



คืบหางานทั่วไป

ครอบคลุมการจ้างงานจำนวนมากทั้งจากภาคเอกชนและภาครัฐ เพื่อให้ประชาชนเข้าถึงงานที่ตรงกับความต้องการและความสามารถของตัวเอง



คืบหาหลักสูตรอบรม

ครอบคลุมหลักสูตรที่น่าสนใจทั้งจากภาคเอกชนและภาครัฐ เพื่อให้ประชาชนสามารถเข้าถึงการฝึกอบรมที่ช่วยเพิ่มพูนความสามารถของตัวเอง



THAI มีงานทำ
BETTER SKILLS • BETTER JOBS
www.thaimingant.com

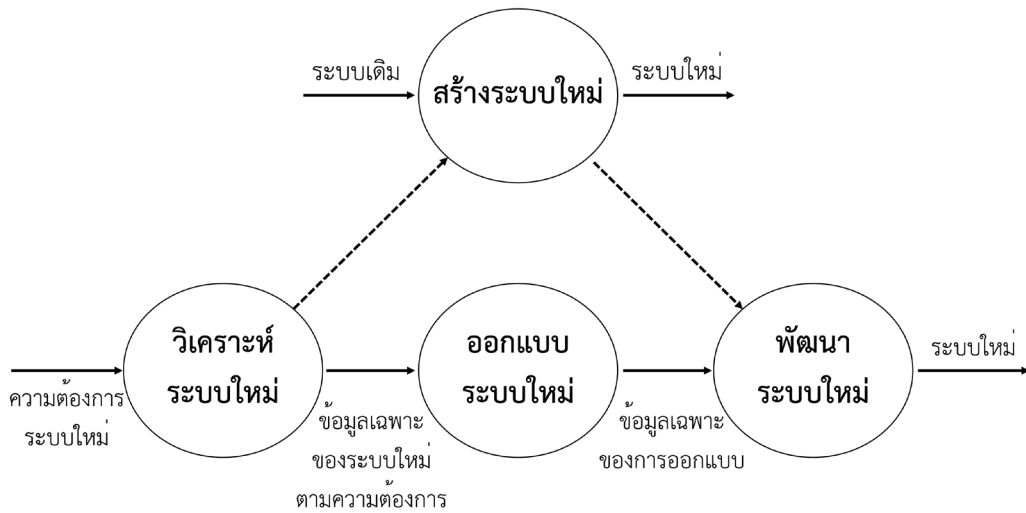


ไทยมีงานทำ.com

แผนภาพที่ 3.3 แสดงลักษณะการใช้งานหลัก (Core Feature) ของแพลตฟอร์มไทยมีงานทำ
ที่มา : กระทรวงแรงงาน (2566)

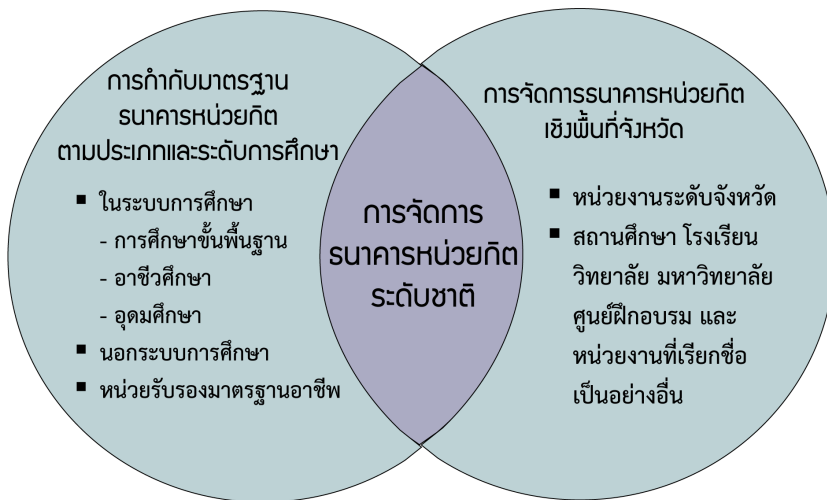
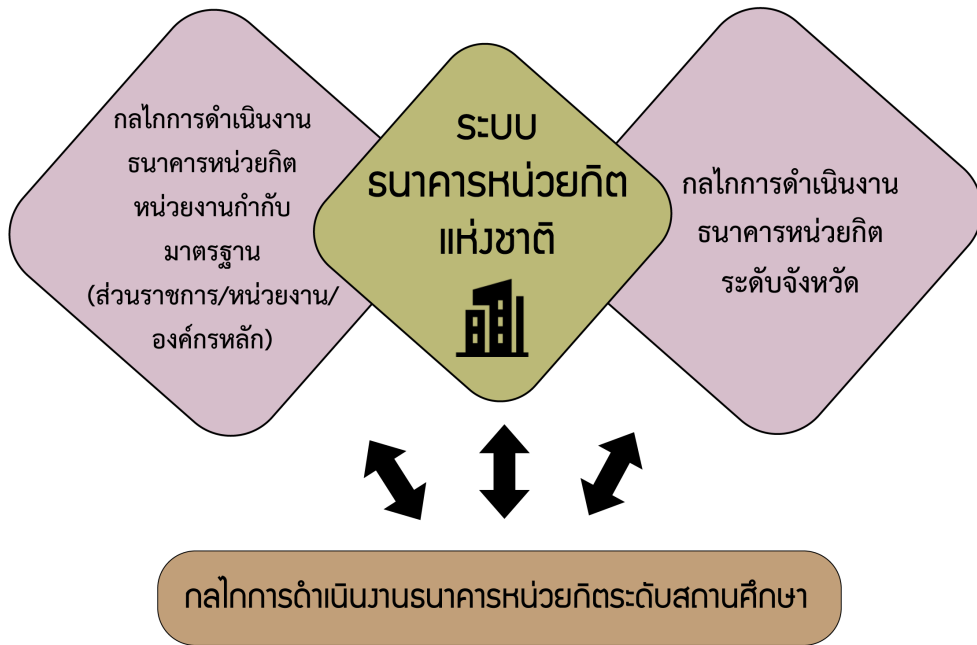
2. แนวความคิดในการออกแบบระบบธนาคารหน่วยกิตดิจิทัล

การออกแบบระบบธนาคารหน่วยกิตดิจิทัล ควรทำการกำหนดวัตถุประสงค์ของการใช้งาน ความต้องการของงาน กลุ่มเป้าหมายผู้ใช้งาน ศึกษา วิเคราะห์และออกแบบระบบงาน การพัฒนา ระบบ และการออกแบบส่วนต่อประสานผู้ใช้ การทดสอบระบบงาน และนำไปใช้โดยให้ความสำคัญกับการบริหารจัดการระบบ การบำรุงรักษา และปรับปรุง ทั้งนี้ระบบธนาคารหน่วยกิตดิจิทัลกลาง ในระดับชาติเป็นระบบงานดิจิทัลขนาดใหญ่ ที่มีการจัดเก็บข้อมูลและการให้บริการผู้ใช้จำนวนมาก จำเป็นต้องทำการศึกษาโดยการมีส่วนร่วม ให้ความคิดเห็นจากผู้ใช้งานแต่ละประเภทและระดับ ซึ่งมีข้อเสนอจากการศึกษาเป็นเบื้องต้น ดังรายละเอียดต่อไปนี้



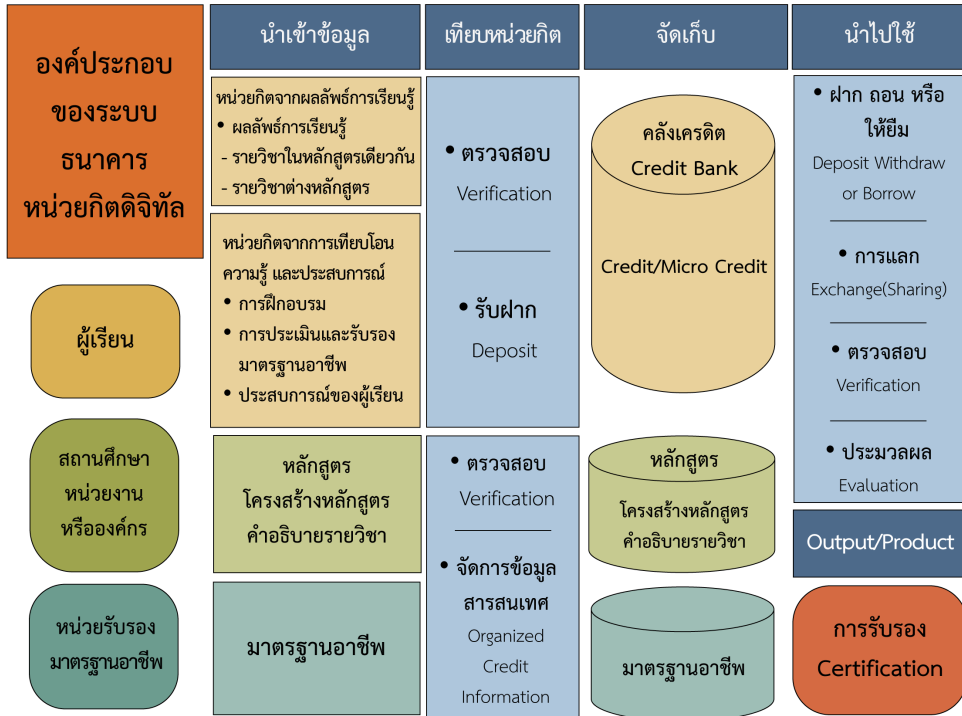
แผนภาพที่ 3.4 แสดงกระบวนการของการพัฒนาระบบธนาคารหน่วยกิตสู่ระบบธนาคารหน่วยกิตดิจิทัล

2.1 ความเชื่อมโยงระบบธนาคารหน่วยกิตแห่งชาติ เป็นระบบทะเบียนสะสมหน่วยกิต และกลไกในการเทียบโอนความรู้หรือสมรรถนะที่ได้จากการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย และจากประสบการณ์บุคคล สำหรับเก็บสะสมไว้ในธนาคารหน่วยกิตแห่งชาติ ซึ่งเชื่อมโยงกับธนาคารหน่วยกิตของสถานศึกษาทุกประเภทและระดับ หน่วยงาน หรือองค์กรที่เกี่ยวข้อง ผู้เรียนสามารถลงทะเบียนเรียนและสะสมหน่วยกิตได้ตลอดชีวิต โดยไม่มีเงื่อนไขของระยะเวลาในการสะสมและระยะเวลาในการศึกษา และสามารถเทียบโอนหน่วยกิตระหว่างสถานศึกษาทุกประเภทและระดับได้ตามหลักเกณฑ์หรือวิธีการที่กำหนด และเนื่องจากเป็นระบบธนาคารหน่วยกิตแห่งชาติจึงมีความเชื่อมโยงการทำงานทั้งระดับชาติ ระดับจังหวัด และสถานศึกษา



แผนภาพที่ 3.5 แสดงความเชื่อมโยงทำงานธนาคารหน่วยกิตแห่งชาติและกลไกการทำงาน

2.2 การออกแบบระบบธนาคารหน่วยกิต จากการศึกษาความต้องการของงานกลุ่มเป้าหมายผู้ใช้งาน ศึกษา และการทำงานของระบบธนาคารหน่วยกิตดิจิทัลกลางในระดับชาติ จากผู้แทนหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง มีข้อเสนอเพื่อการพัฒนา ระบบ ดังนี้



แผนภาพที่ 3.6 แสดงภาพจำลององค์ประกอบระบบธนาคารหน่วยกิต (เสนอแนะ)

1) กลุ่มเป้าหมายผู้ใช้งาน ได้แก่ ผู้เรียน สถานศึกษา หน่วยงาน หรือองค์กร หน่วยรับรองมาตรฐานอาชีพ

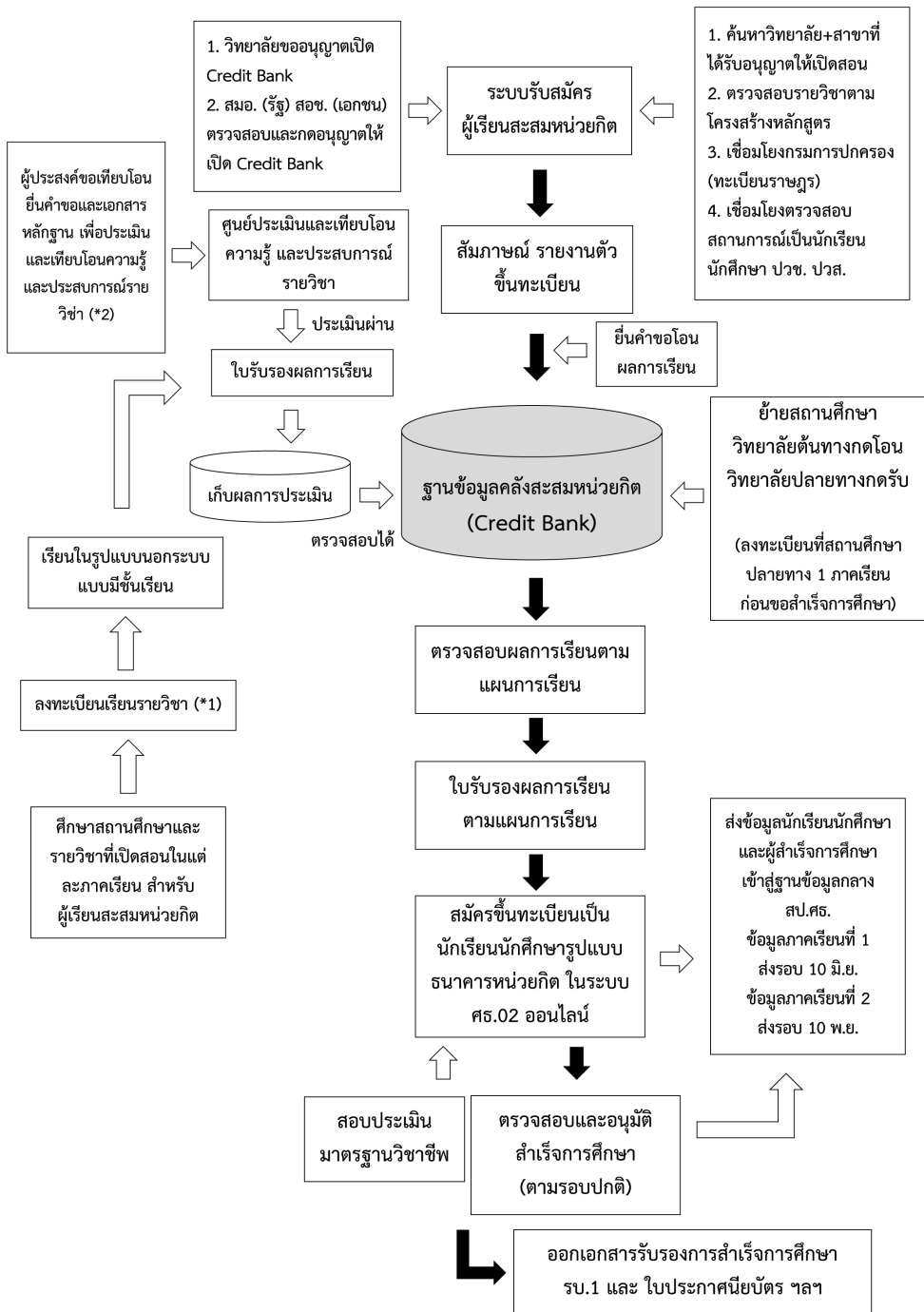
2) ฟังก์ชันการทำงาน ประกอบด้วย การจัดการข้อมูลสารสนเทศ การลงทะเบียน การแสดงตน ตรวจสอบ ผาก ถอน หรือให้ยืมหน่วยกิตการประมวลผล และการรับรองผลลัพธ์ การเรียนรู้ โดยออกแบบเป็นระบบการทำงานหลัก ดังนี้ ระบบการจัดการผู้ใช้งาน ระบบการจัดเก็บผลการเรียนรู้ ระบบการตรวจสอบรับรองความถูกต้อง ระบบการจัดการแปลงหน่วยกิต ระบบการรับรองเพื่อสำเร็จการศึกษา

3) ฐานข้อมูลในระบบ ได้แก่

(1) ชุดข้อมูลจากผู้เรียน ได้แก่ หน่วยกิตจากผลลัพธ์การเรียนรู้ ทั้งรายวิชา ในหลักสูตรเดียวกันและรายวิชาต่างหลักสูตร หน่วยกิตจากการเทียบโอนความรู้และประสบการณ์ ทั้งจากการฝึกอบรม การประเมินและรับรองมาตรฐานอาชีพ หรือประสบการณ์ของผู้เรียน หน่วยกิตที่ระบบธนาคารหน่วยกิตรับฝาก

(2) ชุดข้อมูลสถานศึกษา หน่วยงาน หรือองค์กร ได้แก่ หลักสูตร โครงสร้าง หลักสูตร คำอธิบายรายวิชา แผนการเรียน

(3) ชุดข้อมูลหน่วยรับรองมาตรฐานอาชีพ ได้แก่ รายการและรายละเอียด มาตรฐานอาชีพ



แผนภาพที่ 3.7 แสดงแนวคิดภาพจำลองตัวอย่างการออกแบบระบบธนาคารหน่วยกิตอาชีวศึกษาระดับ ปวส.

กรณีศึกษารายละเอียดงานการจัดทำระบบสารสนเทศฐานข้อมูลการเทียบโอนความรู้ และประสบการณ์รายวิชาเพื่อรองรับการสะสมหน่วยกิต และผลการเรียนสำหรับผู้เรียนที่ดำเนินการขอเทียบโอนความรู้และประสบการณ์รายวิชา

งาน	รายละเอียดของงาน
1. สถานศึกษาที่ขอเปิด การสอนหลักสูตร Credit Bank	<ol style="list-style-type: none"> 1) สถานศึกษาอาชีวศึกษาภาครัฐและภาคเอกชนยื่นคำขอเปิดสอนหลักสูตร Credit Bank พร้อมแนบเอกสารที่เกี่ยวข้อง 2) สำนักมาตรฐานการอาชีวศึกษาและวิชาชีพตรวจสอบคำขอ 3) สำนักมาตรฐานการอาชีวศึกษาและวิชาชีพ บันทึกลงอนุมัติ/ไม่อนุมัติ 4) สถานศึกษาอาชีวศึกษาภาครัฐและภาคเอกชนที่หลักสูตร Credit Bank ผ่านการอนุมัติแล้วสามารถเปิดหลักสูตรสำหรับรับสมัครได้
2. การรับสมัครนักเรียน หลักสูตร Credit Bank	<ol style="list-style-type: none"> 1) สถานศึกษาอาชีวศึกษาภาครัฐและภาคเอกชนกำหนดหลักสูตรที่เปิดรับสมัครหลักสูตร Credit Bank 2) สถานศึกษาอาชีวศึกษาภาครัฐและภาคเอกชนกำหนดช่วงเวลาที่ยอมรับสมัคร 3) ผู้สมัครสามารถสมัครเรียนหลักสูตร Credit Bank ออนไลน์ได้ โดยมีข้อมูล ดังนี้ ข้อมูลส่วนตัว ข้อมูลที่อยู่ ข้อมูลเบอร์โทรศัพท์ติดต่อ และ e-Mail ข้อมูลประวัติการศึกษา 4) เจ้าหน้าที่สถานศึกษาตรวจสอบคุณสมบัติของผู้สมัครได้ 5) เจ้าหน้าที่สถานศึกษาบันทึกผลการสมัครได้ 6) ระบบส่ง e-Mail ผลการสมัครให้ผู้สมัคร 7) เจ้าหน้าที่สถานศึกษาจัดทำประวัตินักเรียนนักศึกษาและออกเลขประจำตัวนักศึกษา

งาน	รายละเอียดของงาน
3. โครงสร้างหลักสูตร	<ol style="list-style-type: none"> 1) สถานศึกษาสามารถกำหนดหลักสูตรสำหรับ Credit Bank จากข้อมูลรายวิชาในหลักสูตร ประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) และข้อมูลรายวิชาในหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) ได้ 2) หนึ่งหลักสูตรสามารถเปิดรายวิชาเดียว หรือ จัดเป็นชุดรายวิชาได้ 3) กำหนดคุณสมบัติผู้เรียนได้
4. ระบบประเมินผู้เรียน	<ol style="list-style-type: none"> 1) ให้บันทึกและแก้ไขประวัติส่วนตัวของผู้เรียนได้ 2) ให้บันทึกและแก้ไขข้อมูลที่อยู่ของผู้เรียนได้ 3) ให้บันทึกและแก้ไขเลขที่ใบรับรองผลการเรียนรายวิชา 4) ให้บันทึกและแก้ไขรูปภาพของผู้เรียนได้ 5) ให้ตรวจสอบการชำระเงินของผู้เรียนได้ 6) มีรายงานรายชื่อผู้เรียน 7) มีรายงานจำนวนผู้เรียนทั้งหมด
5. ระบบตารางเรียน ตารางสอน	<ol style="list-style-type: none"> 1) ให้บันทึกและแสดงผลข้อมูลวิชาที่เปิดสอนแบบ Credit Bank ได้ 2) ให้บันทึกจำนวนนักเรียนสูงสุดที่รับลงทะเบียนได้ 3) ให้บันทึกและแสดงผลข้อมูลอาคารเรียนได้ 4) ให้บันทึกและแสดงผลข้อมูลห้องเรียนได้ 5) ให้บันทึกและแก้ไขคาบเรียนได้ 6) ให้บันทึกและแก้ไขข้อมูลครูผู้สอนได้ 7) ให้กำหนดวัน/เวลา เข้าเรียน/เลิกเรียน ได้ 8) ให้กำหนดหัวข้อที่สอน (Course Outline) ตามรายวิชาได้ 9) ให้กำหนดครูที่สอนแต่ละวิชาแต่ละภาคเรียนได้ 10) ให้บันทึกและแก้ไขตารางสอนแต่ละภาคเรียนได้ 11) ให้รองรับครูผู้สอน ที่สอนร่วมกันได้ 12) ให้ตรวจสอบการชำระเงินของการใช้ห้องเรียนได้ 13) ให้ตรวจสอบการชำระเงินของการกำหนดครูผู้สอนได้ 14) ให้ตรวจสอบการชำระเงินของวิชาเรียนได้ 15) ให้ตรวจสอบการชำระเงินของวันและเวลาเรียนได้ 16) รายงานการกำหนดตารางเรียนตารางสอน

งาน	รายละเอียดของงาน
6. ระบบลงทะเบียนเรียนรายวิชา	<ol style="list-style-type: none"> 1) ให้ลงทะเบียนได้มากกว่า 1 สถานศึกษาได้ 2) ให้ลงทะเบียนได้ทั้งสถานศึกษาอาชีวศึกษาภาครัฐและภาคเอกชน 3)ให้นำรายวิชาที่เรียนผ่านไปโอน/เทียบโอนผลการเรียน กับทุกสถานศึกษาของอาชีวศึกษาในระบบ ทะเบียนวัดผล ศธ.02 ทั้งภาครัฐและเอกชนได้ 4) ให้ลงทะเบียนผู้เรียนรายคนได้ 5) ให้เพิ่มรายวิชาที่ลงทะเบียนได้ 6) ให้ถอนรายวิชาที่ลงทะเบียนได้ 7) ให้ตรวจสอบห้องและเวลาซ้ำซ้อนของข้อมูลการลงทะเบียนได้ 8) ให้ตรวจสอบผลการลงทะเบียนผู้เรียนได้ 9) มีรายงานข้อมูลการลงทะเบียนรายบุคคล 10) มีรายงานข้อมูลการเพิ่มรายวิชา 11) มีรายงานข้อมูลการถอนรายวิชา 12) มีการเช็คชื่อเข้าเรียน 13) มีการตรวจสอบการเช็คชื่อเข้าเรียน
7. ระบบประมวลผลการเรียน	<ol style="list-style-type: none"> 1) ให้กำหนดระยะเวลาสำหรับส่งผลการเรียนแต่ละภาคเรียนได้ 2) ให้ส่งผลการเรียนโดยเป็นเกรด หรือ คะแนนได้ 3) ให้มีการส่งผลการเรียนในรูปแบบ Excel File ได้ 4) ให้กำหนดเกณฑ์คะแนนตั้งต้นสำหรับตัดเกรดได้ 5) ให้กำหนดเกณฑ์คะแนนสำหรับตัดเกรดตามรายวิชาได้ 6) ให้เจ้าหน้าที่สถานศึกษาที่ได้รับการกำหนดสิทธิ์สามารถส่งผลการเรียนแทนครูผู้สอนได้ 7) ให้กำหนดผู้อนุมัติผลการเรียนตามรายวิชาได้ 8) มีการอนุมัติผลการเรียน และสามารถยกเลิกการอนุมัติผลการเรียนได้ 9) มีการประกาศผลการเรียน และสามารถยกเลิกการประกาศผลการเรียนได้

งาน	รายละเอียดของงาน
	10) ให้เจ้าหน้าที่สถานศึกษาสามารถแก้ไขผลการเรียนของผู้เรียนรายบุคคลได้ 11) ให้มีการเก็บประวัติการแก้ไขข้อมูลผลการเรียนของผู้เรียน
8. การเทียบโอนความรู้ ประสบการณ์	1) สำนักมาตรฐานการอาชีวศึกษาและวิชาชีพ มีเครื่องมือในการกำหนดรายละเอียด ความรู้ ประสบการณ์ จากมาตรฐานของกระทรวงแรงงาน สำหรับการเทียบโอนในวิชาที่เปิดสอนในหลักสูตร Credit Bank ได้ 2) เจ้าหน้าที่สามารถค้นหาข้อมูลวิชาในหลักสูตร Credit Bank ที่มีข้อมูลวิชาเทียบโอนที่สำนักมาตรฐานการอาชีวศึกษาและวิชาชีพได้กำหนดไว้แล้วได้ 3) ผู้เรียนสามารถยื่นคำขอเทียบโอนรายวิชาจากระบบบริหารสถานศึกษาหลักสูตร Credit Bank และการเทียบโอนความรู้ ประสบการณ์ไปยังระบบบริหารสถานศึกษา ศธ.02 ได้ 4) เจ้าหน้าที่สามารถบันทึกรหัสวิชาที่ผู้เรียนขอเทียบโอนรายวิชาจากหลักสูตร Credit Bank 5) ระบบบริหารสถานศึกษา ศธ.02 สามารถเชื่อมโยงข้อมูลรายวิชา กับระบบบริหารสถานศึกษาหลักสูตร Credit Bank และการเทียบโอนความรู้ ประสบการณ์ 6) ผู้เรียนสามารถตรวจสอบผลการเทียบโอนข้อมูลได้
9. ระบบบริการนักเรียน นักศึกษา On-Line	1) ผู้เรียนสามารถตรวจสอบตารางเรียนได้ 2) ผู้เรียนสามารถตรวจสอบหัวข้อ/รายการสอน (Course Outline) ในรายวิชาที่ตนเองเรียนได้ 3) ผู้เรียนสามารถดาวน์โหลดเอกสารรายละเอียดการเรียนการสอนในแต่ละรายวิชาที่ครูผู้สอนแนบมาได้ 4) ผู้เรียนสามารถตรวจสอบผลการเรียนของตนเองได้ 5) มีเอกสารตารางเรียนนักเรียน นักศึกษา ภาคเรียนปัจจุบัน 6) ผู้เรียนสามารถตรวจสอบสรุปการเช็คชื่อเข้าเรียนรายวิชาได้

งาน	รายละเอียดของงาน
	<ol style="list-style-type: none"> 7) ผู้เรียนสามารถแก้ไข และบันทึกข้อมูลส่วนตัวของผู้เรียนได้ 8) ผู้เรียนสามารถจัดทำแผนการเรียนของตัวเองได้ กำหนดปี/เทอม ที่จะทำการเรียน เลือกสถานศึกษาที่จะเรียน เลือกรายวิชาที่จะเรียน สามารถออกรายงานแผนการเรียนในรูปแบบ Excel ได้ 9) ผู้เรียนสามารถย้ายสถานศึกษาได้โดยสถานศึกษาต้นทางทำการกดโอนผู้เรียนออกจากสถานศึกษา และ สถานศึกษาปลายทางกดรับผู้เรียนเข้าสถานศึกษา
<p>10. ระบบบริการงาน ครูผู้สอน On-Line</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1) ครูผู้สอนสามารถส่งผลการเรียนได้ 2) ครูผู้สอนสามารถกำหนดเกณฑ์การให้คะแนนรายวิชาได้ 3) ครูผู้สอนสามารถตรวจสอบผลการเรียนที่ส่งได้ 4) ครูผู้สอนสามารถตรวจสอบรายชื่อผู้เรียนที่ตนเองสอนได้ 5) ครูผู้สอนสามารถตรวจสอบตารางสอนได้ 6) ครูผู้สอนสามารถบันทึก/แก้ไข หัวข้อ/รายการสอน (Course Outline) ในรายวิชาที่ตนเองสอนได้ 7) ระบบสามารถจัดเก็บและแสดงประวัติการส่งผลการเรียนของครูผู้สอนแต่ละท่านได้ 8) ครูผู้สอนสามารถออกรายงานรายชื่อผู้เรียนที่ทำการสอนเท่านั้น 9) มีเช็คชื่อเข้าเรียนรายวิชา 10) มีสรุปการเช็คชื่อเข้าเรียนรายวิชา
<p>11. การเชื่อมโยงข้อมูลกับระบบงานบริการอื่น</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1) เชื่อมโยงข้อมูลเลขบัตรประชาชน 13 หลัก กับฐานข้อมูลทะเบียนราษฎร 2) จัดเก็บประวัติการเชื่อมโยงข้อมูลเลขบัตรประชาชน 13 หลัก กับฐานข้อมูลทะเบียนราษฎร 3) เชื่อมโยงข้อมูลรหัสประจำตัวผู้เรียนสำหรับบุคคลที่ไม่มีหลักฐานทางทะเบียนราษฎร (ข้อมูลทะเบียน นักเรียนรายบุคคล G code) ของสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการได้

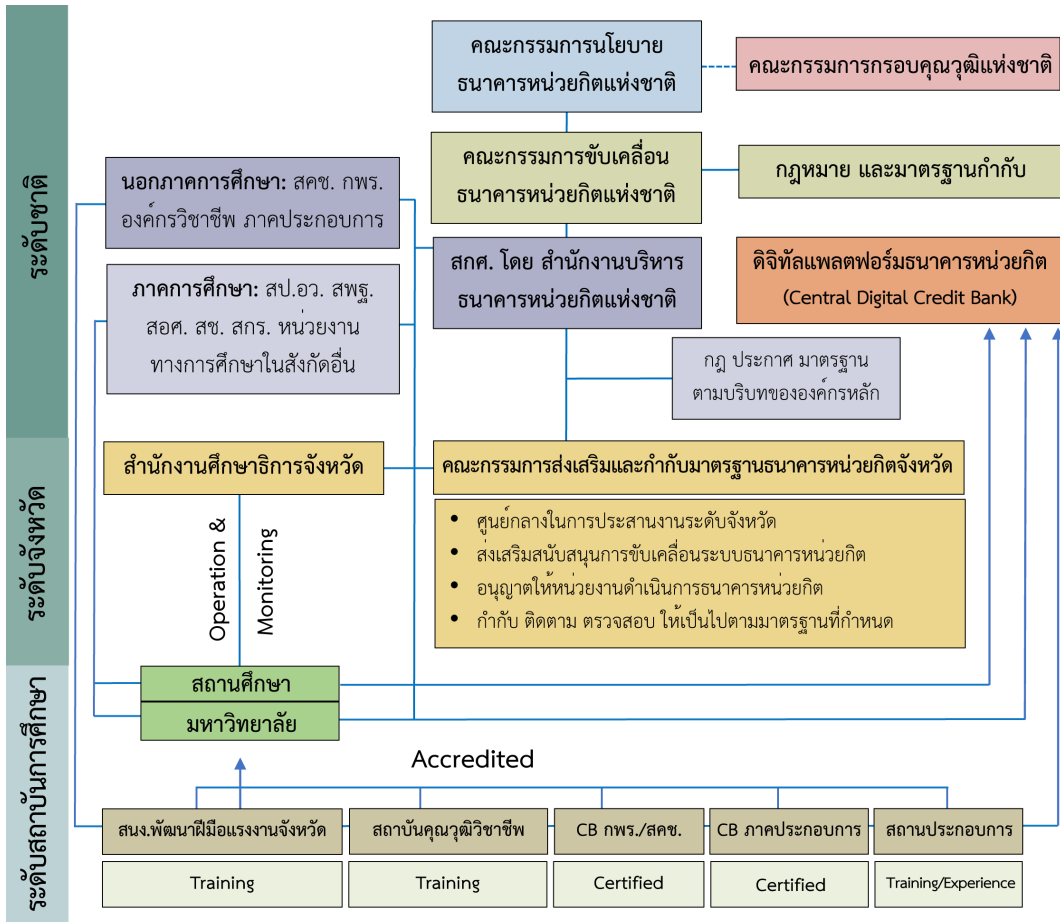
ส่วนที่ 4

การขับเคลื่อนระบบธนาคารหน่วยกิตแห่งชาติ สู่การปฏิบัติ

1. โครงสร้างระบบธนาคารหน่วยกิตแห่งชาติและเครือข่าย

1.1 การดำเนินงานระบบธนาคารหน่วยกิตระดับชาติ

การดำเนินงานระบบธนาคารหน่วยกิตระดับชาติสู่การปฏิบัติ ต้องมีการกำหนดโครงสร้างระบบธนาคารหน่วยกิตและเครือข่ายให้ครอบคลุมทุกระดับ ทั้งระดับชาติ ระดับจังหวัด และระดับสถานศึกษา เพื่อให้การดำเนินการเป็นไปอย่างมีระบบ และเชื่อมโยงการทำงานของทุกสถาบันการศึกษา หน่วยงาน องค์กรจัดการศึกษาระดับจังหวัด ทุกระดับและทุกประเภทการศึกษา จึงมีข้อเสนอโครงสร้างระบบธนาคารหน่วยกิตและเครือข่ายของประเทศไทย ดังแผนภาพ 4.1 ดังนี้



แผนภาพที่ 4.1 แสดงโครงสร้างระบบธนาคารหน่วยกิตและเครือข่าย

การดำเนินงานระบบธนาคารหน่วยกิตระดับชาติ ควรมีการจัดตั้งคณะกรรมการนโยบายธนาคารหน่วยกิตแห่งชาติเพื่อทำหน้าที่ในการกำหนดนโยบายการพัฒนาระบบธนาคารหน่วยกิตของประเทศไทย และต้องมีความเชื่อมโยงการทำงานแบบบูรณาการกับคณะกรรมการการอุดมศึกษาแห่งชาติ

นอกจากนี้ควรมีการจัดตั้งสำนักงานบริหารธนาคารหน่วยกิตแห่งชาติ ภายใต้สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา และแต่งตั้งคณะกรรมการขับเคลื่อนธนาคารหน่วยกิตแห่งชาติ โดยมีองค์ประกอบของคณะกรรมการที่มาจากทุกหน่วยงานทั้งภาคการศึกษา อาทิ สำนักงานปลัดกระทรวงอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (สป.อว.) สำนักงานคณะกรรมการ

การศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.) สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน (สช.) กรมส่งเสริมการเรียนรู้ (สกร.) และหน่วยงานทางการศึกษาในสังกัดอื่น รวมทั้งหน่วยงานภาคการศึกษานอกอาชีวศึกษา อาทิ สถาบันคุณวุฒิวิชาชีพ (องค์การมหาชน) (สคช.) กรมพัฒนาฝีมือแรงงาน (กพร.) องค์กรวิชาชีพ และภาคประกอบการต่าง ๆ เพื่อทำหน้าที่ในการกำหนดแนวทางการบริหารจัดการและการขับเคลื่อนการดำเนินงานระบบธนาคารหน่วยกิตแห่งชาติ มีความเป็นเอกภาพ และมีความเชื่อมโยงกัน ตามบริบทของหน่วยงานต้นสังกัดนั้น ๆ และดำเนินงานให้เกิดเป็นรูปธรรมต่อไป

1.1.1 คณะกรรมการนโยบายธนาคารหน่วยกิตแห่งชาติ

หน้าที่ความรับผิดชอบ

- 1) กำหนดนโยบายการพัฒนาาระบบธนาคารหน่วยกิตของประเทศไทย
- 2) เชื่อมโยงการทำงานแบบบูรณาการกับคณะกรรมการกอบุศลคุณวุฒิแห่งชาติ
- 3) ให้คำปรึกษาและข้อเสนอแนะนโยบาย แผน กฎหมาย ระเบียบ และมาตรการที่เกี่ยวกับการบริหารและพัฒนาาระบบธนาคารหน่วยกิตของประเทศไทยให้เป็นระบบที่มีคุณภาพและมาตรฐาน
- 4) ให้คำปรึกษา เสนอแนะ และให้ความช่วยเหลือด้านวิชาการของการบริหารและพัฒนาาระบบธนาคารหน่วยกิตแห่งชาติ
- 5) กำกับ ดูแล ติดตาม ประเมินผล และพัฒนาาระบบธนาคารหน่วยกิตให้มีการดำเนินงานที่สอดคล้องกับนโยบายและยุทธศาสตร์การขับเคลื่อนการจัดการศึกษา เพื่อพัฒนาศักยภาพกำลังคนของประเทศ

1.1.2 คณะกรรมการขับเคลื่อนธนาคารหน่วยกิตแห่งชาติ โดยสำนักงานธนาคารหน่วยกิตแห่งชาติ (องค์การมหาชน) ซึ่งในระยะแรกกำหนดให้สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาเป็นผู้ดำเนินการไปพลางก่อน

หน้าที่ความรับผิดชอบ

- 1) นำนโยบายการพัฒนาาระบบธนาคารหน่วยกิตของประเทศไทยสู่การปฏิบัติ
- 2) บริหารจัดการและขับเคลื่อนการดำเนินงานระบบธนาคารหน่วยกิตของประเทศไทยให้รองรับนโยบายการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยไม่กำหนดอายุ และคุณวุฒิของผู้เรียน และเชื่อมโยงการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย
- 3) กำหนดกฎ หลักเกณฑ์ และมาตรฐาน ที่เกี่ยวข้องกับระบบธนาคารหน่วยกิตแห่งชาติ เพื่อเป็นแนวทางให้ทุกหน่วยงาน ทุกองค์กรการจัดการศึกษา นำไปสู่การดำเนินการตามบริบทของหน่วยงานต้นสังกัด

4) กำหนดแนวทางการเทียบโอนและสะสมหน่วยกิตที่มีมาตรฐานและคุณภาพ ตามกรอบคุณวุฒิวิชาชีพ มาตรฐานการศึกษา และมาตรฐานวิชาชีพ

5) เชื่อมโยงกับระบบธนาคารหน่วยกิตของสถาบันการศึกษาทุกระดับ ทุกสังกัด และทุกรูปแบบการจัดการศึกษา

6) ประสานกับทุกหน่วยงาน องค์กรการจัดการศึกษาในการดำเนินงานตามนโยบายและยุทธศาสตร์การขับเคลื่อนการจัดการศึกษา เพื่อพัฒนาศักยภาพกำลังคนของประเทศ

7) พัฒนาดิจิทัลแพลตฟอร์มธนาคารหน่วยกิตแห่งชาติ เพื่อเป็นแพลตฟอร์มกลางในการเก็บสะสมหน่วยการเรียนรู้ และเชื่อมต่อกับทุกแพลตฟอร์มของหน่วยงาน องค์กรการจัดการศึกษาทั่วประเทศ อันเป็นประโยชน์ต่อการบริหารจัดการธนาคารหน่วยกิตแห่งชาติ

8) กำหนดหลักเกณฑ์และมาตรฐานการรับรองสถาบันการศึกษาที่เข้าสู่ระบบธนาคารหน่วยกิตแห่งชาติ สำหรับใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติในการดำเนินงานของสถาบันการศึกษาทุกระดับการศึกษา

9) สร้างพลังร่วมของทุกภาคส่วนให้มีการเชื่อมโยงธนาคารหน่วยกิตแห่งชาติสู่การยกระดับศักยภาพของกำลังแรงงานทั้งในปัจจุบันและอนาคต

10) ให้ข้อมูลอันเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาระบบธนาคารหน่วยกิตต่อคณะกรรมการนโยบายธนาคารหน่วยกิตแห่งชาติ

1.1.3 หน่วยงานหลักในภาคการศึกษา ประกอบด้วย สำนักงานปลัดกระทรวง อุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (สพ.อว.) สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.) สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน (สช.) กรมส่งเสริมการเรียนรู้ (สกร.) และหน่วยงานทางการศึกษาในสังกัดอื่น

หน้าที่ความรับผิดชอบ

1) ร่วมขับเคลื่อนระบบธนาคารหน่วยกิตแห่งชาติ ให้สอดคล้องกับนโยบายการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยไม่กำหนดอายุ และคุณวุฒิของผู้เรียน และเชื่อมโยงการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย

2) นำกฎ หลักเกณฑ์ และมาตรฐาน ที่เกี่ยวข้องกับระบบธนาคารหน่วยกิตแห่งชาติมากำหนดเป็นระเบียบ แนวปฏิบัติ หรือแนวทางการเทียบโอนและสะสมหน่วยกิตที่มีมาตรฐานและคุณภาพ ตามระดับคุณวุฒิแห่งชาติ และระดับคุณวุฒิวิชาชีพของหน่วยงาน เพื่อนำไปสู่การดำเนินการกับหน่วยงานในสังกัด

- 3) เชื่อมโยงกับระบบธนาคารหน่วยกิตของหน่วยงานกับระบบธนาคารหน่วยกิตแห่งชาติ ในการดำเนินงานตามนโยบายและยุทธศาสตร์การขับเคลื่อนการจัดการศึกษา เพื่อพัฒนาศักยภาพกำลังคนของประเทศ
- 4) จัดระบบรับรองหลักสูตร/รายวิชา/ประสบการณ์ โดยหน่วยงานหรือคณะกรรมการ
- 5) เชื่อมต่อแพลตฟอร์มของหน่วยงาน กับแพลตฟอร์มกลางในการเก็บสะสมหน่วยการเรียนรู้บนดิจิทัลแพลตฟอร์มธนาคารหน่วยกิตแห่งชาติ
- 6) กำหนดให้หน่วยงานในสังกัด ดำเนินการตามแนวทางการขับเคลื่อนระบบธนาคารหน่วยกิตแห่งชาติอย่างมีคุณภาพ

1.1.4 หน่วยงานหลักนอกภาคการศึกษา ประกอบด้วย สถาบันคุณวุฒิวิชาชีพ (องค์การมหาชน) (สคช.) กรมพัฒนาฝีมือแรงงาน (กพร.) องค์กรวิชาชีพ และภาคประกอบการ
หน้าที่ความรับผิดชอบ

- 1) ร่วมขับเคลื่อนระบบธนาคารหน่วยกิตแห่งชาติ ให้สอดคล้องกับนโยบายการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยไม่กำหนดอายุ และคุณวุฒิของผู้เรียน และเชื่อมโยงการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย
- 2) นำกฎ หลักเกณฑ์ และมาตรฐาน ที่เกี่ยวข้องกับระบบธนาคารหน่วยกิตแห่งชาติ มากำหนดเป็นแนวทางในพัฒนาระบบงานให้มีความสอดคล้องตามระดับคุณวุฒิแห่งชาติ และระดับคุณวุฒิวิชาชีพของหน่วยงาน เพื่อนำไปสู่การสะสมหน่วยการเรียนรู้ตามผลลัพธ์การเรียนรู้
- 3) เชื่อมต่อกับระบบของหน่วยงานกับระบบธนาคารหน่วยกิตแห่งชาติ เพื่อประโยชน์ในการตรวจสอบและรับรองผลการสะสมหน่วยกิต (Accredited) ของหน่วยงานภาคการศึกษา อันจะนำไปสู่การออกวุฒิการศึกษาต่อไป
- 4) กำหนดให้หน่วยงานในสังกัดระดับภูมิภาค ดำเนินการตามแนวทางการขับเคลื่อนระบบธนาคารหน่วยกิตแห่งชาติอย่างมีคุณภาพ

1.2 การดำเนินงานระบบธนาคารหน่วยกิตระดับจังหวัด

การดำเนินงานระบบธนาคารหน่วยกิตระดับจังหวัด เป็นการดำเนินการโดยสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด กระทรวงศึกษาธิการ ควรมีการจัดตั้งคณะกรรมการส่งเสริมและกำกับมาตรฐานธนาคารหน่วยกิตจังหวัด เพื่อทำหน้าที่ประสานงานการส่งเสริมและกำกับมาตรฐานธนาคารหน่วยกิตของหน่วยงาน องค์กรจัดการศึกษาระดับจังหวัด

หน้าที่ความรับผิดชอบ

1) บริหารจัดการและร่วมขับเคลื่อนระบบธนาคารหน่วยกิตแห่งชาติ ให้สอดคล้องกับนโยบายการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยไม่กำหนดอายุ และคุณสมบัติของผู้เรียน และเชื่อมโยงการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย

2) เป็นศูนย์กลางในการประสานงานการส่งเสริมและกำกับมาตรฐานธนาคารหน่วยกิตของหน่วยงาน องค์กรจัดการศึกษาระดับจังหวัด ทุกระดับและทุกประเภทการศึกษา

3) ดำเนินการรับรองสถาบันการศึกษาที่เข้าสู่ระบบธนาคารหน่วยกิตแห่งชาติ ในระดับจังหวัด

4) ตรวจสอบผลการสะสมหน่วยกิตของหน่วยงาน องค์กรการจัดการศึกษาระดับจังหวัดทุกแห่ง ผ่านช่องทางระบบธนาคารหน่วยกิต ตลอดจนสามารถสืบค้นข้อมูลของผู้เรียนได้ทั้งหมด

5) กำกับติดตาม ตรวจสอบ หน่วยงาน องค์กรการจัดการศึกษาระดับจังหวัดทุกแห่ง ให้นำกฎ หลักเกณฑ์ และมาตรฐาน ที่เกี่ยวข้องกับระบบธนาคารหน่วยกิตแห่งชาติไปสู่อำนาจปฏิบัติ อย่างถูกต้องและมีคุณภาพ เป็นไปตามระดับคุณภาพแห่งชาติ และระดับคุณวุฒิวิชาชีพ

6) ประสานความร่วมมือกับหน่วยงาน องค์กรที่เกี่ยวข้องเพื่อขับเคลื่อนระบบธนาคารหน่วยกิตของจังหวัด

7) ประชาสัมพันธ์ สร้างความรู้ความเข้าใจ ให้คำปรึกษาเกี่ยวกับระบบธนาคารหน่วยกิตแห่งชาติ

1.3 การดำเนินงานระบบธนาคารหน่วยกิตของสถาบันการศึกษา

การดำเนินงานระบบธนาคารหน่วยกิตระดับหน่วยงาน องค์กรการจัดการจัดการศึกษา แบ่งการดำเนินการเป็น 2 ส่วน คือ 1) สถาบันการศึกษา ซึ่งมีอำนาจในการออกวุฒิการศึกษา ตามระดับการศึกษา และ 2) หน่วยงานองค์กรจัดการศึกษาอบรม หรือหน่วยงานที่มีอำนาจในการรับรองมาตรฐานอาชีพ

1.3.1 สถาบันการศึกษา ซึ่งมีอำนาจในการออกวุฒิการศึกษาตามระดับการศึกษา ประกอบด้วย สถานศึกษาสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ สถาบันอุดมศึกษาสังกัดกระทรวง อุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (สป.อว.) และหน่วยงานทางการศึกษาในสังกัดอื่น ที่มีอำนาจในการออกวุฒิการศึกษาตามระดับการศึกษา

หน้าที่ความรับผิดชอบ

- 1) ร่วมขับเคลื่อนระบบธนาคารหน่วยกิตแห่งชาติ ให้สอดคล้องกับนโยบาย การส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยไม่กำหนดอายุ และคุณวุฒิของผู้เรียน และเชื่อมโยง การศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย
- 2) นำระเบียบ แนวปฏิบัติ หรือแนวทางการเทียบโอนและสะสมหน่วยกิต ที่หน่วยงานต้นสังกัดกำหนด ไปสู่การดำเนินการอย่างมีคุณภาพ
- 3) จัดระบบการรับรองรายวิชาตามหลักสูตรที่จัดการเรียนการสอน รวมทั้ง การเทียบโอนความรู้และประสบการณ์โดยหน่วยงานหรือคณะกรรมการ
- 4) เชื่อมต่อแพลตฟอร์มของสถาบันการศึกษา กับแพลตฟอร์มกลางของ หน่วยงานที่สามารถเชื่อมต่อกับระบบดิจิทัลแพลตฟอร์มธนาคารหน่วยกิตแห่งชาติได้
- 5) ประสานความร่วมมือกับสถาบันการศึกษา หน่วยงาน องค์กรจัดการศึกษา และทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง เพื่อการประชาสัมพันธ์ และเื้ออำนวยการเทียบโอนและการใช้ประโยชน์ จากการสะสมหน่วยกิต

1.3.2 หน่วยงานหรือองค์กรที่จัดการศึกษาอบรม หรือหน่วยงานที่มีอำนาจ ในการรับรองมาตรฐานอาชีพ ประกอบด้วย สถาบันคุณวุฒิวิชาชีพ (องค์การมหาชน) (สคช.) ศูนย์ประเมิน สมรรถนะบุคคลตามมาตรฐานอาชีพ กรมพัฒนาฝีมือแรงงาน (กพร.) ศูนย์ทดสอบมาตรฐาน ฝีมือแรงงานศูนย์ประเมินและรับรองมาตรฐานฝีมือแรงงาน องค์กรวิชาชีพ และสถานประกอบการ

หน้าที่ความรับผิดชอบ

- 1) ร่วมขับเคลื่อนระบบธนาคารหน่วยกิตแห่งชาติ ให้สอดคล้องกับนโยบาย การส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยไม่กำหนดอายุ และคุณวุฒิของผู้เรียน และเชื่อมโยง การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย
- 2) นำกฎ หลักเกณฑ์ และมาตรฐาน ที่เกี่ยวข้องกับระบบธนาคารหน่วยกิต แห่งชาติ มากำหนดเป็นแนวทางในพัฒนาระบบงานให้มีความสอดคล้องตามระดับคุณวุฒิแห่งชาติ และระดับคุณวุฒิวิชาชีพ ของหน่วยงาน เพื่อนำไปสู่การสะสมหน่วยการเรียนรู้ตามผลลัพธ์การเรียนรู้
- 3) พัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมและจัดระบบการรับรองหลักสูตรฝึกอบรม ตามที่ ระบบธนาคารหน่วยกิตแห่งชาติกำหนด
- 4) เชื่อมต่อระบบของหน่วยงานกับระบบธนาคารหน่วยกิตแห่งชาติ เพื่อประโยชน์ ในการตรวจสอบและรับรองผลการสะสมหน่วยกิต (Accredited) ของหน่วยงานภาคการศึกษา อันจะนำไปสู่การออกวุฒิการศึกษาต่อไป

5) ประสานความร่วมมือกับสถาบันการศึกษาในการเทียบโอนและการใช้ประโยชน์จากการสะสมหน่วยกิต

2. การดำเนินงานธนาคารหน่วยกิตระดับจังหวัด

จากข้อเสนอแนะในการดำเนินงานระบบธนาคารหน่วยกิตระดับจังหวัด ภายใต้คณะกรรมการส่งเสริมและกำกับมาตรฐานธนาคารหน่วยกิตจังหวัด ทำหน้าที่ประสานงานการส่งเสริมและกำกับมาตรฐานธนาคารหน่วยกิต ของหน่วยงาน องค์กรจัดการศึกษาระดับจังหวัด โดยสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด กระทรวงศึกษาธิการ เป็นหน่วยงานหลักระดับจังหวัด

2.1 คณะกรรมการส่งเสริมและกำกับมาตรฐานธนาคารหน่วยกิตจังหวัด สำนักงานศึกษาธิการจังหวัด ดำเนินการแต่งตั้งคณะกรรมการส่งเสริมและกำกับมาตรฐานธนาคารหน่วยกิตจังหวัด เพื่อทำหน้าที่ในการประสานงานการส่งเสริมและกำกับมาตรฐานธนาคารหน่วยกิตของหน่วยงาน องค์กรจัดการศึกษา ระดับจังหวัดโดยมีองค์ประกอบของคณะกรรมการ ดังนี้

- 1) ประธาน - ผู้ว่าราชการจังหวัด
- 2) รองประธาน - รองผู้ว่าราชการจังหวัดที่ได้รับมอบหมาย
- 3) กรรมการ
 - อธิการบดีสถาบันอุดมศึกษาในจังหวัด
 - ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา
 - ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
 - ผู้อำนวยการสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัด
 - ผู้อำนวยการสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัด
 - ผู้อำนวยการกลุ่มส่งเสริมการศึกษาเอกชน ศธจ.
 - ผู้อำนวยการสำนักงานพัฒนาฝีมือแรงงานจังหวัด
 - ผู้แทนสถาบันคุณวุฒิวิชาชีพ (องค์การมหาชน) หรือองค์กรรับรองในพื้นที่จังหวัด
 - ผู้แทนศูนย์ประเมินสมรรถนะบุคคลตามมาตรฐานอาชีพ หรือศูนย์ทดสอบมาตรฐานฝีมือแรงงาน หรือศูนย์ประเมินและรับรองมาตรฐานฝีมือแรงงานในพื้นที่จังหวัด
 - ผู้แทนสถานประกอบการ ที่เป็นภาคีเครือข่ายในการจัดการศึกษาทั้งระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน การอาชีวศึกษา และการอุดมศึกษา

- 4) กรรมการและ เลขานุการ - ศึกษาธิการจังหวัด
- 5) กรรมการและ ผู้ช่วยเลขานุการ - ผู้อำนวยการกลุ่มนโยบายและแผน ศธจ.
- ผู้อำนวยการกลุ่มพัฒนาการศึกษา
- ผู้อำนวยการกลุ่มนิเทศ ติดตาม และประเมินผล ศธจ.

มีหน้าที่ความรับผิดชอบดังนี้

- 1) บริหารจัดการและร่วมขับเคลื่อนระบบธนาคารหน่วยกิตแห่งชาติ ให้สอดคล้องกับนโยบายการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยไม่กำหนดอายุ และคุณสมบัติของผู้เรียน และเชื่อมโยงการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย
- 2) เป็นศูนย์กลางในการประสานงานการส่งเสริมและกำกับมาตรฐานธนาคารหน่วยกิตของหน่วยงาน องค์กรจัดการศึกษา ระดับจังหวัด ทุกระดับและทุกประเภทการศึกษา
- 3) ดำเนินการรับรองสถาบันการศึกษาที่เข้าสู่ระบบธนาคารหน่วยกิตแห่งชาติในระดับจังหวัด
- 4) ตรวจสอบผลการสะสมหน่วยกิตของหน่วยงาน องค์กรการจัดการศึกษาระดับจังหวัดทุกแห่งผ่านช่องทางแพลตฟอร์มระบบธนาคารหน่วยกิตแห่งชาติ ตลอดจนสามารถสืบค้นข้อมูลของผู้เรียนได้ทั้งหมด
- 5) กำกับติดตาม ตรวจสอบ หน่วยงาน องค์กรการจัดการศึกษาระดับจังหวัดทุกแห่ง ให้นำกฎ หลักเกณฑ์ และมาตรฐาน ที่เกี่ยวข้องกับระบบธนาคารหน่วยกิตแห่งชาติ ไปสู่การปฏิบัติอย่างถูกต้องและมีคุณภาพ เป็นไปตามระดับคุณวุฒิแห่งชาติ และระดับคุณวุฒิวิชาชีพ
- 6) ประสานความร่วมมือกับหน่วยงาน องค์กรที่เกี่ยวข้องเพื่อขับเคลื่อนระบบธนาคารหน่วยกิตของจังหวัด
- 7) ประชาสัมพันธ์ สร้างความรู้ความเข้าใจ ให้คำปรึกษา เกี่ยวกับระบบธนาคารหน่วยกิตแห่งชาติ

2.2 หน่วยงานที่รับผิดชอบธนาคารหน่วยกิตระดับจังหวัด

สำนักงานศึกษาธิการจังหวัด กระทรวงศึกษาธิการ เป็นหน่วยงานหลักระดับจังหวัด ในดำเนินการสำนัก/ศูนย์ธนาคารหน่วยกิตระดับจังหวัด ทำหน้าที่ประสานงานการส่งเสริมและกำกับมาตรฐานธนาคารหน่วยกิตแห่งชาติ โดยเชื่อมโยงกับภารกิจ อำนาจหน้าที่ ตามโครงสร้างของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด กระทรวงศึกษาธิการ ดังนี้

2.2.1 โครงสร้างของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดกับภาระงานด้านระบบธนาคารหน่วยกิต

ภารกิจ : ปฏิบัติภารกิจของกระทรวงศึกษาธิการเกี่ยวกับการบริหารและการจัดการศึกษาตามที่กฎหมายกำหนด การปฏิบัติราชการตามอำนาจหน้าที่ นโยบาย และยุทธศาสตร์ของส่วนราชการต่าง ๆ ที่มอบหมาย

อำนาจหน้าที่ปัจจุบัน

1) รับผิดชอบงานธุรการของคณะกรรมการศึกษาธิการจังหวัด (กศจ.) คณะอนุกรรมการศึกษาธิการจังหวัด (อกศจ.) คณะอนุกรรมการบริหารราชการเชิงยุทธศาสตร์ คณะอนุกรรมการเกี่ยวกับการพัฒนาการศึกษา คณะอนุกรรมการ และคณะทำงาน รวมทั้งปฏิบัติงานราชการที่เป็นไปตามอำนาจและหน้าที่ของ กศจ. และตามที่ กศจ. มอบหมาย

2) จัดทำแผนพัฒนาการศึกษาและแผนปฏิบัติการ

3) สั่งการ กำกับดูแล เร่งรัด ติดตาม และประเมินผลการปฏิบัติงานของส่วนราชการหรือหน่วยงานและสถานศึกษาในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการให้เป็นไปตามนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ

4) จัดระบบ ส่งเสริม และประสานงานเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศและเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการศึกษา

5) ส่งเสริมและสนับสนุนการศึกษาเพื่อคนพิการ ผู้ด้อยโอกาส และผู้มีความสามารถพิเศษ

6) ดำเนินงานเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา

7) ส่งเสริม สนับสนุน และดำเนินการเกี่ยวกับงานด้านวิชาการ การนิเทศ และแนะแนวการศึกษาทุกระดับและทุกประเภท รวมทั้งติดตามและประเมินผลระบบบริหารและการจัดการศึกษา

8) ดำเนินการเกี่ยวกับการตรวจสอบด้านการบริหาร การเงิน และการบัญชีของส่วนราชการหรือหน่วยงานและสถานศึกษาในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ

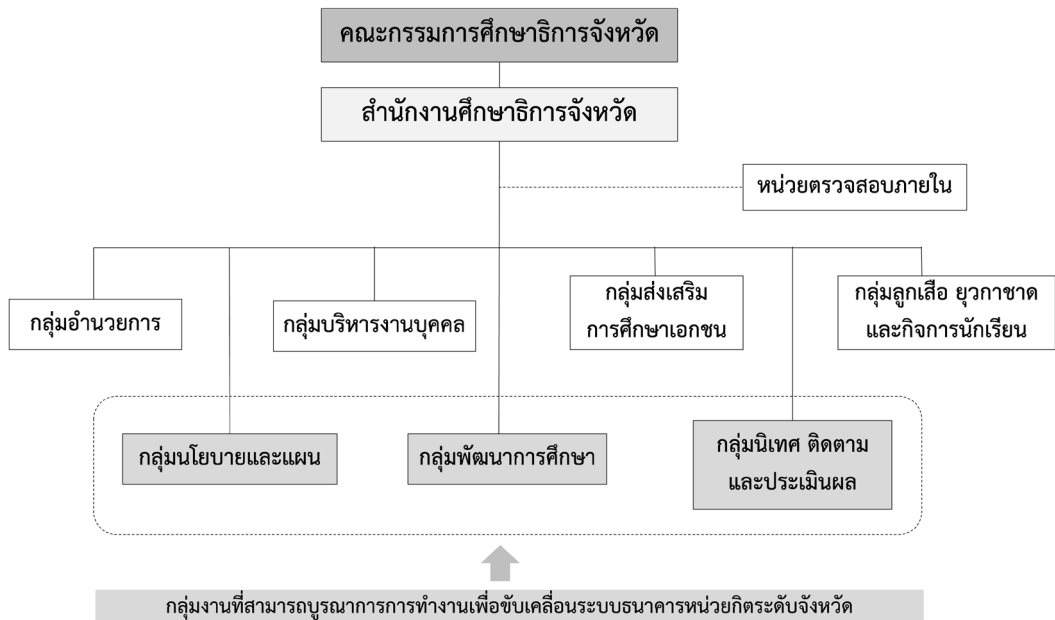
9) ส่งเสริมและประสานงานการศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม และการกีฬาเพื่อการศึกษา

10) ส่งเสริม สนับสนุน และดำเนินการเกี่ยวกับการจัดการศึกษาเอกชน

11) ปฏิบัติภารกิจตามนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการหรือตามที่ได้รับมอบหมาย รวมทั้งปฏิบัติภารกิจเกี่ยวกับราชการประจำทั่วไปของกระทรวงศึกษาธิการ และประสานงานต่าง ๆ ในจังหวัด

การแบ่งงานภายใน แบ่งออกเป็น 8 กลุ่มงาน ดังนี้

- 1) กลุ่มอำนวยการ
- 2) กลุ่มบริหารงานบุคคล
- 3) กลุ่มนโยบายและแผน
- 4) กลุ่มพัฒนาการศึกษา
- 5) กลุ่มนิเทศ ติดตาม และประเมินผล
- 6) กลุ่มส่งเสริมการศึกษาเอกชน
- 7) กลุ่มลูกเสือ ยุวกาชาด และกิจการนักเรียน
- 8) หน่วยตรวจสอบภายใน



แผนภาพที่ 4.2 โครงสร้างและการแบ่งงานภายในสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด

ที่มา : ประยุกต์จากโครงสร้างสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด, สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ (2566)

2.2.2 การบริหารจัดการระบบธนาคารหน่วยกิตระดับจังหวัด จากโครงสร้างการแบ่งงานภายใน และอำนาจหน้าที่ สำนักงานศึกษาธิการจังหวัด สามารถเชื่อมโยงกับภารกิจตามหน้าที่ของคณะกรรมการส่งเสริมและกำกับมาตรฐานธนาคารหน่วยกิตจังหวัด เพื่อขับเคลื่อนตามโครงสร้าง ดังนี้

ตารางที่ 4.1 แสดงการบูรณาการภาระงานของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดเพื่อสนับสนุนการดำเนินงานระบบธนาคารหน่วยกิตระดับจังหวัด

กลุ่มงานตามโครงสร้างสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดที่มีภารกิจสอดคล้องกับระบบธนาคารหน่วยกิตจังหวัด		
กลุ่มนโยบายและแผน	กลุ่มพัฒนาการศึกษา	กลุ่มนิเทศ ติดตาม และประเมินผล
1) จัดทำแผนเชิงบูรณาการเพื่อการขับเคลื่อนระบบธนาคารหน่วยกิตระดับจังหวัด 2) อำนวยความสะดวกในการขึ้นทะเบียนเพื่อเชื่อมต่อแพลตฟอร์มของสถาบันการศึกษา หน่วยงาน หรือองค์กรที่เกี่ยวข้องกับแพลตฟอร์มธนาคารหน่วยกิตแห่งชาติ 3) ปรับปรุงระบบงานธนาคารหน่วยกิตระดับจังหวัด โดยเฉพาะชุดข้อมูลที่มีความจำเป็นและจัดทำสารสนเทศระบบธนาคารหน่วยกิตจังหวัด	1) บริหารจัดการและร่วมขับเคลื่อนระบบธนาคารหน่วยกิตแห่งชาติให้สอดคล้องกับนโยบายการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตโดยไม่กำหนดอายุ และคุณสมบัติของผู้เรียน และเชื่อมโยงการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย 2) สร้างความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับระบบธนาคารหน่วยกิตแห่งชาติกับหน่วยงาน องค์กรที่เกี่ยวข้องเพื่อการขับเคลื่อนการดำเนินงาน 3) เป็นศูนย์กลางในการประสานงานการส่งเสริมและกำกับมาตรฐานธนาคารหน่วยกิตของหน่วยงาน องค์กรจัดการศึกษา ระดับจังหวัด ทุกระดับและทุกประเภทการศึกษา	1) ดำเนินการตรวจรับรองสถาบันการศึกษาที่เข้าสู่ระบบธนาคารหน่วยกิตแห่งชาติ ในระดับจังหวัด 2) ตรวจสอบระบบการทำงานระบบธนาคารหน่วยกิตของหน่วยงาน องค์กรจัดการศึกษาระดับจังหวัด ทุกระดับและทุกประเภทการศึกษา เพื่อให้การดำเนินงานธนาคารหน่วยกิตเป็นไปตามมาตรฐานกำกับ และธรรมาภิบาล 3) นิเทศ ให้คำปรึกษาแนะนำเกี่ยวกับระบบธนาคารหน่วยกิตแห่งชาติ ในด้านระเบียบ แนวปฏิบัติ หรือแนวทางการเทียบโอนและสะสมหน่วยกิตที่หน่วยงานต้นสังกัดกำหนดไปสู่การดำเนินการอย่างมีคุณภาพ

ตารางที่ 4.1 แสดงการบูรณาการภาระงานของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดเพื่อสนับสนุน
การดำเนินงานระบบธนาคารหน่วยกิตระดับจังหวัด (ต่อ)

กลุ่มงานตามโครงสร้างสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดที่มีภารกิจสอดคล้องกับระบบธนาคารหน่วยกิตจังหวัด		
กลุ่มนโยบายและแผน	กลุ่มพัฒนาการศึกษา	กลุ่มนิเทศ ติดตาม และประเมินผล
	<p>4) ส่งเสริมการพัฒนาหลักสูตร ฝึกอบรมและจัดระบบการรับรอง หลักสูตรฝึกอบรม ของหน่วยงาน องค์กรจัดการศึกษาอบรม หรือ หน่วยงานที่มีอำนาจในการรับรอง มาตรฐานอาชีพ ตามที่ระบบ ธนาคารหน่วยกิตแห่งชาติกำหนด</p> <p>5) สร้างการรับรู้ และให้คำแนะนำ แก่ผู้เรียน ผู้ปกครอง และ ผู้เกี่ยวข้อง เพื่อใช้ประโยชน์ จากระบบธนาคารหน่วยกิต และสื่อสารประชาสัมพันธ์ ให้ทุกภาคส่วนได้รับทราบ และเข้าถึงระบบธนาคารหน่วยกิต</p>	<p>รวมทั้งข้อเสนอแนะเพื่อยกระดับ มาตรฐานการปฏิบัติงานด้านการ จัดระบบการรับรองรายวิชา ตามหลักสูตรที่จัดการเรียน การสอน การเทียบโอนความรู้และ ประสบการณ์แก่หน่วยงานองค์กร จัดการศึกษาอบรม หรือหน่วยงาน ที่มีอำนาจในการรับรองมาตรฐาน อาชีพ ตามที่ระบบธนาคาร หน่วยกิตแห่งชาติกำหนด</p>

2.3 กลยุทธ์การขับเคลื่อนระบบธนาคารหน่วยกิตแห่งชาติระดับจังหวัด

2.3.1 ด้านการบริหารจัดการระบบธนาคารหน่วยกิตระดับจังหวัด ให้สอดคล้องกับนโยบายการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยไม่กำหนดอายุ และคุณวุฒิของผู้เรียน และเชื่อมโยงการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย

- เป้าประสงค์ สำนักงานศึกษาธิการจังหวัด สถาบันการศึกษา หน่วยงาน องค์กรการจัดการศึกษาระดับจังหวัดทุกแห่ง มีแผนและเป้าหมายที่ชัดเจน ในการพัฒนาระบบธนาคารหน่วยกิตระดับจังหวัดให้สอดคล้องกับนโยบายการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยไม่กำหนดอายุ และคุณวุฒิของผู้เรียน และเชื่อมโยงการศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย รวมทั้งการสร้างแรงจูงใจและพลังร่วมของเครือข่ายพันธมิตร เพื่อมุ่งผลสัมฤทธิ์ของโครงการ

- พันธมิตร/ความร่วมมือหลักที่เข้มแข็ง (Key Partners)

- 1) คณะกรรมการส่งเสริมและกำกับมาตรฐานธนาคารหน่วยกิตจังหวัด
- 2) หน่วยงานต้นสังกัด ของสถาบันการศึกษา หน่วยงาน องค์กรการจัดการ การศึกษาระดับจังหวัด

- 3) สถาบันการศึกษา หน่วยงาน องค์กรการจัดการศึกษาระดับจังหวัดทุกแห่ง
- 4) หน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

- ทรัพยากรหลัก (Key Resources)

- 1) บุคลากรในสถาบันการศึกษา หน่วยงาน องค์กรการจัดการศึกษาระดับจังหวัดและเครือข่ายพันธมิตรทุกแห่ง

- 2) การบูรณาการงบประมาณ

- 3) ระบบเทคโนโลยีดิจิทัลและแพลตฟอร์มระบบธนาคารหน่วยกิตแห่งชาติที่มีคุณภาพ

- กลไกการขับเคลื่อน (Key Drivers)

- 1) มีคณะกรรมการส่งเสริมและกำกับมาตรฐานธนาคารหน่วยกิตจังหวัด และแผนปฏิบัติงานที่เกิดจากการมีส่วนร่วมของเครือข่ายพันธมิตร

- 2) มีการสร้างพลังร่วมและแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรในการขับเคลื่อนระบบธนาคารหน่วยกิตแห่งชาติ

- 3) มีการเชื่อมโยงนโยบายจากระดับชาติสู่การขับเคลื่อนการส่งเสริมและกำกับมาตรฐานธนาคารหน่วยกิตระดับจังหวัดอย่างมีคุณภาพ

- 4) มีการบริหารจัดการส่งเสริมและกำกับมาตรฐานธนาคารหน่วยกิตระดับจังหวัดที่เป็นระบบและชัดเจน

- กิจกรรมดำเนินงานหลัก (Key Activities)

- 1) มีการจัดทำแผนปฏิบัติการโครงการฯ และมีการมอบหมายบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบที่ชัดเจน

- 2) มีกระบวนการขับเคลื่อนแผนปฏิบัติการ

- 3) มีการนำนวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตโดยไม่กำหนดอายุ และคุณวุฒิของผู้เรียน และเชื่อมโยงการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย

- **การกำกับดูแล (System Oversight)**

- 1) มีการกำหนดมาตรฐาน ตัวชี้วัด การปฏิบัติงานตามระบบธนาคารหน่วยกิตแห่งชาติ ระดับจังหวัด
- 2) มีระบบและกลไกการกำกับ ดูแล การดำเนินงานตามระบบธนาคารหน่วยกิตแห่งชาติ ระดับจังหวัด

- **ผลลัพธ์ (Key Results)**

- 1) มีผลการดำเนินงานที่บรรลุตามเป้าหมายของระบบธนาคารหน่วยกิตแห่งชาติระดับจังหวัด ตามแผนที่กำหนด
- 2) มีนวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยไม่กำหนดอายุ และคุณวุฒิของผู้เรียน และเชื่อมโยงการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย ของสถาบันการศึกษา หน่วยงาน องค์กรการจัดการศึกษาระดับจังหวัด ทุกแห่ง

- **ผลสัมฤทธิ์และคุณค่าที่เพิ่มขึ้น (Value Propositions)** สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดมีนวัตกรรมการบริหารระบบธนาคารหน่วยกิตแห่งชาติระดับจังหวัด

2.3.2 ด้านการประสานงานการส่งเสริมและกำกับมาตรฐานธนาคารหน่วยกิตของหน่วยงาน องค์กรจัดการศึกษา ระดับจังหวัด ทุกระดับและทุกประเภทการศึกษา

- **เป้าประสงค์ :** สำนักงานศึกษาธิการจังหวัด มีการประสานงานการส่งเสริมและกำกับมาตรฐานธนาคารหน่วยกิตกับหน่วยงาน องค์กรจัดการศึกษาระดับจังหวัด ทุกระดับและทุกประเภทการศึกษาเพื่อสร้างความเข้มแข็งในการวางแผนการบริหารระบบธนาคารหน่วยกิตแห่งชาติ การปฏิบัติงานตามแผน และการกำกับ ดูแล กระบวนการดำเนินงานอย่างต่อเนื่องและมีคุณภาพ

- **พันธมิตร/ความร่วมมือหลักที่เข้มแข็ง (Key Partners)**

- 1) หน่วยงานต้นสังกัดของสถาบันการศึกษา หน่วยงาน องค์กรจัดการศึกษาระดับจังหวัด ทุกระดับและทุกประเภทการศึกษา
- 2) สถาบันการศึกษา หน่วยงาน องค์กรจัดการศึกษาระดับจังหวัด ทุกระดับและทุกประเภทการศึกษา
- 3) หน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

- **ทรัพยากรหลัก (Key Resources)** บุคลากรในสถาบันการศึกษา หน่วยงาน องค์กรจัดการศึกษา ระดับจังหวัด ทุกระดับและทุกประเภทการศึกษา

- **กลไกการขับเคลื่อน (Key Drivers)**

- 1) มีการสร้างพลังร่วมและแรงจูงใจในการปฏิบัติงานระหว่างสถาบันการศึกษา หน่วยงาน องค์กรจัดการศึกษา ระดับจังหวัด ทุกระดับและทุกประเภทการศึกษา
- 2) มีการสื่อสารกับบุคลากรในสถาบันการศึกษา หน่วยงาน องค์กรจัดการศึกษาระดับจังหวัด ทุกระดับและทุกประเภทการศึกษาในการพัฒนาระบบธนาคารหน่วยกิตแห่งชาติระดับจังหวัด

- **กิจกรรมดำเนินงานหลัก (Key Activities)**

- 1) มีการจัดทำบันทึกข้อตกลงความร่วมมือ (MOU) หรือบันทึกข้อตกลงความร่วมมือ (MOA) หรือบันทึกข้อตกลงความร่วมมืออื่น กับสถาบันการศึกษา หน่วยงาน องค์กรจัดการศึกษาระดับจังหวัด ทุกระดับและทุกประเภทการศึกษา เพื่อขับเคลื่อนการพัฒนาธนาคารหน่วยกิตแห่งชาติระดับจังหวัดร่วมกันอย่างมีคุณภาพ
- 2) มีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างสถาบันการศึกษา หน่วยงาน องค์กรจัดการศึกษา ระดับจังหวัด ทุกระดับและทุกประเภทการศึกษา ในรูปแบบที่หลากหลาย
- 3) มีการกำหนดเป้าหมายการผลิตและพัฒนากำลังคนตามความต้องการของพื้นที่หรือของจังหวัดกับสถาบันการศึกษา หน่วยงาน องค์กรจัดการศึกษาระดับจังหวัด ทุกระดับและทุกประเภทการศึกษา เพื่อนำไปสู่การขับเคลื่อนระบบธนาคารหน่วยกิตแห่งชาติระดับจังหวัด

- **การกำกับดูแล (System Oversight)**

- 1) มีการกำกับ ดูแล การดำเนินงานตามระบบธนาคารหน่วยกิตแห่งชาติระดับจังหวัดอย่างเป็นระบบ
- 2) มีการติดตามและประเมินผลประสานงานการส่งเสริมและกำกับมาตรฐานธนาคารหน่วยกิต ของสถาบันการศึกษา หน่วยงาน องค์กรจัดการศึกษาระดับจังหวัด ทุกระดับและทุกประเภทการศึกษาอย่างต่อเนื่อง

- **ผลลัพธ์ (Key Results)** สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดมีภาคีเครือข่ายพันธมิตรที่เข้มแข็งและมีการดำเนินงานระบบธนาคารหน่วยกิตแห่งชาติระดับจังหวัดร่วมกันอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง

- **ผลสัมฤทธิ์และคุณค่าที่เพิ่มขึ้น (Value Propositions)**

- 1) กำลังคนจากระบบธนาคารหน่วยกิตแห่งชาติ มีความรู้และทักษะตรงตามความต้องการของตลาดแรงงานจังหวัด
- 2) ผู้สำเร็จการศึกษาจากระบบธนาคารหน่วยกิตแห่งชาติมีงานทำ

2.3.3 ด้านการดำเนินการรับรองสถาบันการศึกษาที่เข้าสู่ระบบธนาคารหน่วยกิตแห่งชาติในระดับจังหวัด

● **เป้าประสงค์** สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดพิจารณาอนุญาตสถาบันการศึกษา หน่วยงาน องค์การจัดการศึกษาระดับจังหวัด ทุกระดับและทุกประเภทการศึกษาเข้าสู่ระบบธนาคารหน่วยกิตแห่งชาติ ตั้งแต่การรับคำขออนุญาตและการตรวจสอบคำขอ การตรวจสอบความพร้อมและความเหมาะสม การทำเอกสารเสนอนายทะเบียน พิจารณา การแจ้งผลการพิจารณาของนายทะเบียนต่อผู้ยื่นคำขอ การจัดทำทะเบียนและจัดเก็บเอกสารตามระบบธนาคารหน่วยกิตแห่งชาติกำหนด

● **พันธมิตร/ความร่วมมือหลักที่เข้มแข็ง (Key Partners)**

1) สถาบันการศึกษา หน่วยงาน องค์การจัดการศึกษา ระดับจังหวัด ทุกระดับ และทุกประเภทการศึกษา

2) หน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

● **ทรัพยากรหลัก (Key Resources)**

1) คณะทำงานตรวจสอบความพร้อมฯ

2) บุคลากรของสถาบันการศึกษา หน่วยงาน องค์การจัดการศึกษาระดับจังหวัด ทุกระดับและทุกประเภทการศึกษา

3) ระบบเทคโนโลยีดิจิทัลและแพลตฟอร์มระบบธนาคารหน่วยกิตแห่งชาติ

● **กลไกการขับเคลื่อน (Key Drivers)**

1) มีการสร้างความเข้าใจในการปฏิบัติงานระหว่างสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดกับสถาบันการศึกษา หน่วยงาน องค์การจัดการศึกษาระดับจังหวัด ทุกระดับและทุกประเภทการศึกษา

2) มีการสื่อสารกับบุคลากรในสถาบันการศึกษา หน่วยงาน องค์การจัดการศึกษาระดับจังหวัด ทุกระดับและทุกประเภทการศึกษาในการดำเนินการรับรองสถาบันการศึกษาที่เข้าสู่ระบบธนาคารหน่วยกิตแห่งชาติ

● **กิจกรรมดำเนินงานหลัก (Key Activities)**

1) มีการแต่งตั้งคณะทำงานตรวจสอบความพร้อมฯ

2) การรับคำขออนุญาตและการตรวจสอบคำขอ

3) การตรวจสอบความพร้อมและความเหมาะสม โดยคณะทำงานตรวจสอบความพร้อม

- 4) การทำเอกสารเสนอนายทะเบียนพิจารณา
- 5) การแจ้งผลการพิจารณาของนายทะเบียนต่อผู้ยื่นคำขอ
- 6) การจัดทำทะเบียนและจัดเก็บเอกสาร

● **การกำกับดูแล (System Oversight)**

1) มีการกำกับ ดูแล การดำเนินการรับรองสถาบันการศึกษาที่เข้าสู่ระบบธนาคารหน่วยกิต แห่งชาติระดับจังหวัดอย่างเป็นระบบ

2) มีการติดตามและประเมินผลการดำเนินการรับรองสถาบันการศึกษาที่เข้าสู่ระบบธนาคารหน่วยกิตแห่งชาติ จากสถาบันการศึกษา หน่วยงาน องค์กรจัดการศึกษา ระดับจังหวัด ทุกระดับและทุกประเภทการศึกษาอย่างต่อเนื่อง

● **ผลลัพธ์ (Key Results)** มีการรับรองสถาบันการศึกษาที่เข้าสู่ระบบธนาคารหน่วยกิตแห่งชาติในสถาบันการศึกษา หน่วยงาน องค์กรจัดการศึกษาระดับจังหวัด ทุกระดับและทุกประเภทการศึกษาอย่างเป็นระบบและมีคุณภาพ

● **ผลสัมฤทธิ์และคุณค่าที่เพิ่มขึ้น (Value Propositions)**

1) สถาบันการศึกษา หน่วยงาน องค์กรจัดการศึกษาระดับจังหวัด ทุกระดับ และทุกประเภทการศึกษา ที่ได้รับอนุญาตเข้าสู่ระบบธนาคารหน่วยกิตแห่งชาติมีการดำเนินการตามระบบธนาคารหน่วยกิตแห่งชาติกำหนดอย่างมีคุณภาพ

2) ระบบธรรมาภิบาลในการประเมินเพื่ออนุญาตเข้าสู่ระบบธนาคารหน่วยกิตแห่งชาติ

2.3.4 ด้านการส่งเสริมการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมและจัดระบบการรับรองหลักสูตรฝึกอบรมของหน่วยงานองค์กรจัดการศึกษา อบรม หรือหน่วยงานที่มีอำนาจในการรับรองมาตรฐานอาชีพ ตามที่ระบบธนาคารหน่วยกิตแห่งชาติกำหนด รวมทั้งการเทียบโอนความรู้และประสบการณ์โดยหน่วยงานหรือคณะกรรมการ

● **เป้าประสงค์** สถาบันการศึกษา หน่วยงาน องค์กรจัดการศึกษาระดับจังหวัด ทุกระดับและทุกประเภทการศึกษาร่วมกันออกแบบและพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมและจัดระบบการรับรองหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อให้ผู้เรียนมีสมรรถนะตรงกับความต้องการของสถานประกอบการและสอดคล้องกับมาตรฐานอาชีพระดับชาติ หรือมาตรฐานสากล สามารถเทียบโอนความรู้และประสบการณ์ตามระบบธนาคารหน่วยกิตแห่งชาติกำหนด

- พันธมิตร/ความร่วมมือหลักที่เข้มแข็ง (Key Partners)

- 1) หน่วยงานต้นสังกัดของสถาบันการศึกษา หน่วยงาน องค์กรจัดการศึกษาระดับจังหวัด ทุกระดับและทุกประเภทการศึกษา
- 2) สถาบันการศึกษา หน่วยงาน องค์กรจัดการศึกษาระดับจังหวัด ทุกระดับ และทุกประเภทการศึกษา
- 3) หน่วยงานที่กำกับดูแลมาตรฐานแต่ละสาขาวิชา/สาขางาน ทั้งมาตรฐานระดับชาติ และ/หรือมาตรฐานระดับสากล
- 4) องค์กรรับรองมาตรฐานที่เกี่ยวข้อง
- 5) หน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

- ทรัพยากรหลัก (Key Resources)

- 1) ผู้บริหาร ครูผู้สอน ครูฝึกในสถานประกอบการ และวิทยากรผู้เชี่ยวชาญในอาชีพ
- 2) หลักสูตรที่เชื่อมโยงกับมาตรฐานอาชีพและ/หรือมาตรฐานระดับชาติ และ/หรือมาตรฐานระดับสากล ในแต่ละสาขาตามระบบธนาคารหน่วยกิตแห่งชาติกำหนด
- 3) นวัตกรรมและเทคโนโลยีดิจิทัลเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้
- 4) แหล่งเรียนรู้ในสถานการณ์จริง

- กลไกการขับเคลื่อน (Key Drivers)

- 1) สถาบันการศึกษา หน่วยงาน องค์กรจัดการศึกษาระดับจังหวัด ทุกระดับ และทุกประเภทการศึกษามีคณะกรรมการบริหารร่วม เพื่อสร้างความเข้าใจ และร่วมกันพัฒนาหลักสูตรที่เชื่อมโยงกับมาตรฐานอาชีพระดับชาติ และ/หรือมาตรฐานระดับสากล
- 2) มีช่องทางการติดต่อสื่อสาร โดยใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัย เพื่อสร้างความรู้ ความเข้าใจในการพัฒนาหลักสูตรให้แก่ครูผู้สอน ครูฝึกในสถานประกอบการ และวิทยากรผู้เชี่ยวชาญในอาชีพ รวมทั้งบุคลากรที่มีส่วนเกี่ยวข้อง

- กิจกรรมดำเนินงานหลัก (Key Activities)

- 1) มีการปรับปรุงหลักสูตรและเนื้อหารายวิชาให้มีความสอดคล้องกับมาตรฐานอาชีพระดับชาติ และ/หรือมาตรฐานระดับสากล ตามระบบธนาคารหน่วยกิตแห่งชาติ กำหนด ด้วยกระบวนการมีส่วนร่วมของสถาบันการศึกษา หน่วยงาน องค์กรจัดการศึกษาระดับจังหวัด ทุกระดับและทุกประเภทการศึกษา
- 2) มีการสื่อสารสร้างความเข้าใจการพัฒนาหลักสูตรแก่ ครูผู้สอน ครูฝึกในสถานประกอบการ และวิทยากรผู้เชี่ยวชาญในอาชีพ รวมทั้งบุคลากรที่มีส่วนเกี่ยวข้อง

3) มีการนิเทศ ติดตามและประเมินผลการใช้หลักสูตร เพื่อให้สามารถเทียบโอนความรู้และประสบการณ์ตามระบบธนาคารหน่วยกิตแห่งชาติกำหนด

- **การกำกับดูแล (System Oversight)**

1) มีการนิเทศ ติดตาม ประเมินผลและพัฒนาหลักสูตรอย่างต่อเนื่องเพื่อให้สามารถเทียบโอนความรู้และประสบการณ์ตามระบบธนาคารหน่วยกิตแห่งชาติกำหนด

2) มีกลไกการกำกับดูแลหลักสูตรให้เป็นไปตามระบบธนาคารหน่วยกิตแห่งชาติกำหนด

- **ผลลัพธ์ (Key Results)**

1) หลักสูตรมีความเชื่อมโยงและสอดคล้องกับมาตรฐานอาชีพระดับชาติ และ/หรือมาตรฐานระดับสากล สามารถเทียบโอนความรู้และประสบการณ์ตามระบบธนาคารหน่วยกิตแห่งชาติกำหนด

2) ครูผู้สอน ครูฝึกในสถานประกอบการ และวิทยากรผู้เชี่ยวชาญในอาชีพ รวมทั้งบุคลากรที่มีส่วนเกี่ยวข้องมีความเข้าใจการพัฒนาหลักสูตรให้มีความเชื่อมโยงและสอดคล้องกับมาตรฐานอาชีพระดับชาติ และ/หรือมาตรฐานระดับสากล สามารถเทียบโอนความรู้และประสบการณ์ตามระบบธนาคารหน่วยกิตแห่งชาติกำหนด

3) ผู้เรียนในระบบธนาคารหน่วยกิตแห่งชาติ สามารถเทียบโอนความรู้และประสบการณ์ตามระบบธนาคารหน่วยกิตแห่งชาติกำหนดได้ และสำเร็จการศึกษาตามระบบคุณวุฒิการศึกษา

- **ผลสัมฤทธิ์และคุณค่าที่เพิ่มขึ้น (Value Propositions)** กำลังคนมีคุณวุฒิการศึกษา มีความรู้และทักษะตรงตามความต้องการของตลาดแรงงานของจังหวัดจากระบบธนาคารหน่วยกิตแห่งชาติ

2.3.5 ด้านการเชื่อมต่อกับระบบของหน่วยงานกับระบบธนาคารหน่วยกิตแห่งชาติ เพื่อประโยชน์ในการตรวจสอบและรับรองผลการสะสมหน่วยกิต (Accredited) ของหน่วยงานภาคการศึกษา อันจะนำไปสู่การออกวุฒิการศึกษา

- **เป้าประสงค์** สำนักงานศึกษาธิการจังหวัด กับสถาบันการศึกษา หน่วยงานองค์กรจัดการศึกษาระดับจังหวัด ทุกระดับและทุกประเภทการศึกษาสามารถเชื่อมต่อกับระบบของหน่วยงานกับระบบธนาคารหน่วยกิตแห่งชาติ เพื่อประโยชน์ในการตรวจสอบและรับรองผลการสะสมหน่วยกิต (Accredited) ของหน่วยงานภาคการศึกษา อันจะนำไปสู่การออกวุฒิการศึกษา

- พันธมิตร/ความร่วมมือหลักที่เข้มแข็ง (Key Partners)

- 1) หน่วยงานต้นสังกัดของสถาบันการศึกษา หน่วยงาน องค์กรจัดการศึกษา ระดับจังหวัด ทุกระดับและทุกประเภทการศึกษา
- 2) สถาบันการศึกษา หน่วยงาน องค์กรจัดการศึกษาระดับจังหวัด ทุกระดับ และทุกประเภทการศึกษา
- 3) องค์กรรับรองมาตรฐานที่เกี่ยวข้อง
- 4) หน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

- ทรัพยากรหลัก (Key Resources)

- 1) ระบบเทคโนโลยีดิจิทัลและแพลตฟอร์มระบบธนาคารหน่วยกิตแห่งชาติ
- 2) บุคลากรที่เกี่ยวข้องกับระบบบริหารจัดการระบบของสถาบันการศึกษา หน่วยงาน องค์กรจัดการศึกษาระดับจังหวัด ทุกระดับและทุกประเภทการศึกษา

- กลไกการขับเคลื่อน (Key Drivers)

- 1) สำนักงานศึกษาธิการจังหวัด สถาบันการศึกษา หน่วยงาน องค์กรจัดการศึกษาระดับจังหวัด ทุกระดับและทุกประเภทศึกษามีคณะกรรมการบริหารระบบเทคโนโลยีดิจิทัลและแพลตฟอร์มระบบธนาคารหน่วยกิตแห่งชาติร่วม เพื่อการขับเคลื่อนระบบธนาคารหน่วยกิตแห่งชาติ การตรวจสอบและรับรองผลการสะสมหน่วยกิต (Accredited) และการออกวุฒิการศึกษาอย่างถูกต้อง
- 2) พัฒนาระบบเทคโนโลยีดิจิทัลและแพลตฟอร์มระบบธนาคารหน่วยกิตแห่งชาติให้มีความเสถียรและรองรับการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง

- กิจกรรมดำเนินงานหลัก (Key Activities)

- 1) จัดทำคู่มือการปฏิบัติงานระบบเทคโนโลยีดิจิทัลและแพลตฟอร์มระบบธนาคารหน่วยกิตแห่งชาติ
- 2) ประชุมชี้แจงสร้างความเข้าใจกับบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับระบบบริหารจัดการระบบของสถาบันการศึกษา หน่วยงาน องค์กรจัดการศึกษาระดับจังหวัด ทุกระดับและทุกประเภทการศึกษาเพื่อการตรวจสอบและรับรองผลการสะสมหน่วยกิต (Accredited) และการออกวุฒิการศึกษาตามระเบียบของแต่ละหน่วยงานต่อไป

- การกำกับดูแล (System Oversight)

- 1) มีการกำกับ ดูแล การดำเนินงานตามระบบเทคโนโลยีดิจิทัลและแพลตฟอร์มระบบธนาคารหน่วยกิตแห่งชาติระดับจังหวัดอย่างเป็นระบบ

2) มีการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานตามระบบเทคโนโลยีดิจิทัล และแพลตฟอร์มระบบธนาคารหน่วยกิตระดับจังหวัด ของสถาบันการศึกษา หน่วยงาน องค์กรจัดการศึกษาระดับจังหวัด ทุกระดับและทุกประเภทการศึกษาอย่างต่อเนื่อง

- **ผลลัพธ์ (Key Results)** สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดมีระบบบริหารจัดการระบบของหน่วยงานกับระบบธนาคารหน่วยกิตแห่งชาติ เพื่อประโยชน์ในการตรวจสอบและรับรองผลการสะสมหน่วยกิต (Accredited) ของหน่วยงานภาคการศึกษา อันจะนำไปสู่การออกวุฒิการศึกษา

- **ผลสัมฤทธิ์และคุณค่าที่เพิ่มขึ้น (Value Propositions)** สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดเป็นศูนย์กลางในการเชื่อมต่อกับระบบของหน่วยงานกับระบบธนาคารหน่วยกิตแห่งชาติ เพื่อประโยชน์ในการตรวจสอบและรับรองผลการสะสมหน่วยกิต (Accredited) ของหน่วยงานภาคการศึกษา อันจะนำไปสู่การออกวุฒิการศึกษาในระดับจังหวัด

2.3.6 ด้านการกำกับติดตาม ตรวจสอบ สถาบันการศึกษา หน่วยงาน องค์กรจัดการศึกษาระดับจังหวัด ทุกระดับและทุกประเภทศึกษาระดับจังหวัด

- **เป้าประสงค์** กำกับติดตาม ตรวจสอบ สถาบันการศึกษา หน่วยงาน องค์กรจัดการศึกษา ระดับจังหวัด ทุกระดับและทุกประเภทการศึกษาที่ได้รับอนุญาตเข้าสู่ระบบธนาคารหน่วยกิตแห่งชาติ ในการนำกฎ หลักเกณฑ์ และมาตรฐาน ที่เกี่ยวข้องกับระบบธนาคารหน่วยกิตแห่งชาติ ไปสู่การปฏิบัติอย่างถูกต้องและมีคุณภาพ เป็นไปตามระดับคุณวุฒิแห่งชาติ และระดับคุณวุฒิวิชาชีพตามระบบธนาคารหน่วยกิตแห่งชาติกำหนด

- **พันธมิตร/ความร่วมมือหลักที่เข้มแข็ง (Key Partners)**

- 1) หน่วยงานต้นสังกัดของสถาบันการศึกษา หน่วยงาน องค์กรจัดการศึกษา ระดับจังหวัด ทุกระดับและทุกประเภทการศึกษา

- 2) สถาบันการศึกษา หน่วยงาน องค์กรจัดการศึกษาระดับจังหวัด ทุกระดับและทุกประเภทการศึกษา

- 3) หน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

- **ทรัพยากรหลัก (Key Resources)**

- 1) เครื่องมือในการดำเนินการที่เกี่ยวข้องตามหลักเกณฑ์ และมาตรฐาน ที่เกี่ยวข้องกับระบบธนาคารหน่วยกิตแห่งชาติ

- 2) ระบบเทคโนโลยีดิจิทัลและแพลตฟอร์มระบบธนาคารหน่วยกิตแห่งชาติ

3) บุคลากรของสถาบันการศึกษา หน่วยงาน องค์กรจัดการศึกษาระดับจังหวัด ทุกระดับและทุกประเภทการศึกษา

- **กลไกการขับเคลื่อน (Key Drivers)** การสร้างความเข้าใจแก่สถาบันการศึกษา หน่วยงาน องค์กรจัดการศึกษาระดับจังหวัด ทุกระดับและทุกประเภทการศึกษา ในการนำกฎ หลักเกณฑ์ และมาตรฐาน ที่เกี่ยวข้องกับระบบธนาคารหน่วยกิตแห่งชาติไปสู่การปฏิบัติอย่างถูกต้องและมีคุณภาพ เป็นไปตามระดับคุณวุฒิแห่งชาติ และระดับคุณวุฒิวิชาชีพ ตามระบบธนาคารหน่วยกิตแห่งชาติกำหนด

- **กิจกรรมดำเนินงานหลัก (Key Activities)**

- 1) จัดทำคู่มือการดำเนินการที่เกี่ยวข้องตามหลักเกณฑ์ และมาตรฐานที่เกี่ยวข้องกับระบบธนาคารหน่วยกิตแห่งชาติ

- 2) ประชุมชี้แจงสร้างความเข้าใจกับบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับระบบบริหารจัดการระบบของสถาบันการศึกษา หน่วยงาน องค์กรจัดการศึกษาระดับจังหวัด ทุกระดับและทุกประเภทการศึกษา เพื่อการสร้างความเข้าใจในการดำเนินการที่เกี่ยวข้องตามหลักเกณฑ์ และมาตรฐาน ที่เกี่ยวข้องกับระบบธนาคารหน่วยกิตแห่งชาติ

- **การกำกับดูแล (System Oversight)** มีการกำกับติดตาม ตรวจสอบ การดำเนินงานตามหลักเกณฑ์ และมาตรฐาน ที่เกี่ยวข้องกับระบบธนาคารหน่วยกิตแห่งชาติ ระดับจังหวัดอย่างเป็นระบบ

- **ผลลัพธ์ (Key Results)** สถาบันการศึกษา หน่วยงาน องค์กรจัดการศึกษาระดับจังหวัด ทุกระดับและทุกประเภทการศึกษา ในการนำกฎ หลักเกณฑ์ และมาตรฐาน ที่เกี่ยวข้องกับระบบธนาคารหน่วยกิตแห่งชาติ ไปสู่การปฏิบัติอย่างถูกต้องและมีคุณภาพ

- **ผลสัมฤทธิ์และคุณค่าที่เพิ่มขึ้น (Value Propositions)** ระบบธรรมาภิบาล ในการกำกับติดตาม ตรวจสอบ สถาบันการศึกษา หน่วยงาน องค์กรจัดการศึกษาระดับจังหวัด ทุกระดับและทุกประเภทการศึกษา ระดับจังหวัด

2.3.7 ด้านการประชาสัมพันธ์ให้ทุกภาคส่วนได้รับทราบและเข้าถึงระบบธนาคารหน่วยกิตแห่งชาติ

- **เป้าประสงค์** สำนักงานศึกษาธิการจังหวัด สถาบันการศึกษา องค์กรจัดการศึกษา มีการประชาสัมพันธ์ เผยแพร่ และขยายผลระบบธนาคารหน่วยกิตแห่งชาติ เพื่อสร้างความเข้าใจและการยอมรับในระดับพื้นที่

- **พันธมิตร/ความร่วมมือหลักที่เข้มแข็ง (Key Partners)**

- 1) สำนักข่าว/หนังสือพิมพ์/สื่อดิจิทัลออนไลน์
- 2) เว็บไซต์ศึกษาธิการจังหวัด สถาบันการศึกษา องค์กรจัดการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ หน่วยงานต้นสังกัด และเว็บไซต์ของภาคีเครือข่ายพันธมิตรอื่น ๆ
- 3) หน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

- **ทรัพยากรหลัก (Key Resources)**

- 1) บุคลากรในหน่วยงาน องค์กรจัดการศึกษา และภาคีเครือข่ายพันธมิตร
- 2) ทรัพยากรจากภาคส่วนอื่น เช่น ช่องทางการสื่อสาร ผู้ผลิตสื่อมืออาชีพ ภูมิปัญญาท้องถิ่น ผู้เชี่ยวชาญในอาชีพ
- 3) ระบบเทคโนโลยีดิจิทัล และโครงสร้างพื้นฐานด้านการประชาสัมพันธ์

- **กลไกการขับเคลื่อน (Key Drivers)**

- 1) จัดทำแผนประชาสัมพันธ์ เผยแพร่ และขยายผลระบบธนาคารหน่วยกิตแห่งชาติ เพื่อสร้างความเข้าใจและการยอมรับในระดับพื้นที่
- 2) จัดกิจกรรมแสดงผลงานของหน่วยงาน องค์กรจัดการศึกษา เช่น Open House
- 3) จัดทำสื่อประชาสัมพันธ์ เช่น เว็บไซต์ สื่อวีดิทัศน์ สื่อดิจิทัลออนไลน์ ฯลฯ

- **กิจกรรมดำเนินงานหลัก (Key Activities)**

- 1) มีการใช้ระบบเทคโนโลยีดิจิทัลในการประชาสัมพันธ์ เผยแพร่ และขยายผลระบบธนาคารหน่วยกิตแห่งชาติ เพื่อสร้างความเข้าใจและการยอมรับในระดับพื้นที่
- 2) มีการสื่อสารและวิธีการประชาสัมพันธ์ เพื่อสร้างความเข้าใจร่วมกันของทุกหน่วยงาน องค์กรจัดการศึกษา ในการสร้างพลังร่วม และสร้างแรงจูงใจในการทำงาน โดยมุ่งผลสัมฤทธิ์ร่วมกัน
- 3) มีระบบความร่วมมือระหว่างสถาบันการศึกษา กับภาคีเครือข่ายพันธมิตรที่เข้มแข็งและต่อเนื่อง

- **การกำกับดูแล (System Oversight)**

- 1) มีการประเมินผล และจัดทำสรุปรายงานผล เพื่อนำไปสู่การปรับปรุงพัฒนาคุณภาพ การประชาสัมพันธ์ เผยแพร่ และขยายผลระบบธนาคารหน่วยกิตแห่งชาติ เพื่อสร้างความเข้าใจและการยอมรับในระดับพื้นที่

2) มีกลไกในการร่วมประเมินผล และพัฒนาการดำเนินงานการประชาสัมพันธ์ เผยแพร่ และขยายผลจากระบบธนาคารหน่วยกิตแห่งชาติ เพื่อสร้างความเข้าใจและการยอมรับในระดับพื้นที่

- **ผลลัพธ์ (Key Results)**

- 1) มีแผนประชาสัมพันธ์ เผยแพร่ และขยายผลระบบธนาคารหน่วยกิตแห่งชาติ เพื่อสร้างความเข้าใจและการยอมรับในระดับพื้นที่

- 2) จำนวนช่องทาง/กิจกรรมในการประชาสัมพันธ์

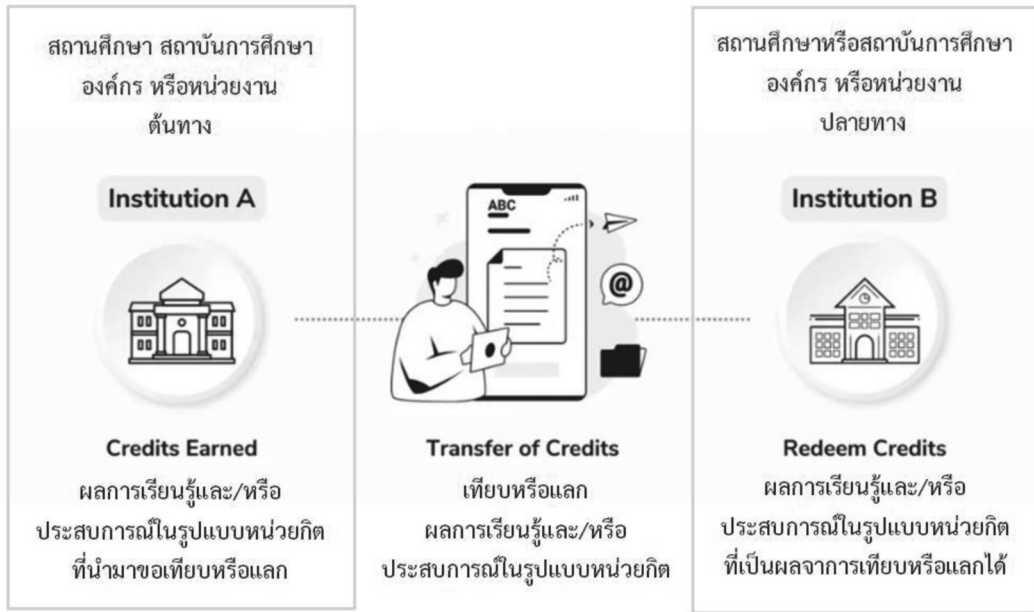
- **ผลสัมฤทธิ์และคุณค่าที่เพิ่มขึ้น (Value Propositions)**

- 1) มีนวัตกรรมการประชาสัมพันธ์ เผยแพร่ และขยายผลระบบธนาคารหน่วยกิตแห่งชาติ เพื่อสร้างความเข้าใจและการยอมรับในระดับพื้นที่

- 2) สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดเป็นต้นแบบการจัดการประชาสัมพันธ์ เผยแพร่ และขยายผลระบบธนาคารหน่วยกิตแห่งชาติ เพื่อสร้างความเข้าใจและการยอมรับในระดับพื้นที่

3. การดำเนินงานธนาคารหน่วยกิตระดับสถานศึกษา

3.1 กระบวนการทำงานระหว่างสถานศึกษาหรือหน่วยงานที่เข้าร่วมเครือข่ายธนาคารหน่วยกิตแห่งชาติหรือธนาคารหน่วยกิตของสถานศึกษาทุกประเภท และทุกระดับหน่วยงาน หรือองค์กรที่เกี่ยวข้องมีกลไกการทำงานเชื่อมโยงการเทียบหรือแลกหน่วยกิตหรือผลการเรียนรู้ หรือประสบการณ์บุคคลได้ โดยสามารถอำนวยความสะดวกแก่ผู้เรียนในการจัดการจากต้นทาง และปลายทาง



แผนภาพที่ 4.3 แสดงความเชื่อมโยงการทำงานระหว่างสถานศึกษาทุกประเภทและระดับ หน่วยงาน หรือองค์กรต้นทางและปลายทาง

3.2 การให้บริการธนาคารหน่วยกิตสำหรับผู้เรียน

ธนาคารเครดิต (Credit Bank) เป็นระบบการเก็บสะสมหน่วยกิตที่มีหน่วยงานกลาง เป็นผู้ดำเนินการเชื่อมโยงกับหน่วยงานการศึกษาระดับต่าง ๆ ให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน โดยหน่วยงานกลางจะเป็นผู้กำหนดหลักเกณฑ์รูปแบบ วิธีการ แพลตฟอร์มฐานข้อมูลต่าง ๆ และ หน่วยงานการศึกษาระดับต่าง ๆ

- ผู้เรียนสามารถฝาก ถอน หรือยืมหน่วยกิตของตนเองที่อยู่ในธนาคารหน่วยกิต ไปใช้ในการเข้าเรียนและสำเร็จการศึกษาตามแผนการศึกษาที่กำหนด

โอนหน่วยกิต (Credit Transfer) เป็นการดำเนินการเทียบโอนหน่วยกิตหรือ ผลการเรียนรู้ ซึ่งมี 2 ลักษณะ ได้แก่ (1) การนำผลการเรียนซึ่งเป็นความรู้ ทักษะ และประสบการณ์ ของผู้เรียนที่เกิดจากการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย หรือ การนำความรู้ความสามารถ ทักษะ และเจตคติที่เกิดจากการประกอบอาชีพ จากประสบการณ์ การทำงาน มาประเมินเป็นส่วนหนึ่งของผลการเรียนตามหลักสูตรการศึกษา และ (2) การเทียบ ระดับการศึกษา โดยนำผลการเรียน ความรู้และประสบการณ์ที่ได้รับจากการศึกษานอกระบบ

มาประเมินเทียบระดับการศึกษา โดยให้เป็นไปตามระเบียบของหน่วยงานที่จัดการศึกษาแต่ละระดับ สถาบันการศึกษานั้น ๆ หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

- ผู้เรียนสามารถโอนหน่วยกิตที่ได้รับจากสถาบันหนึ่งไปยังอีกสถาบันหนึ่ง โดยความสะดวกและสามารถนำหน่วยกิตที่สะสมไปใช้ในการศึกษาต่อและการสำเร็จการศึกษา

สะสมหน่วยกิต (Credit Accumulation) เป็นการรวบรวมและจัดเก็บหน่วยกิต หรือผลลัพธ์การเรียนรู้ไว้ในธนาคารหน่วยกิตเพื่อการใช้ประโยชน์ในการเข้าศึกษาหรือการพัฒนาตนเองตามแผนที่กำหนด

- ผู้เรียนสามารถสะสมหน่วยกิตที่ได้รับเพื่อนำไปใช้ในการศึกษาและการสำเร็จการศึกษาได้โดยสะดวก

ตรวจสอบหน่วยกิต (Credit Validation) เป็นการตรวจหาความถูกต้องของหน่วยกิตที่ผู้เรียนได้รับ เพื่อให้มั่นใจว่าสามารถนำหน่วยกิตที่สะสมไปใช้ตามมาตรฐานการศึกษาแต่ละระดับและหลักสูตรที่กำหนด

- ผู้เรียนสามารถตรวจสอบหน่วยกิตที่สะสมไปใช้เพื่อวางแผนการศึกษาและการพัฒนาตนเอง

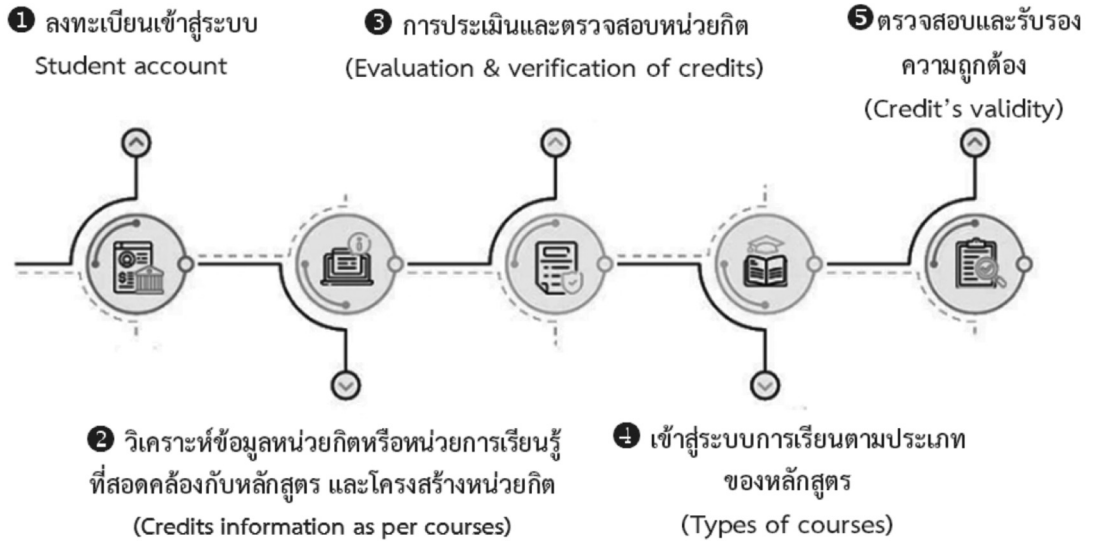
คลังเก็บหน่วยกิต (Credit Repository) ระบบทะเบียนกลางเพื่อการสะสมหน่วยกิต หรือผลการศึกษาของผู้เรียนจากการเรียนรู้ที่หลากหลายรูปแบบ เช่น การศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย จากประสบการณ์การทำงาน การฝึกอบรม หรือการพัฒนาตนเอง โดยมีหลักฐานที่เป็นองค์ประกอบในการเทียบหน่วยกิตรวบรวมไว้เพื่อประโยชน์ในการเข้าศึกษาในสถานศึกษา การเทียบวุฒิการรับรอง หรือรับคุณวุฒิทางการศึกษา และการทำงาน

- ผู้เรียนสามารถบริหารจัดการหน่วยกิตทั้งหมดที่สะสมได้ผ่านระบบกลาง โดยมีความสะดวกในการเข้าถึงและการใช้ประโยชน์จากหน่วยกิตสะสมกับสถานศึกษาหรือสถาบันการศึกษามากมาย



แผนภาพที่ 4.4 แสดงการให้บริการธนาคารหน่วยกิตสำหรับผู้เรียน

กระบวนการทำงานของระบบธนาคารหน่วยกิตสำหรับผู้เรียน แสดงฟังก์ชันการทำงานเพื่อให้บริการแก่ผู้เรียนตั้งแต่การลงทะเบียนเข้าใช้งาน การวิเคราะห์ข้อมูลหน่วยกิตหรือหน่วยการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับหลักสูตร โครงสร้างหน่วยกิต และแผนการเรียน การประเมินและตรวจสอบหน่วยกิต การเข้าศึกษาตามประเภทของหลักสูตร การตรวจสอบและรับรองความถูกต้อง เพื่อการสำเร็จการศึกษา



แผนภาพที่ 4.5 แสดงกระบวนการทำงานของระบบธนาคารหน่วยกิตสำหรับผู้เรียน

3.3 การจักระบบการบริหารจัดการระบบธนาคารหน่วยกิตระดับสถานศึกษา

เนื่องจากการจัดการศึกษาแต่ละประเภทและระดับ รวมทั้งหน่วยงาน และองค์กรที่เกี่ยวข้อง ซึ่งมีการบริหารจัดการภายใน และโครงสร้างการทำงานที่แตกต่างกัน จึงควรพิจารณาภาระงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการระบบธนาคารหน่วยกิต เพื่อนำไปกำหนดในโครงสร้างการขับเคลื่อนระบบธนาคารหน่วยกิตระดับสถานศึกษา และบูรณาการเข้ากับโครงสร้างภาระงานอื่น ๆ ดังนี้

- 1) ประกาศนโยบายการขับเคลื่อนการจัดการศึกษาระบบธนาคารหน่วยกิต
- 2) กำหนดโครงสร้างการทำงานระบบธนาคารหน่วยกิต และบุคลากรผู้รับผิดชอบ
- 3) กำหนดมาตรฐานการปฏิบัติงานระบบธนาคารหน่วยกิต
- 4) ประกาศหลักสูตรที่นำเข้าสู่ระบบธนาคารหน่วยกิตเพื่อให้บริการแก่ผู้เรียน

ในระบบธนาคารหน่วยกิต

5) ออกแบบและจัดระบบงานธนาคารหน่วยกิต (1) ระบบการจัดการผู้เรียน (User Management) (2) ระบบการจัดเก็บผลการเรียนรู้ (Learning Archives Management and Record Keeping) (3) ระบบการตรวจสอบรับรองความถูกต้อง (Credit Certification Management) (4) ระบบการจัดการแปลงหน่วยกิต (Credit Conversion Management) (5) ระบบการให้บริการหลักสูตรการศึกษาต่อเนื่อง (6) ระบบการรับรองเพื่อสำเร็จการศึกษา (Certificate Management)

6) จัดระบบรับรองคุณภาพกระบวนการระบบธนาคารหน่วยกิต (Credit Bank Quality Assurance)

7) พัฒนาคู่มือการปฏิบัติงาน

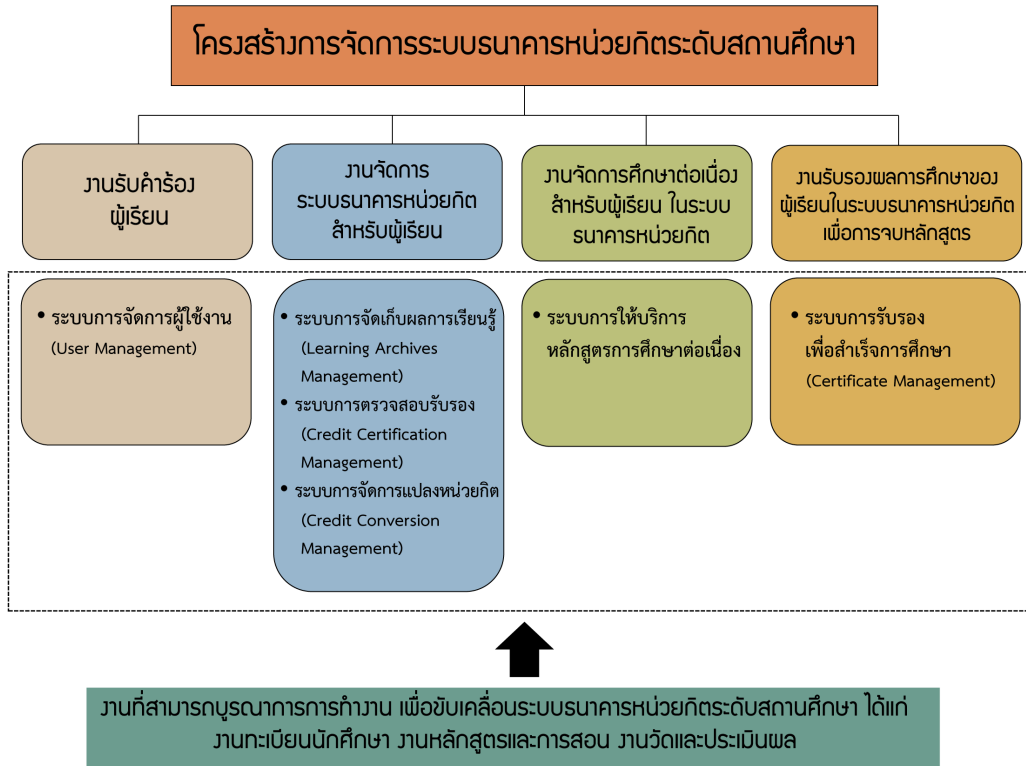
8) เตรียมความพร้อมด้านทรัพยากรและสิ่งอำนวยความสะดวกที่จำเป็นต้องใช้ในระบบธนาคารหน่วยกิต ระบบการเรียนรู้รายบุคคล รวมทั้งระบบสารสนเทศและแพลตฟอร์มดิจิทัล

9) ประเมินความพร้อมผู้ปฏิบัติงานเพื่อการพัฒนาสมรรถนะที่จำเป็นก่อนเข้าสู่การปฏิบัติงานในระบบธนาคารหน่วยกิตทั้งผู้ให้บริการทั่วไป ผู้ปฏิบัติงานสนับสนุน และผู้ปฏิบัติงานที่มีความเชี่ยวชาญและความชำนาญเฉพาะ

10) จัดทำคู่มือสำหรับผู้เรียน และจัดระบบการให้บริการแก่ผู้เรียน อาทิ การโอนหน่วยกิต การสะสมและจัดเก็บหน่วยกิต การตรวจสอบข้อมูลในธนาคารหน่วยกิต การยืมหน่วยกิตสะสมจากระบบประกอบการขอการประเมินเพื่อศึกษาต่อ

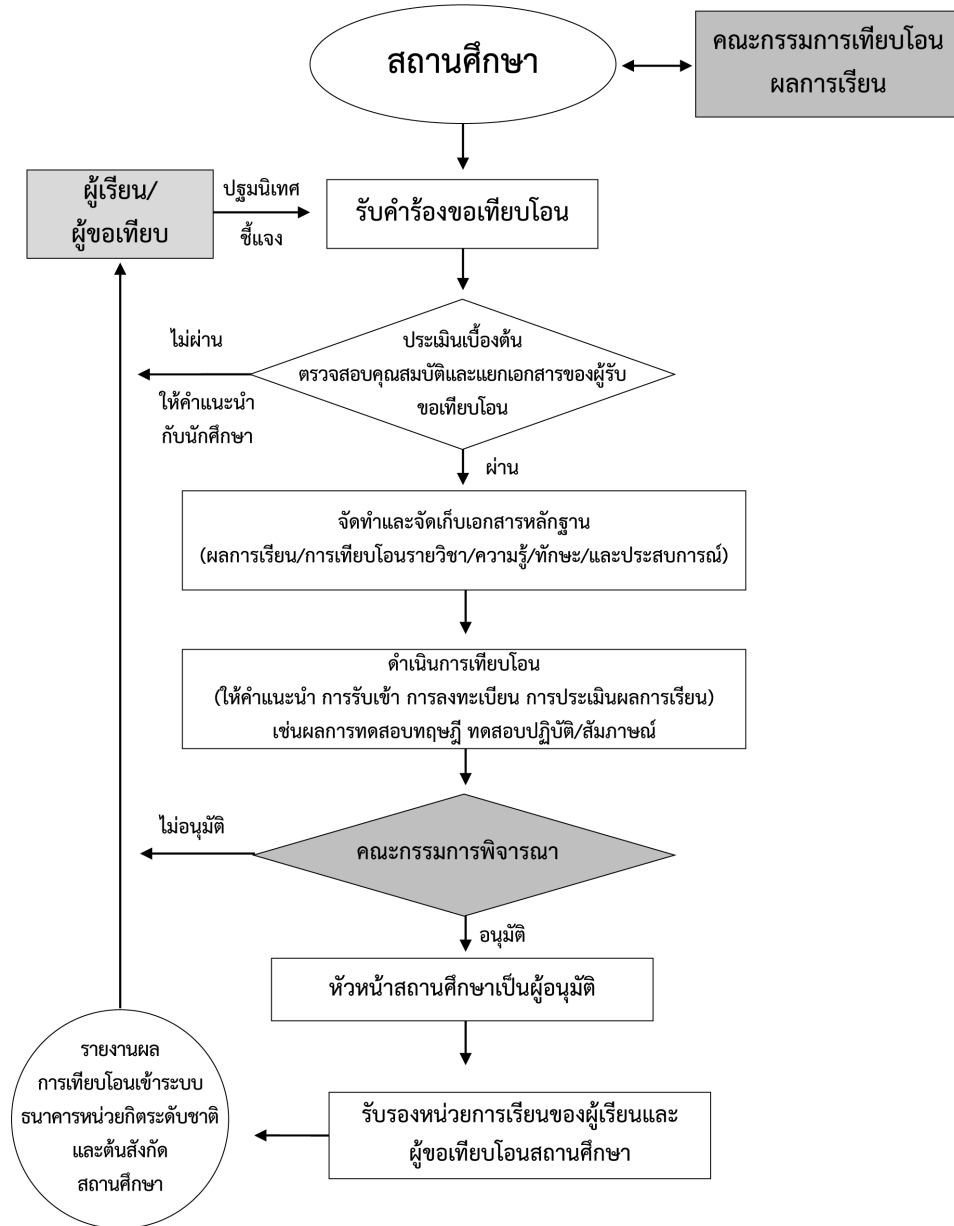
11) การสื่อสารประชาสัมพันธ์การให้บริการระบบธนาคารหน่วยกิต

การกำหนดภาระงานเพื่อการให้บริการระบบธนาคารหน่วยกิตระดับสถานศึกษา สามารถบูรณาการเข้ากับโครงสร้างและภาระงานเดิม ดังแผนภาพที่ 4.6



แผนภาพที่ 4.6 แสดงโครงสร้างเสนอแนะเพื่อใช้ประกอบการออกแบบระบบบริหารจัดการธนาคารหน่วยกิตระดับสถานศึกษา

3.4 แนวปฏิบัติของสถานศึกษาในการเทียบโอนความรู้และประสบการณ์เพื่อนำผลการเรียนรู้ ผลการฝึกอบรมและพัฒนา และประสบการณ์บุคคลเข้าสู่ระบบธนาคารหน่วยกิต



แผนภาพที่ 4.7 แสดงขั้นตอนการทดลองการสะสมหน่วยการเรียนรู้ของสถานศึกษานำร่องที่เข้าร่วมโครงการ
ที่มา : ประยุกต์จากคู่มือแนวทางการเทียบโอนความรู้และการสะสมหน่วยกิต การศึกษานอกระบบ
กับการศึกษาในระบบ (2560)

3.4.1 การศึกษาขั้นพื้นฐาน จากสภาพปัจจุบันของการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้วยระบบธนาคารหน่วยกิต ซึ่งยังไม่มีระบบธนาคารหน่วยกิตอย่างเต็มรูปแบบ แต่มีกลไกการเทียบโอนความรู้และประสบการณ์ทั้งภายในประเทศและจากต่างประเทศ มีการทดลองนำร่องเรียนบางรายวิชาระหว่างสถานศึกษาต้นทางและปลายทาง นำร่องโครงการในลักษณะการเรียนล่วงหน้ากับอาชีวศึกษาและอุดมศึกษาในสถานศึกษาบางแห่ง และเข้าร่วมโครงการธนาคารหน่วยกิตนำร่องพื้นที่จังหวัดนครศรีธรรมราช อุตรธานี เชียงใหม่ ปทุมธานี และลำพูน การดำเนินงานดังกล่าวใช้กลไกการเทียบโอนผลการเรียนรู้ โดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีการกำหนดแนวปฏิบัติเฉพาะการเทียบโอนผลการเรียนรู้เข้าสู่การศึกษาในระบบ ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นแนวทางกลางเกี่ยวกับการให้จำนวนหน่วย การให้ผลการเรียน การบันทึกผลการเรียน ผลการเทียบโอน และการคิดผลการเรียนเฉลี่ย เพื่อให้เกิดความชัดเจนในทางปฏิบัติ ทั้งนี้ การเทียบโอนผลการเรียนดังกล่าวให้เป็นดุลยพินิจของสถานศึกษาที่จะรับผู้ขอเทียบโอนฯ เข้าเรียนโดยพิจารณาให้เหมาะสมกับคุณสมบัติของนักเรียนแต่ละคน และคำนึงถึงคุณภาพผู้เรียนเป็นสำคัญ ทั้งนี้ แนวปฏิบัติดังกล่าวสอดคล้องกับประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง การเทียบโอนผลการเรียน การศึกษาขั้นพื้นฐาน และการศึกษาระดับอุดมศึกษา ระดับต่ำกว่าปริญญา ฉบับ พ.ศ. 2546 และประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง การเทียบโอนผลการเรียนการศึกษาขั้นพื้นฐาน และการศึกษาระดับอุดมศึกษา ระดับต่ำกว่าปริญญา (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2563 ดังรายละเอียดต่อไปนี้

แนวปฏิบัติเกี่ยวกับการเทียบโอนประสบการณ์ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

- | | |
|--|--|
| <p>1. หลักการพื้นฐาน
ในการเทียบโอน
ผลการเรียน</p> | <ol style="list-style-type: none"> 1) กระจายอำนาจไปสู่สถานศึกษา 2) คำนึงถึงผลที่จะเกิดกับผู้เรียนเป็นสำคัญ 3) ยอมรับผลการดำเนินงานของโรงเรียนเดิม 4) ยึดหลักความเป็นธรรมโปร่งใสและมีความเป็นไปได้
ในทางปฏิบัติ |
|--|--|

แนวปฏิบัติเกี่ยวกับการเทียบโอนประสบการณ์ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

2. แนวทางการดำเนิน การเทียบโอนผลการเรียน ของสถานศึกษาในระบบ ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

- 1) พิจารณาจากเอกสารแสดงผลการเรียน/ผลการเรียนรู้ เช่น ระเบียบแสดงผลการเรียนประกาศนียบัตรใบรับรอง ผลการศึกษา สมุดบันทึกผลการเรียนรู้หรือหลักฐานอื่น ที่แสดงถึงความรู้ความสามารถทักษะประสบการณ์ของ ผู้ขอเทียบโอน
- 2) ประเมินความรู้ความสามารถทักษะและประสบการณ์ ที่มีมาก่อนของผู้ขอเทียบโอน

การดำเนินงานเทียบโอนผลการเรียนให้พิจารณาในแนวทาง ดังนี้

- 1) การพิจารณาระดับชั้นการศึกษา การพิจารณาเทียบโอน เข้าสู่ชั้นเรียนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ให้พิจารณา เทียบโอนจากผลการเรียนเดิมโดยยึดหลักการเทียบชั้น ต่อชั้นปีที่เรียนตามผลการเรียนที่ผู้เรียนมีอยู่ ตั้งแต่ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 จนถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 หรือ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ตัวอย่างเช่น
 - เทียบโอนผลการเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 เพื่อเข้าเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 หรือเทียบโอนผลการเรียนชั้น ประถมศึกษาปีที่ 5 เพื่อเข้าเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
 - เทียบโอนผลการเรียนเกรด 2 จากหลักสูตรต่างประเทศ เพื่อเข้าเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 หรือเทียบโอนผล การเรียนเกรด 5 เพื่อเข้าเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
 - เทียบโอนผลการเรียนเกรด 6 จากหลักสูตรต่างประเทศ เพื่อเข้าเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 หรือเทียบโอนผล การเรียนเกรด 9 เพื่อเข้าเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4
- ในกรณีนี้ หากผู้เรียนต้องการขอใบเทียบความรู้/ใบเทียบ วุฒิการศึกษา ให้นำหลักฐานการศึกษาชั้นมัธยมศึกษา ตอนต้นจากต่างประเทศไปขอเทียบความรู้/เทียบ วุฒิการศึกษาที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา ขั้นพื้นฐาน

แนวปฏิบัติเกี่ยวกับการเทียบโอนประสบการณ์ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

2) บทบาทหน้าที่ของสถานศึกษา เพื่อให้ระบบการดำเนินงานเทียบโอนผลการเรียนของสถานศึกษามีมาตรฐานเป็นที่ยอมรับและให้ความมั่นใจต่อสังคม สถานศึกษาที่รับนักเรียนเข้าเรียนในฐานะผู้ที่ทำหน้าที่เทียบโอนผลการเรียน และสถานศึกษาที่ผู้เรียนนำความรู้/ผลการเรียนรู้อาจออน ในฐานะผู้ส่งต่อ จึงต้องดำเนินการในส่วนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเทียบโอนด้วย เช่น การจัดทำระเบียบ/แนวปฏิบัติ การเทียบโอนของสถานศึกษาการแต่งตั้งคณะกรรมการเทียบโอนผลการเรียน การจัดทำเอกสาร/หลักฐานการศึกษา การจัดทำเอกสาร/หลักฐานการเทียบโอน มีวิธีการดำเนินงาน ดังนี้

ก. จัดทำระเบียบหรือแนวปฏิบัติ ในการเทียบโอนผลการเรียนของสถานศึกษาเพื่อเป็นหลักในการดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน และสำหรับผู้ที่ต้องการเข้าศึกษาต่อเนื่องจะได้ทราบข้อกำหนดของสถานศึกษาและใช้เป็นแนวทางประกอบการตัดสินใจสมัครเข้าเรียน

ข. แต่งตั้งคณะกรรมการ เทียบโอนผลการเรียนซึ่งเป็นบุคลากรภายในสถานศึกษา เพื่อทำหน้าที่ในการพิจารณาเทียบโอนผลการเรียนและประเมินความรู้ความสามารถ ทักษะ และประสบการณ์ของผู้ขอเทียบโอน โดยหัวหน้าสถานศึกษาเป็นผู้อนุมัติผลการเทียบโอน สถานศึกษาอาจแต่งตั้งคณะอนุกรรมการเพิ่มเติมได้ และกรรมการหรืออนุกรรมการควรมีความรู้พื้นฐานที่สอดคล้องกับสาระการเรียนรู้ ที่จะเทียบโอน หากมีความจำเป็นสถานศึกษาสามารถเชิญผู้มีประสบการณ์หรือผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านจากภายนอกเข้าร่วมเป็นกรรมการหรืออนุกรรมการ ทั้งนี้ การพิจารณาเทียบโอนผลการเรียนควรมีระบบหลักเกณฑ์ และวิธีการที่ชัดเจน

แนวปฏิบัติเกี่ยวกับการเทียบโอนประสบการณ์ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

- ค. จัดทำเอกสาร/หลักฐาน เพื่อใช้ประกอบการพิจารณาเทียบโอนผลการเรียนและการประเมินสถานศึกษาเดิมที่ผู้เรียนได้เรียนจนมีความรู้ ทักษะประสบการณ์ และนำไปขอเทียบโอนที่สถานศึกษาแห่งใหม่ จะต้องจัดทำเอกสาร หลักฐาน ที่แสดงผลการเรียน/ผลการเรียนรู้ที่ผู้เรียนได้รับและข้อมูลอื่น ๆ ที่จำเป็นเพื่อการส่งต่อไปยังสถานศึกษาที่รับเทียบโอนให้สามารถพิจารณาเทียบโอนผลการเรียนได้อย่างเหมาะสมกับตัวนักเรียน สถานศึกษาที่รับเทียบโอนจะต้องจัดทำเอกสารเพื่อใช้ประกอบการพิจารณาเทียบโอน เช่น แบบคำร้องหรือแบบยื่นความจำนงขอเทียบโอน แบบประเมิน แบบเสนอขออนุมัติผลการเทียบโอน ใบแจ้งผลการเทียบโอน ทะเบียนผู้ขอเทียบโอน เป็นต้น นอกจากนี้ ยังต้องจัดทำเอกสาร/หลักฐานการศึกษาที่แสดงผลการเรียนของนักเรียนขณะที่ได้เรียนอยู่ในโรงเรียน
- ง. กำหนดคุณสมบัติของผู้ขอเทียบโอนผลการเรียน สถานศึกษาที่รับเทียบโอนผลการเรียนเป็นผู้กำหนดคุณสมบัติของผู้ขอเทียบโอน โดยผู้ขอเทียบโอนจะต้องสมัครเข้าเป็นนักเรียนในสถานศึกษาที่รับเทียบโอน ก่อนยื่นความจำนงขอเทียบโอนและมีคุณสมบัติเฉพาะตามที่สถานศึกษาที่รับเทียบโอนกำหนด

แนวปฏิบัติเกี่ยวกับการเทียบโอนประสบการณ์ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

จ. กำหนดช่วงเวลาในการยื่นความจำนงขอเทียบโอนผลการเรียน

- สถานศึกษาที่รับเทียบโอนผลการเรียนควรกำหนดช่วงเวลาการเทียบโอนผลการเรียนในช่วงต้นปีการศึกษา ก่อนเปิดภาคเรียน หรือในช่วงต้นภาคเรียนแรก ที่รับสมัครนักเรียนเข้าเรียน เพื่อการวางแผนการเรียนที่เหมาะสมกับนักเรียนร่วมกัน หากผู้ขอเทียบโอนมีความจำเป็นไม่สามารถยื่นความจำนงขอเทียบโอนได้ตามเวลาที่สถานศึกษากำหนด ให้อยู่ในดุลยพินิจของสถานศึกษาที่รับเทียบโอน และในการเทียบโอนผลการเรียนให้เทียบโอนให้เสร็จสิ้นภายในภาคเรียนนั้น ๆ
- ในระหว่างที่ศึกษาอยู่ หากนักเรียนประสงค์จะไปศึกษาหรือเสริมความรู้ ทักษะ ประสบการณ์จากแหล่งการเรียนรู้อื่น ๆ เป็นการเพิ่มเติมในภายหลัง นักเรียนจะต้องแสดงความจำนงต่อสถานศึกษาและต้องได้รับอนุญาตจากหัวหน้าสถานศึกษาก่อน การไปศึกษาจากแหล่งการเรียนรู้อื่น อาจมีการประเมินผลการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างสถานศึกษาและแหล่งการเรียนรู้ ทั้งนี้ การเทียบโอนผลการเรียนรู้ให้อยู่ในดุลยพินิจของสถานศึกษาที่รับเทียบโอน และเป็นไปตามหลักเกณฑ์การไปศึกษาหรือเสริมความรู้ ทักษะจากแหล่งการเรียนรู้อื่นและตามช่วงเวลา ที่สถานศึกษากำหนด

แนวปฏิบัติเกี่ยวกับการเทียบโอนประสบการณ์ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ฉ. การพิจารณาอายุของผลการเรียน/ผลการเรียนรู้ที่นักเรียนนำมาขอเทียบโอน ให้สถานศึกษาที่รับเทียบโอนพิจารณาว่าเป็นผลการเรียนที่นักเรียนได้รับมาเมื่อใด หากเป็นผลการเรียนที่ได้ศึกษาเป็นระยะเวลา นานมาแล้ว และมีได้รับการพัฒนาหรือเสริมเพิ่มเติม ความรู้ ทักษะแต่อย่างใด สถานศึกษาอาจไม่รับเทียบโอนได้ ทั้งนี้ ให้พิจารณาบนพื้นฐานธรรมชาติของวิชา ความทันสมัยของวิชา ทันท่อเหตุการณ์ และสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงในโลกปัจจุบัน เพื่อที่จะนำมาเชื่อมต่อกับความรู้ตามหลักสูตรของสถานศึกษา

3) การประเมิน การประเมินความรู้ ความสามารถ ทักษะ และประสบการณ์ของผู้ขอเทียบโอน สามารถประเมินด้วยเครื่องมือและวิธีการที่หลากหลาย เช่น การประเมินแฟ้มสะสมผลงาน การทดสอบมาตรฐานการสอบปากเปล่า การปฏิบัติจริง เป็นต้น สถานศึกษาต้องมีระบบการประเมินที่มีมาตรฐาน มีความเที่ยงตรง ถูกต้องตามหลักวิชา เชื่อถือได้ สถานศึกษาที่เทียบโอนอาจขอความร่วมมือจากองค์กรหรือหน่วยงานที่มีหน้าที่ประเมินในส่วนที่เกี่ยวข้องกับเครื่องมือและวิธีการ หรือขอความร่วมมือจากผู้ประเมินที่มีความรู้ มีประสบการณ์ในสาขาวิชาที่ต้องการประเมิน

4) วิธีปฏิบัติและการจัดเข้าชั้นเรียน

ก. ในกรณีที่เป็นการเทียบโอนจากหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานเข้าสู่หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ให้พิจารณาพื้นความรู้ขั้นสุดท้ายที่ได้เรียนและจัดเข้า เรียนต่อเนื่องในชั้นที่ได้เรียนอยู่เดิม

แนวปฏิบัติเกี่ยวกับการเทียบโอนประสบการณ์ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

- ข. เมื่อนักเรียนได้รับการเทียบโอนผลการเรียนแล้ว หากสถานศึกษาที่รับเทียบโอนเห็นว่ายังมีสาระ/รายวิชา/กิจกรรมใดที่ต้องจัดให้เรียนเสริมเพื่อให้มีความรู้พื้นฐานดีขึ้น หรือเป็นรายวิชาที่สถานศึกษาเน้นความเป็นเลิศ หรือมีความจำเป็นต้องเรียนเพื่อให้ครบตามเงื่อนไขการจบช่วงชั้น หรือครบตามโครงสร้างของหลักสูตรสถานศึกษาอาจจัดสอนเสริมหรือให้ลงทะเบียนเรียนเพิ่มเติมตามความจำเป็นและจัดในช่วงเวลาที่เหมาะสม การจัดสอนเสริมหรือจัดให้เรียนเพิ่มเติมจะต้องคำนึงถึงประโยชน์ที่จะนำไปใช้ในการศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น หรือในระดับอุดมศึกษาด้วย หรือหากปรากฏว่าเป็นรายวิชาที่ไม่ตรงกับที่ปรากฏในโครงสร้างหลักสูตรที่รับเข้าเรียน อาจกำหนดและขอบรรจุชื่อรายวิชานั้นไว้ในหลักสูตรได้ ทั้งนี้ ผู้ขอเทียบโอนจะต้องเรียนต่อเนื่องและจบการศึกษาตามเกณฑ์การจบช่วงชั้นของหลักสูตรสถานศึกษาที่รับเทียบโอน สำหรับรายวิชาที่ยังไม่มีการตัดสินผลการเรียน ให้สถานศึกษาที่รับเทียบโอนพิจารณาว่าสามารถจัดเป็นรายวิชาใดในหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อจัดให้เรียนเพิ่มเติม หรือดำเนินการประเมินตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด
- ค. จำนวนหน่วยกิต/หน่วยการเรียน/หน่วยน้ำหนักที่ผู้ขอเทียบโอนได้รับจากการเทียบโอนผลการเรียน ให้พิจารณาความรู้และทักษะสำคัญที่ได้เรียนเพื่อประกอบการพิจารณาเทียบโอน ทั้งนี้ เพื่อให้ครบตามเกณฑ์การจบช่วงชั้นของหลักสูตรสถานศึกษาที่รับเทียบโอน

แนวปฏิบัติเกี่ยวกับการเทียบโอนประสบการณ์ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ง. ผู้ขอเทียบโอนจะต้องมีเวลาเรียนอยู่ในสถานศึกษาที่รับเทียบโอน อย่างน้อย 1 ภาคเรียน เพื่อการศึกษาอบรมบ่มเพาะตามจุดเน้นและปรัชญาการศึกษาของสถานศึกษาที่รับเทียบโอนและจบช่วงชั้นตามเกณฑ์ของสถานศึกษาที่รับเทียบโอน

5) การเทียบโอนผลการเรียนสำหรับนักเรียนโครงการแลกเปลี่ยน ให้ถือปฏิบัติตามแนวทางที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนดไว้แล้ว

6) การให้จำนวนหน่วย การให้ผลการเรียน การบันทึกผลการเรียน และการคิดผลการเรียนเฉลี่ย การให้จำนวนหน่วยกิต/หน่วยการเรียน/หน่วยน้ำหนัก การให้ผลการเรียน การบันทึกผลการเรียน และการคิดผลการเรียนเฉลี่ยในรายวิชา/สาระ/กิจกรรมที่ได้จากการเทียบโอนผลการเรียนจากหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานหลักสูตรเดิมของกระทรวงศึกษาธิการ หลักสูตรการศึกษาออกโรงเรียน หลักสูตรเฉพาะ หลักสูตรระยะสั้น หลักสูตรต่างประเทศ จากการศึกษาที่จัดโดยครอบครัว ประสบการณ์การทำงาน การฝึกอาชีพ ฯลฯ เพื่อเข้าศึกษาต่อการศึกษาในระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานสถานศึกษาสามารถพิจารณาจากรูปแบบการเทียบโอนผลการเรียนได้

แนวปฏิบัติเกี่ยวกับการเทียบโอนประสบการณ์ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

3. รูปแบบการเทียบโอน ผลการเรียน

ผลการเรียน/ผลการเรียนรู้ของผู้ขอเทียบโอนอาจเกิดจากการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ หรือการศึกษาตามอัธยาศัย สำหรับการศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย สามารถจำแนกออกเป็นการศึกษาในลักษณะต่าง ๆ ได้แก่ การศึกษาตามหลักสูตรระยะสั้น หลักสูตรเฉพาะ การศึกษาที่จัดโดยครอบครัว ศูนย์การเรียนรู้ การฝึกฝีมือ การฝึกอาชีพ รวมทั้งประสบการณ์การทำงานจากแรงงานไทยในประเทศและต่างประเทศ เป็นต้น สามารถนำมาสรุปแนวทางการพิจารณาเทียบโอนผลการเรียนเข้าสู่การศึกษาในระบบในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยมีการให้จำนวนหน่วย การให้ผลการเรียน การบันทึกผลการเรียน และการคิดผลการเรียนเฉลี่ยได้ ดังนี้

- 1) การพิจารณาเทียบโอนผลการเรียนจากการศึกษาในระบบเข้าสู่การศึกษาในระบบ
- 2) การพิจารณาเทียบโอนผลการเรียนจากการศึกษานอกระบบเข้าสู่การศึกษาในระบบ
- 3) การพิจารณาเทียบโอนผลการเรียนจากการจัดการศึกษาโดยครอบครัวเข้าสู่การศึกษาในระบบ
- 4) การพิจารณาเทียบโอนผลการเรียนจากการจัดการศึกษาโดยศูนย์การเรียนรู้ การศึกษาตามหลักสูตรระยะสั้น หลักสูตรเฉพาะ การฝึกอาชีพ ประสบการณ์การทำงานเข้าสู่การศึกษาในระบบ
- 5) การพิจารณาเทียบโอนผลการเรียนจากการศึกษาตามหลักสูตรต่างประเทศเข้าสู่การศึกษาในระบบ

แนวปฏิบัติการเทียบโอนผลการเรียนเข้าสู่การศึกษาในการเทียบโอน
ผลการเรียนเข้าสู่การศึกษาในระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ให้เป็นไปตามตารางที่ 4.2

ตารางที่ 4.2 แสดงแนวปฏิบัติการเทียบโอนผลการเรียนเข้าสู่การศึกษา ในระบบการศึกษา
ขั้นพื้นฐาน

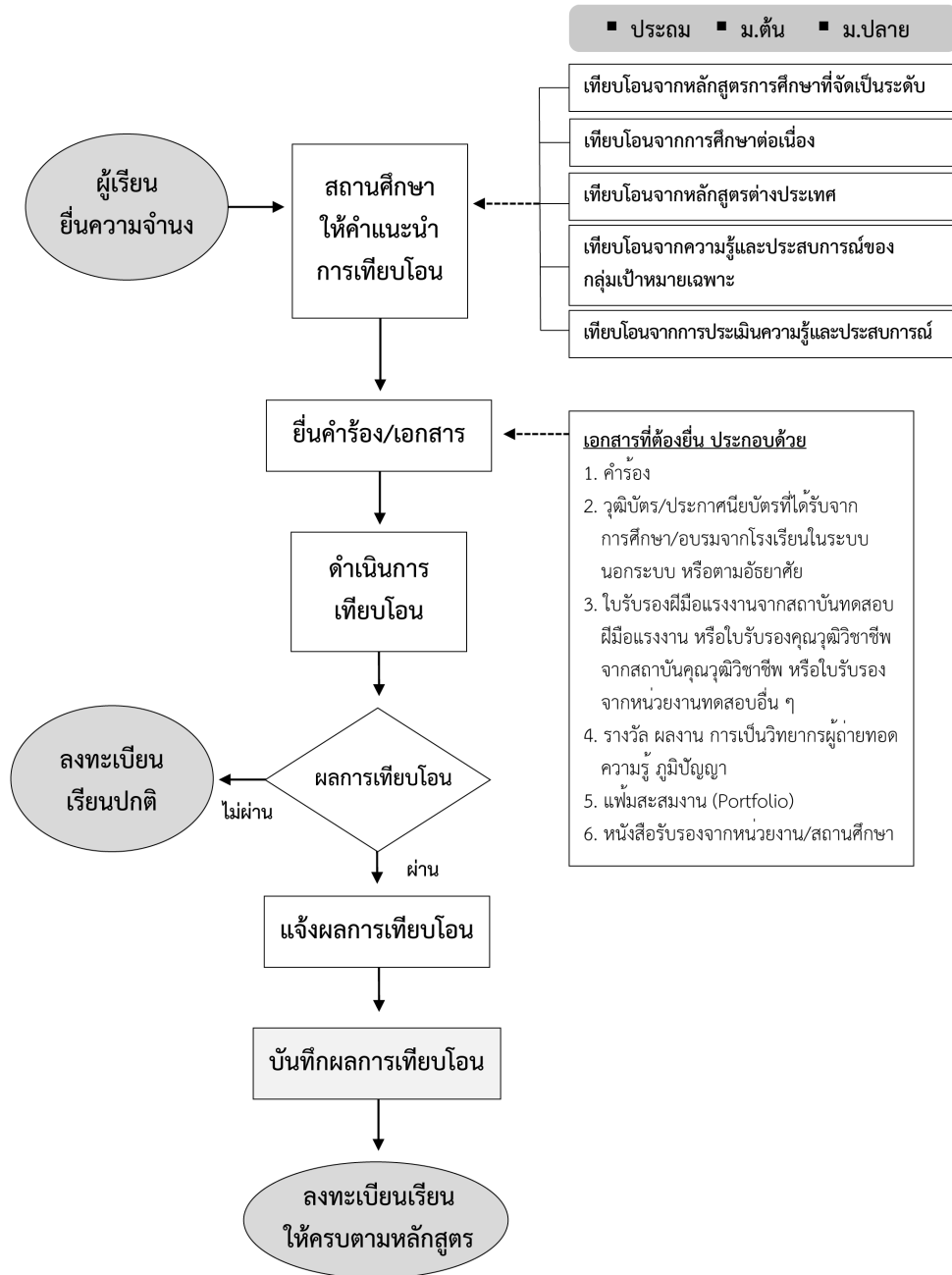
การเทียบโอนจากการศึกษาในระบบเข้าสู่การศึกษาในระบบ	
ผลการเรียน/ผลการประเมิน	ยอมรับผลการเรียนของสถานศึกษาเดิม
การบันทึกผลการเรียน ในใบแสดงผลการเรียน	(1) ไม่ต้องนำรายวิชาและผลการเรียนเดิมกรอกในใบแสดงผลการเรียน ของสถานศึกษาใหม่ แต่ให้แนบใบแสดงผลการเรียนเดิมไว้กับ ใบแสดงผลการเรียนใหม่และบันทึกจำนวนหน่วยที่ได้รับการ เทียบโอนตามโครงสร้างหลักสูตรของสถานศึกษาเดิมไว้ในช่อง หมายเหตุ (2) รายวิชา/สาระ/กิจกรรมที่ยังไม่ได้ตัดสินผลการเรียน
การคิดผลการเรียนเฉลี่ย	การคิดผลการเรียนเฉลี่ยให้นำผลการเรียนและจำนวนหน่วยจาก สถานศึกษาเดิมมาคิดรวมกับผลการเรียนและจำนวนหน่วยที่ได้จาก การเรียนในสถานศึกษาใหม่และคิดผลการเรียนเฉลี่ยรวมตลอดช่วงชั้น
การเทียบโอนจากการศึกษานอกระบบเข้าสู่การศึกษาในระบบ	
ผลการเรียน/ผลการประเมิน	ไม่ต้องให้ผลการเรียนในรายวิชา/สาระ/กิจกรรมที่ได้จากการเทียบโอน
การบันทึกผลการเรียน ในใบแสดงผลการเรียน	ไม่ต้องนำหมวดวิชาและผลการเรียนเดิมกรอกในใบแสดงผลการเรียน ของสถานศึกษาใหม่ แต่ให้แนบใบแสดงผลการเรียนเดิมไว้กับ ใบแสดงผลการเรียนใหม่และบันทึกจำนวนหน่วยที่ได้รับการเทียบโอน ตามโครงสร้างหลักสูตรของสถานศึกษาใหม่ไว้ในช่องหมายเหตุ
การคิดผลการเรียนเฉลี่ย	การคิดผลการเรียนเฉลี่ยให้คิดจากรายวิชาที่มีจำนวนหน่วยและ ระดับผลการเรียนที่ได้เรียนในสถานศึกษาใหม่

ตารางที่ 4.2 แสดงแนวปฏิบัติการเทียบโอนผลการเรียนเข้าสู่การศึกษา ในระบบการศึกษา
ขั้นพื้นฐาน (ต่อ)

การเทียบโอนจากการจัดการศึกษาโดยครอบครัวเข้าสู่การศึกษาในระบบ	
ผลการเรียน/ผลการประเมิน	ยอมรับผลการประเมินของเขตพื้นที่มาเป็นส่วนประกอบในการพิจารณา
การบันทึกผลการเรียน ในใบแสดงผลการเรียน	ไม่ต้องนำรายวิชาผลการเรียน/ผลการวัดและประเมินเดิมของเขตพื้นที่กรอกในใบแสดงผลการเรียนของสถานศึกษาใหม่ แต่ให้แนบเอกสารเดิมไว้กับใบแสดงผลการเรียนใหม่ และบันทึกข้อมูลและจำนวนหน่วยที่ได้รับการเทียบโอนไว้ในช่องหมายเหตุ
การคิดผลการเรียนเฉลี่ย	การคิดผลการเรียนเฉลี่ยให้คิดจากรายวิชาที่ได้จากการเรียนในสถานศึกษาใหม่ โดยนำผลการประเมินของเขตพื้นที่ที่มีระดับผลการเรียนมาคิดรวม
การเทียบโอนจากการจัดการศึกษาโดยศูนย์การเรียน การศึกษาตามหลักสูตรระยะสั้น หลักสูตรเฉพาะ ประสบการณ์การทำงาน	
ผลการเรียน/ผลการประเมิน	ผลการประเมินความรู้ทักษะประสบการณ์ให้เป็นไปตามที่สถานศึกษาใหม่กำหนด
การบันทึกผลการเรียน ในใบแสดงผลการเรียน	นำผลการประเมินความรู้ทักษะประสบการณ์กรอกในใบแสดงผลการเรียน
การคิดผลการเรียนเฉลี่ย	การคิดผลการเรียนเฉลี่ยให้คิดจากรายวิชาที่ได้จากการเรียนในสถานศึกษาใหม่โดยไม่ต้องนำผลการประเมินความรู้ทักษะประสบการณ์มาคิดรวม

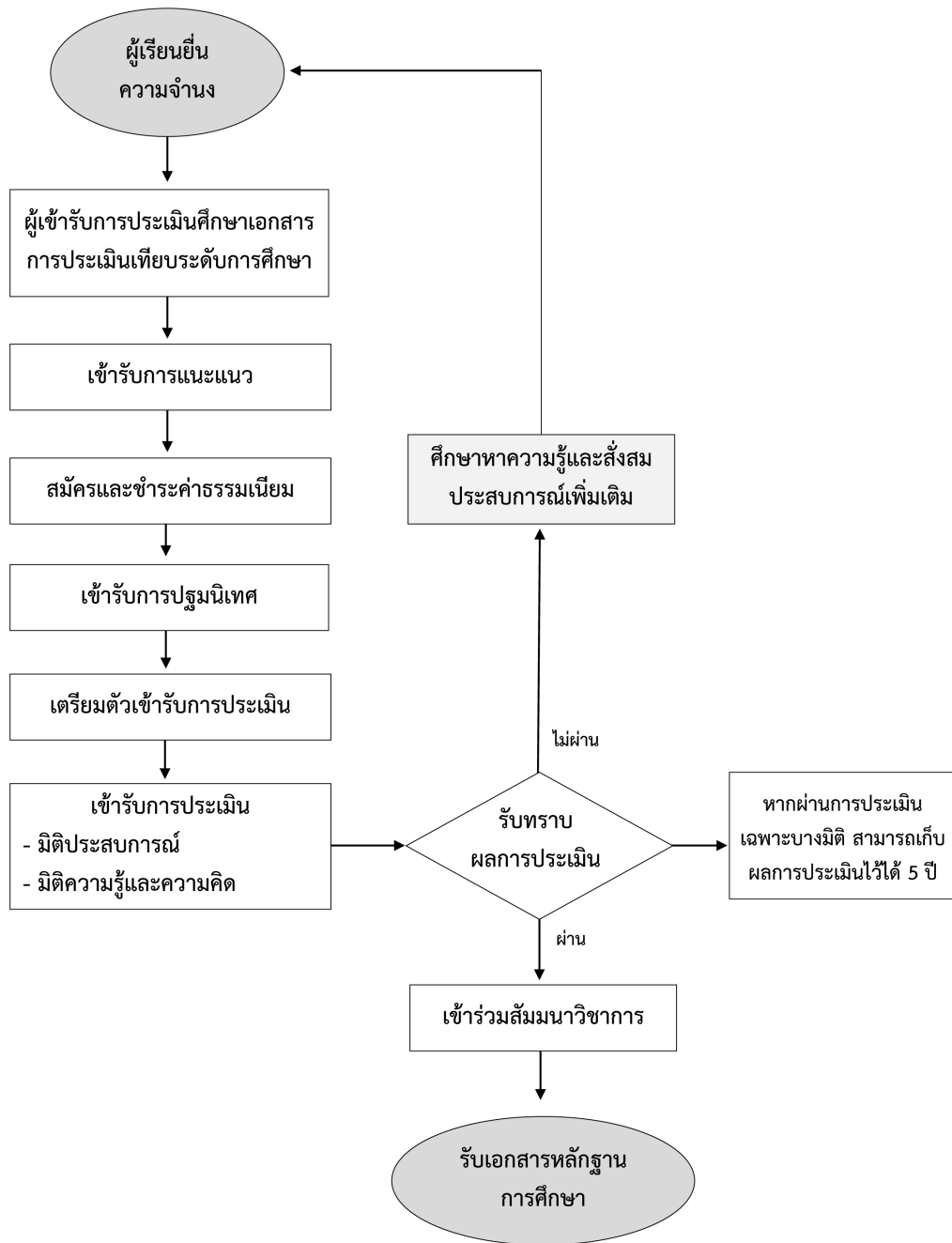
ตารางที่ 4.2 แสดงแนวปฏิบัติการเทียบโอนผลการเรียนเข้าสู่การศึกษา ในระบบการศึกษา
ขั้นพื้นฐาน (ต่อ)

การเทียบโอนจากการศึกษาตามหลักสูตรต่างประเทศเข้าสู่การศึกษาในระบบ	
ผลการเรียน/ผลการประเมิน	ผลการประเมินเพิ่มเติมให้เป็นไปตามที่สถานศึกษาที่รับเข้าเรียนกำหนด
การบันทึกผลการเรียน ในใบแสดงผลการเรียน	ให้กรอกรายชื่อและจำนวนหน่วยตามรายวิชาของสถานศึกษาที่รับเข้าเรียนในใบแสดงผลการเรียนของสถานศึกษาที่รับเข้าเรียน โดยไม่ต้องกรอกผลการเรียนและแนบใบแสดงผลการเรียนจากสถานศึกษาเดิมและสถานศึกษาที่รับเข้าเรียนไว้ด้วยกัน และบันทึกผลการเทียบโอนไว้ในช่องหมายเหตุ
การคิดผลการเรียนเฉลี่ย	(1) ให้คิดผลการเรียนเฉลี่ยจากรายวิชาที่มีจำนวนหน่วยและระดับผลการเรียนที่ได้จากการเรียนในสถานศึกษาใหม่ (2) รายวิชาที่ยังไม่ได้ตัดสินผลการเรียนจากหลักสูตรต่างประเทศที่สถานศึกษาที่รับเข้าเรียนได้ประเมินแล้วและได้ระดับผลการเรียนให้นำมาคิดผลการเรียนเฉลี่ยรวมกับผลการเรียนที่ได้จากการเรียนในสถานศึกษาที่รับเข้าเรียนตลอดช่วงชั้น



แผนภาพที่ 4.8 แสดงขั้นตอนการเทียบโอน (รายวิชา)

ที่มา : ประยุกต์จากคู่มือแนวทางการเทียบโอนความรู้และการสะสมหน่วยกิต การศึกษานอกระบบ
กับการศึกษาในระบบ (2560)

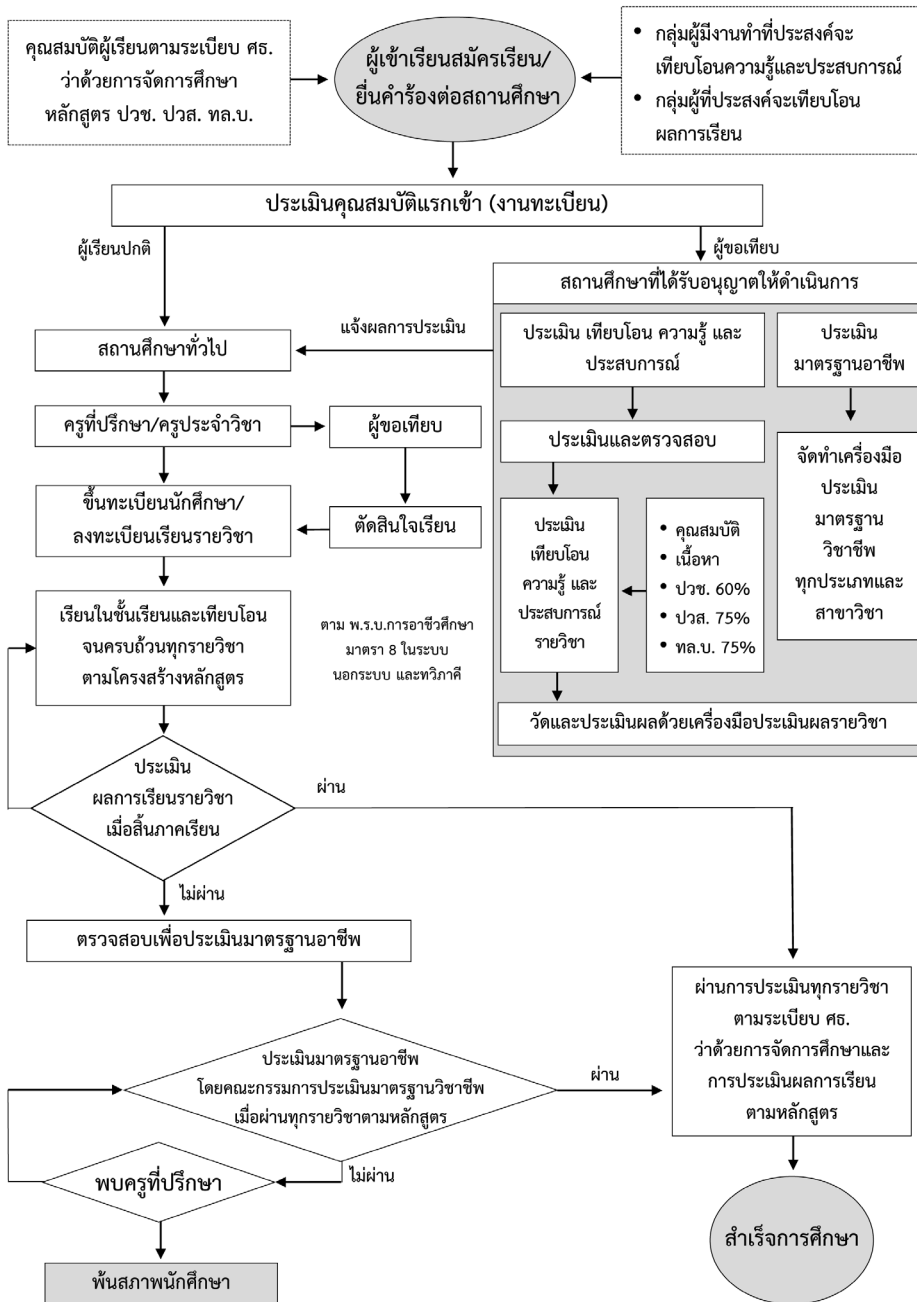


แผนภาพ 4.9 แสดงขั้นตอนการเทียบโอน (ระดับ)

ที่มา : ประยุกต์จากคู่มือแนวทางการเทียบโอนความรู้และการสะสมหน่วยกิต การศึกษานอกระบบ
กับการศึกษาในระบบ (2560)

3.4.2 ระดับอาชีวศึกษา จากสภาพปัจจุบันของการจัดอาชีวศึกษาด้วยระบบธนาคารหน่วยกิต ยังไม่มีระบบธนาคารหน่วยกิตอย่างเต็มรูปแบบ แต่มีกลไกการเทียบโอนความรู้และประสบการณ์ในการเชื่อมโยงหลักสูตรอาชีวศึกษากับมาตรฐานอาชีพ สถาบันคุณวุฒิวิชาชีพ (องค์การมหาชน) กรมพัฒนาฝีมือแรงงาน หรือมาตรฐานอาชีพในสาขาอาชีพอื่น ๆ การเรียนร่วมระหว่างสถานศึกษาและสถานประกอบการ การจัดอาชีวศึกษาร่วมในรูปแบบทวิภาคีกับสถาบันอาชีวศึกษาในต่างประเทศ การจัดการศึกษาและการฝึกประสบการณ์อาชีพเชิงบูรณาการ อาทิ อิสราเอล เดนมาร์ก นำร่องโครงการในลักษณะการเรียนล่วงหน้าระหว่างอาชีวศึกษาและการศึกษาขั้นพื้นฐานในรูปแบบห้องเรียนอาชีพ และ อาชีวศึกษาและอุดมศึกษาในสถานศึกษาบางแห่งเพื่อการศึกษาต่อเนื่อง รวมทั้งการเข้าร่วมโครงการธนาคารหน่วยกิตนำร่องในพื้นที่จังหวัดนครศรีธรรมราช อุตรธานี เชียงใหม่ ปทุมธานี และลำพูน

สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาได้กำหนดแนวปฏิบัติในการเทียบโอนความรู้และประสบการณ์สอดคล้องกับประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง การเทียบโอนผลการเรียนการศึกษาขั้นพื้นฐาน และการศึกษาระดับอุดมศึกษา ระดับต่ำกว่าปริญญา ฉบับ พ.ศ. 2546 และประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง การเทียบโอนผลการเรียนการศึกษาขั้นพื้นฐาน และการศึกษาระดับอุดมศึกษา ระดับต่ำกว่าปริญญา (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2563 ประกาศคณะกรรมการการอาชีวศึกษา เรื่อง หลักเกณฑ์และแนวปฏิบัติในการเทียบโอนความรู้และประสบการณ์ รายวิชา พ.ศ. 2560 ประกาศสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา เรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการจัดการอาชีวศึกษากลุ่มเทียบโอนความรู้และประสบการณ์รายวิชาของสถานศึกษาอาชีวศึกษา พ.ศ. 2560 และประกาศสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา เรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการจัดการอาชีวศึกษากลุ่มเทียบโอนความรู้และประสบการณ์รายวิชาของสถานศึกษาอาชีวศึกษา ฉบับ (แก้ไขเพิ่มเติม) พ.ศ. 2560 รายละเอียดดังแผนภาพที่ 4.10



แผนภาพที่ 4.10 แสดงขั้นตอนการจัดการศึกษาและประเมินเทียบโอนผลการเรียน เทียบโอนความรู้ และประสบการณ์ของสถานศึกษา

ที่มา : ประยุกต์จากคู่มือแนวทางการเทียบโอนความรู้และการสะสมหน่วยกิต การศึกษานอกระบบ กับการศึกษาในระบบ (2560)

แนวปฏิบัติเกี่ยวกับการเทียบโอนประสบการณ์ระดับอาชีวศึกษา

1. หลักการเทียบโอน ผลการเรียนรู้

การเทียบโอนผลการเรียนรู้เพื่อนับเป็นส่วนหนึ่งของผลการเรียนตามหลักสูตร เพื่อยกเว้นการเรียนรายวิชาในสถานศึกษาที่เข้าเรียน จำเป็นต้องมีหลักการและกระบวนการปฏิบัติที่ยุติธรรม มีความน่าเชื่อถือและตรวจสอบได้ รวมทั้งต้องมีมาตรฐานเดียวกันเพื่อรักษาไว้ซึ่งคุณภาพและมาตรฐานทางวิชาการ โดยมีหลักการดำเนินการดังนี้

1) รูปแบบของการเทียบโอนผลการเรียนรู้

ก. การโอนผลการเรียน เป็นการยอมรับผลการเรียนรู้รายวิชา หรือกลุ่มวิชาในหลักสูตรเดียวกัน หรือต่างหลักสูตร จากการศึกษาในระบบและนอกระบบ ตามเงื่อนไขที่กำหนด

ข. การเทียบโอนความรู้และประสบการณ์ เป็นการยอมรับผลการเรียนรู้ (ความรู้ ทักษะ และเจตคติ) ของผู้เรียนที่ได้จากการผ่านการศึกษาฝึกอบรมในระบบ นอกระบบ และตามอัธยาศัย จากการประกอบอาชีพ ประสบการณ์การทำงานที่ผ่านมา ที่สะท้อนถึงกระบวนการทำงาน การพัฒนาอาชีพ การฝึกอาชีพ และการแสวงหาความรู้จากแหล่งความรู้ต่าง ๆ



แผนภาพ 4.11 แสดงรูปแบบการเทียบโอนผลการเรียนรู้

ที่มา : ประยุกต์จากหลักเกณฑ์และแนวปฏิบัติการจัดการอาชีวศึกษา ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ และระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (2562)

แนวปฏิบัติเกี่ยวกับการเทียบโอนประสบการณ์ระดับอาชีวศึกษา

- 2) **วัตถุประสงค์ของการเทียบโอนผลการเรียนรู้** การเทียบโอนผลการเรียนรู้ทั้งการเทียบโอนผลการเรียน และการเทียบโอนความรู้และประสบการณ์ มีวัตถุประสงค์ดังนี้
- ก. เพื่อให้สถานศึกษาและผู้ปฏิบัติงานในสถานศึกษามีแนวปฏิบัติในการดำเนินงานเทียบโอนผลการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ
 - ข. เพื่อให้การดำเนินงานเทียบโอนผลการเรียนรู้ของสถานศึกษาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และมีคุณภาพเป็นมาตรฐานเดียวกัน
 - ค. เพื่อให้ผู้มีความรู้และประสบการณ์สามารถขอรับการประเมินเทียบโอนผลการเรียนรู้เข้าสู่ระบบการศึกษาตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) หรือหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.)
- 3) **ประโยชน์ของการเทียบโอนผลการเรียนรู้เข้าสู่ระบบการศึกษา** การเทียบโอนผลการเรียนรู้เข้าสู่ระบบการศึกษามีประโยชน์ทั้งต่อผู้เรียน สถานศึกษา สถานประกอบการและด้านอื่น ๆ ดังนี้
- ก. **ด้านผู้เรียน**
 - 1) สามารถนำความรู้และประสบการณ์มาขอเทียบโอนเข้าสู่ระบบการศึกษา
 - 2) สามารถเพิ่มวุฒิการศึกษาและความก้าวหน้าในงานอาชีพ
 - 3) สามารถลดการเรียนซ้ำในรายวิชาหรือกลุ่มวิชาที่มีความรู้และประสบการณ์
 - 4) สามารถลดระยะเวลาการเรียน การเดินทาง และค่าใช้จ่าย
 - 5) สามารถส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เลือกเรียนตามความต้องการ
 - 6) สามารถพัฒนาผู้เรียนให้มีสมรรถนะตามหลักสูตรแต่ละประเภทวิชา สาขาวิชา และสาขางาน

แนวปฏิบัติเกี่ยวกับการเทียบโอนประสบการณ์ระดับอาชีวศึกษา

ข. ด้านสถานศึกษา

- 1) สามารถตอบสนองนโยบายในการเพิ่มปริมาณกำลังคนด้านอาชีวศึกษา
- 2) สามารถเพิ่มคุณภาพการจัดการเรียนรู้อย่างหลากหลาย เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
- 3) สามารถเน้นการบูรณาการการเรียนรู้ด้วยการปฏิบัติจริง

ค. ด้านสถานประกอบการ

- 1) สามารถเพิ่มประสิทธิภาพให้กับบุคลากรในสถานประกอบการ
- 2) สามารถลดค่าใช้จ่ายในการพัฒนาบุคลากรในสถานประกอบการ

ง. ด้านอื่น ๆ

- 1) ชุมชนได้รับการพัฒนาด้านวิชาชีพและเทคโนโลยีอย่างทั่วถึง
- 2) ชุมชนมีความเข้มแข็ง โดยมีความร่วมมือระหว่างสถานศึกษา และสถานประกอบการ
- 3) ผู้ประกอบอาชีพอิสระได้รับการพัฒนาตามสาขาอาชีพของตน
- 4) รองรับการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC)

2. การโอนผลการเรียน การโอนผลการเรียน เป็นการนำผลการเรียนของรายวิชาหรือกลุ่มวิชาในหลักสูตรระดับเดียวกัน หรือจากหลักสูตรระดับที่ไม่ต่ำกว่าหลักสูตรที่จะขอโอนผลการเรียน ซึ่งผู้เรียนได้เรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ มาเทียบโอนเป็นผลการเรียนตามหลักสูตรที่เข้าเรียน เพื่อยกเว้นการเรียนรายวิชาที่เทียบโอนผลการเรียนได้ตามเงื่อนไขที่กำหนดในระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการจัดการศึกษา และการประเมินผลการเรียนตามหลักสูตรนั้น การดำเนินการโอนผลการเรียนรายวิชาและกลุ่มวิชา มีหลักเบื้องต้นที่ต้องพิจารณา ดังนี้

แนวปฏิบัติเกี่ยวกับการเทียบโอนประสบการณ์ระดับอาชีวศึกษา

1) คุณสมบัติของผู้ขอโอนผลการเรียน

- ก. ผู้ขอโอนผลการเรียนรายวิชาหรือกลุ่มวิชาในหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ ต้องเป็นนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพของสถานศึกษาอาชีวศึกษาที่จะขอโอนผลการเรียน และผู้ขอโอนผลการเรียนรายวิชาหรือกลุ่มวิชาในหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ต้องเป็นนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงของสถานศึกษาอาชีวศึกษาที่จะขอโอนผลการเรียน
- ข. นักเรียน นักศึกษาต้องสมัครใจที่จะขอโอนผลการเรียน โดยต้องจัดเตรียมเอกสาร หลักฐานที่เกี่ยวข้อง และต้องดำเนินการด้วยตนเอง

2) รายวิชาหรือกลุ่มวิชา และหลักสูตรที่สามารถขอโอนผลการเรียน

- ก. ผู้เรียนสามารถขอโอนผลการเรียนรายวิชาได้ทุกรายวิชา ทั้งในหมวดวิชาสมรรถนะแกนกลาง หมวดวิชาสมรรถนะวิชาชีพ หมวดวิชาเลือกเสรีและกิจกรรมเสริมหลักสูตร
- ข. การโอนผลการเรียนสามารถทำได้ในหลักสูตรระดับเดียวกัน และหลักสูตรที่ไม่ต่ำกว่าหลักสูตรที่จะรับเทียบโอนผลการเรียน ดังนี้
 - (1) ในหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราชเดียวกัน และในหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง พุทธศักราชเดียวกัน
 - (2) จากหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพต่างพุทธศักราชสู่หลักสูตรปัจจุบัน และจากหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงต่างพุทธศักราชสู่หลักสูตรปัจจุบัน
 - (3) จากหลักสูตรอื่นที่ไม่ต่ำกว่าหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพสู่หลักสูตรปัจจุบัน และจากหลักสูตรอื่นที่ไม่ต่ำกว่าหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงสู่หลักสูตรปัจจุบัน

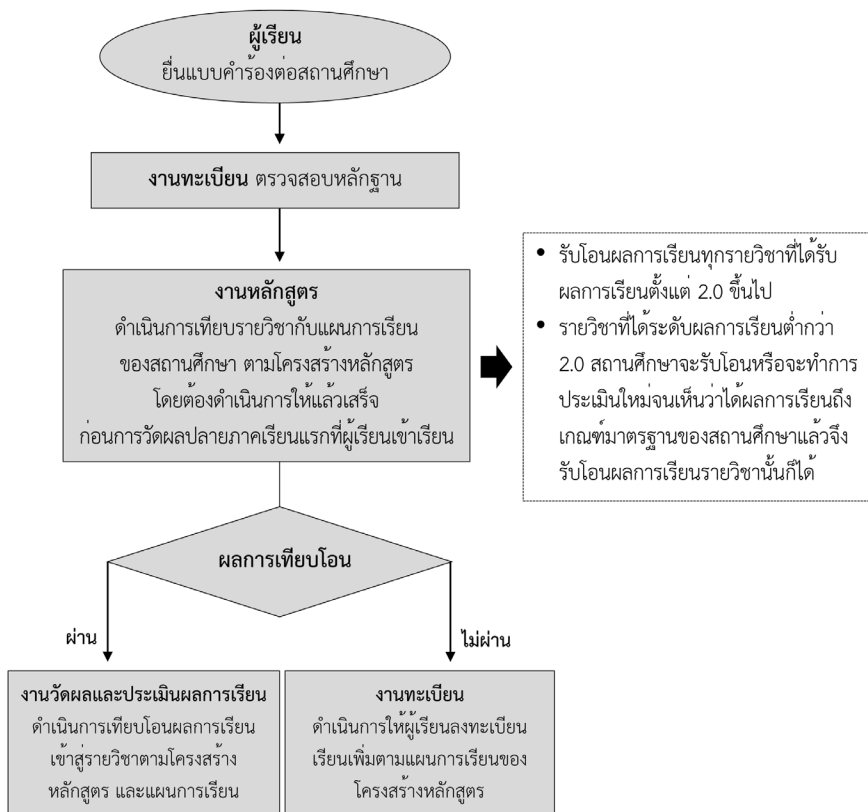
แนวปฏิบัติเกี่ยวกับการเทียบโอนประสบการณ์ระดับอาชีวศึกษา

3) หลักเกณฑ์และแนวปฏิบัติในการโอนผลการเรียน

- ก. สถานศึกษาต้องดำเนินการในรูปคณะกรรมการโดยความรับผิดชอบของหน่วยงานภายในของสถานศึกษา ตั้งแต่การตรวจสอบเอกสารหลักฐานและคำร้องของผู้เรียน โดยงานทะเบียน การดำเนินการโอนผลการเรียนรายวิชา โดยงานหลักสูตร และการดำเนินการเกี่ยวกับบันทึกผลการโอนผลการเรียนรายวิชาโดยงานวัดผลและประเมินผลการเรียน
- ข. สถานศึกษาต้องประกาศวิธีการ รายละเอียดและขั้นตอนการขอโอนผลการเรียนและการประเมินอย่างชัดเจน รวมทั้งการให้คำแนะนำแก่ผู้ขอโอนผลการเรียนด้วย
- ค. การดำเนินการโอนผลการเรียนต้องชัดเจน สมเหตุสมผล และเชื่อถือได้ รวมทั้งกระบวนการประเมินต้องมีความโปร่งใส และมีมาตรฐานเดียวกัน ทั้งนี้ โดยต้องปฏิบัติตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการจัดการศึกษาและการประเมินผลการเรียนของหลักสูตรในแต่ละระดับ รวมทั้งหลักเกณฑ์และแนวปฏิบัติที่กำหนด
- ง. สถานศึกษาต้องดำเนินการโอนผลการเรียนรายวิชาที่ผู้เรียนขอโอนให้แล้วเสร็จก่อนการวัดผลปลายภาคเรียนของภาคเรียนแรกที่ผู้เรียนเข้าเรียน
- จ. การดำเนินการโอนผลการเรียนรายวิชาและกลุ่มวิชา ในหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ หรือหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ให้พิจารณาดำเนินการโดยจำแนกเป็นกรณีต่าง ๆ ดังตารางที่ 4.3 – 4.6

ตารางที่ 4.3 แสดงแนวปฏิบัติในการเทียบโอนผลการเรียนกรณีหลักสูตรเดียวกัน

ระดับ	แนวปฏิบัติการโอนผลการเรียน
กรณีการขอเทียบโอนผลการเรียนในหลักสูตรเดียวกัน	
ปวช. และ ปวส.	<ul style="list-style-type: none"> รับโอนผลการเรียนทุกรายวิชาที่ได้รับระดับผลการเรียนตั้งแต่ 2.0 ขึ้นไป
	<ul style="list-style-type: none"> รายวิชาที่ได้รับระดับผลการเรียนต่ำกว่า 2.0 สถานศึกษาจะรับโอนหรือจะทำการประเมินใหม่จนเห็นว่าได้ผลการเรียนถึงเกณฑ์มาตรฐานของสถานศึกษา แล้วจึงรับโอนผลการเรียนรายวิชานั้นก็ได้
	<ul style="list-style-type: none"> กรณีที่มีการประเมินใหม่ ระดับผลการเรียนให้เป็นไปตามที่ได้จากการประเมินใหม่แต่ต้องไม่สูงกว่าเดิม



แผนภาพ 4.12 แสดงแนวปฏิบัติในการเทียบโอนผลการเรียนกรณีหลักสูตรเดียวกัน

ที่มา : ประยุกต์จากหลักเกณฑ์และแนวปฏิบัติการจัดการอาชีวศึกษา ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ และระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (2562)

ตารางที่ 4.4 แสดงแนวปฏิบัติในการเทียบโอนผลการเรียนกรณีต่างหลักสูตร

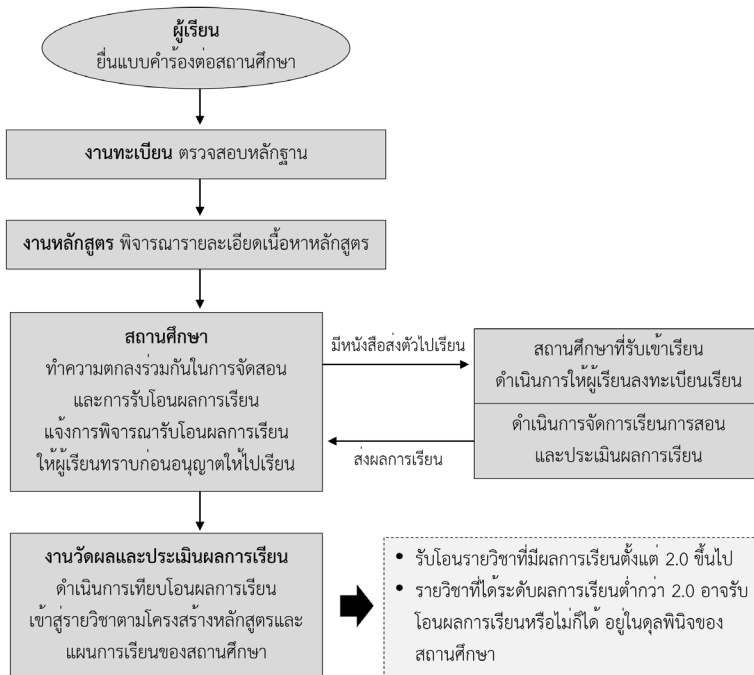
ระดับ	แนวปฏิบัติการโอนผลการเรียน
กรณีการขอเทียบโอนผลการเรียนต่างหลักสูตร	
ปวช.	<ul style="list-style-type: none"> เป็นรายวิชาหรือกลุ่มวิชาที่มีจุดประสงค์และเนื้อหาใกล้เคียงกันไม่ต่ำกว่าร้อยละ 60
	<ul style="list-style-type: none"> เป็นรายวิชาที่มีจำนวนหน่วยกิตไม่น้อยกว่าหน่วยกิตของรายวิชาที่ระบุไว้ในหลักสูตร
	<ul style="list-style-type: none"> ได้ระดับผลการเรียนตั้งแต่ 2.0 ขึ้นไป โดยสถานศึกษาจะรับโอนผลการเรียนหรือจะทำการประเมินใหม่แล้วจึงรับโอนรายวิชานั้นก็ได้
	<ul style="list-style-type: none"> กรณีที่มีการประเมินใหม่ ระดับผลการเรียนให้เป็นไปตามที่ได้จากการประเมินใหม่แต่ต้องไม่สูงไปกว่าเดิม
ปวส.	<ul style="list-style-type: none"> เป็นรายวิชาหรือกลุ่มวิชาที่มีจุดประสงค์และเนื้อหาใกล้เคียงกันไม่ต่ำกว่าร้อยละ 75
	<ul style="list-style-type: none"> เป็นรายวิชาที่มีจำนวนหน่วยกิตไม่น้อยกว่าหน่วยกิตของรายวิชาที่ระบุไว้ในหลักสูตรได้ระดับผลการเรียนตั้งแต่ 2.0 ขึ้นไป โดยสถานศึกษาจะรับโอนผลการเรียนหรือจะทำการประเมินใหม่แล้วจึงรับโอนรายวิชานั้นก็ได้
	<ul style="list-style-type: none"> ได้ระดับผลการเรียนตั้งแต่ 2.0 ขึ้นไป โดยสถานศึกษาจะรับโอนผลการเรียนหรือจะทำการประเมินใหม่แล้วจึงรับโอนรายวิชานั้นก็ได้
	<ul style="list-style-type: none"> กรณีที่มีการประเมินใหม่ ระดับผลการเรียนให้เป็นไปตามที่ได้จากการประเมินใหม่แต่ต้องไม่สูงไปกว่าเดิม



แผนภาพที่ 4.13 แสดงแนวปฏิบัติในการเทียบโอนผลการเรียนกรณีต่างหลักสูตร
ที่มา : ประยุกต์จากหลักเกณฑ์และแนวปฏิบัติการจัดการอาชีวศึกษา ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ
และระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (2562)

ตารางที่ 4.5 แสดงแนวปฏิบัติในการเทียบโอนผลการเรียนกรณีสถานศึกษาอนุญาตให้ผู้เรียนไปเรียนรายวิชาบางรายวิชาจากสถานศึกษาแห่งอื่น

ระดับ	แนวปฏิบัติการโอนผลการเรียน
กรณีการโอนผลการเรียนรายวิชาบางรายวิชาที่ผู้เรียนได้รับอนุญาตให้ไปเรียนจากสถานศึกษาแห่งอื่น	
ปวช. และ ปวส.	<ul style="list-style-type: none"> • รับโอนผลการเรียนที่มีผลการเรียนตั้งแต่ 2.0 ขึ้นไป • รายวิชาที่ได้ระดับผลการเรียนต่ำกว่า 2.0 สถานศึกษาอาจรับโอนผลการเรียนหรือไม่ก็ได้ให้อยู่ในดุลพินิจของสถานศึกษา • สถานศึกษาต้องพิจารณารายละเอียดเกี่ยวกับเนื้อหาของหลักสูตร ต้องทำความเข้าใจความตกลงร่วมกันระหว่างสถานศึกษาในการจัดสอนและรับโอนผลการเรียน และต้องแจ้งให้ผู้เรียนทราบถึงการพิจารณารับโอนผลการเรียน ก่อนที่จะอนุญาตให้ไปเรียน

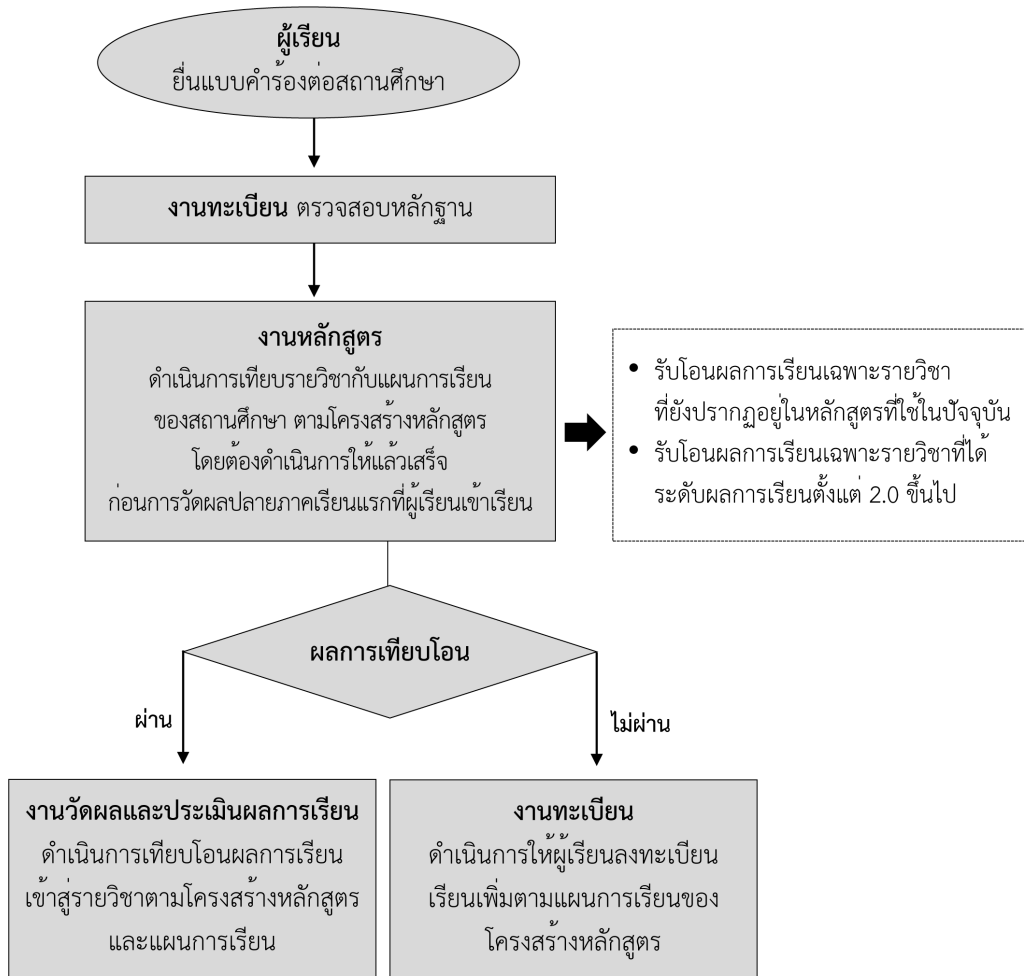


แผนภาพที่ 4.14 แสดงแนวปฏิบัติในการรับโอนผลการเรียนกรณีสถานศึกษาอนุญาตให้ผู้เรียนไปเรียนรายวิชาบางรายวิชาจากสถานศึกษาแห่งอื่น

ที่มา : ประยุกต์จากหลักเกณฑ์และแนวปฏิบัติการจัดการอาชีวศึกษา ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ และระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (2562)

ตารางที่ 4.6 แสดงแนวปฏิบัติในการเทียบโอนผลการเรียนกรณีการโอนผลการเรียนรายวิชาของผู้เรียนที่พ้นสภาพนักเรียน นักศึกษา แล้วกลับเข้ามาเรียนใหม่ หรือผู้เรียนที่ลงทะเบียนเรียนรายวิชาครบทุกภาคเรียนตามแผนการเรียนที่สถานศึกษากำหนดแล้ว แต่ยังไม่เข้าเกณฑ์การสำเร็จการศึกษาตามหลักสูตรแล้วขอสอบเข้าเรียนใหม่ในสถานศึกษาเดิม หรือสถานศึกษาแห่งใหม่ได้

ระดับ	แนวปฏิบัติกรณีการโอนผลการเรียน
	กรณีการโอนผลการเรียนรายวิชาของผู้เรียนที่พ้นสภาพนักเรียน นักศึกษา แล้วกลับเข้ามาเรียนใหม่ หรือผู้เรียนที่ลงทะเบียนเรียนรายวิชาครบทุกภาคเรียนตามแผนการเรียนที่สถานศึกษากำหนดแล้ว แต่ยังไม่เข้าเกณฑ์การสำเร็จการศึกษาตามหลักสูตรแล้วขอสอบเข้าเรียนใหม่ในสถานศึกษาเดิม หรือสถานศึกษาแห่งใหม่ได้
ปวช. และ ปวส.	<ul style="list-style-type: none"> • รับโอนผลการเรียนเฉพาะรายวิชาที่ยังปรากฏอยู่ในหลักสูตรที่ใช้ในปัจจุบัน • รับโอนผลการเรียนเฉพาะรายวิชาที่มีผลการเรียนตั้งแต่ 2.0 ขึ้นไป



แผนภาพที่ 4.15 แสดงแนวปฏิบัติในการรับโอนผลการเรียนกรณีผู้เรียนพ้นสภาพนักเรียน นักศึกษา แล้วกลับเข้ามาเรียนใหม่ หรือผู้เรียนที่ลงทะเบียนเรียนรายวิชาครบทุกภาคเรียนตามแผนการเรียน ที่สถานศึกษากำหนดแล้ว แต่ยังไม่เข้าเกณฑ์การสำเร็จการศึกษาตามหลักสูตรแล้วขอสอบเข้าเรียนใหม่ ในสถานศึกษาเดิม หรือสถานศึกษาแห่งใหม่ได้

ที่มา : ประยุกต์จากหลักเกณฑ์และแนวปฏิบัติการจัดการอาชีวศึกษา ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ และระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (2562)

แนวปฏิบัติเกี่ยวกับการเทียบโอนประสบการณ์ระดับอาชีวศึกษา

- 4) การเรียนรายวิชาอื่นตามโครงสร้างหลักสูตรสาขาวิชา สาขางานที่เข้าเรียน เมื่อสถานศึกษาได้ดำเนินการโอนผลการเรียนให้กับผู้เรียนตามโครงสร้างหลักสูตรสาขาวิชา สาขางานที่เข้าเรียนแล้ว ให้ปฏิบัติ ดังนี้
 - ก. จัดให้ผู้เรียนลงทะเบียนเรียนรายวิชาอื่นให้ครบตามแผนการเรียนโครงสร้างหลักสูตร สาขาวิชา สาขางานของสถานศึกษา
 - ข. ผู้เรียนต้องลงทะเบียนเรียนรายวิชาในสถานศึกษาที่ขอสำเร็จการศึกษา ไม่น้อยกว่า 1 ภาคเรียน (18 สัปดาห์)
- 5) การบันทึกผลการเรียนและจัดทำเอกสารการศึกษา
 - ก. ให้บันทึกผลการเรียนรายวิชาที่โอนผลการเรียนสู่หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ หรือ หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ลงในทะเบียนแสดงผลการเรียน โดยใช้รหัสวิชาชื่อรายวิชา และหน่วยกิตตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ หรือหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง พุทธศักราชที่ใช้ในปัจจุบัน
 - ข. ให้แสดงหมายเหตุในเอกสารการศึกษา (รบ.1) ว่าเป็นรายวิชาที่รับโอนผลการเรียน โดยให้พิมพ์สัญลักษณ์(*1)ท้ายชื่อวิชาซึ่งหมายถึง รายวิชาที่โอนผลการเรียน

3. การเทียบโอนความรู้ และประสบการณ์ ผู้เรียนที่มีความรู้และทักษะจากการเรียนรู้นอกระบบ การเรียนรู้ตามอัธยาศัย การเรียนรู้จากสื่อเทคโนโลยี และแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ จากการฝึกอาชีพ จากประสบการณ์ชีวิตและประสบการณ์การทำงาน หรือมีความรู้และทักษะในรายวิชาตรงตามหลักสูตรมาก่อนเข้าเรียน หรือเข้าเรียนแล้วแต่ได้ไปเรียนหรือฝึกปฏิบัติในสถานประกอบการ โดยมีหลักฐานในความรู้ ทักษะ และประสบการณ์นั้น จะขอประเมินเทียบโอนความรู้และประสบการณ์ เพื่อให้ได้ผลการเรียนรายวิชาและนับจำนวนหน่วยกิตสะสม รวมทั้ง

แนวปฏิบัติเกี่ยวกับการเทียบโอนประสบการณ์ระดับอาชีวศึกษา

ขอยกเว้นการเรียนรายวิชาตามหลักสูตรที่เข้าเรียนได้ทำให้ใช้ระยะเวลาในการเรียนน้อยกว่านักเรียน นักศึกษาที่ศึกษาในระบบ เพียงอย่างเดียว อย่างไรก็ตาม สิ่งที่คุณเรียนแต่ละคนได้รับการเรียนรู้นอกชั้นเรียนดังกล่าวอาจไม่เหมือนกัน และไม่เป็มาตรฐานเดียวกัน สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาจึงกำหนดให้มีหลักเกณฑ์และแนวปฏิบัติในการประเมินเทียบโอนความรู้และประสบการณ์เพื่อเป็นแนวทางสำหรับสถานศึกษานำไปใช้ในการดำเนินการอย่างเป็นระบบ มีคุณภาพและมาตรฐาน เพื่อให้ผลการประเมินเชื่อถือได้และเป็นไปตามจุดประสงค์รายวิชาและสมรรถนะรายวิชาที่ขอเทียบโอน การดำเนินการประเมินเทียบโอนความรู้และประสบการณ์สู่หน่วยกิต มีหลักการเบื้องต้นที่ต้องพิจารณา ดังนี้

1) คุณสมบัติของผู้ขอเทียบโอนความรู้และประสบการณ์สู่หน่วยกิต

- ก. ผู้ขอรับการประเมินเทียบโอนความรู้และประสบการณ์ต้องเป็นนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ หรือนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ของสถานศึกษาอาชีวศึกษา ที่จะขอรับการประเมินเทียบโอนความรู้และประสบการณ์
- ข. ผู้เรียนต้องสมัครใจที่จะขอเทียบโอนความรู้และประสบการณ์รายวิชาสู่หน่วยกิต โดยต้องจัดเตรียมเอกสารหลักฐานที่เชื่อถือได้มาแสดงต่อสถานศึกษา และต้องดำเนินการด้วยตนเอง
- ค. ผู้เรียนที่จะขอรับการประเมินเทียบโอนความรู้และประสบการณ์เข้าสู่หน่วยกิตรายวิชา ต้องมีพื้นความรู้และประสบการณ์ในสาขาวิชาที่เข้าเรียน ดังนี้

แนวปฏิบัติเกี่ยวกับการเทียบโอนประสบการณ์ระดับอาชีวศึกษา

(1) ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.)

- ผู้เรียนที่เรียนแบบเต็มเวลา ตามระยะเวลาการศึกษา และแผนการเรียนที่สถานศึกษากำหนด ต้องสำเร็จการศึกษาไม่ต่ำกว่าระดับมัธยมศึกษาตอนต้นหรือเทียบเท่า และมีประสบการณ์ในรายวิชาที่จะขอรับการประเมินเทียบโอนฯ โดยมีหลักฐานที่แสดงถึงความรู้ และประสบการณ์ที่ได้จากการศึกษา การฝึกอบรบ การฝึกปฏิบัติงาน หรือการทำงานที่ตรงกับรายวิชา หรือ กลุ่มวิชาที่จะขอรับการประเมินเทียบโอนฯ
- ผู้เรียนที่เป็นผู้มีงานทำและเรียนแบบไม่เต็มเวลา ตามระยะเวลาการศึกษา และแผนการเรียนที่สถานศึกษากำหนด ต้องสำเร็จการศึกษาไม่ต่ำกว่าระดับมัธยมศึกษาตอนต้นหรือเทียบเท่า และมีประสบการณ์ในการทำงาน หลังจากสำเร็จการศึกษามาแล้วไม่น้อยกว่า 3 ปี โดยมีหลักฐานที่แสดงว่าได้ทำงานตรงกับสาขาวิชาที่เข้าเรียน เพื่อขอรับการประเมินเทียบโอนฯ รายวิชา หรือกลุ่มวิชาในสาขาวิชานั้น

(2) ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.)

- ผู้เข้าเรียนที่เรียนแบบเต็มเวลาตามระยะเวลาการศึกษา และแผนการเรียน ที่สถานศึกษาอาชีวศึกษากำหนด ต้องสำเร็จการศึกษาไม่ต่ำกว่าระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพหรือเทียบเท่า หรือสำเร็จการศึกษาไม่ต่ำกว่าระดับมัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่า และมีประสบการณ์ในรายวิชาที่จะขอรับการประเมินเทียบโอนฯ โดยมีหลักฐานที่แสดงถึงความรู้และประสบการณ์ที่ได้จากการศึกษา การฝึกอบรบ การฝึกปฏิบัติงาน หรือการทำงานที่ตรงกับรายวิชาหรือกลุ่มวิชาที่จะขอรับการประเมินเทียบโอนฯ

แนวปฏิบัติเกี่ยวกับการเทียบโอนประสบการณ์ระดับอาชีวศึกษา

- ผู้เข้าเรียนที่เป็นผู้มีงานทำและเรียนแบบไม่เต็มเวลาตามระยะเวลาการศึกษา และแผนการเรียนที่สถานศึกษาอาชีวศึกษากำหนด ต้องสำเร็จการศึกษาไม่ต่ำกว่าระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพหรือเทียบเท่า หรือสำเร็จการศึกษาไม่ต่ำกว่าระดับมัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่า และมีประสบการณ์ในการทำงาน โดยมีหลักฐานที่แสดงว่าได้ทำงานตรงกับสาขาวิชาที่เข้าเรียน เพื่อขอรับการประเมินเทียบโอนฯ รายวิชาหรือกลุ่มวิชาในสาขาวิชานั้น ตามเงื่อนไขดังนี้
 1. หลังจากสำเร็จการศึกษาไม่ต่ำกว่าระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพหรือเทียบเท่า หรือระดับมัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่า ต้องมีประสบการณ์ในการทำงานที่ตรงกับสาขาวิชาที่เข้าเรียนมาแล้วไม่น้อยกว่า 2 ปี
 2. หลังจากสำเร็จการศึกษาไม่ต่ำกว่าระดับมัธยมศึกษาตอนต้นหรือเทียบเท่า ต้องมีประสบการณ์ในการทำงานที่ตรงกับสาขาวิชาที่เข้าเรียนมาแล้วไม่น้อยกว่า 6 ปี

2) รายวิชาหรือกลุ่มวิชา และหลักสูตรที่สามารถขอโอนผลการเรียน

- ก. ผู้เรียนสามารถขอประเมินเทียบโอนความรู้และประสบการณ์สู่หน่วยกิตได้ทุกรายวิชา ในทุกหมวดวิชา
- ข. ผู้เรียนจะขอประเมินเทียบโอนความรู้และประสบการณ์ได้ไม่เกิน 2 ใน 3 ของจำนวนหน่วยกิตตามหลักสูตรแต่ละประเภทวิชาและสาขาวิชา และตามแผนการเรียนที่สถานศึกษากำหนด
- ค. ผู้เรียนต้องมีหลักฐานที่เชื่อถือได้ว่ามีความรู้ ความสามารถ ประสบการณ์ที่ตรงหรือ สอดคล้องกับสมรรถนะของรายวิชาที่ขอประเมินเทียบโอนความรู้และประสบการณ์จากกรณีใดกรณีหนึ่งหรือหลายกรณี ดังตารางที่ 4.7

ตารางที่ 4.7 แสดงเกณฑ์พิจารณาการเทียบโอนความรู้และประสบการณ์ในกรณีต่าง ๆ

ลักษณะของการมีความรู้และประสบการณ์	เกณฑ์พิจารณา
(1) ได้เคยเรียนรายวิชาที่ขอเทียบโอนความรู้และประสบการณ์โดยไม่นับหน่วยกิตมารวมเพื่อการสำเร็จการศึกษาตามหลักสูตร	<ul style="list-style-type: none"> - มีผลการประเมินรายวิชาผ่าน - มีหลักฐานจากสถานศึกษาที่เรียนรายวิชานั้น
(2) ได้เรียนรายวิชาหรือกลุ่มวิชาจากหลักสูตรอื่นที่ไม่ต่ำกว่าหลักสูตรของรายวิชาที่ขอเทียบโอนความรู้และประสบการณ์	<ul style="list-style-type: none"> - ระดับ ปวช. ต้องมีจุดประสงค์และเนื้อหาใกล้เคียงกันไม่ต่ำกว่าร้อยละ 60 - ระดับ ปวส. ต้องมีจุดประสงค์และเนื้อหาใกล้เคียงกันไม่ต่ำกว่าร้อยละ 75 - มีผลการประเมินรายวิชาผ่าน - มีหลักฐานจากสถานศึกษาที่เรียนรายวิชาหรือกลุ่มวิชานั้น
(3) ได้ฝึกอบรบหลักสูตรวิชาชีพระยะสั้น หรือฝึกอาชีพตามมาตรฐานฝีมือแรงงาน หรือฝึกอบรบตามมาตรฐานอาชีพ หรือฝึกอาชีพต่าง ๆ ตามที่สถานศึกษา หน่วยงานของรัฐ ได้จัดขึ้นจำนวนหนึ่งหลักสูตร หรือหลายหลักสูตรรวมกัน	<ul style="list-style-type: none"> - ระดับ ปวช. ต้องมีสมรรถนะที่ตรงหรือสอดคล้องกับสมรรถนะรายวิชาไม่ต่ำกว่าร้อยละ 60 - ระดับ ปวส. ต้องมีสมรรถนะที่ตรงหรือสอดคล้องกับสมรรถนะรายวิชาไม่ต่ำกว่าร้อยละ 75 - มีหลักฐานจากสถานศึกษา หน่วยงานของรัฐ ที่จัดการฝึกอบรบที่แสดงว่าเป็นผู้ที่มีสมรรถนะที่ตรง หรือสอดคล้องกับสมรรถนะของรายวิชาที่ขอเทียบโอน
(4) ได้ฝึกงาน โดยมีจำนวนชั่วโมงการฝึกงานไม่น้อยกว่าจำนวนชั่วโมงการเรียนตามหลักสูตร ในหนึ่งภาคเรียนของรายวิชาที่ขอเทียบโอนความรู้และประสบการณ์	<ul style="list-style-type: none"> - ระดับ ปวช. ต้องมีสมรรถนะที่ตรงหรือสอดคล้องกับสมรรถนะรายวิชาไม่ต่ำกว่าร้อยละ 60 - ระดับ ปวส. ต้องมีสมรรถนะที่ตรงหรือสอดคล้องกับสมรรถนะรายวิชาไม่ต่ำกว่าร้อยละ 75 - มีหลักฐานจากสถานประกอบการหน่วยงานที่เป็นสถานที่ฝึกงาน ที่แสดงว่าเป็นผู้มีสมรรถนะที่ตรงหรือสอดคล้องกับสมรรถนะของรายวิชาที่ขอเทียบโอนความรู้และประสบการณ์

ตารางที่ 4.7 แสดงเกณฑ์พิจารณาการเทียบโอนความรู้และประสบการณ์ในกรณีต่าง ๆ (ต่อ)

ลักษณะของการมีความรู้และประสบการณ์	เกณฑ์พิจารณา
(5) ได้ทำงานในสถานประกอบการ หน่วยงานที่เป็นสถานที่ทำงาน โดยมีจำนวนชั่วโมงการทำงานไม่น้อยกว่าจำนวนชั่วโมงการเรียนตามหลักสูตรในหนึ่งภาคเรียนของ รายวิชาที่ขอเทียบโอนความรู้และประสบการณ์	<ul style="list-style-type: none"> - ระดับ ปวช. ต้องมีสมรรถนะที่ตรงหรือสอดคล้องกับสมรรถนะรายวิชาไม่ต่ำกว่าร้อยละ 60 - ระดับ ปวส. ต้องมีสมรรถนะที่ตรงหรือสอดคล้องกับสมรรถนะรายวิชาไม่ต่ำกว่าร้อยละ 75 - มีหลักฐานจากสถานประกอบการ หน่วยงานที่เป็นสถานที่ทำงาน ที่แสดงว่าเป็นผู้มีสมรรถนะที่ตรงหรือสอดคล้องกับสมรรถนะของรายวิชาที่ขอเทียบโอนความรู้และประสบการณ์

แนวปฏิบัติเกี่ยวกับการเทียบโอนประสบการณ์ระดับอาชีวศึกษา

3) หลักเกณฑ์และแนวปฏิบัติในการเทียบโอนความรู้และประสบการณ์สู่หน่วยกิต

- ก. หลักเกณฑ์และแนวปฏิบัติสำหรับผู้เรียนที่ประสงค์จะขอรับการประเมินความรู้และประสบการณ์
- (1) ตรวจสอบความสอดคล้องของความรู้ ทักษะและประสบการณ์ของตนกับรายวิชา ในหลักสูตรสาขาวิชาที่เข้าเรียนตามเกณฑ์ที่กำหนด
 - (2) ลงทะเบียนเพื่อขอรับการประเมินความรู้และประสบการณ์ และชำระเงิน ค่าลงทะเบียนตามวัน เวลาที่สถานศึกษากำหนด
 - (3) เข้ารับการประเมินความรู้และประสบการณ์ตามวัน เวลา และสถานที่ที่สถานศึกษากำหนด
 - (4) ถ้าผลการประเมินไม่ผ่านหรือต่ำกว่าเกณฑ์(ตก) ผู้เรียนสามารถขอลงทะเบียนเรียน รายวิชานั้น หรือขอประเมินเทียบโอนความรู้และประสบการณ์รายวิชานั้นใหม่ ในภาคเรียนต่อไปก็ได้

แนวปฏิบัติเกี่ยวกับการเทียบโอนประสบการณ์ระดับอาชีวศึกษา

ข. หลักเกณฑ์และแนวปฏิบัติสำหรับสถานศึกษาในการประเมินเทียบโอนความรู้และประสบการณ์

(1) ดำเนินการเทียบโอนความรู้และประสบการณ์ของผู้เรียนเป็นรายบุคคล โดยกำหนด วัน เวลาและสถานที่ประเมินและแจ้งให้ผู้เรียนทราบล่วงหน้าก่อนการประเมินไม่น้อยกว่า 2 สัปดาห์ และดำเนินการประเมินเทียบโอนความรู้และประสบการณ์ให้แล้วเสร็จก่อนเปิดภาคเรียน

(2) แต่งตั้งคณะกรรมการประเมินเทียบโอนความรู้และประสบการณ์ตามหลักเกณฑ์ และแนวปฏิบัติที่คณะกรรมการการอาชีวศึกษากำหนด จำนวน 2 ชุด คือ **ชุดที่ 1 คณะกรรมการตรวจสอบการมีความรู้และประสบการณ์รายวิชา** จำนวน 3 คน ประกอบด้วย 1) รองผู้อำนวยการวิทยาลัยที่รับผิดชอบด้านวิชาการ หรือ หัวหน้างานที่รับผิดชอบด้านหลักสูตร เป็นประธานกรรมการ 2) หัวหน้าคณะวิชาหรือหัวหน้าแผนกวิชาที่รับผิดชอบรายวิชา เป็นกรรมการ 3) ครูประจำรายวิชา เป็นกรรมการและเลขานุการ หน้าที่ของคณะกรรมการตรวจสอบการมีความรู้และประสบการณ์รายวิชา คือ (1) ตรวจสอบหลักฐานของผู้ขอรับการประเมินความรู้และประสบการณ์ รายวิชา (2) สัมภาษณ์ผู้เรียนเพื่อรับรองการมีความรู้และประสบการณ์รายวิชา

ชุดที่ 2 คณะกรรมการประเมินความรู้และประสบการณ์รายวิชา จำนวน 3 คน ประกอบด้วย 1) หัวหน้าคณะวิชาหรือหัวหน้าแผนกวิชาที่รับผิดชอบรายวิชา เป็นประธานกรรมการ 2) ครูผู้สอนในสาขาวิชา/สาขางานของสถานศึกษาอื่น หรือ บุคลากรของหน่วยงาน สถานประกอบการ องค์กรวิชาชีพ ผู้ประกอบอาชีพ (จากทะเบียนของคณะกรรมการการอาชีวศึกษาจังหวัด) เป็น

แนวปฏิบัติเกี่ยวกับการเทียบโอนประสบการณ์ระดับอาชีวศึกษา

กรรมการ 3) ครูประจำรายวิชา เป็นกรรมการและเลขานุการ หน้าที่ของคณะกรรมการประเมินความรู้และประสบการณ์รายวิชา คือ (1) จัดทำเครื่องมือประเมินที่ครอบคลุมเนื้อหาและสมรรถนะทั้งหมดของรายวิชาที่ขอเทียบโอนความรู้และประสบการณ์ (2) ประเมินความรู้และประสบการณ์ตามสมรรถนะรายวิชาของผู้เรียนเป็น รายบุคคล

ทั้งนี้ การประเมินความรู้และประสบการณ์รายวิชา มีแนวปฏิบัติดังนี้

- รายวิชาที่มีเฉพาะภาคทฤษฎีหรือภาคปฏิบัติเพียงอย่างเดียว ให้ประเมินเฉพาะภาคทฤษฎีหรือภาคปฏิบัติแล้วแต่กรณีเพียงอย่างเดียว ถ้ามีทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ ให้ประเมินทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติตามผัง การสร้างแบบทดสอบและแนวปฏิบัติที่สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษากำหนด
 - จำนวนชั่วโมงในการประเมินต้องไม่น้อยกว่าจำนวนชั่วโมงการเรียนต่อสัปดาห์ของรายวิชานั้น
 - เกณฑ์การตัดสินผลการประเมินให้ถือปฏิบัติตามเกณฑ์การประเมินผลการเรียนรายวิชานั้น
- (3) ให้คณะกรรมการสถานศึกษาเป็นผู้พิจารณาให้ความเห็นชอบผลการตรวจสอบเพื่อรับรองการมีความรู้และประสบการณ์รายวิชาของผู้เรียน ตามที่คณะกรรมการตรวจสอบการมีความรู้ และประสบการณ์รายวิชา
- (4) ให้หัวหน้าสถานศึกษาเป็นผู้อนุมัติผลการประเมินความรู้และประสบการณ์รายวิชา โดยให้ใช้ตัวเลขแสดงระดับผลการประเมินตามที่กำหนดไว้ในระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการจัดการศึกษาและการประเมินผลการเรียนของหลักสูตรในแต่ละระดับ

แนวปฏิบัติเกี่ยวกับการเทียบโอนประสบการณ์ระดับอาชีวศึกษา

(5) เก็บรักษาเอกสารหลักฐานในการดำเนินการเทียบโอนความรู้และประสบการณ์รายวิชาไว้ทุกขั้นตอนเพื่อการตรวจสอบเป็นระยะเวลา 3 ปี นับจากวันที่สถานศึกษาอนุมัติผลการประเมิน

4) การเรียนรายวิชาอื่นตามโครงสร้างหลักสูตรสาขาวิชา สาขางานที่เข้าเรียน เมื่อสถานศึกษาได้ดำเนินการเทียบโอนความรู้และประสบการณ์รายวิชาให้กับผู้เรียนตามโครงสร้างหลักสูตรสาขาวิชา สาขางานที่เข้าเรียนแล้ว ให้ปฏิบัติดังนี้

ก. จัดให้ผู้เรียนลงทะเบียนเรียนรายวิชาอื่นให้ครบตามแผนการเรียนโครงสร้างหลักสูตร สาขาวิชา สาขางานของสถานศึกษา

ข. ในแต่ละภาคเรียน ผู้เรียนจะลงทะเบียนรายวิชาโดยมีจำนวนหน่วยกิตของรายวิชา ที่ผู้เรียนลงทะเบียนขอรับการประเมินความรู้และประสบการณ์ร่วมกับจำนวนหน่วยกิต ของรายวิชา ที่ผู้เรียนลงทะเบียนเรียนไม่เกินจำนวนหน่วยกิตที่กำหนดไว้ในระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการจัดการศึกษาและการประเมินผลการเรียนของหลักสูตรแต่ละระดับ ดังนี้

- การเรียนแบบเต็มเวลา ลงทะเบียนได้ไม่เกินภาคเรียนละ 22 หน่วยกิต
- การเรียนแบบไม่เต็มเวลา ลงทะเบียนได้ไม่เกินภาคเรียนละ 12 หน่วยกิต
- การเรียนภาคเรียนฤดูร้อน ลงทะเบียนได้ไม่เกิน 12 หน่วยกิต

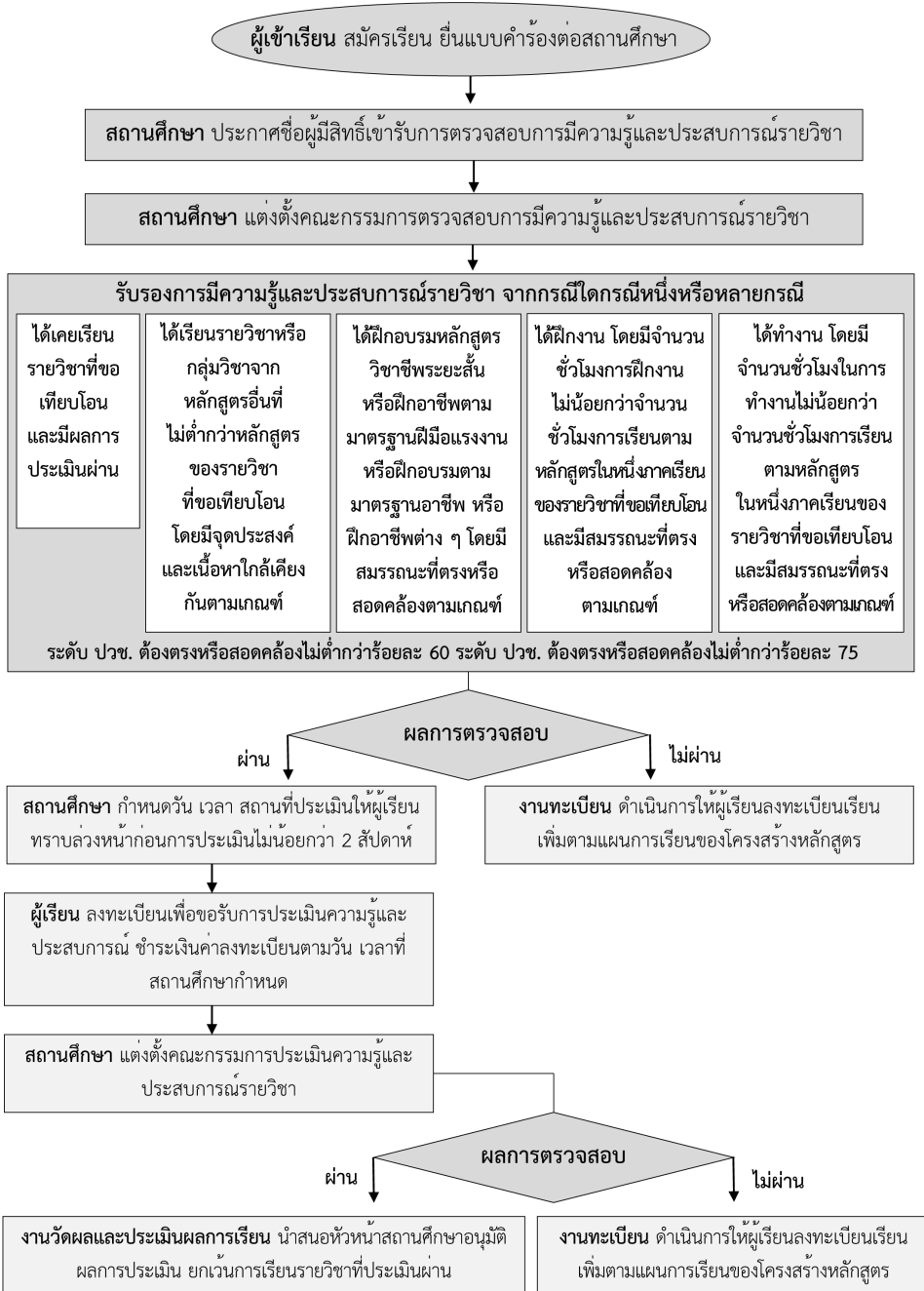
แนวปฏิบัติเกี่ยวกับการเทียบโอนประสบการณ์ระดับอาชีวศึกษา

ค. ผู้เรียนที่ขอเทียบโอนความรู้และประสบการณ์ ต้องลงทะเบียนเรียนรายวิชาในสถานศึกษาที่ขอสำเร็จการศึกษา ไม่น้อยกว่า 1 ใน 3 ของจำนวนหน่วยกิตที่ระบุไว้ในหลักสูตร แต่ละประเภทวิชาและสาขาวิชา และตามแผนการเรียน ที่สถานศึกษากำหนด

5) การบันทึกผลการเรียนและจัดทำเอกสารการศึกษา

ก. ให้บันทึกผลการเรียนรายวิชาที่ขอเทียบโอนความรู้และประสบการณ์สู่หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ หรือหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ลงในระเบียบแสดงผลการเรียนโดยใช้รหัสวิชาชื่อรายวิชาและหน่วยกิต ตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ หรือหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง พุทธศักราชที่ใช้ในปัจจุบัน

ข. ให้แสดงหมายเหตุในเอกสารการศึกษา (รบ.1) ว่าเป็นรายวิชาที่ได้ผลการเรียนจากการประเมินเทียบโอนความรู้และประสบการณ์โดยให้พิมพ์สัญลักษณ์ (*2) ท้ายชื่อวิชา ซึ่งหมายถึง รายวิชาที่เทียบโอนความรู้และประสบการณ์



แผนภาพที่ 4.16 แสดงแนวปฏิบัติในการเทียบโอนความรู้และประสบการณ์

ที่มา : ประยุกต์จากหลักเกณฑ์และแนวปฏิบัติการจัดการอาชีวศึกษา ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ และระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (2562)

แนวปฏิบัติเกี่ยวกับการเทียบโอนประสบการณ์ระดับอาชีวศึกษา

4. การจัดการอาชีวศึกษา ปัจจุบันมีกลุ่มผู้ทำงานที่มีพื้นฐานความรู้และมีประสบการณ์จากการทำงาน เข้าศึกษาในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ และระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงตามหลักสูตรที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด โดยขอรับการประเมินเทียบโอนความรู้และประสบการณ์รายวิชา รายวิชาหรือกลุ่มวิชาที่มีความรู้และประสบการณ์ในหลักสูตร และเรียนแบบไม่เต็มเวลาตามแผนการเรียนของสถานศึกษาที่เข้าเรียน ดังนั้นเพื่อให้การจัดการศึกษาสำหรับผู้เรียนกลุ่มดังกล่าวเป็นไปอย่างมีคุณภาพและมีมาตรฐาน สถานศึกษาอาชีวศึกษาจะต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษากำหนด ดังนี้

1) หลักเกณฑ์สำหรับผู้เข้าศึกษากลุ่มเทียบโอนความรู้และประสบการณ์รายวิชา ผู้เข้าศึกษากลุ่มเทียบโอนความรู้และประสบการณ์รายวิชาต้องมีคุณสมบัติเฉพาะ ดังนี้

- ปวช. - สำเร็จการศึกษาไม่ต่ำกว่าระดับมัธยมศึกษาตอนต้นหรือเทียบเท่า
 - มีประสบการณ์ในการทำงานหลังจากสำเร็จการศึกษาไม่ต่ำกว่าระดับมัธยมศึกษาตอนต้นหรือเทียบเท่ามาแล้วไม่น้อยกว่า 3 ปี
- ปวส. - สำเร็จการศึกษาไม่ต่ำกว่าระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพหรือเทียบเท่า หรือสำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่า
 - มีประสบการณ์ในการทำงานหลังจากสำเร็จการศึกษาไม่ต่ำกว่าระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพหรือเทียบเท่า หรือระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย หรือเทียบเท่ามาแล้วไม่น้อยกว่า 2 ปี หรือมีประสบการณ์ในการทำงานหลังจากสำเร็จการศึกษาไม่ต่ำกว่าระดับมัธยมศึกษาตอนต้นหรือ เทียบเท่ามาแล้วไม่น้อยกว่า 6 ปี

แนวปฏิบัติเกี่ยวกับการเทียบโอนประสบการณ์ระดับอาชีวศึกษา

2) หลักเกณฑ์และวิธีการสำหรับสถานศึกษาที่จัดการอาชีวศึกษากลุ่มเทียบโอนความรู้ และประสบการณ์รายวิชา สถานศึกษาอาชีวศึกษาที่จะจัดการอาชีวศึกษากลุ่มเทียบโอนความรู้และประสบการณ์ รายวิชา ต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์และวิธีการดังต่อไปนี้

ก. หลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนของสถานศึกษาอาชีวศึกษา

(1) ต้องเป็นหลักสูตรและสาขาวิชา สาขางาน ที่สถานศึกษาจัดการเรียนการสอนอยู่แล้ว สำหรับผู้เรียนที่เรียนแบบเต็มเวลา ในกรณีที่สถานศึกษาจัดการอาชีวศึกษากลุ่มเทียบโอนความรู้และประสบการณ์ รายวิชาตามโครงการความร่วมมือเพื่อพัฒนากลุ่มบุคลากรของสถานประกอบการหรือหน่วยงานของรัฐ ที่มีพื้นฐานความรู้และมีประสบการณ์จากการทำงาน ต้องเป็นหลักสูตรและสาขาวิชาที่สถานศึกษาจัดการเรียนการสอนอยู่แล้วสำหรับผู้เรียนที่เรียนแบบเต็มเวลา แต่อาจเป็นสาขางานอื่นตามความต้องการของสถานประกอบการหรือหน่วยงานของรัฐที่มีความร่วมมือกันด้วยก็ได้

(2) ต้องจัดการเรียนการสอนแบบชั้นเรียนในที่ตั้งของสถานศึกษาเท่านั้น ในกรณีที่สถานศึกษาจัดการอาชีวศึกษากลุ่มเทียบโอนความรู้และประสบการณ์ รายวิชาตามโครงการความร่วมมือเพื่อพัฒนากลุ่มบุคลากรของสถานประกอบการหรือหน่วยงานของรัฐ ที่มีพื้นฐานความรู้และมีประสบการณ์จากการทำงานตรงหรือสอดคล้องกับสาขาวิชา สาขางานที่เรียน สถานศึกษาอาจจัดการเรียนการสอนบางรายวิชาแบบชั้นเรียนในที่ตั้งของสถานประกอบการหรือ หน่วยงานของรัฐที่มีความร่วมมือกันด้วยก็ได้

แนวปฏิบัติเกี่ยวกับการเทียบโอนประสบการณ์ระดับอาชีวศึกษา

- (3) ต้องจัดแผนการเรียนตามหลักสูตรในแต่ละระดับ ดังนี้
 - ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ไม่น้อยกว่า 6 ภาคเรียน
 - ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ไม่น้อยกว่า 4 ภาคเรียน
 - (4) ต้องจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด ตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการจัดการศึกษาและการประเมินผลการเรียนตามหลักสูตรนั้น และตามประกาศคณะกรรมการอาชีวศึกษา เรื่อง หลักเกณฑ์และแนวปฏิบัติในการเทียบโอนความรู้และประสบการณ์รายวิชา
- ข. การดำเนินการจัดการอาชีวศึกษากลุ่มเทียบโอนความรู้และประสบการณ์รายวิชาของสถานศึกษาอาชีวศึกษา
- (1) สถานศึกษาต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการสถานศึกษา
 - (2) สถานศึกษาต้องได้รับอนุญาตจากสำนักงานคณะกรรมการอาชีวศึกษา ก่อนการรับสมัครและการเปิดการเรียนการสอน โดยดำเนินการตามวิธีการที่กำหนด ดังนี้
 - ยื่นคำร้องขอจัดการอาชีวศึกษากลุ่มเทียบโอนความรู้และประสบการณ์รายวิชา ตามแบบขออนุญาตที่กำหนดในประกาศสำนักงานคณะกรรมการอาชีวศึกษา เรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการจัดการอาชีวศึกษากลุ่มเทียบโอนความรู้และประสบการณ์รายวิชาของสถานศึกษาอาชีวศึกษา ก่อนกำหนดการเปิดภาคเรียนไม่น้อยกว่า 90 วัน จำนวน 1 ชุด สำหรับการขอเปิดสอน 1 สาขางาน

แนวปฏิบัติเกี่ยวกับการเทียบโอนประสบการณ์ระดับอาชีวศึกษา

- ให้ความร่วมมือและอำนวยความสะดวกแก่คณะกรรมการประเมินความพร้อมของสถานศึกษาอาชีวศึกษาในการขอเปิดสอนแต่ละสาขางาน
- สถานศึกษาที่ผ่านการประเมินความพร้อม สามารถรับสมัครผู้เรียนกลุ่มเทียบโอนความรู้และประสบการณ์รายวิชาเข้าศึกษาต่อได้ไม่เกิน 3 ปีการศึกษาติดต่อกัน
- ให้ความร่วมมือและอำนวยความสะดวกแก่คณะกรรมการติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลการดำเนินการของสถานศึกษาอาชีวศึกษากลุ่มเทียบโอนความรู้และประสบการณ์รายวิชา

ค. การประเมินความพร้อมในการขอเปิดสอนอาชีวศึกษากลุ่มเทียบโอนความรู้และประสบการณ์รายวิชา

- (1) สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา แต่งตั้ง **คณะกรรมการประเมินความพร้อมของสถานศึกษาอาชีวศึกษา** ในการขอเปิดสอนแต่ละสาขางานจากบุคคลที่ผ่านการอบรม “ผู้ประเมินความพร้อมของสถานศึกษาอาชีวศึกษากลุ่มเทียบโอนความรู้และประสบการณ์รายวิชา” ในจังหวัดที่สถานศึกษาอาชีวศึกษาตั้งอยู่หรือในจังหวัดใกล้เคียง ที่มีใช้บุคคลในสถานศึกษาอาชีวศึกษาที่ขอเปิดสอน จำนวน 3 คน ประกอบด้วย 1) ประธานกรรมการอาชีวศึกษาจังหวัด หรือผู้อำนวยการวิทยาลัย หรือ รองผู้อำนวยการวิทยาลัย เป็นประธานกรรมการ 2) หัวหน้าคณะวิชา หรือหัวหน้าแผนกวิชา หรือ ครูผู้สอน ที่รับผิดชอบ สาขาวิชาที่ขอเปิดสอน เป็นกรรมการ 3) ครูผู้สอนในสาขาวิชาที่ขอเปิดสอน หรือ สาขาที่เกี่ยวข้อง เป็นกรรมการและเลขานุการ (หมายเหตุ กรณีที่ไม่มีบุคคลตาม 2) และ 3) ให้แต่งตั้งผู้อำนวยการวิทยาลัยหรือรองผู้อำนวยการวิทยาลัย หรือ ครูผู้สอนให้ครบ จำนวน 3 คน)

แนวปฏิบัติเกี่ยวกับการเทียบโอนประสบการณ์ระดับอาชีวศึกษา

- (2) คณะกรรมการประเมินความพร้อมของสถานศึกษา อาชีวศึกษา ดำเนินการประเมินความพร้อมตามแบบประเมินที่กำหนดในประกาศสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา เรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการจัดการอาชีวศึกษากลุ่มเทียบโอนความรู้และประสบการณ์ รายวิชาของสถานศึกษาอาชีวศึกษา และรายงานผลการประเมินต่อสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ภายใน 20 วัน นับจากวันที่ได้รับทราบคำสั่งแต่งตั้ง
 - (3) สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาจะแจ้งผลการประเมินความพร้อมให้สถานศึกษาทราบ กรณีที่สถานศึกษาผ่านการประเมินความพร้อมตามเกณฑ์ที่กำหนด สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จะอนุญาตและประกาศขึ้นทะเบียนเป็นสถานศึกษาอาชีวศึกษาที่จัดการอาชีวศึกษากลุ่มเทียบโอนความรู้และประสบการณ์รายวิชา และประกาศให้สาธารณชนทราบ
- ง. การติดตาม ตรวจสอบและประเมินผลการดำเนินการจัดการอาชีวศึกษากลุ่มเทียบโอนความรู้ และประสบการณ์รายวิชา
- (1) สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา อาจแต่งตั้งคณะกรรมการไปติดตามตรวจสอบและประเมินผลการดำเนินการจัดการอาชีวศึกษากลุ่มเทียบโอนความรู้และประสบการณ์รายวิชาของสถานศึกษาว่าเป็นไปตามหลักเกณฑ์การวางแผนการเรียนตามหลักสูตรในแต่ละระดับหรือเป็นไปตามที่ได้รับอนุญาตหรือไม่

แนวปฏิบัติเกี่ยวกับการเทียบโอนประสบการณ์ระดับอาชีวศึกษา

- (2) สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา อาจจะประกาศยกเลิกการอนุญาตและการขึ้นทะเบียนเป็นสถานศึกษาอาชีวศึกษาที่จัดการอาชีวศึกษากลุ่มเทียบโอนความรู้และประสบการณ์รายวิชา ถ้าสถานศึกษาอาชีวศึกษาดำเนินการจัดการอาชีวศึกษากลุ่มเทียบโอนความรู้และประสบการณ์รายวิชาไม่ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์การจัดแผนการเรียนตามหลักสูตรในแต่ละระดับ หรือไม่ปฏิบัติตามที่ได้รับอนุญาต และสถานศึกษาจะต้องดำเนินการตามที่สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาสั่งการ



แผนภาพ 4.17 แสดงขั้นตอนการจัดการศึกษาและประเมินเทียบโอนผลการเรียนของสถานศึกษา
ที่มา : ประยุกต์จากหลักเกณฑ์และแนวปฏิบัติการจัดการอาชีวศึกษา ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ
และระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (2562)

3.4.3 ระดับอุดมศึกษา จากสภาพปัจจุบันของการจัดการศึกษาด้วยระบบธนาคารหน่วยกิต มีการดำเนินการในส่วนของการออกประกาศคณะกรรมการมาตรฐานการอุดมศึกษา เรื่อง แนวทางการดำเนินงานคลังหน่วยกิตในระดับอุดมศึกษา สถาบันอุดมศึกษานำแนวทางการดำเนินงานคลังหน่วยกิตในระดับอุดมศึกษาไปกำหนดหลักเกณฑ์วิธีการเป็นรายสถาบัน การดำเนินงานเป็นข้อตกลงร่วมระหว่างสถาบันอุดมศึกษาที่มี MOU นำร่องโครงการในลักษณะการเรียนล่วงหน้าระหว่างการศึกษาขั้นพื้นฐานกับอุดมศึกษา และอาชีวศึกษากับอุดมศึกษา ในสถานศึกษาบางแห่งเพื่อการศึกษาต่อเนื่อง ทดลองนำร่องเรียนร่วมระหว่างสถานศึกษาและสถานประกอบการ การจัดการศึกษาร่วมในรูปแบบทวิวุฒิกับสถาบันอุดมศึกษาในต่างประเทศ กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม มีระบบ Thai MOOC เพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตและการเทียบโอนความรู้เข้าสู่หลักสูตรอุดมศึกษา รวมทั้งการเข้าร่วมโครงการธนาคารหน่วยกิตนำร่องในพื้นที่จังหวัดนครศรีธรรมราช อุดรธานี เชียงใหม่ ปทุมธานี และลำพูน

กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ได้ออกประกาศคณะกรรมการมาตรฐานการอุดมศึกษา เรื่อง แนวทางการดำเนินงานคลังหน่วยกิตในระดับอุดมศึกษา พ.ศ. 2565 และประกาศคณะกรรมการมาตรฐานการอุดมศึกษา เรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการเทียบโอนหน่วยกิตและผลการศึกษาในระดับอุดมศึกษา พ.ศ. 2565 เพื่อเป็นแนวปฏิบัติในการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาระบบธนาคารหน่วยกิต

แนวปฏิบัติในการจัดการศึกษาระบบธนาคารหน่วยกิตระดับอุดมศึกษา

1. **วัตถุประสงค์การดำเนินงานคลังหน่วยกิตระดับอุดมศึกษา**
 - 1) ส่งเสริมและสนับสนุนให้ผู้เรียนมีการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยไม่กำหนดอายุ และคุณวุฒิของผู้เรียน เป็นการเชื่อมโยงการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย
 - 2) ส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถสะสมหน่วยกิตที่ได้รับจากการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัยไว้ในคลังหน่วยกิต

แนวปฏิบัติในการจัดการศึกษาระบบธนาคารหน่วยกิตระดับอุดมศึกษา

- | | |
|--|---|
| <p>2. หลักการ
คลังหน่วยกิต
ระดับอุดมศึกษา</p> | <ol style="list-style-type: none"> 1) คลังหน่วยกิต ประกอบด้วย คลังหน่วยกิตที่ดำเนินการโดยสถาบันอุดมศึกษา เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนสะสมหน่วยกิตไว้ใช้ประโยชน์ได้ และคลังหน่วยกิตกลางที่ดำเนินการโดยสำนักงานปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม เพื่อใช้ประโยชน์ในการพัฒนากำลังคนในระดับอุดมศึกษา ทั้งนี้ คลังหน่วยกิตที่ดำเนินการโดยสถาบันอุดมศึกษาต้องเชื่อมต่อกันได้กับคลังหน่วยกิตกลางในรูปแบบดิจิทัล 2) ผู้เรียนสามารถนำผลการเรียนและผลลัพธ์การเรียนรู้มาเทียบหน่วยกิต และสะสมในคลังหน่วยกิตได้ตามประกาศคณะกรรมการมาตรฐานการอุดมศึกษา เรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการเทียบโอนหน่วยกิตและผลการศึกษาในระดับอุดมศึกษา พ.ศ. 2565 3) ผู้เรียนสามารถสะสมหน่วยกิตในคลังหน่วยกิตได้ตลอดชีวิต โดยไม่จำกัดอายุ และคุณสมบัติของผู้เรียน รวมทั้งระยะเวลาในการสะสมหน่วยกิต และระยะเวลาในการเรียน ทั้งนี้ ต้องมีความทันสมัยต่อความก้าวหน้าในศาสตร์นั้น ๆ 4) ข้อมูลหน่วยกิตที่สะสมไว้ในคลังหน่วยกิตเป็นของผู้เรียน และการดำเนินการใด ๆ ต้องเป็นไปตามความประสงค์ของผู้เรียน |
| <p>3. หลักเกณฑ์และ
เงื่อนไขการสะสม
หน่วยกิต</p> | <ol style="list-style-type: none"> 1) การสะสมหน่วยกิตจากการลงทะเบียนเรียน ให้ผู้เรียนที่ลงทะเบียนเรียนในสถาบันอุดมศึกษาสามารถสะสมหน่วยกิตไว้ในคลังหน่วยกิตของสถาบันอุดมศึกษาที่ลงทะเบียนเรียนได้ 2) การสะสมหน่วยกิตที่ได้จากการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย สถาบันอุดมศึกษาต้องดำเนินการประเมินผลลัพธ์การเรียนรู้จากการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตามประกาศคณะกรรมการมาตรฐานการอุดมศึกษา เรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการเทียบโอนหน่วยกิตและผลการศึกษาในระดับอุดมศึกษา พ.ศ. 2565 ทั้งนี้ ผู้เรียนสามารถลงทะเบียนสะสมหน่วยกิตในคลังหน่วยกิตในสถาบันอุดมศึกษามากกว่าหนึ่งแห่งได้ |

แนวปฏิบัติในการจัดการศึกษาระบบธนาคารหน่วยกิตระดับอุดมศึกษา

- | | |
|--|--|
| <p>4. การบันทึกผล
การเรียน และ
ผลลัพธ์การเรียนรู้
ของผู้เรียนใน
คลังหน่วยกิต</p> | <ol style="list-style-type: none"> 1) กรณีผู้เรียนได้รับหน่วยกิตจากการลงทะเบียนเรียนในรายวิชา หรือกลุ่มรายวิชาต่าง ๆ ของสถาบันอุดมศึกษา หรือจากสถาบัน อุดมศึกษาที่มีบันทึกข้อตกลงร่วมกัน ให้บันทึกผลการเรียน ตามระดับคะแนนตัวอักษรหรือแต่้มระดับคะแนนที่สอบได้ 2) กรณีที่ผู้เรียนได้รับหน่วยกิตจากการเทียบโอนจากการศึกษา นอกกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย ให้บันทึกตามวิธีการ ประเมินผลลัพธ์การเรียนรู้ โดยไม่กำหนดระดับคะแนน ตัวอักษรหรือแต่้มระดับคะแนน และให้จัดทำหลักฐานข้อมูล ประกอบการเทียบโอนบันทึกไว้ด้วย |
| <p>5. การนำหน่วยกิต
ที่สะสมไว้ในคลัง
หน่วยกิต เพื่อไปใช้
ในการศึกษาเพื่อ
รับปริญญา</p> | <ol style="list-style-type: none"> 1) การนำหน่วยกิตที่สะสมไว้ในคลังหน่วยกิต เพื่อไปใช้ในการศึกษา เพื่อรับปริญญา ให้เป็นไปตามระเบียบการเทียบโอนของแต่ละ สถาบันอุดมศึกษา โดยต้องสอดคล้องตามประกาศคณะกรรมการ มาตรฐานการอุดมศึกษา เรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการเทียบโอน หน่วยกิตและผลการศึกษาในระดับอุดมศึกษา พ.ศ. 2565 ทั้งนี้ การให้ปริญญา หรือประกาศนียบัตรใด ๆ ต้องเป็นไปตามระเบียบ ของสถาบันอุดมศึกษา 2) คลังหน่วยกิตกลางสามารถออกรายงานการสะสมหน่วยกิต เพื่อ ใช้ในการแสดงการเรียนรู้ตลอดชีวิตในระดับอุดมศึกษา |
| <p>6. การขึ้นทะเบียน
ของสถาบัน
อุดมศึกษาที่ประสงค์
จะดำเนินการ
คลังหน่วยกิต</p> | <ol style="list-style-type: none"> 1) ยื่นขอขึ้นทะเบียนต่อคณะกรรมการ โดยความเห็นชอบของ สภาสถาบันอุดมศึกษา 2) ให้สภาสถาบันอุดมศึกษากำหนดระเบียบคลังหน่วยกิต ที่ครอบคลุมตั้งแต่การรับผู้เรียนเข้ามาสะสมหน่วยกิต การสะสมหน่วยกิต (Credit Depository) จากผลการศึกษาในระบบ การศึกษานอกกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย การเรียกใช้ หน่วยกิต (Credit Reimbursement) รายละเอียดของผู้เรียน (Learner Attributes) รายละเอียดที่มาของหน่วยกิตที่สะสมไว้ (Credit Attributes) การทำให้มั่นใจว่าข้อมูลและสารสนเทศ |

แนวปฏิบัติในการจัดการศึกษาระบบธนาคารหน่วยกิตระดับอุดมศึกษา

เกี่ยวกับผู้เรียนและหน่วยกิตที่สะสมไว้มีคุณภาพ (Quality) มีความพร้อมใช้ (Availability) มีความมั่นคง (Security) และมีการยืนยันตัวตนของผู้เรียน (Authentication) แล้วจัดทำเป็นข้อเสนอขอขึ้นทะเบียนที่มีรายละเอียดข้างต้นครบถ้วน เพื่อให้คณะกรรมการใช้พิจารณาขึ้นทะเบียน

- 3) สำนักงานปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ประกาศรายชื่อสถาบันอุดมศึกษาที่ผ่านการขึ้นทะเบียนต่อสาธารณะ
- 4) ให้สถาบันอุดมศึกษาจัดทำรายงานผลการดำเนินงานเสนอต่อคณะกรรมการเป็นประจำทุกปีหลังสิ้นปีการศึกษา

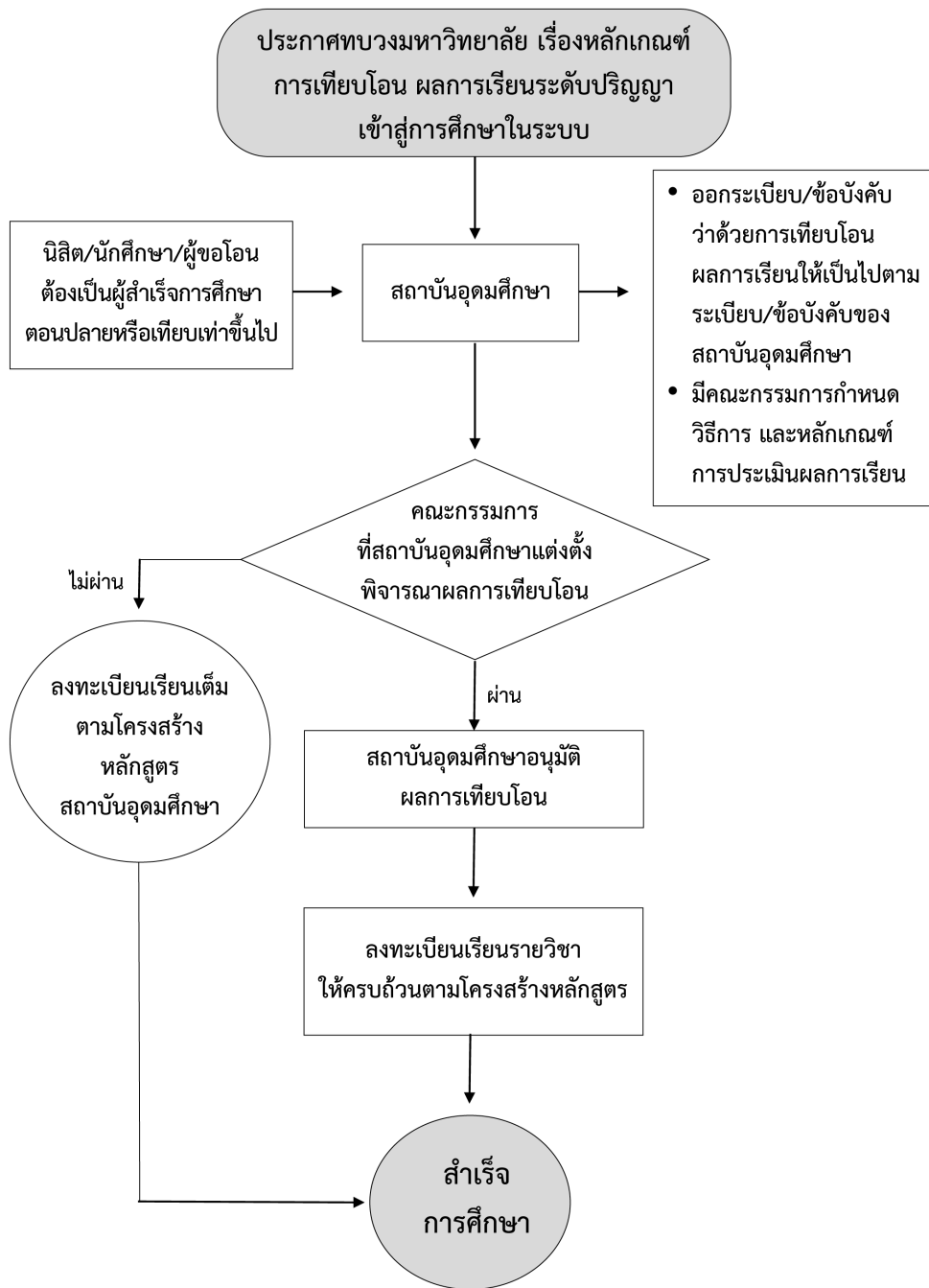
อนึ่ง การเปิดดำเนินการหลักสูตรที่เกี่ยวข้องกับคลังหน่วยกิตที่สถาบันอุดมศึกษาดำเนินการอยู่หรือที่สถาบันอุดมศึกษาแจ้งให้สำนักงานปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมทราบ ตามประกาศกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม เรื่องแนวทางการดำเนินงานระบบคลังหน่วยกิตระดับอุดมศึกษา พ.ศ. 2562 และ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2563 ให้ถือว่าเป็นการดำเนินการตามประกาศนี้แล้ว แต่ต้องดำเนินการขอขึ้นทะเบียน ภายใน 3 ปี

7. การกำกับดูแล ติดตาม และ ประเมินผล การดำเนินงาน คลังหน่วยกิต

คณะกรรมการอาจกำหนดให้มีการกำกับดูแล ติดตาม และประเมินผลการดำเนินงานคลังหน่วยกิตของสถาบันอุดมศึกษา เพื่อให้มีคุณภาพและมาตรฐานตามเจตนารมณ์และ แนวปฏิบัติของคณะกรรมการมาตรฐานการอุดมศึกษา

แนวปฏิบัติในการจัดการศึกษาระบบธนาคารหน่วยกิตระดับอุดมศึกษา

- 8. การประกันคุณภาพ** สถาบันอุดมศึกษาต้องตรวจสอบความถูกต้องและครบถ้วนของข้อมูลที่เก็บสะสมในคลังหน่วยกิตก่อนส่งไปสู่คลังหน่วยกิตกลาง และรับผิดชอบต่อความเสียหายและเยียวยาผลกระทบที่จะเกิดขึ้น หากมีการกระทำใด ๆ ที่เชื่อได้ว่าข้อมูลหน่วยกิตที่ส่งให้กับคลังหน่วยกิตกลางเป็นไปโดยไม่สุจริต หรือไม่มีความพร้อมตามที่กำหนดไว้ คณะกรรมการสามารถเพิกถอนการขึ้นทะเบียนพร้อมประกาศให้สาธารณะทราบได้
-



แผนภาพที่ 4.18 แสดงขั้นตอนการเทียบโอนระดับอุดมศึกษา

ที่มา : ประยุกต์จากแนวปฏิบัติการเทียบโอนหน่วยกิตและผลการศึกษาในระดับอุดมศึกษา (2565)

แนวปฏิบัติการเทียบโอนหน่วยกิตและผลการศึกษาระดับอุดมศึกษา

- | | |
|---|--|
| <p>1. วัตถุประสงค์
การดำเนินงาน
เทียบโอนหน่วยกิต
และผลการศึกษา
ในระดับอุดมศึกษา</p> | <p>1) ส่งเสริมและสนับสนุนการเรียนรู้ตลอดชีวิตเพื่อให้ผู้เรียนทั้ง
การศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตาม อัจฉริยะ
สามารถเทียบโอนหน่วยกิตและผลการศึกษาได้อย่างคล่องตัว
และรักษาไว้ซึ่งมาตรฐานการศึกษาระดับอุดมศึกษา</p> <p>2) ส่งเสริมให้สถาบันอุดมศึกษามีอิสระในการกำหนดหลักเกณฑ์
วิธีการและเงื่อนไขในการเทียบโอนหน่วยกิตและผลการศึกษา
โดยต้องมีมาตรฐานไม่ต่ำกว่าหลักเกณฑ์ตามประกาศนี้</p> |
| <p>2. หลักการเทียบโอน
หน่วยกิตและ
ผลการศึกษา
ในระดับอุดมศึกษา</p> | <p>1) สถาบันอุดมศึกษาพึงใช้ผลลัพธ์การเรียนรู้เป็นหลักสำคัญในการ
เทียบโอน โดยสถาบันอุดมศึกษาจัดทำรายละเอียดผลลัพธ์
การเรียนรู้ที่พึงประสงค์ของรายวิชาที่เปิดสอน ในสถาบันอุดมศึกษา
ไว้ล่วงหน้าก่อนที่จะมีผู้ยื่นคำขอเทียบโอนเพื่อเป็นเกณฑ์
เทียบเคียงในการพิจารณา โดยผลลัพธ์การเรียนรู้ที่พึงประสงค์
ต้องเทียบได้ตามมาตรฐานผลลัพธ์การเรียนรู้ของแต่ละระดับคุณวุฒิ
ตามมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา ซึ่งสามารถทดสอบ
และประเมินผลได้โดยวิธีการต่าง ๆ</p> <p>2) การเทียบโอนหน่วยกิตและผลการศึกษาคงต้องสามารถเทียบโอน
ได้ทั้งจากการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และ
การศึกษาตามอัจฉริยะ</p> <p>3) การเทียบโอนหน่วยกิตและผลการศึกษาคงต้องยึดหลัก
ความเสมอภาคและธำรงไว้ซึ่งคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา</p> <p>4) สถาบันอุดมศึกษาต้องจัดให้มีหน่วยงานทำหน้าที่ให้คำแนะนำ
ปรึกษา และดำเนินการให้มีการเทียบโอนหน่วยกิตและ
ผลการศึกษาตามกระบวนการและหลักเกณฑ์ที่กำหนด</p> <p>5) สถาบันอุดมศึกษาต้องกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการที่ใช้
ในการทดสอบ และประเมินผลเพื่อการเทียบโอนที่มีมาตรฐาน</p> |

แนวปฏิบัติการเทียบโอนหน่วยกิตและผลการศึกษาระดับอุดมศึกษา

**3. หลักเกณฑ์
การดำเนินการ
เทียบโอน
หน่วยกิตและ
ผลการศึกษา**

- 1) หลักเกณฑ์การเทียบโอนจากการศึกษาในระบบ
ระดับอนุปริญญาและปริญญาตรี
 - ก. เป็นรายวิชาหรือกลุ่มรายวิชาในหลักสูตรระดับอุดมศึกษาหรือเทียบเท่าที่คณะกรรมการหรือหน่วยงานของรัฐที่มีอำนาจตามกฎหมายรับรอง
 - ข. รายวิชาหรือกลุ่มรายวิชาที่จะนำมาขอเทียบโอนต้องมีสาระสำคัญครอบคลุมรายวิชาหรือกลุ่มรายวิชาที่ขอเทียบโอน
 - ค. ผลการเรียนรู้ในรายวิชาหรือกลุ่มรายวิชาที่จะนำมาขอเทียบโอนต้องมีระดับคะแนนไม่ต่ำกว่า 2.00 จากระบบ 4.00 หรือเทียบเท่า
 - ง. รายวิชาหรือกลุ่มรายวิชาที่เทียบโอนจากต่างสถาบันอุดมศึกษา ไม่สามารถนำมาคำนวณแต้มระดับคะแนนเฉลี่ยสะสมได้
- ระดับบัณฑิตศึกษา**
 - ก. เป็นรายวิชาหรือกลุ่มรายวิชาในหลักสูตรระดับอุดมศึกษาหรือเทียบเท่า ที่คณะกรรมการหรือหน่วยงานของรัฐที่มีอำนาจตามกฎหมายรับรอง
 - ข. รายวิชาหรือกลุ่มรายวิชาที่จะนำมาขอเทียบโอนต้องมีสาระสำคัญครอบคลุมรายวิชาหรือกลุ่มรายวิชาที่ขอเทียบโอน
 - ค. ผลการเรียนรู้ในรายวิชาหรือกลุ่มรายวิชาที่จะนำมาขอเทียบโอนต้องมีระดับคะแนนไม่ต่ำกว่า 3.00 จากระบบ 4.00 หรือเทียบเท่า
 - ง. การเทียบโอนในรายวิชาวิทยานิพนธ์ให้เป็นไปตามที่สถาบันอุดมศึกษากำหนด โดยความเห็นชอบของสภาสถาบันอุดมศึกษา
 - จ. รายวิชาหรือกลุ่มรายวิชาที่เทียบโอนจากต่างสถาบันอุดมศึกษา ไม่สามารถนำมาคำนวณแต้มระดับคะแนนเฉลี่ยสะสมได้

แนวปฏิบัติการเทียบโอนหน่วยกิตและผลการศึกษาระดับอุดมศึกษา

- 2) หลักเกณฑ์การเทียบโอนจากการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย
 - ก. ผู้ขอเทียบโอนมีผลลัพธ์การเรียนรู้ที่สอดคล้องกับผลลัพธ์การเรียนรู้ที่พึงประสงค์ของรายวิชาหรือกลุ่มรายวิชาที่จะขอเทียบโอน
 - ข. ผลลัพธ์การเรียนรู้ที่ขอเทียบโอนไม่จำกัดระยะเวลาที่ใช้ในการเรียนรู้ และสั่งสมประสบการณ์ในผลลัพธ์การเรียนรู้เรื่องนั้น แต่ต้องทันต่อความก้าวหน้าทางวิชาการของสาขาที่จะขอเทียบโอน
 - ค. ผลลัพธ์การเรียนรู้ที่เทียบโอนไม่สามารถมาคำนวณแต้มระดับคะแนนเฉลี่ยสะสมได้

ทั้งนี้ การเทียบโอนสำหรับการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย ให้สามารถเทียบโอนได้โดยรวมแล้วไม่เกินสามในสี่ของจำนวนหน่วยกิตรวมของหลักสูตรที่รับโอนสำหรับระดับปริญญาตรี และไม่เกินกึ่งหนึ่งของจำนวนหน่วยกิตรวมของหลักสูตรที่รับโอนสำหรับระดับบัณฑิตศึกษา โดยให้คำนึงถึงการสร้างบัณฑิตที่พึงประสงค์และสอดคล้องกับความเชี่ยวชาญของสถาบันกรณีการเทียบโอนจากการศึกษาในระบบของสถาบันเดียวกันสามารถเทียบโอนได้มากกว่าที่กำหนด

การเทียบโอนจากการศึกษาในสถาบันหนึ่งไปยังอีกสถาบันหนึ่ง ไม่สามารถเทียบโอนต่อช่วงไปยังสถาบันอุดมศึกษาอื่นได้ และต้องระบุไว้ในใบแสดงผลการเรียนรู้ (Transcript) ว่าเป็นรายวิชาหรือ กลุ่มรายวิชาที่มีการเทียบโอน

แนวปฏิบัติการเทียบโอนหน่วยกิตและผลการศึกษาระดับอุดมศึกษา

4. วิธีการเทียบโอน หน่วยกิตและ ผลการศึกษา
- 1) สถาบันอุดมศึกษากำหนดระบบและกลไกการเทียบโอน โดยได้รับความเห็นชอบจากสภาสถาบันอุดมศึกษา
 - 2) การกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการที่ใช้ในการทดสอบและประเมินผลเพื่อการเทียบโอน ต้องพิจารณาองค์ประกอบขั้นต่ำตามแต่ละกรณี ดังนี้
 - ก. กรณีเทียบโอนจากการศึกษาในระบบ ให้พิจารณาผลลัพธ์การเรียนรู้ที่พึงประสงค์ สาระสำคัญ จำนวนหน่วยกิตและ ชั่วโมงสอน และผลการวัดและประเมินผลของผู้เรียน
 - ข. กรณีเทียบโอนจากการศึกษานอกระบบ ให้พิจารณาผลลัพธ์การเรียนรู้ที่พึงประสงค์ สาระสำคัญ จำนวนชั่วโมงสอน วิธีการวัดและประเมินผล รูปแบบและวิธีการจัดการศึกษา คุณสมบัติของผู้สอน ผลการวัดและประเมินผลของผู้เรียน เอกสารยืนยันการศึกษาจากหน่วยงานที่จัดการศึกษา และ ข้อมูลประวัติและผลงานของหน่วยงานที่จัดการศึกษา
 - ค. กรณีเทียบโอนจากการศึกษาตามอัธยาศัย ให้พิจารณาผลลัพธ์การเรียนรู้จากบันทึกประสบการณ์ ข้อมูลของแหล่งที่ผู้เรียนได้รับประสบการณ์นั้น และการเทียบเคียงประสบการณ์กับผลลัพธ์การเรียนรู้ที่พึงประสงค์ของรายวิชาหรือกลุ่มรายวิชา
- ง. กรณีการเทียบโอนที่ไม่สามารถพิจารณาองค์ประกอบตามข้อ ก - ค สถาบันอุดมศึกษาสามารถดำเนินการทดสอบสมรรถนะได้
- จ. การบันทึกผลการศึกษจากการเทียบโอนในรายวิชาหรือกลุ่มรายวิชาให้บันทึกตามวิธีการประเมิน เช่น หน่วยกิตที่ได้รับการยกเว้นการเรียนที่เคยศึกษามาแล้วจากสถาบันอุดมศึกษา หน่วยกิตที่ได้จากการทดสอบ หน่วยกิตที่ได้จากการเสนอแฟ้มสะสมงาน หน่วยกิตที่ได้จากการทดสอบมาตรฐาน หน่วยกิตที่ได้จากการประเมินหรืออบรมที่จัดโดยหน่วยงานต่าง ๆ เป็นต้น
 - ฉ. ให้สถาบันอุดมศึกษาเผยแพร่หลักเกณฑ์และวิธีการเทียบโอน หน่วยกิต และผลการศึกษาต่อสาธารณะ

แนวปฏิบัติการเทียบโอนหน่วยกิตและผลการศึกษาระดับอุดมศึกษา

5. การกำกับคุณภาพ
- 1) ให้มีคณะกรรมการระดับสถาบันทำหน้าที่กำกับดูแลระบบและกลไกการเทียบโอนให้มีคุณภาพและมาตรฐาน และมีคณะกรรมการระดับคณะและระดับหลักสูตรทำหน้าที่ทดสอบและประเมินผลเพื่อการเทียบโอนโดยอาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตรและอาจารย์ผู้สอนมีส่วนร่วม
 - 2) การกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการที่ใช้ในการทดสอบและประเมินผลเพื่อการเทียบโอน ต้องมีคุณภาพ ได้มาตรฐาน มีความโปร่งใส และเสมอภาค โดยมีการทบทวนและปรับปรุงหลักเกณฑ์และวิธีการที่ใช้ประเมินผลเพื่อการเทียบโอนให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทางวิชาการ และสังคม ทั้งนี้ต้องคำนึงถึงความต้องการจำเป็นของแต่ละบุคคล

3.4.4 การศึกษานอกระบบ การศึกษาตามอัธยาศัย และการฝึกอบรม

3.4.4.1 การศึกษานอกระบบ การศึกษาตามอัธยาศัย การเทียบโอน และการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ปัจจุบันไม่มีระบบธนาคารหน่วยกิตอย่างเต็มรูปแบบ แต่มีกลไกการเทียบโอนความรู้และประสบการณ์จากการศึกษานอกระบบเข้าสู่ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน และหลักสูตรวิชาชีพระยะสั้นอาชีวศึกษาเข้าสู่หลักสูตรรายวิชา และมีการเข้าร่วมโครงการธนาคารหน่วยกิตนาร่องในพื้นที่จังหวัดนครศรีธรรมราช อุตรธานี เชียงใหม่ ปทุมธานี และลำพูน โดยการเทียบโอนผลการเรียนจากการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเข้าสู่การศึกษาในระบบ ดังนี้

**การเทียบโอนผลการเรียนหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน
พุทธศักราช 2551**

1. หลักการ	<ol style="list-style-type: none"> 1) หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 เป็นหลักสูตรที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนสามารถเทียบโอนผลการเรียนได้ 2) การเทียบโอนผลการเรียนต้องสามารถเทียบโอนผลการเรียนที่ผู้เรียนสะสมไว้ ทั้งจากการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย การฝึกอาชีพหรือ ประสบการณ์การทำงาน 3) เป็นการเชื่อมโยงการศึกษาทั้งสามรูปแบบ เพื่อส่งเสริมให้เกิดการศึกษาตลอดชีวิต 4) เป็นการกระจายอำนาจให้สถานศึกษาในการเทียบโอนผลการเรียน โดยสถานศึกษาจะต้องจัดให้บุคลากรหรือเจ้าหน้าที่ทำหน้าที่ให้คำแนะนำและดำเนินการให้มีการเทียบโอนผลการเรียน 5) วิธีการและหลักเกณฑ์การเทียบโอนผลการเรียนต้องได้มาตรฐานชัดเจนสมเหตุสมผลเชื่อถือได้ โปร่งใส และยุติธรรม
2. คุณสมบัติทั่วไปของผู้ขอเทียบโอนผลการเรียน	<ol style="list-style-type: none"> 1) ต้องไม่เป็นนักเรียนหรือนักศึกษา ในระดับประถมศึกษาและระดับมัธยมศึกษา หรือระดับที่เทียบเท่าของสถานศึกษาอื่น 2) ต้องขึ้นทะเบียนเป็นนักศึกษาตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551
3. หลักเกณฑ์การเทียบโอนผลการเรียน	<ol style="list-style-type: none"> 1) สถานศึกษาทุกแห่งมีหน้าที่จัดให้มีการเทียบโอนผลการเรียนในทุกภาคเรียน โดยจะต้องประกาศกำหนดระยะเวลาการเทียบโอนให้ทราบทั่วกันและควรดำเนินการตั้งแต่ภาคเรียนแรกที่นักศึกษาขึ้นทะเบียนเป็นนักศึกษาหรือขึ้นอยู่กับความพร้อมของสถานศึกษาเพื่อสถานศึกษาและผู้เรียนจะได้จัดแผนการเรียนตลอดหลักสูตร 2) การเทียบโอนผลการเรียนให้ดำเนินการโดยคณะกรรมการเทียบโอนผลการเรียนของสถานศึกษา

การเทียบโอนผลการเรียนหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

- 3) ให้เทียบโอนผลการเรียนเป็นรายวิชาตามสาระและมาตรฐานการเรียนรู้
- 4) ให้เทียบโอนผลการเรียนได้ไม่เกินร้อยละ 75 ของจำนวนหน่วยกิตทั้งหมดที่จะต้องลงทะเบียนเรียนตลอดหลักสูตรในแต่ละระดับการศึกษา
- 5) การกำหนดอายุของผลการเรียนที่จะนำมาเทียบโอนผลการเรียน
 - ก. กรณีเป็นหลักสูตรการศึกษาจากหลักสูตรที่จัดเป็นระดับทั้งในระบบและนอกระบบไม่กำหนดอายุของผลการเรียน
 - ข. กรณีเป็นหลักสูตรจากการศึกษาต่อเนื่องควรกำหนดอายุของผลการเรียนให้เหมาะสมกับพื้นฐานธรรมชาติวิชา ความทันสมัย ทันต่อเหตุการณ์ตามที่คณะกรรมการสถานศึกษา กำหนด
 - ค. ให้หัวหน้าสถานศึกษาเป็นผู้อนุมัติผลการเทียบโอน

4. วิธีการเทียบโอน ผลการเรียน

การเทียบโอนผลการเรียนมี 2 วิธีคือ

วิธีที่ 1 การพิจารณาจากหลักสูตรการศึกษา

- 1) การพิจารณาหลักสูตรการศึกษาจากหลักสูตรที่จัดการศึกษาเป็นระดับ เป็นการตรวจสอบหลักสูตรผลการเรียนในรายละเอียดเกี่ยวกับระดับหรือชั้นปีที่เรียนจบมา รายวิชาที่เรียน ผลการเรียนรู้ ความถูกต้องของหลักสูตร โดยหลักสูตรที่นำมาเทียบต้องเป็นหลักสูตรที่ออกโดยสถานศึกษาของรัฐหรือเอกชนที่ได้รับการรับรองมาตรฐานหรือวิทยฐานะทางการศึกษา

**การเทียบโอนผลการเรียนหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน
พุทธศักราช 2551**

2) การพิจารณาหลักฐานจากการศึกษาต่อเนื่องเป็น การตรวจสอบรายละเอียดเกี่ยวกับหลักสูตรเนื้อหาวิชา ที่ศึกษาจำนวนชั่วโมงหน่วยงานที่จัดเพื่อพิจารณา เทียบโอนให้สอดคล้องกับรายวิชาตามหลักสูตร ซึ่งต้อง ได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการเทียบโอน ของสถานศึกษา

วิธีที่ 2 การประเมินความรู้และประสบการณ์เป็นการวัด ตรวจสอบ และประเมินผลการเรียนรู้และประสบการณ์ของผู้เรียน ที่เกิดจากการประกอบอาชีพ การทำงาน การเรียนรู้ตามอัธยาศัย โดยใช้เครื่องมือประเมินที่หลากหลาย เช่น แบบทดสอบ แบบสัมภาษณ์การปฏิบัติจริง เป็นต้น

5. รูปแบบ การเทียบโอน ผลการเรียน

การเทียบโอนผลการเรียน หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับ การศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 แบ่งเป็น 5 รูปแบบ ได้แก่

1) การเทียบโอนผลการเรียนจากหลักสูตรที่จัดการศึกษาเป็น ระดับประถม มัธยมศึกษาตอนต้น และตอนปลายหรือเทียบเท่า เป็นการเทียบโอนผลการเรียนจากหลักสูตรการศึกษาที่ออกให้ โดยสถานศึกษาของรัฐและเอกชนที่จัดการศึกษาตามหลักสูตร ที่กระทรวงศึกษาธิการประกาศใช้หรือให้การรับรอง และจัด ระดับการศึกษาเป็นระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น และมัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่าตามหลักสูตรทั้งที่จัด ในรูปแบบการศึกษาในระบบและการศึกษานอกระบบ

ก. ขอบข่ายการเทียบโอนผลการเรียน การเทียบโอนผลการเรียน จากหลักสูตรการศึกษา มีขอบข่ายดังนี้

(1) การเทียบโอนผลการเรียนจากหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544 (ในระบบ) เข้าสู่หลักสูตรการศึกษานอกระบบ ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551

การเทียบโอนผลการเรียนหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

- (2) การเทียบโอนผลการเรียนจากหลักเกณฑ์และวิธีการจัดการศึกษานอกโรงเรียนตามหลักสูตรการศึกษาระดับขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544 (นอกระบบ) เข้าสู่หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551
- (3) การเทียบโอนผลการเรียนจากหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) พ.ศ. 2545 เข้าสู่หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551
- (4) การเทียบโอนผลการเรียนจากหลักสูตรอื่น ๆ ที่กระทรวงศึกษาธิการประกาศใช้

ข. คุณสมบัติของผู้สมัครเข้ารับการประเมินเทียบระดับการศึกษา

- (1) มีสัญชาติไทย
- (2) มีอายุไม่ต่ำกว่า 20 ปีบริบูรณ์นับถึงวันที่สมัครรับการประเมิน
- (3) มีพื้นความรู้ในระดับที่ต่ำกว่าระดับที่ประสงค์จะขอเทียบระดับการศึกษาหนึ่งระดับ ยกเว้นการขอเทียบระดับประถมศึกษา
- (4) ไม่เป็นนักเรียนหรือนักศึกษา ซึ่งกำลังศึกษาอยู่ในสถานศึกษาที่จัดการศึกษาในระบบหรือการศึกษานอกระบบที่แบ่งระดับเช่นเดียวกับการศึกษาในระบบ
- (5) มีประสบการณ์ในการประกอบอาชีพที่ขอเทียบระดับการศึกษาและประกอบอาชีพอยู่ในจังหวัดที่สถานศึกษาที่ทำหน้าที่เทียบระดับการศึกษาตั้งอยู่ไม่น้อยกว่า 1 ปี

ค. หลักฐานการสมัครเข้ารับการประเมิน ผู้ขอรับการประเมินเทียบระดับการศึกษาต้องยื่นใบสมัครพร้อมนำหลักฐานมาแสดงต่อสถานศึกษาที่ทำหน้าที่เทียบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังนี้

**การเทียบโอนผลการเรียนหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน
พุทธศักราช 2551**

- (1) รูปถ่ายหน้าตรงไม่สวมแว่นตาดำ ไม่สวมหมวกขนาด 3×4 ซม. จำนวน 2 รูป
- (2) สำเนาทะเบียนบ้าน พร้อมฉบับจริง
- (3) สำเนาบัตรประจำตัวประชาชน พร้อมฉบับจริง
- (4) สำเนาวุฒิการศึกษา พร้อมฉบับจริง
- (5) หลักฐานที่แสดงถึงการประกอบอาชีพที่อยู่ในเขตบริเวณของสถานศึกษาที่ทำหน้าที่เทียบระดับการศึกษาไม่น้อยกว่า 1 ปีนับถึงวันสมัครรับการประเมิน
- (6) แผนที่แสดงที่ตั้งของสถานที่ประกอบอาชีพหรือสถานประกอบการ
- (7) เอกสารอื่น เช่น สำเนาใบเปลี่ยนชื่อ - สกุล ใบทะเบียนสมรส ใบหย่า

กรณีที่เข้ารับการประเมินเทียบระดับการศึกษา แต่ยังไม่ประเมินไม่ครบตามเงื่อนไขและมีความจำเป็นต้องย้ายสถานศึกษาจะต้องนำหลักฐานผลการประเมินจากสถานศึกษาเดิมมาแสดงประกอบการสมัครใหม่ด้วย

ง. หลักเกณฑ์การเทียบโอนผลการเรียน การเทียบโอนผลการเรียน ให้สถานศึกษาดำเนินการให้สอดคล้องกับหลักเกณฑ์ต่อไปนี้

- (1) ให้คณะกรรมการเทียบโอนผลการเรียนของสถานศึกษาศึกษาวิเคราะห์หลักสูตรของสถานศึกษาที่ผู้เรียนนำหลักฐานการศึกษามาเทียบโอนผลการเรียน แล้วจัดทำตารางวิเคราะห์หลักสูตรเพื่อใช้ในการเทียบโอนผลการเรียน

การเทียบโอนผลการเรียนหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

- (2) การพิจารณาเทียบโอนให้พิจารณาจาก
- ระยะเวลาและระดับชั้นที่ผู้ขอเทียบโอนเรียนผ่านมา
 - รายวิชา/หมวดวิชา ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง ตัวชี้วัดของรายวิชาหรือคำอธิบายรายวิชา ระหว่างรายวิชาที่นำมาเทียบโอนกับรายวิชาที่รับเทียบโอน ต้องมีความสอดคล้องกันไม่น้อยกว่าร้อยละ 60
 - จำนวนหน่วยกิตของรายวิชา/หมวดวิชาที่นำมาเทียบโอนต้องไม่น้อยกว่าจำนวนหน่วยกิตในรายวิชาที่รับเทียบโอนผลการเรียน หากรายวิชาที่นำมาเทียบโอนผลการเรียนมีจำนวนหน่วยกิตน้อยกว่าจำนวนหน่วยกิตในรายวิชาที่รับเทียบโอนผลการเรียน อาจนำรายวิชาอื่นที่อยู่ในสาระและมาตรฐานเดียวกันมานับรวมให้ได้จำนวนหน่วยกิตเท่ากับหรือมากกว่าจำนวนหน่วยกิตในรายวิชาที่รับเทียบโอนผลการเรียน
 - ไม่รับเทียบโอนรายวิชา/หมวดวิชาที่มีค่าระดับผลการเรียนเป็น 0 ร มส.
- (3) ให้เทียบโอนผลการเรียนได้ทั้งรายวิชาบังคับและรายวิชาเลือก โดยนับรวมกันแล้วต้องไม่เกินจำนวนหน่วยกิตที่กำหนดในแต่ละระดับการศึกษา คือ
- ระดับประถมศึกษาเทียบโอนได้ไม่เกิน 36 หน่วยกิต
 - ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นเทียบโอนได้ไม่เกิน 42 หน่วยกิต
 - ระดับมัธยมศึกษาตอนปลายเทียบโอนได้ไม่เกิน 57 หน่วยกิต

การเทียบโอนผลการเรียนหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

(4) การให้ค่าระดับผลการเรียนจากการโอน

- ผลการเรียนเป็นรายวิชาให้ใช้ค่าระดับผลการเรียนตามที่ปรากฏในหลักสูตรการศึกษาที่นำมาเทียบโอน ถ้าผลการเรียนในหลักสูตรเดิมมากกว่า 1 รายวิชานำมาเทียบโอนกับหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 ได้ 1 รายวิชา ให้นำค่าระดับผลการเรียนของรายวิชาที่ขอเทียบโอนมาเฉลี่ยหากมีจุดศนนิยมให้ปรับศนนิยมตามหลักการทางคณิตศาสตร์เพื่อบันทึกผลการเรียนต่อไป
- ผลการเรียนเป็นหมวดวิชาให้ใช้ค่าระดับการเรียนของหมวดวิชาเป็นค่าระดับผลการเรียนในรายวิชาที่เทียบโอนได้

(5) หัวหน้าสถานศึกษา พิจารณานุมัติผลการเทียบโอน

2) การเทียบโอนผลการเรียนจากการศึกษาต่อเนื่อง

เป็นการเทียบโอนผลการเรียนจากการเรียนในหลักสูตรระยะสั้นหรือหลักสูตรฝึกอบรมที่จัดขึ้นตามความต้องการของกลุ่มเป้าหมายต่าง ๆ

ก. หลักเกณฑ์การเทียบโอนผลการเรียนจากการศึกษาหลักสูตรต่อเนื่อง

- (1) เป็นหลักสูตรที่หน่วยงานของรัฐจัดขึ้น ถ้าเป็นหลักสูตรของหน่วยงานหรือองค์กรเอกชนจะต้องผ่านการเห็นชอบของคณะกรรมการเทียบโอนผลการเรียนของสถานศึกษา
- (2) เอกสารหลักฐานที่จะนำมาเทียบโอนจะต้องผ่านกระบวนการเรียนรู้มาแล้วไม่เกิน 5 ปีนับจากวันที่ออกหลักฐานหรืออยู่ในดุลยพินิจของคณะกรรมการเทียบโอนผลการเรียนของสถานศึกษา โดย

การเทียบโอนผลการเรียนหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

สถานศึกษาจะต้องตรวจสอบกับต้นฉบับจริงและให้สถานศึกษาประทับตราแสดงว่าได้ผ่านการใช้หลักฐานมาแล้ว เพื่อไม่ให้นำผลการเรียนไปเทียบโอนซ้ำ

- (3) สถานศึกษาดำเนินการสัมภาษณ์ผู้ขอเทียบโอนประกอบเอกสารที่นำมาเสนอขอเทียบโอนเพื่อตรวจสอบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการศึกษาในหลักสูตรที่นำมาเทียบโอน เช่น วุฒิบัตร ประกาศนียบัตร เอกสารประกอบการอบรม ตารางการอบรม และบันทึกการเรียนรู้ เป็นต้น
- (4) เกณฑ์การนับจำนวนชั่วโมง ให้พิจารณาจากเนื้อหารายวิชาที่อยู่ในกลุ่มสาระ/หมวดวิชาเดียวกัน โดยคิดคำนวณจาก 40 ชั่วโมง เป็น 1 หน่วยกิต
- (5) ให้พิจารณาความสอดคล้องของสาระเนื้อหารายวิชาที่ไปเรียนรู้มา เพื่อเทียบเข้ากับรายวิชาในหลักสูตรการศึกษานอกระบบ ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 ซึ่งจะต้องมีความสอดคล้องกันไม่น้อยกว่าร้อยละ 60 และให้คำนึงถึงมาตรฐานของรายวิชา ความยากง่ายและซับซ้อนของเนื้อหาสาระประกอบด้วย
- (6) ให้ระดับผลการเทียบโอนเป็น “ผ่าน”
- (7) หลักฐานที่มาขอเทียบโอนสามารถใช้เทียบโอนได้ในระดับใดระดับหนึ่งเท่านั้น
- (8) ให้บันทึกข้อความลงในด้านหลังของหลักฐานฉบับจริงด้วย

การเทียบโอนผลการเรียนหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

3) การเทียบโอนความรู้และประสบการณ์กลุ่มเป้าหมายเฉพาะ เป็นการเทียบโอนความรู้และประสบการณ์จากกลุ่มสมาชิก สหกรณ์เครดิตยูเนี่ยน กลุ่มผู้นำและสมาชิกสหกรณ์ภาคการเกษตร กลุ่มอาสาสมัครสาธารณสุข กลุ่มผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและสมาชิกสภาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กลุ่มผู้นำท้องที่ กลุ่มผู้มีความรู้และประสบการณ์จากการประกอบอาชีพของตนเอง กลุ่มทหารกองประจำการ ทหารประจำการและอาสาสมัครทหารพราน กลุ่มผู้นำศาสนาอิสลาม ผู้สอนอิสลามศึกษาและผู้เรียนอิสลามศึกษา พนักงานรักษาความ และหมอนวดแผนโบราณ และกลุ่มเป้าหมายอื่น ๆ ที่ได้ทำข้อตกลงร่วมกัน

ก. หลักการ การเทียบโอนผลการเรียนมีหลักการ ดังนี้

- (1) การเทียบโอนผลการเรียน ต้องสามารถเทียบโอนผลการเรียนที่ผู้เรียนสะสมไว้ทั้งจากการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย การฝึกอาชีพหรือประสบการณ์การทำงาน
- (2) เป็นการเชื่อมโยงการศึกษาทั้งสามรูปแบบ เพื่อส่งเสริมให้เกิดการศึกษาตลอดชีวิตจะต้องจัดให้บุคลากรหรือเจ้าหน้าที่ทำหน้าที่ให้คำแนะนำและดำเนินการให้มีการเทียบโอนผลการเรียน
- (3) เป็นการกระจายอำนาจให้สถานศึกษาในการเทียบโอนผลการเรียน โดยสถานศึกษาจะต้องจัดให้บุคลากรหรือเจ้าหน้าที่ทำหน้าที่ให้คำแนะนำและดำเนินการให้มีการเทียบโอนผลการเรียน
- (4) วิธีการและหลักเกณฑ์การเทียบโอนผลการเรียน ต้องได้มาตรฐานชัดเจนสมเหตุสมผล เชื่อถือได้ โปร่งใส และยุติธรรม

การเทียบโอนผลการเรียนหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

ข. วัตถุประสงค์

- (1) เพื่อเปิดโอกาสให้กลุ่มเป้าหมายเฉพาะ ซึ่งประกอบด้วย กลุ่มสมาชิกสหกรณ์เครดิตยูเนี่ยน กลุ่มผู้นำและสมาชิกสหกรณ์ภาคการเกษตร กลุ่มอาสาสมัครสาธารณสุข กลุ่มผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และสมาชิกสภาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กลุ่มผู้นำท้องที่ กลุ่มผู้มีความรู้และประสบการณ์จากการประกอบอาชีพของตนเอง กลุ่มทหารกองประจำการ ทหารประจำการและอาสาสมัครทหารพราน กลุ่มผู้นำศาสนาอิสลาม ผู้สอนอิสลามศึกษาและผู้เรียนอิสลามศึกษา พนักงานรักษาความปลอดภัย และหมอนวดแผนโบราณที่มาลงทะเบียนเป็นนักศึกษา สามารถนำความรู้และประสบการณ์ตามกลุ่มเป้าหมายดังกล่าวข้างต้นมาขอประเมินเพื่อเป็นส่วนหนึ่งของผลการเรียนตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 ได้
- (2) เพื่อยกระดับการศึกษากลุ่มเป้าหมายเฉพาะให้มีระดับการศึกษาที่สูงขึ้นและนำผลการเรียนดังกล่าวไปศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น

ค. หลักเกณฑ์และขั้นตอนการดำเนินการเทียบโอน หลักเกณฑ์และขั้นตอนการดำเนินการเทียบโอนผลการเรียนจากความรู้และประสบการณ์กลุ่มเป้าหมายเฉพาะ ให้ดำเนินการตามเอกสารแนวทางการเทียบโอนผลการเรียนหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551

การเทียบโอนผลการเรียนหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

4) การเทียบโอนผลการเรียนจากหลักสูตรต่างประเทศ เป็นการเทียบโอนผลการเรียนจากการศึกษาหลักสูตรต่างประเทศ ที่มีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องของประเทศนั้น ๆ ให้การรับรอง มาตรฐานการจัดการศึกษาหรือผลการเรียนจากหลักสูตรของ โรงเรียนนานาชาติในประเทศไทยที่กระทรวงศึกษาธิการ ประกาศเทียบความรู้

ก. เงื่อนไขการเทียบโอน ให้ยกเว้นการเทียบโอนรายวิชา ภาษาไทย รายวิชาเศรษฐกิจพอเพียงและรายวิชาทักษะ การเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษา ขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 ในทุกระดับการศึกษา

ข. ระดับผลการเรียนจากการเทียบโอน ให้ระดับผลการเรียน เป็น “ผ่าน” ยกเว้น การเทียบความรู้และประสบการณ์ ให้เป็นค่าระดับผลการเรียน

ค. ขอบข่ายการเทียบโอนผลการเรียนจากหลักสูตรต่างประเทศ

(1) การเทียบโอนผลการเรียนจากหลักสูตรต่างประเทศ

ที่จัดเป็นชั้นปีหรือเกรดเกณฑ์การเทียบโอน ถ้าเป็น สถานศึกษาของเอกชนจะต้องได้รับการรับรองวิทยฐานะ หรือมาตรฐานจากองค์กรที่เกี่ยวข้องของประเทศนั้น ๆ ถ้าเป็นโรงเรียนนานาชาติในประเทศไทย โรงเรียนจะต้อง ได้รับการรับรองการเทียบวุฒิการศึกษาตามประกาศ กระทรวงศึกษาธิการมาเทียบโอนตามเกณฑ์ ดังนี้

- พิจารณาเทียบโอนจากจำนวนชั้นปี/เกรดกรณี ที่จบการศึกษามาให้เทียบในชั้นปีหรือเกรดที่จบมาเป็นเกณฑ์ ในการเทียบนั้น กรณีที่ยังไม่จบระดับชั้นปีหรือเกรด ให้พิจารณาจากผลการเรียนในระดับชั้นปีหรือเกรด ในระดับที่ต่ำกว่าระดับชั้นปีหรือเกรดที่กำลังศึกษาอยู่

การเทียบโอนผลการเรียนหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

- การเทียบโอนผู้เรียนที่จบชั้นปี/เกรด 6 ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ไม่ได้ดำเนินการเทียบวุฒิเท่าระดับประถมศึกษาแล้ว หากผู้เรียนนำหลักฐานมาเทียบโอนให้เทียบโอนเท่ากับการจบชั้นปี/เกรด 5
- ให้เทียบโอนเป็นรายวิชา โดยพิจารณาจากหมวดวิชาหรือรายวิชาที่สอบผ่านจากหลักสูตรต่างประเทศ เทียบเคียงกับรายวิชาตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 และหลักสูตรสถานศึกษา รวมทั้งให้มีการสอบประวัติการศึกษาทั้งในและต่างประเทศว่าไปศึกษาเป็นระยะเวลากี่ปี ศึกษาวิชาใด สาระเนื้อหาเกี่ยวข้องกับเรื่องใด รวมทั้งประวัติการศึกษาก่อนไปศึกษาต่อหลักสูตรต่างประเทศว่าจบระดับ/ชั้นใด สถานศึกษาใด เป็นต้น แล้วเทียบโอนให้ในรายวิชาที่สอดคล้องกับหลักฐานที่ปรากฏ ทั้งนี้จะต้องไม่เกินจำนวนหน่วยกิตที่กำหนดในแต่ละปีหรือเกรด

หลักฐานการเทียบโอน

- ใบแสดงผลการเรียนเป็นรายวิชา (Transcript, Report, Record, Record of Learning, Record of Achievement, Statement of Result)
- หนังสือรับรองการจบชั้นปีหรือเกรด
- ประกาศนียบัตรหรือวุฒิบัตร (ถ้ามี)
- หลักฐานการศึกษาอื่น ๆ (ถ้ามี)

การเทียบโอนผลการเรียนหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

หมายเหตุ ต้องเป็นหลักฐานการศึกษาจากสถานศึกษาของรัฐหรือเอกชน ถ้าเป็นสถานศึกษาของเอกชนจะต้องได้รับการรับรองวิทยฐานะหรือมาตรฐานจากองค์กรที่เกี่ยวข้องของประเทศนั้น ๆ สำหรับโรงเรียนนานาชาติในประเทศไทยโรงเรียนจะต้องได้รับการรับรองการเทียบวุฒิการศึกษาตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการ

(2) การเทียบโอนผลการเรียนจากการสอบวุฒิต่างประเทศที่จัดโดยองค์กรของรัฐ

เกณฑ์การเทียบโอน เป็นการนำหลักฐานผลการสอบวุฒิต่างประเทศที่จัดโดยองค์กรของรัฐและเทียบวุฒิการศึกษาขั้นพื้นฐานของกระทรวงศึกษาธิการไม่ได้มาเทียบโอนเข้าสู่หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 และหลักสูตรสถานศึกษา ซึ่งสถานศึกษาดำเนินการพิจารณาเทียบโอนผลการเรียนได้โดยไม่ต้องขอหนังสือรับรองวิทยฐานะหรือมาตรฐานจากองค์กรที่เกี่ยวข้องของประเทศนั้น ๆ

หลักฐานการเทียบโอน

- ประกาศนียบัตร
- ใบแสดงผลการเรียนเป็นรายวิชา (Transcript, Report, Record, Record of Learning, Record of Achievement, Statement of Result)
- วุฒิบัตร หรือหลักฐานการศึกษาอื่น ๆ (ถ้ามี)

(3) การเทียบโอนผลการเรียนจากการศึกษาในโครงการแลกเปลี่ยนเยาวชนระหว่างประเทศ

เกณฑ์การเทียบโอน ให้พิจารณาหลักฐานการศึกษา (Transcript, Report, Record, Record of Learning, Record of Achievement, Statement of

การเทียบโอนผลการเรียนหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

Result) ที่นำมาแสดงพร้อมหนังสือรับรองวิทยฐานะของสถานศึกษาและให้มีการสอบประวัติการศึกษาทั้งในและต่างประเทศว่าไปศึกษาในประเทศใด เป็นระยะเวลากี่ปี ศึกษาวิชาใดบ้าง สารະเนื้อหาเกี่ยวข้องกับเรื่องใด รวมทั้งประวัติการศึกษาก่อนศึกษาต่อหลักสูตรต่างประเทศ ว่าจบระดับ/ชั้นใด สถานศึกษาใด เป็นต้น

หลักฐานการเทียบโอน

- ใบแสดงผลการเรียนเป็นรายวิชา (Transcript, Report, Record, Record of Learning, Record of Achievement, Statement of Result)
- หนังสือรับรองการจบชั้นปีหรือเกรด
- ประกาศนียบัตรหรือวุฒิบัตร (ถ้ามี)
- หลักฐานการศึกษาอื่น ๆ (ถ้ามี)

หมายเหตุ ต้องเป็นหลักฐานการศึกษาจากสถานศึกษาของรัฐ หรือเอกชน ถ้าเป็นสถานศึกษาของเอกชนจะต้องได้รับการรับรองวิทยฐานะหรือมาตรฐานจากองค์กรที่เกี่ยวข้องของประเทศนั้น ๆ

(4) การเทียบโอนผลการเรียนจากการประเมินความรู้และประสบการณ์

เกณฑ์การเทียบโอน ผู้ขอเทียบโอนที่ไปศึกษาต่อในหลักสูตรต่างประเทศและไม่มีหลักฐานแสดงผลการเรียนที่จะให้ตรวจสอบรายวิชา จำนวนหน่วยกิตที่เรียนมา ระยะเวลา หรือมีหลักฐานการศึกษามาแสดง แต่ไม่สามารถขอหนังสือรับรองวิทยฐานะหรือมาตรฐานจากองค์กรที่เกี่ยวข้องของประเทศนั้น ๆ ได้ ให้ดำเนินการเทียบโอนโดยวิธีการประเมินความรู้และประสบการณ์

หลักฐานการเทียบโอน ไม่ต้องใช้หลักฐานการศึกษา หรือถ้ามีสามารถนำเสนอได้ เช่น หลักฐานการศึกษา

การเทียบโอนผลการเรียนหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาระดับปริญญา พุทธศักราช 2551

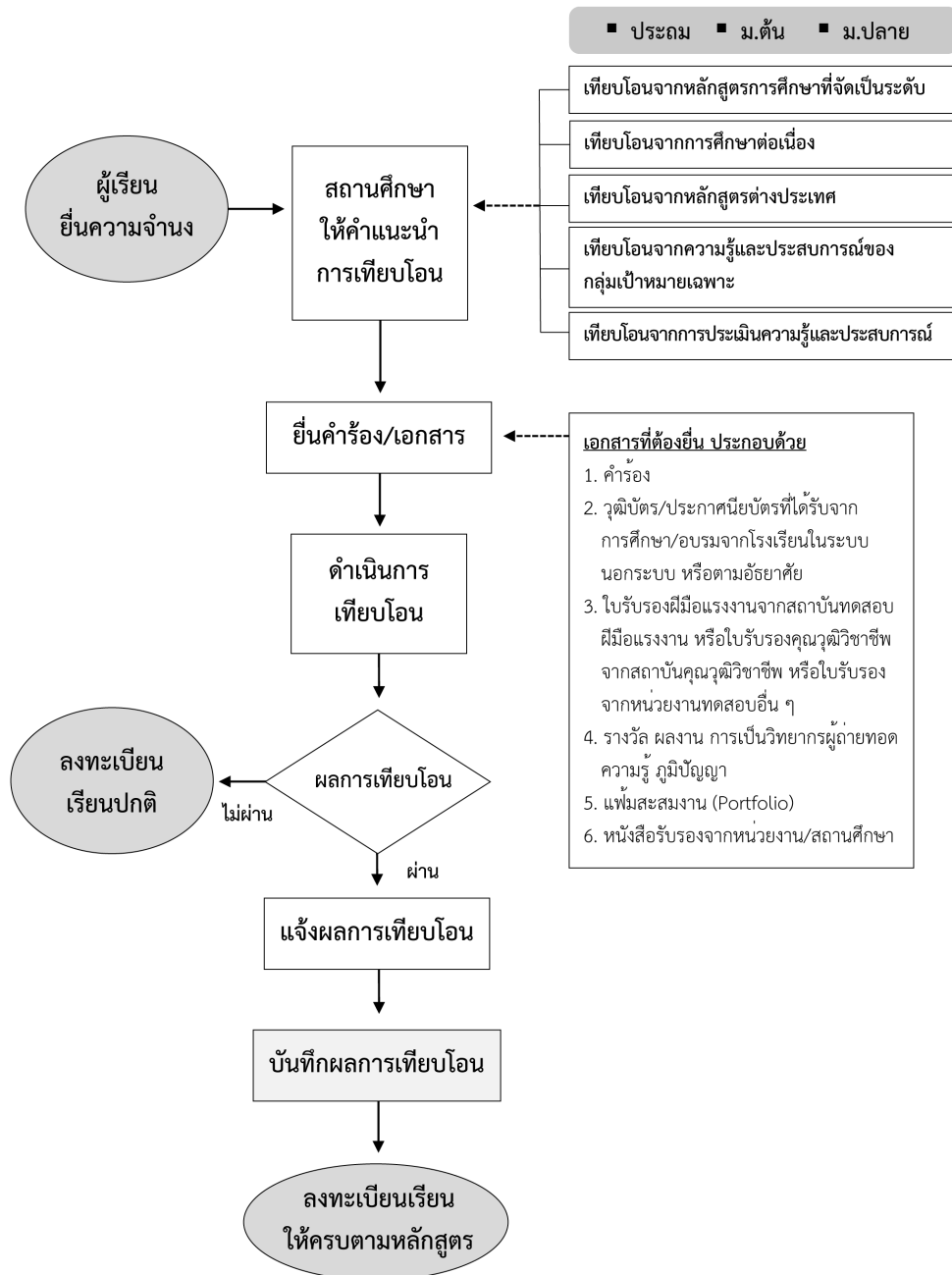
หลักฐานที่แสดงผลการเรียนรู้ หลักฐานการประกอบอาชีพและผลงาน เป็นต้น

หมายเหตุ ใช้ในกรณีที่ผู้ขอเทียบได้ไปศึกษาในต่างประเทศและไม่มีหลักฐานแสดงผลการเรียนที่จะให้ตรวจสอบได้ว่าศึกษาวิชาใดจำนวนกี่หน่วยกิต เป็นระยะเวลาเวลานานเท่าไร หรือมีหลักฐานการศึกษามาแสดงแต่ไม่สามารถขอหนังสือรับรองวิทยฐานะของสถานศึกษา

5) การเทียบโอนผลการเรียนจากการประเมินความรู้และประสบการณ์

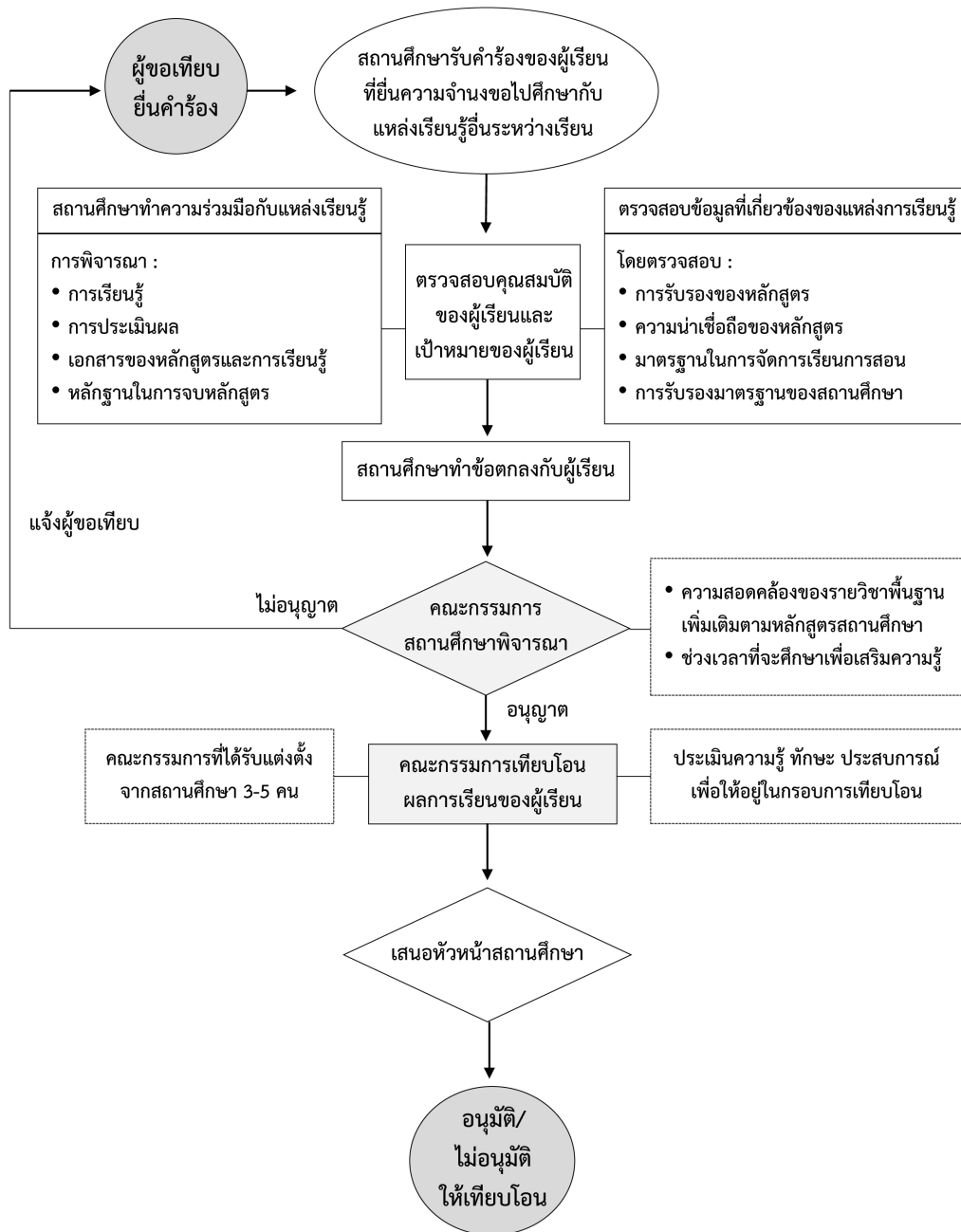
เป็นการเทียบโอนผลการเรียน โดยใช้วิธีการประเมินความรู้และประสบการณ์ของผู้เรียนซึ่งมีการเรียนรู้จากการศึกษาตามอัธยาศัย การประกอบอาชีพ การทำงาน โดยอาจมีหลักฐานเชิงประจักษ์จากการทำงานและหลักฐานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยการประเมินความรู้และประสบการณ์เป็นวิธีการหนึ่งของการเทียบโอนผลการเรียน สถานศึกษาทุกแห่งสามารถประเมินความรู้และประสบการณ์ของผู้เรียนซึ่งจะนำมาใช้ในกรณีต่อไปนี้

- ผู้เรียนที่มาขอเทียบโอนผลการเรียนมีความรู้ความสามารถและประสบการณ์ในเรื่องใดเรื่องหนึ่งเป็นอย่างดี มีหลักฐานของการนำความรู้และประสบการณ์นั้น ๆ ไปใช้หรือหากไม่มีหลักฐานแต่เป็นที่ยอมรับกันทั่วไปว่ามีความรู้ความสามารถและความชำนาญในเรื่องนั้น
- ผู้เรียนอาจมีหลักฐานผลการเรียนรู้ในเรื่องใดเรื่องหนึ่งหรือหลายเรื่องที่น่าสนใจ แต่หลักฐานดังกล่าวมิได้รับการรับรองจากหน่วยงานทางการศึกษา
- ผู้เรียนที่มีความรู้ความสามารถจากการประกอบอาชีพการทำงานจากการเรียนรู้ในวิถีชีวิต หรือการเรียนรู้ตามอัธยาศัยที่มีการสั่งสมความรู้มาอย่างต่อเนื่องต่อเนื่อง



แผนภาพที่ 4.19 แสดงขั้นตอนการเทียบโอน (รายวิชา)

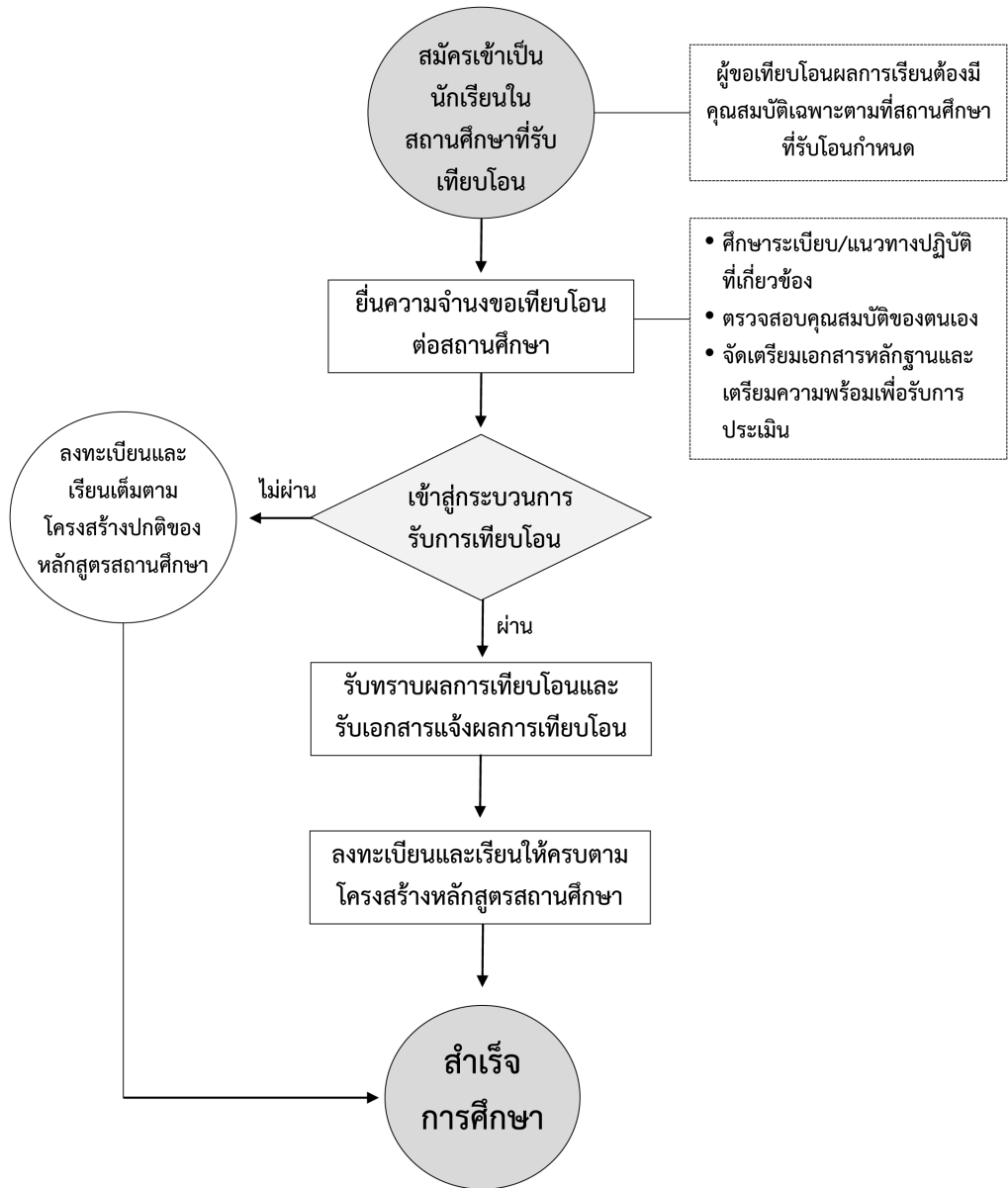
ที่มา : ประยุกต์จากแนวทางการเทียบโอนความรู้และการสะสมหน่วยกิต การศึกษานอกระบบ
กับการศึกษาในระบบ (2560)



แผนภาพที่ 4.20 แสดงการเทียบโอนผลการเรียนจากการศึกษานอกระบบ/ตามอัธยาศัย

เข้าสู่การศึกษาในระบบ (สำหรับสถานศึกษา)

ที่มา : ประยุกต์จากคู่มือแนวทางการเทียบโอนความรู้และการสะสมหน่วยกิต การศึกษานอกระบบ
กับการศึกษาในระบบ (2560)



แผนภาพที่ 4.21 แสดงการเทียบโอนผลการเรียนที่ได้จากการศึกษาโดยศูนย์การเรียน

การศึกษาตามหลักสูตรระยะสั้น หลักสูตรเฉพาะ ประสบการณ์ทำงาน

การฝึกอาชีพเข้าสู่การศึกษาในระบบ (สำหรับผู้เรียน)

ที่มา : ประยุกต์จากคู่มือแนวทางการเทียบโอนความรู้และการสะสมหน่วยกิต การศึกษานอกระบบ
กับการศึกษาในระบบ (2560)

การเทียบระดับการศึกษา

การเทียบระดับการศึกษา หมายถึง การนำผลการเรียนความรู้และประสบการณ์ ที่ได้รับจากการศึกษานอกระบบ ที่จัดเป็นหลักสูตรเฉพาะหรือหลักสูตรฝึกอบรม ตามความต้องการของกลุ่มเป้าหมายและการศึกษาตามอัธยาศัย การฝึกอาชีพ หรือจากประสบการณ์การทำงาน มาประเมินเพื่อเทียบระดับการศึกษาระดับใดระดับหนึ่ง

- | | |
|--|--|
| <p>1. หลักการประเมินเทียบระดับการศึกษา</p> | <p>1) เป็นการยกระดับการศึกษาของกลุ่มเป้าหมายที่มีความรู้และประสบการณ์ในอาชีพให้สูงขึ้น</p> |
| | <p>2) เป็นการยอมรับคุณค่าของผลการเรียนรู้ที่เกิดจากการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย ตลอดจนการประกอบอาชีพโดยมุ่งเน้นคุณธรรม จริยธรรมที่เป็นองค์รวมของบุคคล</p> |
| | <p>3) เป็นการส่งเสริมให้บุคคลมีการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต จากรูปแบบการเรียนรู้ที่หลากหลาย</p> |
| <p>2. วัตถุประสงค์ของการประเมินเทียบระดับการศึกษา</p> | <p>1) เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้มีความรู้ความสามารถ ประสบการณ์และคุณธรรม จริยธรรม ได้รับการรับรองคุณวุฒิทางการศึกษา</p> |
| | <p>2) เพื่อสร้างแรงจูงใจให้บุคคลทั่วไป มีความกระตือรือร้นในการที่จะแสวงหาความรู้ เพิ่มทักษะ และสั่งสมประสบการณ์อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต</p> |
| | <p>3) เพื่อตอบสนองความต้องการการยอมรับความรู้และประสบการณ์ของผู้เข้ารับการประเมินเทียบระดับการศึกษา ซึ่งจะทำให้มีความมั่นใจในตนเอง มั่นใจในสถานภาพทางสังคม</p> |
| <p>3. ขอบข่ายการประเมินเทียบระดับการศึกษา</p> | <p>การประเมินเทียบระดับการศึกษาเป็นการประเมินแบบองค์รวมซึ่งมุ่งเน้นความรู้ เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา องค์ความรู้ และคุณธรรมมากกว่าการประเมินความรู้ตามสาระการเรียนรู้ ดังนั้นการประเมินเทียบระดับการศึกษาจึงมีขอบข่ายเนื้อหาการประเมิน 4 องค์ประกอบ คือ</p> |

การเทียบระดับการศึกษา

- 1) **ความรู้พื้นฐาน** เป็นความรู้ด้านวิชาสามัญ ที่จะใช้เป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้ของเรื่องอื่น ๆ ที่สอดคล้องกับมาตรฐาน และตัวบ่งชี้ของการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในแต่ละระดับการศึกษา ได้แก่ ความสามารถในการสื่อสาร ทั้งภาษาไทย ภาษาอังกฤษ การคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ตลอดจนความรู้ทางด้านคณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์
- 2) **ความรู้และทักษะด้านการพัฒนาอาชีพ** เป็นความรู้ ทักษะ และความสามารถในการบริหารการจัดการประกอบอาชีพ มีวิสัยทัศน์ในการวางแผน มีการพัฒนากระบวนการในการประกอบอาชีพ มีการเลือกใช้เทคโนโลยีและเทคโนโลยีสารสนเทศ ในการประกอบอาชีพอย่างมีคุณธรรม จริยธรรมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
- 3) **ความรู้และทักษะด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิต** เป็นความรู้ ทักษะ และความสามารถที่สะท้อนให้เห็นว่าเป็นผู้ที่มีความเข้าใจ เห็นคุณค่าและยกระดับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของตนเอง และครอบครัวมีทักษะในการดำเนินชีวิต การมีสุนทรียภาพ ทางทัศนศิลป์ ดนตรี และนาฏศิลป์ มีทักษะในการเสริมสร้างสุขภาพทั้งทางกายและจิตใจ สามารถใช้ชีวิตอย่างมีความสุข
- 4) **ความรู้และทักษะด้านการพัฒนาสังคมและชุมชน** เป็นความรู้ ทักษะ และความสามารถในการดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข มีความภูมิใจในความเป็นไทยยึดหลักธรรมตามศาสนา ที่ตนนับถือ รวมทั้งนำศักยภาพของตนเองมาช่วยส่งเสริมสนับสนุน กิจกรรมที่เป็นประโยชน์แก่ครอบครัวชุมชนและสังคมเพื่อนำไปสู่ความเข้มแข็งของครอบครัว ชุมชน สังคมและประเทศชาติ

การเทียบระดับการศึกษา

4. รูปแบบ

การประเมิน เทียบระดับ การศึกษา

การประเมินเทียบระดับการศึกษาดำเนินการประเมิน 2 มิติ คือ

- 1) **มิติประสบการณ์** เป็นการประเมินตามมาตรฐานและตัวบ่งชี้ด้านการพัฒนาอาชีพ ด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิตและด้านการพัฒนาสังคมและชุมชน ใช้วิธีประเมินจากสภาพจริงและสัมภาษณ์ โดยคณะกรรมการประเมินเทียบระดับการศึกษาที่มีความรู้และประสบการณ์ในสาขาวิชาของการศึกษาแต่ละระดับ รวมทั้งต้องมีการบันทึกผลการประเมินตามเกณฑ์การให้คะแนนที่กำหนดไว้ ทั้งนี้เพื่อให้การประเมินได้มาตรฐาน มีความยุติธรรม โปร่งใส ตรวจสอบได้และเป็นที่ยอมรับของสังคม
- 2) **มิติความรู้ความคิด** เป็นการประเมินสมรรถภาพทางด้านความรู้ ความคิดใน 6 มาตรฐาน ดังนี้
 - มาตรฐานที่ 1 ความสามารถในการสื่อสาร
 - มาตรฐานที่ 2 ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ และตัดสินใจ
 - มาตรฐานที่ 3 ความสามารถในการแสวงหาความรู้และการใช้เทคโนโลยี
 - มาตรฐานที่ 4 ความรู้เกี่ยวกับการดูแลสุขภาพกายและจิตของตน
 - มาตรฐานที่ 5 ความเป็นไทย สากล และพลเมืองดี
 - มาตรฐานที่ 6 ความรู้เกี่ยวกับทรัพยากรสิ่งแวดล้อมและการดำรงชีวิต

การประเมินมิติความรู้ความคิดใช้วิธีการทดสอบสำหรับมาตรฐานที่ 1 ความสามารถในการสื่อสารให้มุ่งเน้นทดสอบด้านภาษาไทยและภาษาอังกฤษในแต่ละระดับดังนี้

ระดับประถมศึกษา เน้นอ่านคล่องเขียนคล่องและใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารแบบง่ายๆ

ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เน้นอ่านคล่องเขียนคล่องและใช้ภาษาอังกฤษในการสื่อสารเรื่องใกล้ตัวกับบุคคลอื่น

การเทียบระดับการศึกษา

ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย เน้นอ่านคล่องเขียนคล่องและใช้ภาษาอังกฤษในการสื่อสารเกี่ยวกับชีวิตประจำวันและอาชีพ ด้วยประโยคที่ซับซ้อนขึ้น

- 5. คุณสมบัติ หลักฐาน และเกณฑ์การเทียบระดับการศึกษา**
- 1) คุณสมบัติของผู้เข้ารับการประเมินเทียบระดับการศึกษา
 - มีสัญชาติไทย
 - มีอายุไม่ต่ำกว่า 20 ปีบริบูรณ์นับถึงวันที่สมัครรับการประเมิน
 - มีพื้นความรู้ในระดับที่ต่ำกว่าระดับที่ประสงค์จะขอเทียบระดับการศึกษาหนึ่งระดับ ยกเว้นการขอเทียบระดับประถมศึกษา
 - ไม่เป็นนักเรียนหรือนักศึกษา ซึ่งกำลังศึกษาอยู่ในสถานศึกษาที่จัดการศึกษาในระบบหรือการศึกษานอกระบบที่แบ่งระดับเช่นเดียวกับการศึกษาในระบบ
 - มีประสบการณ์ในการประกอบอาชีพที่ขอเทียบระดับการศึกษา และประกอบอาชีพอยู่ในจังหวัดที่สถานศึกษาที่ทำหน้าที่เทียบระดับการศึกษาตั้งอยู่ไม่น้อยกว่า 1 ปี
 - 2) หลักฐานการสมัครเข้ารับการประเมินเทียบระดับการศึกษา

ผู้ขอรับการประเมินเทียบระดับการศึกษา ต้องยื่นใบสมัครพร้อมนำหลักฐานมาแสดงต่อสถานศึกษาที่ทำหน้าที่เทียบระดับการศึกษาชั้นพื้นฐาน ดังนี้

 - รูปถ่ายหน้าตรง ไม่สวมแว่นตาดำ ไม่สวมหมวกขนาด 3×4 ซม. จำนวน 2 รูป
 - สำเนาทะเบียนบ้าน พร้อมฉบับจริง
 - สำเนาบัตรประจำตัวประชาชน พร้อมฉบับจริง
 - สำเนาวุฒิการศึกษา พร้อมฉบับจริง
 - หลักฐานที่แสดงถึงการประกอบอาชีพที่อยู่ในเขตบริเวณของสถานศึกษาที่ทำหน้าที่เทียบระดับการศึกษาไม่น้อยกว่า 1 ปี นับถึงวันสมัครรับการประเมิน
 - แผนที่แสดงที่ตั้งของสถานที่ประกอบอาชีพหรือสถานประกอบการ

การเทียบระดับการศึกษา

- เอกสารอื่น เช่น สำเนาใบเปลี่ยนชื่อ - สกุล ใบทะเบียนสมรส และใบหย่า

กรณีที่เข้ารับการประเมินเทียบระดับการศึกษาแต่ยังประเมินไม่ครบตามเงื่อนไขและมีความจำเป็นต้องย้ายสถานศึกษา จะต้องนำหลักฐานผลการประเมินจากสถานศึกษาเดิมมาแสดงประกอบการสมัครใหม่ด้วย

3) เกณฑ์การตัดสินผลการประเมินผ่านระดับการศึกษา

การประเมินเทียบระดับการศึกษาจะใช้เครื่องมือการประเมินที่มีความหลากหลาย ซึ่งผู้เข้ารับการประเมินการศึกษาจะต้องเข้ารับการประเมินทั้ง 2 มิติ คือ มิติประสบการณ์และความรู้ ความคิดและหลังจากที่ผู้เข้ารับการประเมินเทียบระดับการศึกษาได้รับการประเมินผ่านครบทุกมิติแล้ว จะต้องเข้าร่วมกิจกรรมสัมมนาวิชาการตามระยะเวลาที่สถานศึกษาที่ทำหน้าที่เทียบระดับศึกษากำหนด

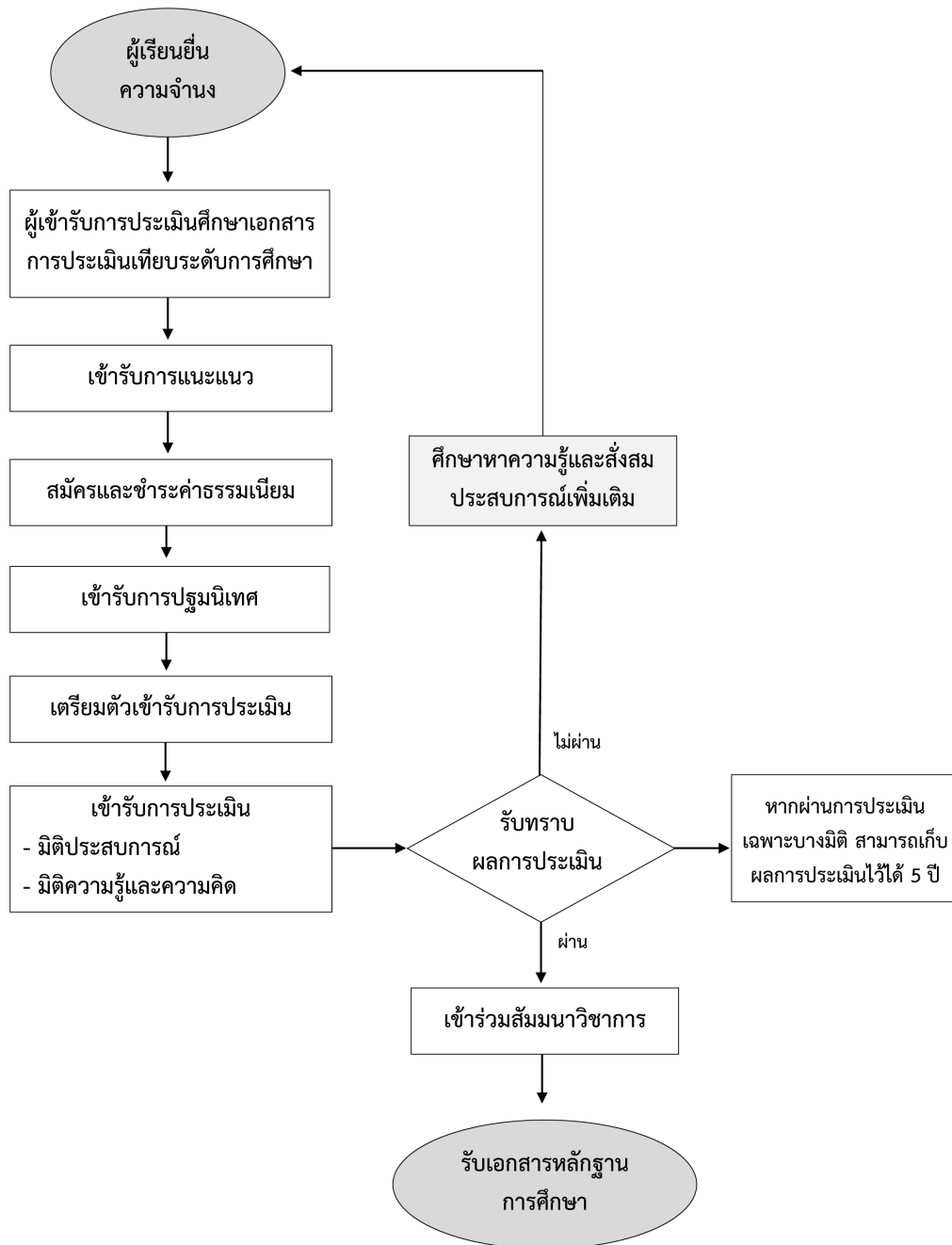
การผ่านการประเมินเทียบระดับการศึกษาต้องมีครบทั้ง 4 ข้อ ดังต่อไปนี้

- 1) ผู้เข้ารับการประเมินเทียบระดับการศึกษาต้องเข้ารับการประเมินมิติประสบการณ์ทั้ง 3 มาตรฐาน และต้องได้คะแนนรวมทุกมาตรฐานตามเกณฑ์การผ่านของแต่ละระดับการศึกษาที่กำหนด
- 2) ผู้เข้ารับการประเมินเทียบระดับการศึกษาต้องเข้ารับการประเมินมิติความรู้ความคิดทั้ง 6 มาตรฐาน และต้องได้คะแนนรวมทุกมาตรฐานไม่น้อยกว่าร้อยละ 50
- 3) ผู้ผ่านการประเมินเทียบระดับการศึกษาทั้ง 2 มิติต้องเข้าร่วมสัมมนาวิชาการตามเกณฑ์ที่กำหนด
- 4) ผู้เข้ารับการประเมินต้องผ่านการประเมิน มิติประสบการณ์ และมิติความรู้ความคิดในระดับเดียวกัน จึงถือว่าผ่านการประเมินในระดับศึกษานั้น ๆ

การเทียบระดับการศึกษา

การผ่านการประเมินเทียบระดับการศึกษาจะให้ผล การประเมินเป็น “ผ่าน” และ “ไม่ผ่าน” โดยไม่มีระดับ คะแนนและไม่มีคะแนนเฉลี่ยสะสม (GPAX) สำหรับผู้ที่ผ่านการประเมินเทียบระดับการศึกษาแล้วให้ถือว่า มีมาตรฐาน การศึกษาเทียบเท่ากับผู้ที่สำเร็จการศึกษาตามหลักสูตร การศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 สามารถนำไปสมัครศึกษาต่อ สมัครเข้าทำงานได้เช่นเดียวกับการศึกษาในระบบ

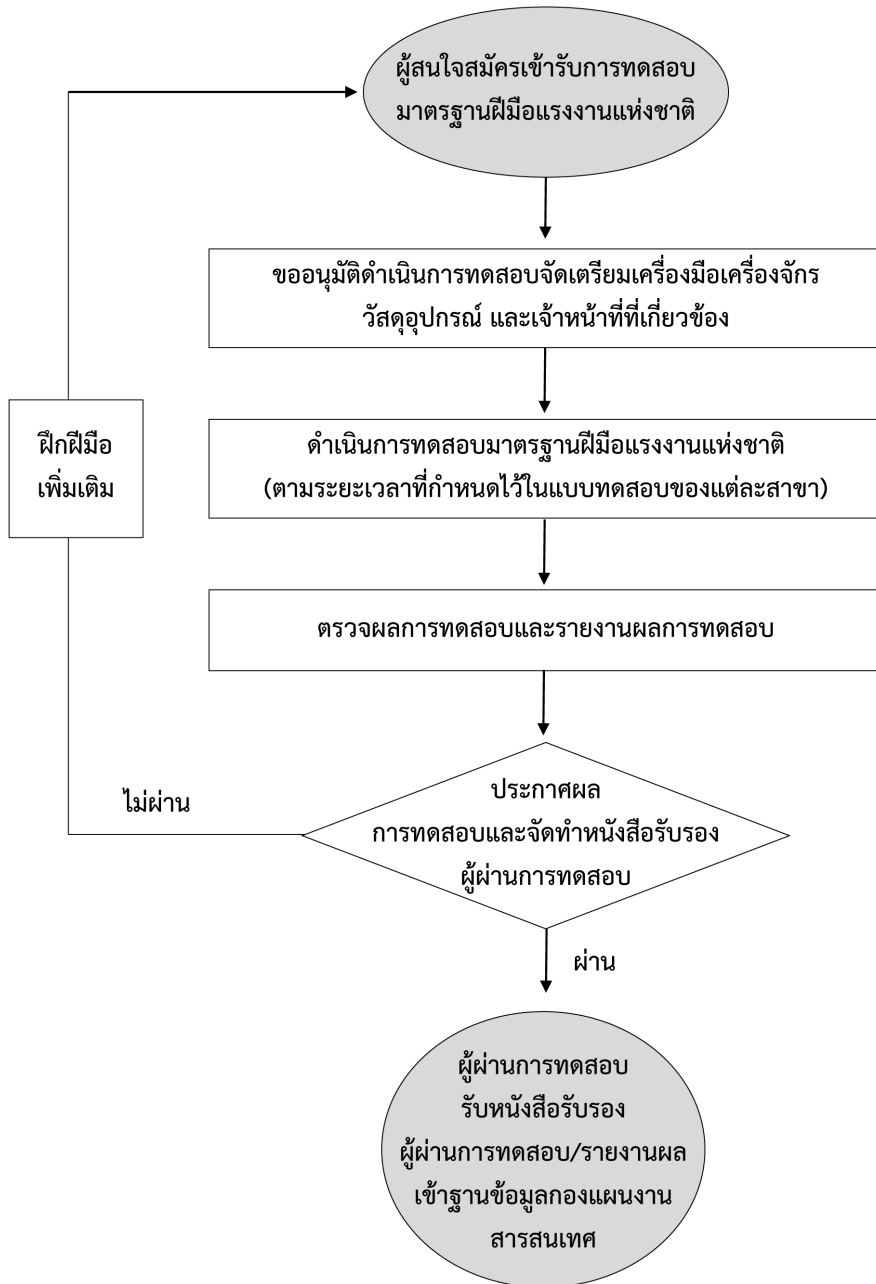
ในกรณีที่ไม่ผ่านการประเมินมิติใดมิติหนึ่งสามารถ เก็บสะสมผลการประเมินเทียบระดับการศึกษาที่ผ่านไว้ได้ ไม่เกิน 5 ปี นับแต่วันที่อนุมัติผลตามคำร้องขอเทียบระดับ การศึกษาครั้งแรก



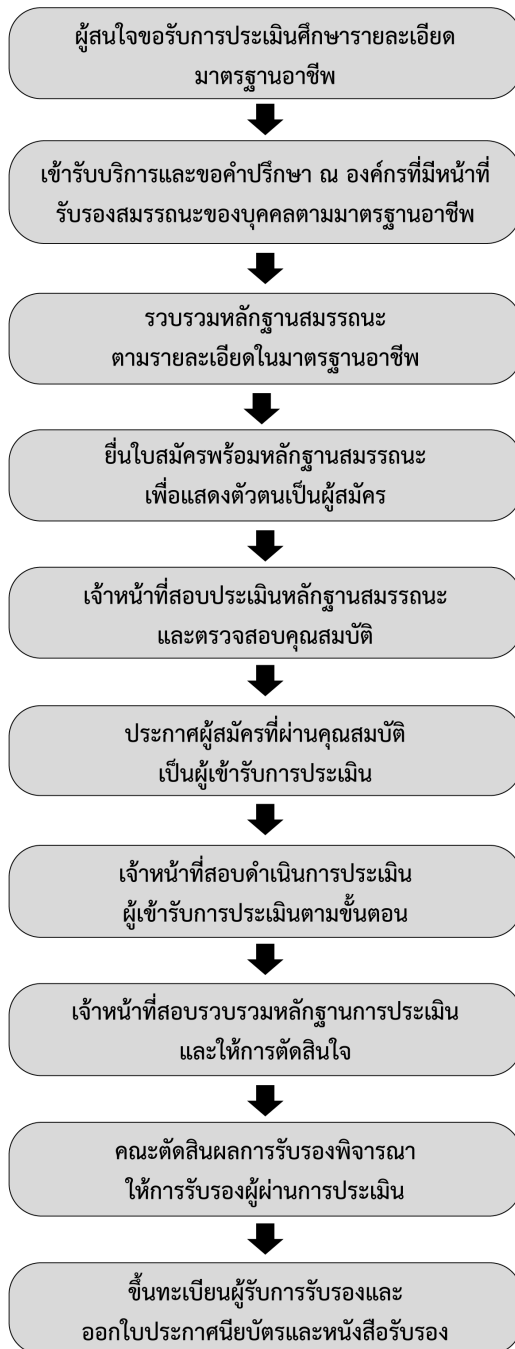
แผนภาพที่ 4.22 แสดงขั้นตอนการเทียบโอน (ระดับ)

ที่มา : ประยุกต์จากคู่มือแนวทางการเทียบโอนความรู้และการสะสมหน่วยกิต การศึกษานอกระบบ
กับการศึกษาในระบบ (2560)

3.4.4.2 การฝึกอบรมของกรมพัฒนาฝีมือแรงงาน กระทรวงแรงงาน และสถาบันคุณวุฒิวิชาชีพ (องค์การมหาชน) ปัจจุบันมีการเชื่อมโยงมาตรฐานอาชีพ กรมพัฒนาฝีมือแรงงานและสถาบันคุณวุฒิวิชาชีพ (องค์การมหาชน) กับหลักสูตรอาชีวศึกษา และทั้งสองหน่วยงานมีการจัดทำแพลตฟอร์มสนับสนุน อาทิ แพลตฟอร์ม E-Workforce Ecosystem เพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตของกำลังคนภาคแรงงานของสถาบันคุณวุฒิวิชาชีพ (องค์การมหาชน) และแพลตฟอร์มไทยมีงานทำ เพื่อการพัฒนากำลังคนภาคแรงงานของกระทรวงแรงงาน การเทียบโอนผลลัพธ์การเรียนรู้และประสบการณ์ที่ได้จากการอบรมจากหน่วยฝึกอบรมที่มีมาตรฐานเป็นที่ยอมรับ โดยพิจารณาจากกระบวนการในการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม การจัดการฝึกอบรม ระยะเวลา การเข้ารับการฝึกอบรมของผู้เรียน การวัดและประเมินผลสัมฤทธิ์จากการเข้ารับการอบรม หรือการเทียบโอนผลลัพธ์การเรียนรู้และประสบการณ์ที่ผู้เรียนนำผลการประเมินและรับรองมาตรฐานอาชีพมาขอเทียบโอน สถานศึกษาสามารถดำเนินการได้ในแนวทางการเทียบโอนผลการเรียนที่ได้จากการศึกษาโดยศูนย์การเรียนรู้ การศึกษาตามหลักสูตรระยะสั้น หลักสูตรเฉพาะ ประสบการณ์ทำงาน การฝึกอาชีพเข้าสู่การศึกษาในระบบ (สำหรับผู้เรียน)



แผนภาพที่ 4.23 แสดงกระบวนการทดสอบมาตรฐานฝีมือแรงงาน
ที่มา : ประยุกต์จากคู่มือแนวทางการเทียบโอนความรู้และการสะสมหน่วยกิต การศึกษานอกระบบ
กับการศึกษาในระบบ (2560)



แผนภาพที่ 4.24 แสดงขั้นตอนการประเมินสมรรถนะตามมาตรฐานอาชีพ
ที่มา : ประยุกต์จากคู่มือแนวทางการเทียบโอนความรู้และการสะสมหน่วยกิต การศึกษานอกระบบ
กับการศึกษาในระบบ (2560)

ส่วนที่ 5

สรุปและข้อเสนอแนะ

1. สรุปผลการพัฒนาคู่มือการดำเนินงานระบบธนาคารหน่วยกิตแห่งชาติ

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2565) มีเป้าหมายสำคัญในการมุ่งลดความเหลื่อมล้ำ สร้างโอกาสและความเสมอภาค มุ่งพัฒนาคนไทยให้เป็นกำลังคนสมรรถนะสูง สามารถเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ตอบโจทย์การพัฒนาแห่งอนาคต การพัฒนาคนสำหรับโลกยุคใหม่โดยคนไทยทุกช่วงวัยได้รับการพัฒนาในทุกมิติ เป็นกำลังคนสมรรถนะสูงที่สอดคล้องกับความต้องการของภาคการผลิต เป้าหมายสามารถสร้างงานอนาคต และสร้างผู้ประกอบการอัจฉริยะที่มีความสามารถในการสร้างและใช้เทคโนโลยี และนวัตกรรม รวมทั้งการมุ่งสู่สังคมแห่งโอกาสและความเป็นธรรม ด้วยการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต ทั้งการพัฒนาระบบนิเวศเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต และพัฒนาทางเลือกในการเข้าถึง การเรียนรู้สำหรับผู้ที่ไม่สามารถเรียนในระบบการศึกษาปกติ ระบบธนาคารหน่วยกิตจึงเป็น กลไกสำคัญแก่ผู้เรียนทุกช่วงวัย และหลากหลายกลุ่มเป้าหมายในการใช้บริการระบบทะเบียน สสมหน่วยกิต หรือผลการศึกษาของผู้เรียนจากการเรียนรู้ที่หลากหลายรูปแบบ เช่น การศึกษา ในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษิตตามอัธยาศัย จากประสบการณ์การทำงาน การฝึกอบรม หรือการพัฒนาตนเอง โดยมีหลักฐานที่เป็นองค์ประกอบในการเทียบหน่วยกิตรวบรวมไว้ เพื่อประโยชน์ในการเข้าศึกษาในสถานศึกษา หรือการเทียบวุฒิการรับรอง หรือรับคุณวุฒิทางการศึกษา และการทำงาน ในห้วงเวลาที่ผ่านมามีสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาได้ตระหนักถึงความสำคัญ ในการจัดการศึกษาทั้งในระบบ นอกระบบ หรือการพัฒนาของบุคคลจากการสั่งสมความรู้และ ประสบการณ์จากการฝึกอบรม การรับรองมาตรฐานอาชีพ หรือประสบการณ์ในงานกับระบบ ธนาคารหน่วยกิต โดยได้มีการศึกษา วิเคราะห์ วิจัย เพื่อพัฒนานโยบายและแสวงหาแนวทางการดำเนินงานมาเป็นลำดับ อาทิ 1) ระบบธนาคารหน่วยกิตและกลไกขับเคลื่อน : ความเชื่อมโยง ระหว่างภาคอุดมศึกษากับภาคแรงงาน/ภาคประกอบการ 2) การศึกษาระบบการเทียบโอนและ ระบบธนาคารหน่วยกิต : ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน 3) การพัฒนาต้นแบบระบบคลังหน่วยกิตดิจิทัล

เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต 4) การศึกษาและพัฒนาระบบและกลไกการขับเคลื่อนระบบธนาคารหน่วยกิต : ข้อเสนอสำหรับประเทศไทย และ 5) รูปแบบของหน่วยงานกลางและกลไกการขับเคลื่อนระบบธนาคารหน่วยกิตของประเทศไทย อีกทั้งคณะกรรมการสภาการศึกษาได้ให้ความสำคัญในการเร่งผลักดันการนำระบบธนาคารหน่วยกิตแห่งชาติไปเป็นกลไกการจัดการเรียนรู้ตลอดชีวิตและการขยายผลการดำเนินงานระบบธนาคารหน่วยกิตในวงกว้างโดยเร็ว การพัฒนาคู่มือการดำเนินงานระบบธนาคารหน่วยกิตจึงมีความจำเป็นเพื่อให้การปฏิบัติงานระบบธนาคารหน่วยกิตเป็นมาตรฐานเดียวกัน การสร้างความรู้ ความเข้าใจ และเป็นแนวทางให้แก่ผู้ปฏิบัติงานในระบบธนาคารหน่วยกิต และเชื่อมโยงการทำงานระบบธนาคารหน่วยกิตทั้งในระดับชาติ ระดับจังหวัด และระดับสถานศึกษา (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2563ก; สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2563ข; สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2563ค; สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2563ง; สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2566)

การจัดทำคู่มือการดำเนินงานการจัดการศึกษาของระบบธนาคารหน่วยกิตฉบับนี้มีวิธีการสำคัญ ได้แก่ การศึกษา วิเคราะห์ สังเคราะห์ แนวคิด องค์ความรู้ และข้อมูลเพื่อให้ได้ข้อสรุปเป็นคู่มือการดำเนินงานการจัดการศึกษาของระบบธนาคารหน่วยกิต ซึ่งเป็นการดำเนินงานระยะที่ 1 โดยมีขั้นตอนสำคัญ ได้แก่ 1) **จัดทำแผนการดำเนินงาน** กำหนดรายละเอียดเป้าหมายงาน และกิจกรรมการดำเนินงาน 2) **ศึกษา สืบค้น รวบรวมข้อมูล และวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสารและผลการประชุม** ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับระบบธนาคารหน่วยกิต ประกอบด้วย การศึกษา สืบค้น รวบรวมข้อมูล และวิเคราะห์แนวคิด/องค์ความรู้จากเอกสารทางวิชาการ กฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ และงานวิจัยทั้งของไทยและต่างประเทศเกี่ยวกับระบบธนาคารหน่วยกิต และการรวบรวมข้อมูล และวิเคราะห์ข้อมูลจากการประชุมคณะทำงานศึกษาและจัดทำแนวทางการจัดตั้งหน่วยงานกลางธนาคารหน่วยกิตแห่งชาติ และการประชุมที่เกี่ยวข้องกับระบบธนาคารหน่วยกิต 3) **ยกร่างคู่มือการดำเนินงานการจัดการศึกษาของระบบธนาคารหน่วยกิต** ได้แก่ กำหนดโครงสร้าง องค์ประกอบ และจัดทำรายละเอียดเนื้อหาสาระคู่มือการดำเนินงานการจัดการศึกษาของระบบธนาคารหน่วยกิต 4) **รับฟังความคิดเห็นจากหน่วยงานทางการศึกษาทุกระดับ** โดยจัดประชุมหารือหน่วยงานทางการศึกษา จำแนกตามระดับ ประเภทของการศึกษาประกอบด้วย การศึกษาขั้นพื้นฐาน อาชีวศึกษา อุดมศึกษา และการศึกษาตามอัธยาศัย และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการฝึกอบรมและพัฒนาอาชีพ 5) **ปรับปรุงคู่มือการดำเนินงานการจัดการศึกษาของระบบธนาคารหน่วยกิต** ได้แก่ การนำข้อเสนอจากการรับฟังความคิดเห็นมาทำการปรับปรุงบรรณาธิการกิจคู่มือ และนำส่งคู่มือสำหรับไปทดลองใช้ในพื้นที่เป้าหมาย ซึ่งเป็นขั้นตอนที่สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาจะดำเนินการต่อไป

ในการพัฒนาคู่มือระบบธนาคารหน่วยกิตแห่งชาติครั้งนี้ ได้มีการบรรจุรายละเอียดจากการสังเคราะห์ข้อมูลที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งข้อคิดเห็นจากการศึกษา วิจัย และรายงานการปฏิบัติงานระบบธนาคารหน่วยกิต ได้แก่ ชุดความรู้ที่จำเป็น กรอบนโยบายและทิศทางที่เกี่ยวข้องกับระบบธนาคารหน่วยกิตแห่งชาติ ระบบธนาคารหน่วยกิต เครือข่ายระบบธนาคารหน่วยกิตของประเทศไทย ระบบการศึกษา หลักสูตรการศึกษาและฝึกอบรมที่เกี่ยวข้องกับระบบธนาคารหน่วยกิตแห่งชาติ มาตรฐานกำกับกรปฏิบัติงานระบบธนาคารหน่วยกิต การพัฒนาคลังหน่วยกิตดิจิทัล และแนวความคิดในการออกแบบระบบธนาคารหน่วยกิตดิจิทัล และกำหนดแนวปฏิบัติเพื่อการขับเคลื่อนระบบธนาคารหน่วยกิตแห่งชาติสู่การปฏิบัติ ระดับชาติ ระดับจังหวัด และระดับสถานศึกษา

ผลการรับฟังความคิดเห็นจากผู้แทนจากหน่วยงาน และองค์กรด้านการศึกษาและด้านการรับรองมาตรฐานอาชีพ รวม 46 คน ที่ประชุมได้มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์การจัดการศึกษาทั้งในระบบ นอกกระบบ และตามอัธยาศัย ที่เกี่ยวข้องกับระบบธนาคารหน่วยกิต พัฒนาการของแต่ละหน่วยงาน ความจำเป็นที่จะต้องมียระบบธนาคารหน่วยกิตซึ่งเป็นช่องทางและสร้างโอกาสให้คนไทยทุกช่วงวัยสามารถพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้สามารถปรับตัวได้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง และการพิจารณาคู่มือระบบธนาคารหน่วยกิต ผู้เข้าร่วมการประชุมมีความคิดเห็นสอดคล้องกันในประเด็นที่สมควรเร่งรัดให้มีระบบธนาคารหน่วยกิตแห่งชาติเกิดขึ้นโดยเร็ว โดยเฉพาะการกำหนดเจ้าภาพหลักและเครือข่ายทั้งการศึกษาในระบบและนอกระบบ รวมถึงการมีส่วนร่วมของภาคประกอบการที่ต้องมีการเชื่อมต่อการทำงานทั้งภาพรวมและพื้นที่ ควรเร่งกำหนดโครงสร้างและเครือข่ายการทำงานระบบธนาคารหน่วยกิตให้เป็นรูปธรรม การพัฒนาแพลตฟอร์ม สื่อ นวัตกรรม ส่งเสริมการเรียนรู้ และบริการสำหรับผู้เรียนเพื่อให้เกิดความสะดวกในการเข้าถึงองค์ความรู้ และแหล่งความรู้ที่สามารถเชื่อมโยงความรู้และประสบการณ์เข้าสู่ระบบธนาคารหน่วยกิต ระบบการให้บริการ ระบบสนับสนุน และอำนวยความสะดวกแก่ผู้เรียนที่มีความยืดหยุ่น หลากหลาย รวมทั้งการสร้างการรับรู้แก่กลุ่มเป้าหมาย การเพิ่มศักยภาพและขีดความสามารถแก่ผู้ปฏิบัติงานในเครือข่ายทุกระดับเพื่อการบริหารจัดการระบบธนาคารหน่วยกิตอย่างมีประสิทธิภาพ ประเด็นที่พึงระมัดระวังคือการเก็บรักษาข้อมูลส่วนบุคคลตามกฎหมาย โดยทุกหน่วยงานและองค์กรพร้อมให้ความร่วมมือเพื่อผลักดันและขับเคลื่อนระบบธนาคารหน่วยกิตร่วมกัน

สำหรับกลยุทธ์การขับเคลื่อนระบบธนาคารหน่วยกิตในระดับจังหวัด ควรเร่งรัดดำเนินการในด้าน 1) การบริหารจัดการระบบธนาคารหน่วยกิตระดับจังหวัดให้สอดคล้องกับนโยบาย การส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยไม่กำหนดอายุ และคุณสมบัติของผู้เรียน และเชื่อมโยงการศึกษาในระบบ การศึกษานอกกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย 2) การประสานงาน

การส่งเสริมและกำกับมาตรฐานธนาคารหน่วยกิตของหน่วยงาน องค์กรจัดการศึกษาระดับจังหวัด ทุกระดับและทุกประเภทการศึกษา 3) ด้านการดำเนินการรับรองสถาบันการศึกษาที่เข้าสู่ระบบธนาคารหน่วยกิตแห่งชาติในระดับจังหวัด 4) ด้านการส่งเสริมการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมและจัดระบบการรับรองหลักสูตรฝึกอบรม ของหน่วยงานองค์กรจัดการศึกษา อบรมหรือหน่วยงานที่มีอำนาจในการรับรองมาตรฐานอาชีพ ตามที่ระบบธนาคารหน่วยกิตแห่งชาติกำหนด รวมทั้งการเทียบโอนความรู้และประสบการณ์โดยหน่วยงานหรือคณะกรรมการ 5) ด้านการเชื่อมต่อกับระบบของหน่วยงานกับระบบธนาคารหน่วยกิตแห่งชาติ เพื่อประโยชน์ในการตรวจสอบและรับรองผลการสะสมหน่วยกิต (Accredited) ของหน่วยงานภาคการศึกษา อันจะนำไปสู่การออกวุฒิการศึกษา 6) ด้านการกำกับ ติดตาม ตรวจสอบ สถาบันการศึกษา หน่วยงาน องค์กรจัดการศึกษาระดับจังหวัด ทุกระดับและทุกประเภทการศึกษา และ 7) ด้านการประชาสัมพันธ์ให้ทุกภาคส่วนได้รับทราบและเข้าถึงระบบธนาคารหน่วยกิตแห่งชาติ

2. ข้อเสนอแนะ

2.1 ข้อเสนอแนะในภารกิจที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานระบบธนาคารหน่วยกิตแต่ละระดับ

แนวทางการดำเนินการระบบธนาคารหน่วยกิตระดับชาติ ระดับจังหวัด และระดับสถานศึกษาในระยะเร่งด่วน ดังนี้

ระดับนโยบาย (Policies & Strategies)	ระดับหน่วยงานร่วมกำกับ (System Oversight)	ระดับปฏิบัติการ (Service Delivery)
เจ้าภาพหลักร่วมกับองค์กรหลัก (ธนาคารหน่วยกิตระดับชาติ)	องค์กรหลัก และจังหวัด (ธนาคารหน่วยกิตระดับจังหวัด)	สถานศึกษา สถาบันการศึกษา (ธนาคารหน่วยกิตระดับสถานศึกษา)
1) พัฒนานโยบาย กลยุทธ์ และแผนการขับเคลื่อนระบบธนาคารหน่วยกิตแห่งชาติ	1) พัฒนารอบและแผนการดำเนินงานที่ชัดเจนของหน่วยงานในระบบธนาคารหน่วยกิตทุกระดับ	1) กำหนดแผนปฏิบัติการที่ชัดเจน
2) จัดตั้งศูนย์ประสานงานเพื่อขับเคลื่อนธนาคารหน่วยกิตแห่งชาติทุกระดับ	2) ปรับปรุงและพัฒนาหลักเกณฑ์วิธีการปฏิบัติงานระบบธนาคารหน่วยกิตของหน่วยงานหลักที่ครอบคลุมทุกประเภทและทุกระดับการศึกษา	2) ขับเคลื่อนการปฏิบัติงานตามหลักเกณฑ์ที่กำหนด

ระดับนโยบาย (Policies & Strategies)	ระดับหน่วยงานร่วมกำกับ (System Oversight)	ระดับปฏิบัติการ (Service Delivery)
เจ้าภาพหลักร่วมกับองค์กรหลัก (ธนาคารหน่วยกิตระดับชาติ)	องค์กรหลัก และจังหวัด (ธนาคารหน่วยกิตระดับจังหวัด)	สถานศึกษา สถาบันการศึกษา (ธนาคารหน่วยกิตระดับสถานศึกษา)
3) กำหนดแนวปฏิบัติโดยใช้กลไกทางกฎหมาย กฎ ระเบียบ รวมทั้งมาตรการส่งเสริม	3) เผยแพร่ สร้างการรับรู้ และความเข้าใจแนวปฏิบัติ กฎหมาย กฎ ระเบียบ ที่พัฒนา	3) ดำเนินงานพัฒนาระบบธนาคารหน่วยกิตตามกฎหมาย กฎ ระเบียบ ที่เกี่ยวข้อง
4) พัฒนาระบบความร่วมมือธนาคารหน่วยกิตระดับชาติ และบูรณาการการปฏิบัติงานทุกภาคส่วนในระดับนโยบาย	4) สร้างความเชื่อมโยงการทำงานกับเครือข่าย รวมทั้งกำหนดเกณฑ์และแนวปฏิบัติในการบูรณาการการทำงานร่วมกันกับทุกภาคส่วนในระดับองค์กรหลักและจังหวัด	4) สร้างพลังร่วมและแรงจูงใจในการขับเคลื่อนระบบธนาคารหน่วยกิตระดับสถานศึกษาร่วมกับเครือข่ายเชิงพื้นที่ทุกภาคส่วน
5) กำหนดกลยุทธ์ในการสื่อสาร สร้างความรู้ ความเข้าใจ และประชาสัมพันธ์ ระบบธนาคารหน่วยกิตแห่งชาติ	5) กำหนดแนวทางในการสื่อสารและการประชาสัมพันธ์ระบบธนาคารหน่วยกิตโดยขับเคลื่อนไปยังกลุ่มเป้าหมายผู้รับบริการและเครือข่ายการทำงานเชิงพื้นที่	5) ดำเนินการสื่อสาร เผยแพร่และประชาสัมพันธ์ตามแนวทางที่กำหนดเป็นรายสถานศึกษา หน่วยงาน หรือองค์กรที่เกี่ยวข้อง
6) กำหนดนโยบายการบริหารจัดการระบบธนาคารหน่วยกิตแห่งชาติเชิงคุณภาพ เพื่อสร้างความเชื่อมั่นและการยอมรับผู้สำเร็จการศึกษาจากระบบธนาคารหน่วยกิต โดยมีระบบการตรวจรับรองคุณภาพ การติดตาม และประเมินระบบธนาคารหน่วยกิต ระดับจังหวัด	6) พัฒนามาตรฐานกำกับคุณภาพ ด้านการบริหารจัดการ และการจัดหลักสูตรภายใต้ระบบธนาคารหน่วยกิต ทุกประเภทและทุกระดับการศึกษา และที่เกี่ยวข้อง โดยมีระบบการตรวจรับรองคุณภาพ การติดตาม และประเมินระบบธนาคารหน่วยกิตระดับสถานศึกษา	6) จัดกระบวนการปฏิบัติงานให้เป็นไปตามมาตรฐานกำกับคุณภาพ ครอบคลุมด้านการบริหารจัดการ และการจัดหลักสูตรภายใต้ระบบธนาคารหน่วยกิตระดับสถานศึกษา
7) สนับสนุนและผลักดันการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการจัดการระบบธนาคารหน่วยกิตดิจิทัล	7) ส่งเสริม สนับสนุนให้มีการเชื่อมโยงเครือข่ายข้อมูลสำคัญทุกประเภท และทุกระดับการศึกษาเข้าสู่ระบบธนาคารหน่วยกิตดิจิทัล	7) ดำเนินการขับเคลื่อนระบบธนาคารหน่วยกิตดิจิทัล โดยเสริมสร้างศักยภาพผู้ใช้งานทุกกลุ่มเป้าหมาย การปรับปรุงข้อมูลให้เป็นปัจจุบัน พร้อมให้บริการแก่กลุ่มเป้าหมาย และตรวจสอบยืนยันความถูกต้องของข้อมูล

ระดับนโยบาย (Policies & Strategies)	ระดับหน่วยงานร่วมกำกับ (System Oversight)	ระดับปฏิบัติการ (Service Delivery)
เจ้าภาพหลักร่วมกับองค์กรหลัก (ธนาคารหน่วยกิตระดับชาติ)	องค์กรหลัก และจังหวัด (ธนาคารหน่วยกิตระดับจังหวัด)	สถานศึกษา สถาบันการศึกษา (ธนาคารหน่วยกิตระดับสถานศึกษา)
8) ส่งเสริม สนับสนุนการพัฒนา ศักยภาพและความสามารถ บุคลากรเครือข่ายปฏิบัติงาน ธนาคารหน่วยกิตแห่งชาติ	8) กำหนดมาตรฐานการปฏิบัติงาน ของบุคลากรเครือข่ายปฏิบัติงาน ระบบธนาคารหน่วยกิต และพัฒนา บุคลากรตามเกณฑ์มาตรฐานระบบ ธนาคารหน่วยกิต ระดับจังหวัด	8) พัฒนาบุคลากรตามเกณฑ์มาตรฐาน ระบบธนาคารหน่วยกิต ระดับ สถานศึกษาที่กำหนด
9) ส่งเสริม สนับสนุนการจัดระบบ บริหารจัดการและการจัดทำ คู่มือการปฏิบัติงานธนาคาร หน่วยกิตระดับชาติ	9) กำหนดกรอบแนวทางการปฏิบัติงาน เพื่อพัฒนาคู่มือปฏิบัติงานธนาคาร หน่วยกิต ระดับจังหวัดที่ชัดเจน	9) พัฒนาคู่มือปฏิบัติงานธนาคาร หน่วยกิตระดับสถานศึกษารวมทั้ง คู่มือประจำตัวผู้เรียนในระบบ ธนาคารหน่วยกิต
10) สร้างความเชื่อมโยงระหว่าง หลักสูตรกับมาตรฐานอาชีพ ตามกรอบคุณวุฒิแห่งชาติ	10) ส่งเสริมการจัดการระบบธนาคาร หน่วยกิตที่สอดคล้องกับ กรอบคุณวุฒิแห่งชาติในทุกประเภท และทุกระดับการศึกษาในพื้นที่	10) ขับเคลื่อนระบบธนาคารหน่วยกิต ตามกรอบคุณวุฒิแห่งชาติและ มาตรฐานอาชีพระบบธนาคาร หน่วยกิตระดับสถานศึกษา
11) ให้ความสำคัญในสาขาอาชีพ ที่ขาดแคลน เพื่อใช้กลไกระบบ ธนาคารหน่วยกิตในการเพิ่ม ศักยภาพและขีดความสามารถ ของบุคคลที่สอดคล้องกับ ความต้องการในภาคการผลิต และบริการ	11) ศึกษา วิเคราะห์ และเผยแพร่ ความต้องการกำลังคนและทักษะ อาชีพตามต้องการ	11) ประชาสัมพันธ์เผยแพร่ข้อมูล ความต้องการกำลังคนและคุณวุฒิ ที่เชื่อมโยง เพื่อให้คำแนะนำ แก่กลุ่มเป้าหมายผู้เรียนในระบบ ธนาคารหน่วยกิตและภาคีเครือข่าย ต่อเนื่องในการสร้างโอกาส การทำงานของผู้สำเร็จการศึกษา

2.2 ข้อเสนอแนะเพื่อการขับเคลื่อนระบบธนาคารหน่วยกิตแห่งชาติ

การขับเคลื่อนระบบธนาคารหน่วยกิตแห่งชาติให้ประสบความสำเร็จควรมีกรอบการบริหารจัดการ โดยสรุป ดังนี้

1) **สร้างการมีส่วนร่วมของเครือข่ายการปฏิบัติงาน จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะพันธมิตรหลัก (Key Partners) ในทุกกิจกรรม และทุกระดับ ทั้งในระดับชาติ ระดับจังหวัด และระดับสถานศึกษา** การจัดการระบบงาน และการจัดการเรียนรู้ในระบบธนาคารหน่วยกิต ซึ่งเป็นการทำงานที่ใช้ประโยชน์จากความร่วมมือ ความชำนาญ ทรัพยากรของแต่ละฝ่าย โดยมีหน่วยงานกลางเป็นผู้กำหนดหลักเกณฑ์ รูปแบบ วิธีการ แพลตฟอร์มฐานข้อมูลต่าง ๆ ทั้งนี้ควรมีทิศทางการทำงานที่สอดคล้องกันระหว่างหน่วยงานนโยบาย (Policy) หน่วยกำกับ (Regulator) ซึ่งได้แก่หน่วยงานต้นสังกัดและสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด และหน่วยปฏิบัติ (Operator) ซึ่งได้แก่สถานศึกษา

2) **กำหนดกิจกรรมหลัก (Key Activities) ระบบธนาคารหน่วยกิตที่เชื่อมโยงกัน** โดยเฉพาะกิจกรรมหลักจากการให้บริการระบบธนาคารหน่วยกิตแก่ผู้เรียน กิจกรรมหนุนเสริม และแก้ปัญหาในด้านการจัดการให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน

3) **ส่งเสริม สนับสนุน ปัจจัยและความพร้อมในด้านทรัพยากร (Key Resources) บนพื้นฐานการสร้างโอกาสในการเข้าถึงระบบการศึกษาหรือการพัฒนาตนเอง เป็นปัจจัยนำเข้าที่จำเป็นในระบบธนาคารหน่วยกิต ได้แก่ บุคลากรผู้ให้บริการและอำนวยความสะดวก ผู้เชี่ยวชาญ หรือนักวิชาการแต่ละศาสตร์และสาขา แพลตฟอร์มการให้บริการในระบบดิจิทัล อุปกรณ์และเครื่องมือเทคโนโลยี สื่อการเรียนรู้ นวัตกรรมและแพลตฟอร์มการเรียนรู้ การสร้างความสมบูรณ์ของระบบนิเวศธนาคารหน่วยกิตแห่งชาติ ทั้งนี้ การจัดการทรัพยากรในระบบธนาคารหน่วยกิตต้องอยู่บนพื้นฐานที่สอดคล้องกับวิธีการเรียนรู้ในรูปแบบการศึกษาได้อย่างต่อเนื่อง และทุกช่วงวัย**

4) **ปลูกฝังให้ผู้เรียนเห็นคุณค่า (Value Proposition) ของการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งบทบาทของสถานศึกษา หน่วยงาน หรือองค์กรในการส่งเสริมระบบการรับรอง (Accreditation) อย่างมีคุณภาพและมีมาตรฐานเป็นที่ยอมรับจากภาคประกอบการ เชื่อมโยงไปสู่โอกาสและความก้าวหน้าของบุคคล ซึ่งจะเป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่ผู้เรียนจะตัดสินใจเข้าสู่การเรียนระบบธนาคารหน่วยกิต**

5) **สร้างปฏิสัมพันธ์กับผู้เรียน (Learner Relationships) ในการเข้าถึงการศึกษา ระบบธนาคารหน่วยกิต ระบบการแนะแนวเส้นทางการเรียนและอาชีพ ระบบการดูแลช่วยเหลือผู้เรียนที่มีข้อจำกัดระหว่างเรียนให้สามารถสะสมผลลัพธ์การเรียนรู้หรือประสบการณ์ การนำ**

ผลลัพธ์การเรียนรู้มาแปลงเป็นหน่วยกิต เพื่อเข้าศึกษาต่อจนสำเร็จการศึกษาแบบไร้รอยต่อ สถานศึกษาต้องบริหารความสัมพันธ์กับผู้เรียน รวมถึงการสร้างกลยุทธ์ด้านการสื่อสารไปยังกลุ่มเป้าหมายหรือผู้เรียน

6) จัดกลุ่มผู้เรียน (Learner Segments) ในระบบธนาคารหน่วยกิตที่มีความหลากหลายและแตกต่างกันโดยให้ความสำคัญเป็นรายบุคคล การกำหนดกลุ่มผู้เรียนที่ต้องการเข้าถึงการระบุกลุ่มผู้เรียนหรือกลุ่มเป้าหมายที่ต้องการเข้าถึงเป็นหัวใจสำคัญของการจัดการเรียนรู้ในระบบธนาคารหน่วยกิต ทั้งนี้ ต้องมีความเหมาะสมและสอดคล้องกับกลุ่มเป้าหมายของผู้เรียน ทั้งในปัจจัยด้านอายุ เพศ ฐานะ อาชีพ ความรู้ และประสบการณ์

7) ขยายช่องทางการเข้าถึงระบบธนาคารหน่วยกิต (Credit Bank Channels) ที่ใช้ในการติดต่อสื่อสารในระบบธนาคารหน่วยกิตกับผู้เรียน ให้สามารถเข้าถึงข้อมูลและบริการด้านหลักสูตรการเรียนการสอน หลักสูตรอบรม ที่สามารถสะสมเป็น Credit หรือ Micro Credential ช่องทางการสื่อสารที่หลากหลายรูปแบบขึ้นอยู่กับกลุ่มเป้าหมายผู้เรียนในระบบธนาคารหน่วยกิตแต่ละกลุ่ม ควรมีทั้งช่องทางหลักและช่องทางเลือกเพื่ออำนวยความสะดวกแก่ผู้เรียนทุกกลุ่ม

8) จัดระบบโครงสร้างต้นทุน (Costs Structure) ทรัพยากรและงบประมาณทั้งหมดที่ต้องใช้ในการจัดตั้งระบบธนาคารหน่วยกิตแห่งชาติ ซึ่งเป็นประเด็นที่ต้องเร่งพิจารณา เริ่มจากการจัดหาเจ้าภาพหลักในฐานะหน่วยงานเจ้าของเรื่องเพื่อวางระบบและเชื่อมโยงเครือข่ายการบูรณาการทรัพยากรที่อยู่ร่วมกับเครือข่าย รวมถึงต้นทุนค่าใช้จ่ายในการให้บริการระบบธนาคารหน่วยกิต

9) จัดระบบโครงสร้างรายได้ (Revenue Structure) ที่จำเป็นในระบบธนาคารหน่วยกิต เป็นการนำประมาณการค่าใช้จ่ายตามโครงสร้างต้นทุนเพื่อจัดหาแหล่งรายได้ ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการบริหารจัดการระบบธนาคารหน่วยกิต จำเป็นต้องวิเคราะห์แผนการดำเนินงานเพื่อแสวงหาแหล่งงบประมาณสนับสนุนให้กับเครือข่ายการทำงานระบบธนาคารหน่วยกิตทั้งระดับชาติ ระดับจังหวัด และระดับสถานศึกษา เพื่อให้การบริหารจัดการระบบธนาคารหน่วยกิตสามารถส่งมอบคุณค่าให้แก่ผู้เรียน และสื่อสารคุณค่าของการเรียนในระบบธนาคารหน่วยกิตไปยังกลุ่มเป้าหมายอื่น ๆ ในวงกว้างมากยิ่งขึ้น

บรรณานุกรม

- กรมพัฒนาฝีมือแรงงาน. (2566). *มาตรฐานอาชีพและหลักสูตรฝีมืออบรมตามมาตรฐานอาชีพของกรมพัฒนาฝีมือแรงงาน*. https://www.dsd.go.th/standard/Region/Show_Doc?CATEGORY_DOCUMENT_ID=1596&filter=
- กระทรวงแรงงาน. (2559). *กรอบยุทธศาสตร์การพัฒนาศักยภาพคนุขย์ของประเทศในระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560 – 2579)*. https://www.nstda.or.th/home/knowledge_post/ministryoflabour/
- _____. (2566). *แนวทางการพัฒนามาตรฐานฝีมือแรงงาน*. <https://www.mol.go.th/>
- _____. (2566). *แพลตฟอร์มไทยมีงานทำ*. <https://www.mol.go.th>
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). *ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง การเทียบโอนผลการเรียน การศึกษาขั้นพื้นฐาน และการศึกษาระดับอุดมศึกษา ระดับต่ำกว่าปริญญา*. <https://www.moe.go.th/backend/wp-content/uploads/2021/02/1-2.pdf>
- _____. (2563). *ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง การเทียบโอนผลการเรียนการศึกษาขั้นพื้นฐาน และการศึกษาระดับอุดมศึกษา ระดับต่ำกว่าปริญญา (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2563*. https://www.dla.go.th/upload/document/type2/2020/8/24061_1_1598421701567.pdf
- กองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา. (2566). *เด็กไทยจนแค่ไหน...จนไม่ได้เรียน*. <https://story.eef.or.th/>
- ประกาศคณะกรรมการการอาชีวศึกษา เรื่อง เกณฑ์มาตรฐานคุณวุฒิอาชีวศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ พ.ศ. 2562. (2562, 22 พฤษภาคม). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่ม 136 ตอนพิเศษ 130 ง. หน้า 13-18.
- ประกาศคณะกรรมการมาตรฐานการอุดมศึกษา เรื่อง เกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับปริญญาตรี พ.ศ. 2565. (2565, 9 กันยายน). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่ม 139 ตอนพิเศษ 212 ง. หน้า 11-20.

- ประกาศคณะกรรมการมาตรฐานการอุดมศึกษา เรื่อง แนวทางการดำเนินงานคลังหน่วยกิต
ในระดับอุดมศึกษา พ.ศ. 2565. (2565, 24 พฤศจิกายน). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่ม 139
ตอนพิเศษ 273 ง. หน้า 28-31.
- ประกาศคณะกรรมการมาตรฐานการอุดมศึกษา เรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการเทียบโอนหน่วยกิตและ
ผลการศึกษาในระดับอุดมศึกษา พ.ศ. 2565. (2565, 24 พฤศจิกายน). *ราชกิจจานุเบกษา*.
เล่ม 139 ตอนพิเศษ 273 ง. หน้า 24-27.
- ประกาศสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักงานรัฐมนตรี เรื่อง
แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566-2570). (2565,
1 พฤศจิกายน). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่ม 139 ตอนพิเศษ 258 ง. หน้า 1-143
- ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการประเมินเทียบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน และการศึกษา
ระดับอุดมศึกษาระดับต่ำกว่าปริญญา พ.ศ. 2551. (2551, 24 มิถุนายน).
ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 125 ตอนพิเศษ 106 ง. หน้า 4-7.
- สถาบันคุณวุฒิวิชาชีพ (องค์การมหาชน). (2554). *พระราชกฤษฎีกาจัดตั้งสถาบันคุณวุฒิ
วิชาชีพ (องค์การมหาชน) พ.ศ. 2554*. [https://www.tpqi.go.th/th/about/
nKy4ptWewEb3QWewEb3Q](https://www.tpqi.go.th/th/about/nKy4ptWewEb3QWewEb3Q)
- _____. (2562). *พระราชกฤษฎีกาจัดตั้งสถาบันคุณวุฒิวิชาชีพ (องค์การมหาชน) (ฉบับที่ 2)*
พ.ศ. 2562. <https://www.tpqi.go.th/th/about/nKy4ptWewEb3QWewEb3Q>
- _____. (2564). *ยุทธศาสตร์สถาบันคุณวุฒิวิชาชีพ (องค์การมหาชน) พ.ศ. 2565 – 2570*.
[https://www.tpqi.go.th/th/plan/nGu4ANWewEb3QWewEb3Q/rQDWewEb3
Q&subgroup_id=nGM4AtWewEb3QWewEb3Q](https://www.tpqi.go.th/th/plan/nGu4ANWewEb3QWewEb3Q/rQDWewEb3Q&subgroup_id=nGM4AtWewEb3QWewEb3Q)
- _____. (2566). *มาตรฐานอาชีพและคุณวุฒิวิชาชีพ*. [https://www.tpqi.go.th/th/
standard/rQNWewEb3Q](https://www.tpqi.go.th/th/standard/rQNWewEb3Q)
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2561). *ยุทธศาสตร์ชาติ
ระยะ 20 ปี พ.ศ. 561-2580*. [https://www.nesdc.go.th/download/document/
SAC/NS_SumPlanOct2018.pdf](https://www.nesdc.go.th/download/document/SAC/NS_SumPlanOct2018.pdf)
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2549). *แนวปฏิบัติเกี่ยวกับการเทียบโอน
ผลการเรียนเข้าสู่การศึกษาในระบบ ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน*. [http://academic.
obec.go.th/images/document/1583388360_d_1.pdf](http://academic.obec.go.th/images/document/1583388360_d_1.pdf)

_____. (2566). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน*. <http://academic.obec.go.th/web/page/130>

สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา. (2560ก). *ประกาศคณะกรรมการการอาชีวศึกษา เรื่อง หลักเกณฑ์และแนวปฏิบัติในการเทียบโอนความรู้และประสบการณ์รายวิชา*. http://bsq2.vec.go.th/crouse_manage/

_____. (2560ข). *ประกาศสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา เรื่องหลักเกณฑ์และวิธีการจัดการอาชีวศึกษากลุ่มเทียบโอนความรู้และประสบการณ์รายวิชาของสถานศึกษาอาชีวศึกษา*. <https://bsq.vec.go.th/Portals/9/Download/your62/Manage/bigManage/12.pdf>

_____. (2560ค). *ประกาศสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาเรื่องหลักเกณฑ์และวิธีการจัดการอาชีวศึกษากลุ่มเทียบโอนความรู้และประสบการณ์รายวิชาของสถานศึกษาอาชีวศึกษา ฉบับ (แก้ไขเพิ่มเติม) พ.ศ. 2560*. <https://bsq.vec.go.th/Portals/9/Download/your62/Manage/bigManage/12.pdf>

_____. (2562). *หลักเกณฑ์และแนวปฏิบัติการจัดการอาชีวศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ และระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง*. <http://bsq2.vec.go.th/document.pdf>

สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน. (2560). *คู่มือแนวทางการเทียบโอนความรู้และการสะสมหน่วยกิตการศึกษานอกระบบกับการศึกษาในระบบ*. โรงพิมพ์องค์การค้ำของ สกสค.<https://www.skprivate.go.th/uploads/group/269a909007aa3b80fb1bf2c9a8103ab8.pdf>

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). *กรอบคุณวุฒิแห่งชาติ ฉบับปรับปรุง (National Qualifications Framework : NQF)*. บริษัท พริกหวานกราฟฟิค จำกัด. <https://dl.parliament.go.th/handle/20.500.13072/581937>

_____. (2562). *มาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561*. บริษัท 21 เซ็นจูรี่ จำกัด. <https://www.moe.go.th/education-council-secretariat/>

_____. (2563ก). *การศึกษาการพัฒนาต้นแบบระบบคลังหน่วยกิตดิจิทัลเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต*. บริษัทพริกหวานกราฟฟิค จำกัด.

_____. (2563ข). *การศึกษาระบบการเทียบโอนและระบบธนาคารหน่วยกิต : ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน*. บริษัทพริกหวานกราฟฟิค จำกัด.

- _____. (2563ค). การศึกษาและพัฒนาระบบและกลไกการขับเคลื่อนระบบธนาคารหน่วยกิต : ข้อเสนอสำหรับประเทศไทย. บริษัท พริกหวานกราฟฟิค จำกัด.
- _____. (2563ง). ระบบธนาคารหน่วยกิตและกลไกขับเคลื่อน : ความเชื่อมโยงระหว่างภาคอุดมศึกษากับภาคแรงงาน/ภาคประกอบการ. บริษัทพริกหวานกราฟฟิค จำกัด.
- _____. (2566). การศึกษารูปแบบของหน่วยงานกลางและกลไกการขับเคลื่อนระบบธนาคารหน่วยกิตของประเทศไทย. บริษัทพริกหวานกราฟฟิค จำกัด.
- สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย. (2553). แนวทางการเทียบโอนผลการเรียน จากความรู้และประสบการณ์กลุ่มเป้าหมายเฉพาะ เข้าสู่หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. <http://pattana.nfe.go.th/pattana/download/g.1/42..pdf>
- _____. (2561). แนวทางการเทียบโอนผลการเรียนรู้สำหรับกลุ่มเป้าหมายนอกระบบ. <https://pubhtml5.com/nmzp/fvbl>
- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2562). แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2566-2580. <http://nscr.nesdc.go.th/master-plans/>

คณะผู้จัดทำ

ที่ปรึกษา

ดร.อรรถพล สังขวาสี	ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ รักษาราชการแทนเลขาธิการสภาการศึกษา
ดร.สุเทพ แก่งสันเทียะ	เลขาธิการสภาการศึกษา (ตุลาคม 2565 - กันยายน 2566)
ดร.สวัสดี ภู่ทอง	รองเลขาธิการสภาการศึกษา (ตุลาคม 2565 - กันยายน 2566)
นางรัชณี พึ่งพานิชย์กุล	ผู้อำนวยการสำนักนโยบายและแผนการศึกษา รักษาการในตำแหน่ง ที่ปรึกษาด้านระบบการศึกษา

ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณารายงาน

ดร.ศิริพรรณ ชุมนุ่ม	ผู้ทรงคุณวุฒิสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา
นางปัทมา วีระวานิช	กรรมการสภาการศึกษา

ผู้จัดทำ

ดร.นิติ นาชิต	ที่ปรึกษาด้านมาตรฐานอาชีวศึกษาธุรกิจและบริการ สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา
---------------	--

ผู้รับผิดชอบโครงการ

ดร.ดวงทิพย์ วิบูลย์ศักดิ์ชัย	ผู้อำนวยการกลุ่มนโยบายและยุทธศาสตร์การศึกษาเฉพาะด้าน
นางสาวณภัชนันท์ นุชบุษบา	นักวิชาการศึกษาปฏิบัติการ
นางสาววรรณต์ สุนัก	นักวิชาการศึกษาปฏิบัติการ
นางสาวนันทิกา ดีล้อม	นักวิชาการศึกษาปฏิบัติการ
นางสาวศุภมาส วงษ์ศรีสังข์	ผู้ช่วยนักวิชาการ

บรรณาธิการ

ดร.ดวงทิพย์ วิบูลย์ศักดิ์ชัย	ผู้อำนวยการกลุ่มนโยบายและยุทธศาสตร์การศึกษาเฉพาะด้าน
นางสาวณภัชนันท์ นุชบุษบา	นักวิชาการศึกษาปฏิบัติการ
นางสาวนันทิกา ดีล้อม	นักวิชาการศึกษาปฏิบัติการ

หน่วยงานรับผิดชอบ

กลุ่มนโยบายและยุทธศาสตร์การศึกษาเฉพาะด้าน สำนักนโยบายและแผนการศึกษา
สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา



สิ่งพิมพ์ สกศ.อันดับที่ 41/2567
ISBN 978-616-270-453-6